AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

ŞUBAT 97 SAYI:33 FİYATI: 150.000.TL. *(kdv dahil)*

ÖKÜZ

Internet
http://öküz.planet.com.tr
15 Şubat

ben üzerime rahat bişeyler giyiniyim, sen de kendine bi ayran hazırla...

"Güney'in orada ağladığını bizzat gördüm. Tek kelime söylemedi. Sadece ağladı. Çok ilginçtir sadece ağladı."

Murat Beşer

DEATH CAN DANCE

Halil Turhanlı

PATTI SMITH

Dünyaya kendi gözümle bakmaya, kendi ağzımla konuşmaya, kendi ellerimle tutmaya, kendi ayaklarımla basmaya başlamıştım. Ama çok yalnızdım.

METİN BÜKEY'LE ÖLÜMÜNDEN ÖNCEKİ SON SÖYLEŞİ

Mesut Kara

Biz toplum olarak benim suskunluğuma hazır mıyız?

Akşamsefası

TOMRİS ÖZDEN
Ben Kimim?

Dünyaya kendi gözümle bakmaya, kendi ağzımla konuşmaya, kendi ellerimle tutmaya, kendi ayaklarımla basmaya başlamıştım. Ama çok yalnızdım.

Önce yargılandım. Sonra herkes kendince tanımladı beni: Kimisi yürekli bir ses, barış elçisi, kimisi de vatan haini ilan etti. Kimisi ise, henüz cenaze gelmeden hakkında tahkikat dedi. Acılıydım. Hem de gururlu. Gülüp geçtim.

Ömrümün yaşanan yarısı ailemle, diğer yarısı da eşimin ait olduğu toplumda geçti. Her iki yarıdan da kendimi soyutladım. Bir boşluktaydım sanki. Bulutların arasında. En akılsız bilinen minik bir kuşun, minicik gagasına, koskoca bir zarf tutuşturulmuştu. Kuş, zarfın içindeki notalardan istediği gibi besteler yaptı. Günlerce bozuk bir plak gibi aynı yerde takıldı kaldı. Dinleyenler sıkıldı. Değer yargılarını bildirmek için zorunluydular sanki!

Sonuçta: Çevrenin değer yargılarıyla karakterli ya da karaktersiz ilan edildim. Kimisi streçimle beni çağdaş buldu, kimisi de "mal kadın" dedi. Hatta streçimi çıkartıp, şort bile giydirdiler bana. Ne kazandılarsa? Bizim toplumumuzda dul kadına, hem de muhalif kadına yönelik en etkili tehdit cinsel yönüyle yapılır. Anlayış ve sistem cahildi. Silah buydu. Ben, şen ve şakrak bir dul imajıyla tanıtıldım.

Oysa ben kimdim? Kendimi test ettim. Duygu, düşünce ve davranışlarımı çözümlemeye çalıştım. Bu sıra çelişkiler döküldü ortaya. Döküldükçe kördüğüm oldum. Telaşlandım, heyecanlandım, ürktüm, üşüdüm, kaygılandım. Kaygılarımı aştıkça çözüldüm, çözüldükçe kendimi tanıdım.

Dünyaya kendi gözümle bakmaya, kendi ağzımla konuşmaya, kendi ellerimle tutmaya, kendi ayaklarımla basmaya başlamıştım. Ama çok yalnızdım. Çağdaş bir insan olarak kendime bir dünya kurdum. İçimdeki ben'i yerine oturttum. Vicdanımın sesiyle başka rollerle sorumluluk yüklendim.

Evlilikle Evcilik Oynayan Ben (1973)

Evlilik... İki yıl. Bebek henüz yok. Olmuyor diye tepinip duruyorum. Doktor, sen kendin çocuksun henüz, diyor. Arkadaşlarım çocuklarını yolluyor bazen bana. Onlara yemek hazırlıyorum. Annecilik oynayan ben ve çocuklar. Ben mutlu. Çocuklar suskun, yüzleri asık, karınları aç. Tabağın içine boş gibi bakıyorlar. Ellerindeki kaşıklarla tempo tutuyorlar. Hep bir ağızdan "Karnımız aç!" diyorlar. "Yesenize" diyorum. "Yemekler çok kötü, annemizin yaptığı gibi değil" diyorlar. O an anne olmaktan vazgeçiyorum.

Geçen gün Sultanahmet Adliyesi'ne gittiğimde eski bir dost kızıyla karşılaştım. Av. Hulusi Gürbüz'ün kızı Av. Şebnem Hanım. Kollarını açarak bana doğru koşuyordu. İri mavi gözleri ve bebek yüzüyle. Sanki yılları geri getircesine. "Tomris teyze, yemeklerin çok kötü! Anneminki gibi değil" der gibi. Küçük Şebnem, Av. Şebnem. Her ikisini de özlemle kucaklarım. Evlilikle evcilik günlerimi anımsadım.

Anne Ben (1975)

Geceler gündüze karışıyor. Hep ağlıyor. Biberonu, kirli bezleri, ıngaa sesi, mis gibi kendine özgü kokusuyla, yüreğimde sıcacık sevgisi kalıyor geçmişin. Canı istediği bir gün pat diye "Anne!" diyor. En mutlu gün. Düğmesine defalarca dokunup, aynı kelimeyi defalarca duymak istiyorum. Her şeye "Mu ne?" diyor. Israrla sorması beni çileden çıkarıyor. Sabırla, biraz daha büyüyor. Gövdesine yerleşmiş minik plakçık sayesinde, yarı anlamlı, yarı anlamsız hızlı-hızlı konuşuyor. Eteğimi de hiç bırakmıyor. Her yere birlikte...

1978... diğeri de dünyaya gözünü açıyor. Biri kucakta, diğeri eteğimde. İkinci bebek, gerçek çocuğu ve anneyi yaşatıyor bana.

Birlikte yol alıyoruz doğuya, batıya. Birlikte yürüyor, birlikte büyüyoruz. Yaşamın engelli yollarında bugün gibi. Üçümüz. Babamız yok gibi. Ve ben gerçek anneyi yeni oynamaya başlıyorum.

Çerkez Gelini Olamayan Ben

Örf, adet, gelenek, görenek. Saygılıyım. Peşi sıra sürüklediği, acımasız tabulara saygım yok. Asla! Çağdaş, ama ardından koşuşan tabularla, hep yere kapaklanan bir erkek. Çaktırmadan, sıkı sıkıya da, ardından koşan değerlere sahip bir erkek. Bana aşık, beni seven bir erkek. İki farklı kuşağın, iki farklı insanı. Zincirlerle sırt sırta birbirimize bağlayıp kenetlemişler bizi. Yüreklerimiz birbirleri için çarpıyor. Ama engeller var. Duyamıyorlar bu sesi.

İki farklı kuşağın gelini ben. Düşünceleri bastırılmak istenmiş, hayattan bezdirilmiş. Güvensiz, korkak yaşamak bana göre değil.

İyi bir gelin olamadım belki. Ama yuvasını bekleyen dişi bir kuş gibi sadık bir anne oldum. O da çocuklarını seven bir baba. Ama sorumsuz. İyi bir eş, iyi bir koca da olamadı. Ama son gününe değin en iyi, en çapkın bir sevgili oldu bana. Evlilik kavramını çok uzaklara itekleyerek. Ona hâlâ aşık bir eşim. Tüm yüreğimi kapsıyor. Anlayamıyorum? Tek çözümleyemediğim olay bu. Çok samimiyim. Ben, beni aldatan sevgilime hâlâ aşığım...

Asker Eşi Ben

Hiyerarşi, kurallar, biraz da riya yapabilmek. Bir beyin, bir mantık olmak. Yaşamak zorundaysanız, çaresiz o şekilde görünmek.

Akşamsefası

Kendimi ben olarak saklayabilmenin mücadelesi nedir, bilir misiniz? Yaşamadan anlayamazsınız. Fazla irdelemek istemiyorum. İyi bir asker eşi olmak istemedim. Onlar da söylediler zaten.

Şehit Eşi Olarak Muhalif Ben

Kan, zulüm, şiddet, nefret, işkence... kısacası savaş. Hepsi benden çok uzaktalar. Şehitlik mertebesine saygım var. Ama savaş kurallı olursa.

Bir sürü şehit eşi var. Şu an hiç kimse onların özel yaşamlarının gizemini bilmiyor. Ama benim yaşamım ters-yüz edildi. Demek ki ben hep ben oldum. İyi bir şehit eşi de olamadım.

Takdir komisyonunca en yükseği taraflarından belirlenen tazminatın adil paylaşımı beni ilgilendiriyor.

Toplanan yardım paralarının yerini bulamayışı beni ilgilendirmiyor. Ben sadaka istemiyorum. Madalyanın verilip verilmeyişi de beni ilgilendirmiyor. Ama İçişleri Bakanlığı'na açtığım savaş tazminatının manevi değeri beni ilgilendiriyor. 42 yaşında dul kalabilirdim, boşanarak. Ama ölüm acısı çekmek zorunda değildim. Ya da çocuklarımı babasız büyütmek. Üstelik, "Seni kocan aldattı. Boşanma davası açtın. Manevi tazminatı hak etmedin!" diyerek, mahkemeyi temsil eden birkaç kişinin aldığı olumsuz kararı kınıyorum.

Ne ben iyi bir şehit eşi oldum, ne de öldürülen iyi bir şehit oldu bazılarının gözünde.

Siyasette Ben (*Çağırdılar, gittim... Kovdular, geldim!..*) Evlilikte, evcilik yıllarındaki gibi, siyasette de tecrübesiz günlerim oldu. Ama yılların tecrübesiyle güzel yemekler yapabiliyordum. Bazıları arsızca pişirdiğim yemeklere aniden saldırdı. Hazmedemeyince istifra etmek zorunda kaldı. Ben yine lezzetli yemekler pişirmekle meşgulüm. Tanımadığım hiçkimselere ikram etmek niyetinde değilim.

Kadın, Anne, Sisteme Muhalif; Üstelik Şu Günün Karmaşık Toplumsal Yapılaşmasında Dul Bir Kadın Ben...

Çatısı toz mavi bulutlardan, duvarları saman çöpünden, temeli okyanusların derinliğinde, pembe hayal evim yokoldu. Gökgürültüsü, şimşek, çarpışanbulutlar çatıyı aldı, yoketti. Saman çöpü duvarlar, okyanus genişliğine serpildi. Birisi bulutların sonsuzluğuna yol alırken, üçümüz okyanusların derinliğinde boğulmaya terk edildik.

Bulutlar rahat, huzurlu, sessiz. Özgür ve sonsuzluğa doğru.

Okyanus ürkütücü, acımasız, gizemli. Savurup attığı yerler güvensiz. Yarım kalan kırık çizgi, kan damlayan çizgi, üzerinde yaşanacak hayatı özetleyiveriyor kulağımıza.

Simsiyah, kirli, kapalı, kurallı, tehlikeli, karanlık, sessiz ve yalnız bırakılan evim. Pembe derme-çatma evden daha farklı. Panjurları açıyorum, dışardan gelen ışık gözlerimi kör ediyor, kapkaranlık gecelerime düşercesine... Yorgunum, dinlenmeye ve sükünete ihtiyacım var. Tık! sesinden irkiliyorum. Ölümü göze alacak kadar güçlüyüm. Ama kahraman değilim.

Sevgili Yaşar Kemal yanaklarımdan öpüyor. Ellerim ellerinde. "Kahramansın sen!" diyor. Karanlıktan korktuğumu, çocuklar gibi oyuncak ayıya sarıldığımı bir görse. Nasıl utanırdım, nasıl!..

Duygu yüklü, incecik, kelebeğin kanatları gibi narin, kolay kırılan kalbimin olduğunu bir bilse. Nasıl üzülürdü, nasıl!..

Akvaryumun içinde bir balık burcu olduğumu, sessizliği-sükûneti aradığımı, midye içindeki inci kadar saf ve öz olduğumu bilse, bu keşmekeşin içinde olduğuma nasıl üzülürdü, nasıl!..

Sinekten bile korktuğumu, öldüremeyecek kadar da duygusal olduğumu bilse, nasıl kahraman olduğumu anlardı, nasıl!..

Rüyalarım dizi dizi korku filmi. Özgürlük, sevgi, mutluluk, cuma, cumartesi anaları, barış düşü diye bitiyor. Ayağa kalkıyorum. Enerji dolu, kıpır kıpır ben, özgür yürümek, özgür konuşmak, özgür yaşamak istiyorum. Ayaklarım var ama mecbur kalmadığım sürece dışarıya çıkamıyorum. Tekerlekleri olan arabam var ama bilmediği yerlere park etmek, hareket halindeyken hedef olmak istemiyor.

Arabam ve ben. Tekerlekler ve ayaklar. Özgürlüğümün tutsaklığı gibi. Evimin bahçesi, çimler, çamlar, bilmediğim çeşit çeşit ağaçlar. Rengarenk. Anadolum gibi. Dış bahçemin demir parmaklıkları. Düşünceleri için tutsak edilenler... Aklıma cezaevleri geliyor. Devlet gibi...

Ben böyle yaşamak zorundayım. Evim kendime ördüğüm bir koza gibi...

"Beni tut!" derken, "Artık büyüdük, bizi bırak!" diyen yavrular. Şaşkın ben. Çaresiz ben. Doğa kanunu, ne yapabilirim?..

Sonuçta yapayalnızsın. Erkek egemen bu toplumun yapısı içinde, dul bir kadın olarakta güçlü olmalıyım.

Sevmeyerek, düşmanca yaklaşanlar. İnsan kişiliğini ezmek, insanı baskı altında tutmak, ondan faydalanmak amacıyla yaklaşanlar. Sinsice... tilki gibi!..

Fanatik yaklaşanlar... Olumlu ya da olumsuz; en tehlikelisi!..

Severek, sıcacık, iyi niyetle yaklaşanlar... Unutmayın: Yaralıyım, acılıyım, çaresizim. Hayatın tehlikelerinden payını yeterince alanlardanım...

Ben barışa gönül verenlerdenim. Beni anlayın...

Akşamsefası

...MUSA KART

OCTAVIO PAZ

İradenin Şaşırtıcı Hâlleri

Saat tam üçte Bay Pedro masamıza varır, oradakilerin her birini selamlar, kendi kendine anlaşılmaz tümceler telaffuz eder ve sessizce bir iskemle çekerdi. Bir fincan kahve ister, bir sigara yakar, gevezelik dinler, fincanından yudumlar, masalara bakan çırağa öder, şapkasını alır, el çantasını toparlar, bize iyi geceler diler ve giderdi. Bu her gün böyle olurdu.

Ne demek istiyordu Pedro, bu ciddi yüz ifadesi ve sert bakışlarla oturur kalkarken? Şunu:

– İnşallah ölürsün.

Bay Pedro günde birkaç kez bu cümleyi tekrarlardı. Kalkarken, sabahları saçlarını düzeltirken, eve girer ya da çıkarken -sekizde, birde, ikibuçukta, yediçeyrekte-, kahvede, işyerinde, her yemekten önce ve sonra, her gece yatarken. Dişlerinin arasından ya da yüksek sesle tekrarlardı; yalnızken ya da toplum içinde. Bazan yalnızca gözlerle. Ama hep cânı gönülden.

Kimse bilmiyordu o kelimeleri kimin için sarfettiğini. Hepsi o nefretin kaynağından habersizdi. Bu konunun üstüne gidildiğinde, Baş Pedro küçümseyerek başını sallar ve susardı kendi halinde. Belki de nedensiz bir nefretti bu, yalın bir nefret. Fakat o duygu onu besliyor, yaşamına bir ciddiyet, yıllarına azamet veriyordu. Siyah giysileri suçunun matemini peşinen çeker gibiydi.

Bir akşamüstü Bay Pedro alışıldığından daha ciddi geldi. Ağır ağır oturdu ve varlığıyla oluşan aynı sessizliğin merkezinde bu kelimeleri döktü yalınlıkla:

– Nihayet onu öldürdüm.

Kimi ve nasıl? Bazıları gülüp şaka olarak aldılar. Bay Pedro'nun bakışları onları alıkoydu. Hepimiz rahatsız hissettik kendimizi. Doğruydu, orada ölümün boşluğu hissediliyordu. Grup yavaş yavaş dağıldı. Bay Pedro yalnız kaldı, hiç olmadığı kadar ciddi, biraz solmuş, yanık bir yıldız gibiydi, fakat sakin, vicdan azapsız.

Ertesi gün dönmedi. Asla dönmedi. Öldü mü? Yıllar o hayat veren nefreti alıp götürdü belki. Belki de hâlâ yaşıyor ve şimdi başka birinden nefret ediyordur. Davranışlarını yeniden gözden geçiriyorum. Ve sana da aynısını tavsiye ederim ki o küçük miyop gözlerin o sabırlı ve dinmez öfkesine maruz kalmayasın. Hiç düşündün mü -sana çok yakın olaylarda- kaç kişinin sana Bay Pedro'nun gözleri ile baktığını?

(çev: Zekine Türkeri)

FERHAN ŞENSOY

Gecedeste

Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar

fransa'da siyasiler modası

siyasi misin diyorlar

orospu çocuğuyum diyecek değil ya

siyasiyim diyor çok iyi çocuk bülent

solcu türklerle yatıp kalkıyor şişman alzaslı karılar

bülent sağcı değil ya

kavgalara karışıyor fabrikada sol siyasi

öldürürüm ulan seni diyor ustabaşına

sen ne diyorsun ağbi

bizim köyde savaş var gazetelerden gizli

fransa'da artık bütün türkler siyasi

frenkçe konuşmayı biraz kıvırıyor da

okumayı yapamıyor sol siyasi çok iyi çocuk bülent

hem utanıyor konuşmaya yanlış bir söz ederim diye

çok suskundur fransızca meclislerde

yalnızken orhan gencebay dinliyor

reagy müzik plağını koyuyor pikabına

bir ecnebi misafir gelince

memleketi çok özlemiş elleriyle

bir garajda çalışan çok siyasi servet çocuk geliyor

aptal şaşkın bir gülmeyi iş edinmiş suratı

izine mi geldin diyor

tatil kavramı yok izine gitmek var

onun kamilname beyninde

ağbi artizmiş turne gezmesindeymiş

diyor sol siyasi çok iyi çocuk bülent

işçi değilim kardeşim patronum

patronların izni olmaz

görevdeyim strasbourg'da filim icabı

casus olarak

casus bir gezgindir ellerim

akşam oturup sizleri yazacak.

Akşamsefası

ÖKÜZ 33 İÇERİK

→**2-3** Tomris Özden: BEN KİMİM?
→**4**- Musa Kart, Ferhan Şensoy, Octavio Paz
→**6**- Gani Müjde: İSİM, ŞEHİR, HAYVAN
→**7**- Orhan Pamuk: ÖDEVİMİ YAPTIM ÖĞRETMENİM
→**8**- Oktay Taftalı: KOMPLO TEORİLERİ
→**9**- Nihat Genç: KEYİFLİ GERÇEKLİK
→**10-11**Hacer Yıldırım: ERMENİ ÇOCUĞUNUN DÜŞÜ ÇALINDI, AÇLIĞIN KOKUSU PARFÜM
→**12**- Küçük İskender: DAKTİLONUN TUŞLAR AKSA YUKARI AKSA, Demet Demir, Özgür Mumcu
→**13**- Perihan Mağden: TÜRKAN ŞORAY KALBİMDE BİR YARADIR
→**14**- Can Barslan: KÖYÜN DELİSİ
→**15**- Joe Louis Borger: NE VARSA HAYATIM-DA →**16**- Adnan Özer: AÇIK ELEŞTİRMEN
→**17-18-19** Met Üst & Sencer: ANLA BENİ ÖYKÜLERİ
→**20**- Sunay Akın: KATİL KİM, Yasin Adıyeke: İSTİLAHLI YAZILAR
→**21**- Adnan Özer: AÇIK ELEŞTİRMEN Semra Can
→**20**- Sunay Akın: KATİL KİM?, Yasin Adıyeke
→**21**- Aydın Engin: AH, AH ESKİ DARBELERİN DEĞERİNİ BİLMEDİK
→**22**- Hüseyin Kuzu: DOĞAL OLARAK EŞKİYA KAYTARMASI
→**23**- Şebnem İşigüzel: BEN KİMİM
→**24**- Turgay Nar: ANTONIN ARTAUD
→**25**- Mıgırdiç Margosyan: HEY SAVULUN BEN GELDİM
→**26**- Derya Sayın: LEB-İ DERYA
→**27**- Bal Kırdar: HER ŞEY ÜSTÜNE
→**28- 29** Su, Güler, Can Yücel: MAAİLE
→**30**- Vedat Özdemiroğlu: VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI
→**31**- Halil Turhanlı: PATTI SMITH
→**32**- K. Serhat, Feyhan Güver
→**33**- Murat Beşer: ÖLÜLER DANS EDİYOR
→**34- 35**- Mehmed Uzun: ÖTEKİLER
→**36**- Jaklin Çelik, Mevlüt Gülveren
→**37**- Yavuzer Çetinkaya: ÖNCELİKLER BULAMACI
→**38**- Kemal Gökhan Gürses
→**39**- Ayşe Sarp: KATİL DOĞANLAR...
→**40- 41**- Sezai Sarıoğlu: ŞEHİR AŞKİYASI
→**42**- Eflatun Nuri: GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ
→**43**- Meryem Göktepe: SEVGİLİ METİN
→**44**- Mesut Kara: ARTİZLER KAHVESİ
→**45**- Can Kozanoğlu: SOSYOLOK ECEVİT
→**46**- Ender Özkahraman
→**47**- Muhsin Kızılkaya: KÜRDİLİHİCAZKAR
→**48**- Cüneyt Özdemir, Tuncer Erdem
→**49**- Ayça Şen: KÜÇÜK HAYVANLAR
→**50- 51**- Metin Celal: OKUDUĞUM KİTAPLAR, Cezmi Ersöz
→**52**- Oktay Güzeloğlu: BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ,
→**53**- Tuncel Kurtiz: ÇİNGENE BARON II
→**54**- Okur Mektupları: SEVGİLİ ÖKÜZ
→**55**- Bulmaca

AİLENİZİN EDİTÖRÜ

Merhaba!
Aylık Kültür-Fizik Derginiz ÖKÜZ bu ay aşka geldi ve 56 sayfa oldu. Bizi yüreklendiren ve eleştiren fakslarınız ve laflarınız için çok teşekkür ederiz. Aylık tirajımız şu an haftalık tirajımızı da geçmiş durumda. İlginize ve sevginize layık olmaya çalşıyoruz, çalışacağız. (Laf aramızda, bu editör yazılarını da hiç sevmiyorum). Kısa öykülerinizi, kısa şiirlerinizi kısa her türlü ürünlerinizi bekliyoruz. Gelen her türlü mektubu ve ürünü heyecanla, dikkatle okuyoruz, okuyacağız. Gelecek ay buluşmak üzere. Kestane kebap, acele cevap...

MET ÜST

SAYI: 33 - ŞUBAT 1997
SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Kutlu ESENDEMİR **Öküz'e saman ve su verenler**: Adnan ÖZER, Ahmet ERHAN, Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Ayça ŞEN, Aydın ENGİN, Ayşe SARP, Arkadaş Z. ÖZGER, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Bal KIRDAR, Can BARSLAN, Can DÜNDAR, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Charlie, Cüneyt ÖZDEMİR, Deniz KUTLUKAN, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Feyhan GÜVER, Gani MÜJDE, Güler YÜCEL, Güneri İÇOĞLU, Hacer YILDIRIM, Halil TURHANLI, Halit ÇAPIN, Hüseyin KUZU, Jaklin ÇELİK, Joe Louis BORGES, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Küçük İSKENDER, K.SERHAT, Mihri BELLİ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Meryem GÖKTEPE, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Metin CELAL, Mehmed UZUN, Mevlüt GÜLVEREN, Muhsin KIZILKAYA, Murat BEŞER, Musa KART, Nihat GENÇ, Octavio PAZ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Oktay TAFTALI, Ömer LAÇİNER, Özgür MUMCU, Perihan MAĞDEN, Semra CAN, Sencer, Senem A. ERTÜRK, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Süveyda AHKER, Soner GÜNDAY, Su YÜCEL, Şebnem İŞİGÜZEL, Şevket SÜREYA, Tan CEMAL, Tank TOLUNAY, Tomris ÖZDEN, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Turgay NAR, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuzer ÇETİNKAYA, Yasin ADIYEKE **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Mustafa Devrim ÖZDİNÇ, Murat YÜCEŞAN, Cebrail OKÇU, **DİZGİ:** Yasemin KALE, Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL

Akşamsefası

GANİ MÜJDE

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki

İsim :
Dido Sotiriyu

12 Eylül ertesi yıllarda "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" kitabını Kaş'ta okumuştum. Küçük bir Akdeniz pansiyonunun banyo nemi kokan odasında...

Uzaktan Petshopboys'un bir şarkısının sesi geliyor, klima olmadığı için her daim açık pencereden Meis'in ışıkları yanıp sönüyordu.

Ezeli düşmanlarımızın ve ebedi dostlarımızın ışıkları...

Şimdi yüzlerce Dido vardır orada diyordum içimden ve onlar da şimdi Kaş'ın ışıklarına bakıp Sotiriyu'nun şu sözlerini mırıldanıyorlardır:

"Benden selam söyle Anadolu'ya Kör Mehmet'in damadı. Toprağını kanla suladım diye bana gücenmesin, lakin kardeşi kardeşe kırdıranlara lanet olsun."

Şehir :
Denizli

Horozu, tozu, kızı dediler düştük yollara.

Sekiz ay askerlik.

Ne horoz gördük, ne kız? Hep toz, hep toz...

Ara sıra Babadağ'a çıkar, bir hiza kesilmiş askeri çamların arasından çavuş çavuş bakardım İstanbul yoluna.

Bit kadar görünen (hiç bit görmediğim için bu ölçünün sizin için ne ifade ettiğini bilmiyorum bu arada) arabaların hepsine tek tek biner giderdim.

O zaman terör folklorik düzeyde. Askerlik ense demek, özlem demek. Sekiz ay boyunca her şeyini özledim İstanbul'un; Taksim-Florya otobüsünün gelmeyişini bile özledim.

Ama gene de çok sevdim Denizli'yi.

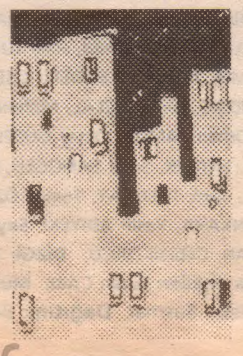

Hayvan :
Dalgıç Kuşu

Kuş beyinli değil, ama kuş olmak isterdim.

En çok da Dalgıç Kuşu.

Hem havada, hem karada, hem deniz üstünde, hem deniz altında.

Başka bir yer de kalmadı zaten.

Bütün yüzeylerini yaşamak isterdim dünyanın. Bütün tundralarından su içmek, bütün çöllerinde kumlara ismimi yazmak isterdim.

Kristof Kolomb'a yol göstermek, tropik ormanlarda yılanlarla boğuşmak, kutuplarda buzları gagamla delip balık avlamak isterdim.

Vizesiz, sınırsız, bayraksız...

Bir avcının tüfeğine gez, göz, arpacık olmadan önce yapacağım çok şey olurdu elbet.

Bitki :
Dut

Oerlikon fabrikasının bekçisine görünmeden fabrikanın arka bahçesine süzüldük mü ona yakın dut ağacı servise hazır beklerdi bizi.

Ellerimizde boklu kenarındaki çalılara takılmış poşetler dut ağaçlarını sallamaya başlardık.

Az sonra dutlar karlar gibi düşerdi naylon poşetlerin içine.

Dut yemekten mosmor olurdu parmaklarımız.

Bir süre sonra fabrikanın bekçisi nihayet uyanır kurt köpeklerinin havlamasıyla birlikte dut korsanlığımız da sona ererdi.

Yenmeye hazır yüzlerce dut'u kara toprakta bırakarak kaçardık.

Biz dut yerdik ara sıra, kurt köpekleri de -yakalarsa- bizi...

Eşya :
Daktilo

Tık tıkı tık tık...

Remington abi biz sana haksızlık mı ettik?

Ama inan ben seni hiç kötü emellerim için kullanmadım.

Bilgisayar olmadan önce tükenmezkalemle veya elle yazıyordum yazılarımı.

Sonra bilgisayar denen o muhteşem alet geldi.

Kusura bakma nostalji mostalji ama şimdi yanlış yazarsam nasıl düzelticem diye götüm patlamıyor be Remington abi...

Ulan keşke bu sahnede kadın değil de adam konuşsaydı gibi bir eton düştü mü, kağıdı cırt diye çıkartıp top yapıp karşıdaki sepete atmıyorum. Back space tuşuyla gidip Control X yapıyorum oluyor bitiyor.

Bak ağlama ama.

Sen de ilk zamanlar yazı hokkasını ağlatmıştın, hatırlıyor musun?

Eeee naapalım. Etme bulma dünyası be Remington abi...

Artist :
Danyal Topatan

Hay canını alayım bizlar alası Camoka hey!

Sen ölüp gidecek adam mıydın Danyal abi...

Türk sinemasının en kötü adamını hangi gözüpek azrail gelip aldı aramızdan?

O göründü mü çok korkardım.

Balat'taki milli sinemanın tahta koltuklarını minik ellerimle sıkı sıkıya kavrar sonra da Karaoğlan abimin başına bişey gelmesin diye gözlerimi kapatıp tanrıya dua ederdim.

Yıllar sonra Yasemince setinde Karaoğlan'la tanıştım.

Sapasağlam karşımdaydı...

Ya Camoka?..

Çoktan ölmüştü, ya Karaoğlan haklamıştı onu, ya kara talihi...

Galiba ikincisi...

Not :

Benim "D" deyince aklıma hep okullarım gelir.

Nedense hep D sınıflarına düşerdim.

3-D sınıfı, 5 fen D sınıfı...

D benim okullarda yol arkadaşım oldu hep.

Sonra da...

Denizli, Kanal D, Denizyaran apartmanı, Dizel Golf (burda şike de var elbet), dördüncü katlar (arkadaşlarımın çoğu dördüncü katlarda oturuyor.)

D deyince dertlerim gelir aklıma...

Olmayanlar, olanlar ve olacaklar.

Başka yapacak bi bok yokmuş gibi dertlenirim...

Akşamsefası

ORHAN PAMUK
Ödevimi Yaptım Öğretmenim

Sanki ödevimi yapmışım gibi defterimi açarım, sayfalarını oraya-buraya çevirmeye başlarım. Biraz sağdaki sayfaları çeviriyorum, burada ödev yok. Tabii, öte taraftaydı, şimdi de defterin başına doğru sayfaları çeviriyorum.

Şimdi hatırlayacaklarımın üzerinden çok yıllar geçti. Çocuktum. Küçük bir kızdım, uzun boylu ve alımlıydım. İlkokul üçteyken bile öyleydim. Çünkü ondan önceki sene hasta olduğum ve kışın Avrupa'ya gittiğimiz için devamsızlıktan sınıfta kalmıştım. Sınıfta en uzun boylu ve en büyük bendim, ama aldırmıyordum. O kadar hayat doluydum, o kadar eğleniyordum ki.

Şoförümüz Naim beni her sabah okula bırakır, "Küçük hanım, koşmayın, düşersiniz" deyip elime çantamı verir, ama ben onu dinlemez, merdivenleri koşa koşa çıkardım. Sınıfa girince arkadaşlarımı toplar, dün evde ne yaptığımı, annemin hangi plakları çaldığını, babamın hangi misafirlerinin geldiğini, akşam yemeğinde Fransa'dan gelme taze Avrupa konserve yediğimizi, cumartesi öğle sinemaya gideceğimi, akşam da belki Hilton Oteli'nde kalacağımızı ve bunun gibi her şeyi anlatırdım.

Ama bunları kimseyi imrendirmek, benimki gibi olanakları olmayan arkadaşlarımı kıskandırmak için yapmazdım. Hayatımı olduğu gibi ortaya koymaktan hoşlandığım için ben, "Dün babam Paris'e telefon etti" deyiverirdim. İyi arkadaşlarım da bunu anlarlardı. Onlara akşam evde bu kış tatili için Uludağ planları yaptığımızı anlatırdım. Onlar da bana kendi anneleri-babaları ne konuşuyor, anlatırlardı. Mesela, birinin annesi kırmızı çanta almış. "Biz de belki Uludağ'a gideceğiz," derdi başkası. Onlar hep iyi arkadaşlardı; hiçbirinden korkmaz, çekinmezdim. Sınıfta benim gibi şoförlü arabayla gelen bir çocuk daha vardı, ama ben ondan çekinmezdim. Hatta çok üzülürdüm ve onu çok severdim, çünkü Hakan çocuk felçli olmuştu ve topaldı. Beni sınıfta herkes severdi. Bir tek kıskançlar ve sinsiler hariç. Bir çocuk vardı, hep ön sırada oturur. Öğretmenin hoşuna gitmeye çalışır, kendini akıllı zanneder, büyüyünce romancı Orhan Pamuk olmuş. Bir tek o sinsi kıskanırdı. Yazsa benim hakkımda kimbilir neler uydurur, ona lütfen inanmayın.

Sonra her gün o kötü matematik dersi oluyordu. O ders olacak diye, iki ders kaldı, bir ders kaldı, teneffüsten sonra o olacak diye düşünüyordum, ve canım sıkılmasın diye hiç düşünmüyordum ki matematik dersi başlayınca günlerdir hep aynı şey oluyordu.

"Zarife, kalk bakalım sen." diyordu öğretmen. Sanki günlerdir her derste beni tahtaya kaldırmıyormuş da, ben şimdi aklına gelmişim gibi. "Ödevini yaptın mı Zarife?"

"Yaptım öğretmenim."

Derdim ve defterimi alıp tahtaya çıkardım. Öğretmen sormaya başlardı. Matematik soruları tabii. Hepsini unuttum. Hiçbiri aklımda kalmamış. Bütün sınıf bana bakardı. Ben burada mıyım? Elimde defterim. Öğretmen soruyor, bilmem ne sayılar. Aklımda da hiç kalmaz bu matematik. Ben susuyorum. Suçluyum ama sınıfa bakıp biraz gülüyorum. Aklımda hiçbir şey yok. Saat kaç? Hangi yıldayız? Burası neresi? Sanki onları da unutmuşum, hiçbir şey bilmiyorum.

En sonunda öğretmen, sanki bu ilk defa oluyormuş gibi, sinirlenirdi:

"Hani ödevini yapmıştın?"

"Yapmıştım öğretmenim!"

"Göster o zaman."

Sanki ödevimi yapmışım gibi defterimi açarım, sayfalarını oraya-buraya çevirmeye başlarım. Biraz sağdaki sayfaları çeviriyorum, burada ödev yok. Tabii, öte taraftaydı, şimdi de defterin başına doğru sayfaları çeviriyorum.

"Ödevini yaptın mı, bak yalan söyleme!" diyor öğretmen.

"Yok öğretmenim, yalan söylemiyorum, yapmıştım."

"E, bul göster o zaman."

Çok ciddiyim. Şimdi tam ödevimi bulmak üzereyim. Gene defterin sayfalarını çeviriyorum. Bir kelebek resmi. Hayat Bilgisi dersinden şey. Kuş. Daldım gittim, niye sayfaları çevirdiğimi unuttum, başka şeyler düşünüyorum.

"Susun," diye bağırıyor öğretmen sınıfa. "Yaptın mı ödevini, yalan söyleme!"

Ben hayatımda hiç yalan söylememişimdir. Bu yüzden hemen aklıma geldi.

"Öğretmenim, şimdi hatırladım, ödevimi temiz defterime yapmıştım."

"Peki, git getir temiz defterini." dedi öğretmen. Sonra ben arkadaşlara kaş-göz işaretleri yapıp yerime, defterimi almaya giderken bütün sınıfa bağırıyor: "Matematik ödevleri temiz deftere yapılmayacak diye kaç kere söyledim."

Temiz defterimi alıp öğretmenin yanına dönüyorum ve her gün yaptığım gibi hışır da hışır safyalarını çevirmeye başlıyorum. Ödevimi şu sayfaların birine yapmıştım da şimdi bulacağım. Lütfen bekleyin, arıyorum.

"Bak Zarife," diyor öğretmenimiz bir süre sonra, "kızmayacağım, ödevimi yapmadım de, kızmayacağım."

"Ödevimi yaptım öğretmenim, burada işte." diyorum. O anda o dediğime birden öyle inanıyorum ki temiz defterimi yeni bir heyecanla karıştırmaya başlıyorum. Ama bu da çok sürmüyor. Başka şeyler düşünüyorum. Aslında öğretmenimizin parmağında çok iğrenç bir yüzük var. Parmakları da annemin Schütte'den aldığı sosisler gibi boğum boğum. Sınıfa bakıp gülüyorum.

"Ödevini şimdi göstermezsen seni fena yapacağım!" diyor bağırarak.

"İşte ödevim.Buldum öğretmenim."

Bir an heyecanla, inançla bakıyor gösterdiğim sayfaya.

"Geçen ay yaptığın bölme ödeviniz o" diyor öfkeyle. "Niye yalan söylüyorsun kızım sen hep."

"Affedersiniz öğretmenim. Babam dün kalp krizi geçirdi."

"Allahın belası seni..."

Birden temiz defterimi yere fırlatıyor, yerinden fırlayıp bana bir tokat atıyor. Canım çok yanıyor. Bütün sınıftan utanıyorum. Ben ağlamaya başlıyorum. Çok ağlıyorum.

"Al defterini yerden, otur yerine. Ödevini yarın da yapmazsan..."

Dinlemiyorum bile sosis parmaklı, iğrenç yüzüklüyü. Defterimi yerden eğilip almakta zorlanıyorum, çünkü sanki bütün sınıf gözyaşlarımda yüzüyor ve dünya su gibi akıp dönüyor. Hepiniz sustunuz, en kıskanç, en sinsi olanlar, en acımasızlar, hatta ileride Orhan Pamuk olacak olan o bızdık bile şimdi benim için üzülüyor.

Üzülmeyin, üzülmeyin. Şimdi yerime oturacağım. Biraz daha hıçkırarak ağlayacağım. Ama sonra zil çalacak ve ben teneffüste babamın Avrupa'dan getirdiği badem ezmeli çukulataların resimli kağıtlarını sizlere teker teker göstererek gülümseyeceğim.

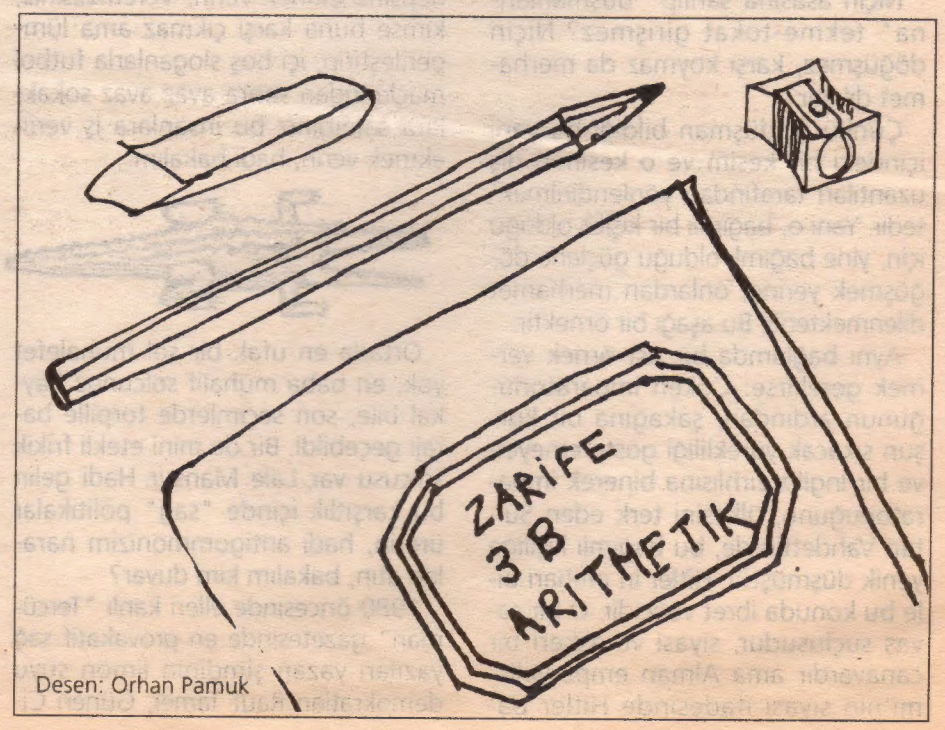

Desen: Orhan Pamuk

Akşamsefası

OKTAY TAFTALI

KomploTeorileri

BAĞIMLI KİŞİLİK VE MÜSLÜM GÜNDÜZ OLAYI

Geçen ay M. Gündüz'ün televizyonlarda yer alan basılış sahnesini anımsayın. Bir yandan giyinmek için polislerle gömlek çekiştirmece oynarken, bir yandan da "merhamet edin" diye bir yakarışta bulunuyordu.

"Merhamet edin" bu bir parola, bir şifre önermeydi ve bağımlı bir kimliği ele veriyordu. Birçok saf insanın yüreğini dağlayan bu yakarış, bence çok daha içkin (immanent) bir varoluşsal soruna işaret etmektedir.

Her fırsatta düşman bildiği Kemalist devlete ve onun kurumlarına karşı esip savuran bu adam, anılan baskın sahnesinde, yine düşman bildiği güçlerden merhamet dilenmekte.

Niçin asasına sarılıp "düşmanlarına" tekme-tokat girişmez? Niçin döğüşmez, karşı koymaz da merhamet dilenir?

Çünkü o, düşman bildiği bu yapı içindeki bir kesim ve o kesimin dış uzantıları tarafından yönlendirilmektedir. Yani o, bağımlı bir kişilik olduğu için, yine bağımlı olduğu güçlerle döğüşmek yerine, onlardan merhamet dilenmektedir. Bu aşağı bir örnektir.

Aynı bağlamda bir üst örnek vermek gerekirse: Çöken imparatorluğunun ardından, şakağına bir kurşun sıkacak yürekliliği gösteremeyen ve bir İngiliz zırhlısına binerek imparatorluğunu, ülkesini terk eden Sultan Vahdettin de, bu bağımlı kişiliğe yenik düşmüştür. Hitler'in intiharı bile bu konuda ibret vericidir. O bir savaş suçlusudur, siyasi ve askeri bir canavardır ama Alman emperyalizmi'nin siyasi ifadesinde Hitler bağımsız bir imparatordur. İmparatorluğunu kaybeder ve intihar eder.

"SAĞ" NİÇİN YENİ POLİTİKALAR ÜRETEMİYOR?

Bu ülkede yıllarca ortaçağların cadı avına benzer bir biçimde solcu avı yapıldı. Sol partiler, dernekler, sendikalar ve sol kadrolar yıllarca akla hayale gelmedik kıyımlardan geçirildi; kimi asıldı, kimi sürüldü, kimi zindanlarda çürütüldü. Ayrıca, birçok önder kişilik de çeşitli yöntemlerle bağımlılaştırılarak taşeron örgütlerin başına getirildi. 70 yılda en az yarım milyon insanın hayatını kaydıran bu cadı avı sonunda bugün bağımsız, ciddi, bilimsel bir sol anlayışı ülke ve halk yararına savunabilecek ne bir örgüt, ne de bir kadro kaldı. Pek güzel oldu. Oldu olmasına da, bütün bu süreci canla başla icra eden "sağ güçler", ortada ele avuca gelir bir sol kalmayınca, yıllardan beri kendi meşruiyetlerine dayanak yaptıkları "anti-gommonizim" geyiğini de yapamaz oldular. Artık kimse solcu değil, beklenen oldu ve solun köküne kibrit suyu ekildi, şimdi herkes sağcı. Toplumun en apolitik, en lümpen kesimleri bile, çıplak mankenlerden, uyuşturucu kaçakçılarına dek, herkes milliyetçi maneviyatçı kesildi. Şimdi alın bu kadar sağcıyı, nerenize sığdırırsanız sığdırın bakalım. Hepsini işe alın, hepsine torpil yapın, hepsine ekmek verin. Evet, bu insanların hepsine ekmek verin. Veremezsiniz, kimse buna karşı çıkmaz ama lümpenleştirip, içi boş sloganlarla futbol maçlarından sonra avaz avaz sokaklara saldığınız bu insanlara iş verin ekmek verin, hadi bakalım.

Ortada en ufak bir sol muhalefet yok, en baba muhalif solcunuz Baykal bile, son seçimlerde torpille barajı geçebildi. Bir de mini etekli frikik solcusu var, Lale Mansur. Hadi gelin bu karşıtlık içinde "sağ" politikalar üretin, hadi antigommonizim naraları atın, bakalım kim duvar?

1980 öncesinde elleri kanlı "Tercüman" gazetesinde en provakatif sağ yazıları yazan şimdinin limon suyu demokratları Rauf Tamer, Güneri Civaoğlu gibi vulger karakterler bile, bugün kalkmışlar Türkiye'ye iyi ve etkin bir sol lazım, gibisinden laflar ediyorlar. Yok ya, keriz mi var sizin karşınızda... Uyanıklar sizi! Böyle diye diye çoluğu-çocuğu solcu yapın, sonra da politika üretemeyen beyinlerinizi anti-gommonizim salatasıyla meşru kılıp, çoluğun-çocuğun kellesini, gece yarıları tosunlarına koparttırın.

Sizin ve sizin gibilerin 70'lerin öncesinde, 80'lerin öncesinde insanları nasıl gaza getirdiğini unutmadık. Bu ülkeye sol lazımmış. Artık hayvan terli, yemezler, sol yok,solculuk yok. Biz hepimiz sağcıyız, milliyetçiyiz, maneviyatçıyız. Şimdi solcu, Lale Mansur ve hatta Sartre imitasyonu yasak gazete satıcısı Orhan Abi.

Ha, siz artık politika üretemiyor musunuz? Size adam gibi bir sol mu lazım? Hadi abi, hadi birader, bir zahmet...

HARRAN'DA FLAMENKO VE TÜRKİYE'DE İSPANYOL ÇIKARLARI

Hemen anlaşılacağı gibi Mahsun Kırmızıgül'ün klibinden söz ediyorum. Ben bu klibi post-strukturalist (yapısalcılık sonrası) bir yaklaşımla irdelemeye çalıştım ama söz konusu yaklaşım, yazının başlığındaki diyalektik önermeyle ters düşünce doğal olarak bir antagonizm (uzlaşmaz çelişki) tehlikesi belirdi. Ben de Gabriel Marcel'in "regressus at infinitum" durumuna maruz kalmamak için, yine klasik, bilinen bir kültür emperyalizmi ve kültür yozlaşması savına tutunmak zorunda kaldım.

Yani şöyle: Türkiye'deki İspanyol çıkarları genellikle Fransız ve İtalyan çıkarlarının yedeğinde yol alırlar. Geç kapitalist bir ülke olarak İspanya'nın, anılan öteki Avrupa ülkeleri dışında bağımsız, kendi başına bir Ortadoğu politikası da yoktur.

Bilinen Amerikan Politikaları'na paralel bir yaklaşımla bu iş kolay anlaşılamıyor. Yeşilçam'a Western çevirttiren, Anadolu'daki bebelere Noel Baba gönderen Amerikan Kültürü, bu ülkedeki Amerikan çıkarlarını korumanın önemli bir dayanağını oluşturmaktadır. Bu bilinen, apaçık bir olgudur.

Fakat M.Kırmızıgül Harran'da flamenko oynarken, benzeri bir mantığın işlevini mi yerine getirmektedir? M.Kırmızıgül'ün İspanyol Gizli Servisi'yle ilişkisi olduğunu sanmıyoruz. Ayrıca, İspanyol Gizli Servisi'nin de Harran'da flamenko oynatarak GAP bölgesinde herhangi bir yatırım veya çıkar girişimi için kültürel zemin hazırlamak gibi bir savı olduğunu da düşünmüyoruz. Öyleyse diyoruz ki, bu konunun açıklığa kavuşması için M.Kırmızıgül'ün Harran'da flamenko oynamasına yol açan, düşünsel ve sezgisel sürece ilişkin kimi sorular yöneltmek gerekiyor.

M.Kırmızıgül hayatında ne zaman hakiki bir flamenko gösterisi izlemiştir? İzlemişse, kaç yaşından sonra ve kaç kez böyle bir gösterinin lezzetine varmıştır? Klibin prodüksüyonun-

dan, yayınlanmasına kadar olan süreçte yer alan herkes, İspanyol kültürüyle doğal bir alışveriş içinde midir? Pek ilgisi yok belki ama İstanbul Festivali'nde yer alan kimi gösteriler böylesi bir klip çekimi için bahane oluşturabilir mi? Ayrıca, yarın öbürgün, Julio İglesias da kalkıp Kordoba sokaklarında halay çekerse, bu global kültür kaosunun sorumlusu kim olacaktır? Bu esnada kimse M.Kırmızıgül'ü içine düştüğü garabet ve acınası durum dolayısıyla onu uyarmak gereksinimi duymamış mıdır? Bu adamın hiç mi dostu yoktur, bu ne yalnızlıktır? Son olarak, acaba bu klibin "Bask modeli" savıyla bir ilgisi var mıdır? Düşünelim bakalım!

Akşamsefası

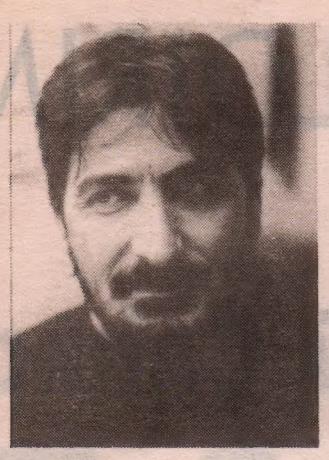

NİHAT GENÇ

Keyifli Gerçeklik

Bu yazıyı yazmaya beş yıl önce Metin Üstündağ'ın bir yazısını okuduğumda karar vermiş, bir kenara not almıştım, o zaman Leman'da yazacağımı hiç düşünmezdim. Sıra ancak geldi.

Met-Üst bir kelime hilkatcisidir. O bir neşeli filozof! Neşenin ve düşlerin zekasıdır! Bu ülke aydınları düşüncenin sınırlarını çok zorladı, ancak içimizde, neşenin sınırlarını düşsel bir coşkuyla patlatıp, söz kahramanlığına dönüştüren, sosyal kriz anlarımızda içinde kilitlendiğimiz bunalımları zeka cambazlağı, kelime saklambaçlığıyla unutturuveren kaç insan yaşadı bu ülkede!

Bütün 'kocaman' sözler yuvarlaktır! Bu yuvarlağın ilk görüp iğdiş eden Met-Üst'tür. Gökdelen gibi ağır, hantal ve heybetli kelimeleri ağız dolusu bir coşkuyla yerle bir eder! Yerine çalı çırpıyla küçücük kuş yuvaları gibi çocuksu kelimeler inşa eder! Yani, ucube bir çocuk getirir dünyaya, çocuk o kadar şirindir ki, iyi ki sakattır bu kelime, diye, hem dilinizle, hem zekanızla kendinize olan güveniniz atağa kalkar! Yani Met-Üst, korkudan tüylerimizin tir tir titreyip dikenleştiği işte tam da o an, tüm korkularımızın yalan olduğunu söyleyen keşişler gibi ortaya fırlar! Met-Üst'ün kelimelerinin, satırlarının, onlarca gözü vardır, ayakları, burnu, tırnakları vardır, kelimelerinin sırla kaplı, çiniyle süslü sümüklü öcü dokuları vardır! Çünkü Met-Üst bir hokkabaz değil, hokkabazlara insan elbiseleri hazırlayan şaşırtıcı bir terzidir!

Çünkü Met-Üst içimizdeki soytarıları böyle teşhir eder! Bir kedicikte bile, unutulmuş bir şairin mısrağında bile, hayatımızdaki yerleri artık karışmış soru işaretleri, ünlemlerde bile, hepimizi büyük yargıç önünde sorgulayacak hoş kokulu suçlar bulur!.. Biz bu suçlarla çok mutlu hissederdik kendimizi. Met-Üst ağaçkakan gibi gagalar tahtadan mutluluğumuzu. Utancımızdan aşağılanır, ağlamaklı oluruz! Öyle yumuşak gümüşten sivri laflar bulur ki, işte orada koşan bir çocuk heyecanıyla sivrilikleri eritip, kulaklarımızı çınlatır, içten ve kıtır kıtır bir kahkahayla!.. İçimizde kim, yırtıcı bir kurtun dişlerinden önce, sıcacık kalbini görebilir? İçimizde kim minicik bir serçenin soğuktan üşümüş tir tir tüylerinden önce bıçak sırtı parçalayıcı gagalarını görebilir!..

En soylu mısraların sırtına sülük gibi yapışmış başıbozuk saçmalıkları önce Met-Üst görür. TNT kalıbıyla oynamak gibidir kelimeyle oyunu, Met-Üst, kutsallığı bir bomba gibi infilak edecek kelimenin şirinlikle donunu aşağı çekebilir! Kelimenin ağzındaki sütü emer! Posasını kusar! Elleri yumuşak sanmayın, pençelerini laga-lugayla saklayıverir!

Met-Üst'ü, Hasan Cemal pozuyla görüyorsunuz!

Şair, heykeli konuşarak yontabilme sanatı, velvelenin sanatı! Şiir, kaf dağının bilimi, hırlayan, ısıran , alevler fışkırtan dev kolları vardır! Balerin simyacı ! Hem de gemici ! Met-Üst geminin kuyruk yeri! Denizin taşlaştığı yere ilk çarpan!..

Met-Üst düşsel bir bozguncudur. Kucağında mışıl mışıl büyüdüğümüz kelimelerin dahi hortlak yüzlerini gösterir bize. Çocuksu bir hırs ve çocuksu bir dikbaşlılıkla kullanılmaz hale getirir! Düşsel bir makas vardır elinde. Kelimeleri karton parçaları gibi, hiçte umulmadık kenarlarından kesip, duygu denizleri açar önümüze!.

Haritadaki ırmakların yerini değiştirir gibi, şehirlerden komik kuşlar, kuşlardan tuhaf adamlar yapıverir, hepsini büyükçe bir eski zaman halısı üstüne yerleştiriverir, nasıl yapar bilemem, ama hep o halı üstünde oynamak istersiniz!..

Met-Üst, bozguncu, kör bir Moğol savaşçısı değildir, bozduklarının üstüne yeni bir gerçeklik inşa eder. Öyle hoşdur ki, 'keyifli bir gerçeklik', işte onun oyuncaklarıyla oynamak istiyorsunuz. Korkuları alınmış bu gerçeklik, aşkın, büyük oyunun ta kendisidir.

Met-Üst'ün küfürleri, cinsel bir argo değildir, bedenimizi cinsel çilecilikten bir çırpıda uzaklaştırıp, tenimizle sevişen melodik tınılardır! Boşvermiş, vurdumduymaz gibi görünen kelimeleri deştiğinizde, aşkın ve bedenin 'esperanto sevişmesini' bulursunuz!..

Met-Üst'ün nostaljisi, unutulmuşluğa kusan bir küsmüşlük değildir, içimizdeki bizden büyük yaşayan ölü canları nefeslendirme, oyuna katma, sonsuzluk maratonuna sokabilme çabasıdır!.

Met-Üst ahlaki sosyal değerleri, teneke suratlı, veremli öksürüklüklerle genelevde kocakarılaşmış kadınlarda saklı kraliçelik gibidir. İpsiz, sapsız, dilenci, kötürüm insanlarda saklanmış 'krallık' gibidir, ancak bu kadar dokunaklı, bu kadar temiz yüreklerin sesi, birgün bir telefon kulubesi kenarında ulaşır size!..

Met-Üst'ün hikayemsi yazıları, aç insanların ay ışığında kuru üzüm yemesi gibidir, boğazınız yanar, ama ne güzeldir, yerken, bütün insanlığımızı korur... Ve mutlaka orada, koltuğunuzun altına bir sevgili çiziktiriverir!..

Met-Üst'ün ne yapagları, hakbilir bir ilan tahtası değildir, gardiyanların ayakkabı tabanlarında dışarı kaçırdıkları küçük notlu mahkûm mektupları gibidir, içerden sesler, ahh'lar duyarız!.

Met-Üst bizi güldürmek için hikaye anlatan gemici değildir. Bizi neşelendirmek gibi bir derdi yoktur. Met-Üst gündelik hayatımızda bizi korkutanlara karşı kalkanlı bir psikologdur. Kelime kalkanlarının arkasında sakladığı oyuncul, Sokratlı düşleriyle bizi koruma altına alır!

O bizim, 'kötü' şeyleri kafaya takmamamız için her tür şaklabanlığı deneyip dilini çıkartan bir filozofdur!..

Yalnız o mu? Bu mizah galerisinde, sayfalar boyu yazılacak Ahmet Yılmaz, Cem Yılmaz, Yılmaz Erdoğan, Erdil Yaşaroğlu, daha neler var!..

Bambaşka bir ülkenin çocukları!.. Ne de güzel anlatıyorlar kendi ülkelerini!.. Bu ülkenin orduları, yüz tane üniversitesi, yüz tane gazetesi, bu ülkenin tiyatroları, bizi korkutuyor, onlar bu korkumuzla 'eğleniyorlar'...

Başardınız çocuklar!.. Tarihimizin en cehennemi siyasi günlerinde, böyle bir günde başardınız!..

Başardınız çocuklar!.. Tarihimizin en cehennemi siyasi günlerinde, böyle bir günde başardınız!..

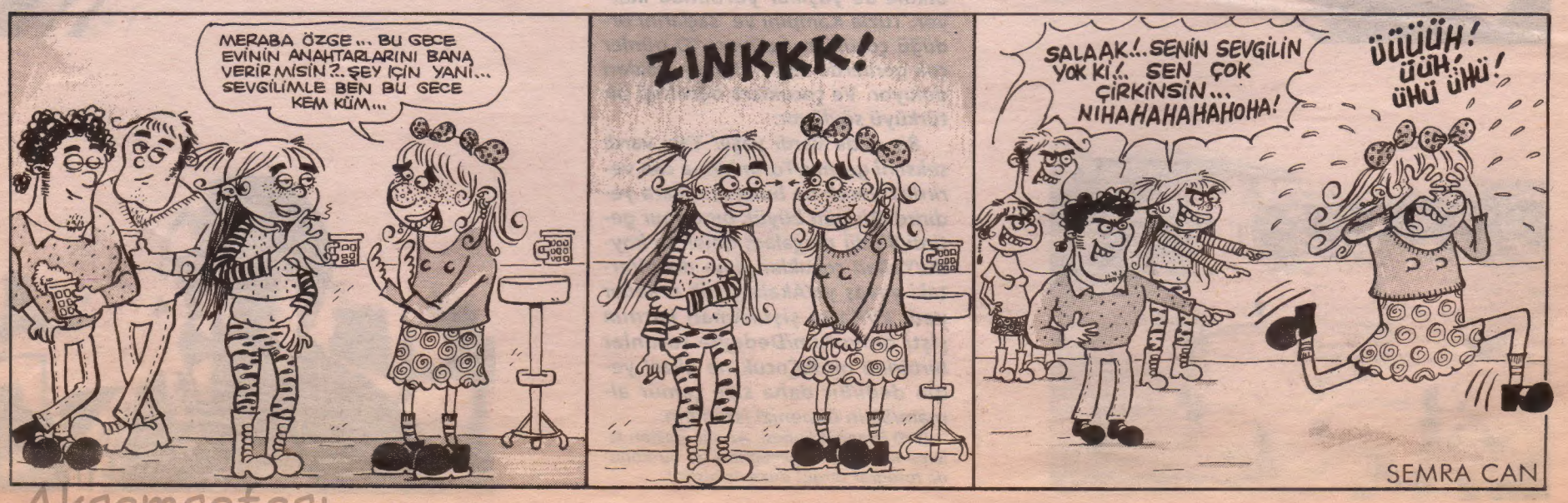

Akşamsefası

HACER YILDIRIM

Ermeni Çocuğun Düşü Çalındı

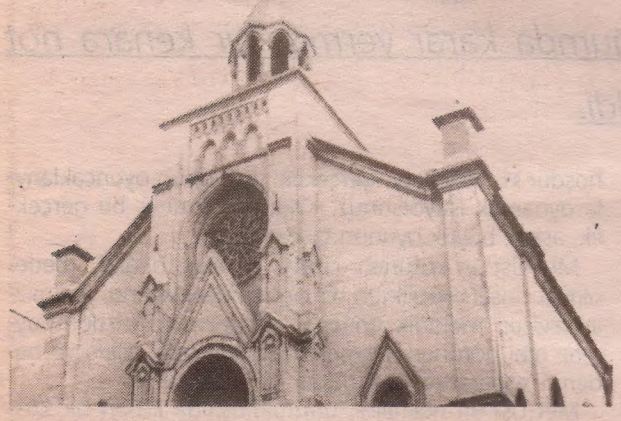

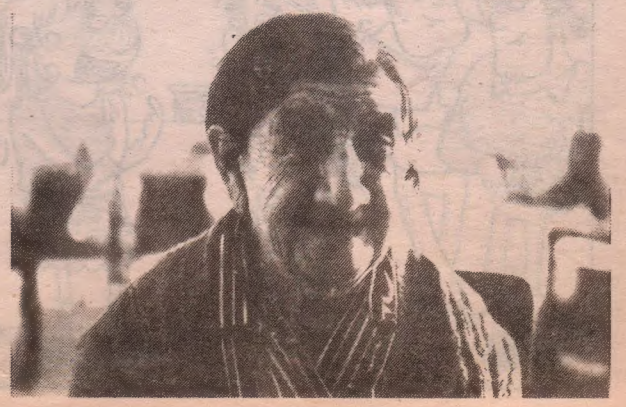

1962 yılında Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi'nin alt katı yetimhane olarak kullanılıyordu. Çocuk sayısı çoğaldıkça, bu alt kata sığmak da zorlaştı. Kilise yönetimi Tuzla'da çocuk kampı yapmak için bir arazi satın aldı. Dümdüzdü bu arazi. Çocukların başına bir kalfa verildi. Kurulacak kampın ilk amele grubu 8-12 yaş arasındaki çocuklardı. Önce bir kuyu kazdı çocuklar. Ardından çukurlar kazıp, el arabalarıyla taş ve kum taşıdılar. Ve temel atıldı... Hergün Gedikpaşa'dan Tuzla'ya gitmek zor olduğu için çadırlar kurdular kendilerine. İnşaat yükseliyordu, diktikleri fidanlar büyüyordu, kendileriyle beraber. Ve sonunda bitti, Tuzla Ermeni Yetim Çocuk Kampı. Ranzalarına yerleştiler... Artık yetim değildiler, kalacakları bir yer, başlarında öğretmenleri ve yaşlı Morakur vardı her sabah saçlarını ören.. Her sabah mıntıka temizliği yaparlardı. Mıntıka temizliğinden sonra ders, dersten sonra da oyun oynarlardı. Güzel günlerde bahçelerinde piknik yaparlardı. Uyku sonrası akşam üzeri saat 17.00' de bir dilim ekmek üç beş zeytin yerlerdi çam ağaçları arasında. Yıl 1979. Vakıflar Genel Müdürlüğü azınlıkların mülk edinemeyeceğini gerekçe göstererek Kartal 3. Asliye Hukuk Hakimliği'ne başvurdu. Kilisenin elindeki tapunun iptal edilmesini ve eski sahibine geri verilmesini istedi. Dava dört yıl sürdü. Kamp kilisenin elinden alınıp eski sahibine verildi. Boş olarak satın alınan arazi yıllar sonra beş kuruş ödenmeden geri alındı.. Şimdi harabe durumda bu kamp. Çocuklar mı kimbilir nerelerde? Çocuklardan geriye kalan bu harabe kampta1970 basımlı "Güzel Türkçemiz" kitabı. Ya onlara bakan yaşlı Morakur nerede? Morakur şimdi Yedikule'de yaşlılar yurdunda kalıyor. Tuzla Kampını ve saçlarını ördüğü çocukları özlüyor. "O günler çok gerilerde kaldı" derken gözleri doluyor. Ve çocuklara öğrettiği bir türküyü söylüyor:

Bir dede vardı yaşlı/ Yaşı vardı sekseni geçmiş/Torunlarına can verirdi/Yiyecek ne bulursa onlara yedirirdi/Bir gün büyük bir çamur getirdi/Böldü parçaladı önlerine koydu/Yallah çocuklar yiyin dedi/Vartaki yavaş ye/Akaboğosik o kadar yedi ki/Karnı şişti/Aman karnım şişti ölüyorum/Dedeyle torunlar birbirine girdi/Çocuk ne güzel yedin dedi/Bir daha size çamur almam/Sizin ölmenizi istemem.

(IHD İstanbul Şubesi, Azınlık Hakları İzleme Komisyonu geçtiğimiz ay bu konuda fotoğraf sergisi düzenlemiştir.)

Akşamsefası

Açlığın kokusu parfüm

"Hani çok eskiden köle devri varmış ya. Bir köleler bir de efendiler. Biz köleleriz, diafonun düğmesine basanlar ise efendiler.

1986 yılında geliyor, İstanbul'a Yılmaz Aktaş. Diafonun olmadığı bir köyden. İşsizlik, savaş onu göç ettiriyor. Eskiden "parfüm kokan" Beyoğlu'na . 75 yaşındaki Nilgün Hanım kapıcı Yılmaz Aktaş'ın yüz metre ilerisindeki bir apartmanda oturuyor. "Ah evladım ah kızım" diye başladığı sözünü "Parfüm kokulu İstiklal Caddesi'nde yürüyen beyefendiler nerede kaldı? İstanbul artık eski İstanbul değil" sözleriyle bitiriyor. Bir apartmanın kalorifer dairesinin ikiye bölünmüş bir odasında oturan kapıcı Yılmaz Aktaş'ın evine gidiyorum. 19 yaşındaki eşi Saniye ve iki çocuğuyla birlikte yaşıyor bu odada. Oturduğu apartmandaki 17 dairenin kapıcılığını yapıyor. Onlara konuk olduğumda iki Ağrı'lı akrabasıyla da tanışıyorum. Konuklarından biri 46 yaşındaki seyyar gazete satan Ağa Kızılaslan biri de seyyar satıcılık yapan Mehmet Kızılaslan. Küçük bir odada tıkış tıkış oturuyoruz. Engin adlı bebek beşikte ağlıyor, 2,5 yaşındaki Ayhan oynayamadığı için sıkıntılı bir biçimde divanın üzerinde oturuyor.

Eskiden parfüm kokan Beyoğlu'nu, İstanbul'u nasıl bozduklarını sorarak söze başlıyorum. Odanın içindeki herkes İstanbul'u bozanlardan oluşuyor. Ben 1983 yılında geldim İstanbul'a. Kapıcılık yapan Yılmaz Aktaş 1986 yılında gelmiş eşi Saniye'yi de 1993 yılında evlendikten sonra getirdiğini söylüyor. Mehmet Kızılaslan 1980 yılında, Ağa Kızılaslan ise bir hafta önce Ağrı'dan gelerek İstanbul'u bozanlar arasına katılmış. Önce Yılmaz Aktaş başlıyor geliş öyküsünü anlatmaya; " Ağrı'da yılda bir ay iş bulup çalışırdık. Belki büyük şehirde çalışır evimiz olur. İşadamı olabiliriz diye geldik. Malesef hiçbir şey olamadım"

Yılmaz dört yıl inşaatlarda çalışıyor, kapıcılık işi bulunca köye gidip, Saniye ile evleniyor ve beraber İstanbul'a dönüyorlar. İki çocukları oluyur. Tek bir oda da yaşamaya başlıyorlar. Mutfak olarak kullandıkları yer ise kalorifer dairesi ile iç içe. Pencereleri yok... Odadaki eşyalar, bir yatak bir, kanepe bir beşik, bir de televizyondan oluşuyor.

Kapıcıların sorunlarından konuşuyoruz. Aktaş diafonu göstererek "Hani çok eskiden köle devri varmış ya. Bir köleler bir de efendiler. Biz köleleriz, diafonun düğmesine basanlar ise efendiler" diyor. Asgari ücretle çalıştığını, mesai almadığını hiçbir izinli gü-

nünün de olmadığını söylüyor. Bir gününü şöyle anlatıyor: " Sabah 6.30 da kalkarım. Sonra 7.30-08.00 arası milletin gazetesini dağıtırım. Saat 10.00'da servise çıkıyorum. Kalorifer kazanını kontrol ederim, külünü taşırım. Gece 23.00'e kadar çalışırım."Yılmaz Aktaş, kapıcı kanunlarına göre kaloriferle ilgilenen bir kapıcıya yoğurt verme zorunluluğu olduğunu, kendisine bunun verilmediğini, bir kapıcının evden 200 metre ileriye gitmesinin yasak olduğunu ama kendisinin gittiğini, özel işlerin kapıcılara yaptırılmasının yasak edilmesine rağmen kendisinin yaptığını söylüyor.

19 yaşındaki Saniye de zaman zaman eşine yardım ettiğini belirtiyor. Yılmaz aldığı maaşının kendisine yetmediğini şu sözlerle açıklıyor :"Bir şişe süt 45 bin lira. Hergün iki şişe süt almak zorundayım. Bunun hesabını siz yapın" Nilgün Hanım(lar) geliyor aklıma. "Bu köyden gelenler ne sinemaya gidiyor ne konsere, ne de tiyatroya gidiyorlar" demişti. Soruyorum Yılmaz ve Saniye 'ye "Sinemaya hiç gittiniz mi?" Yılmaz Aktaş "Ne sineması. Hiç yüzünü görmedim" Aktaş'ın dayısı Mehmet Kızılaslan" Sinemaya nasıl gitsin adam kahvede çay içmeye korkuyor" diyor. Nilgün Hanım bir gazete bile okumadıklarından da söz etmişti. "Gazete, kitap okuyor musunuz?" diye soruyorum."Hiç gazete almadım. Ama başkalarından isteyip okuduğum oldu. " diyor Yılmaz Aktaş. Ağa Kızılaslan "Ben gazete okuyorum. Çünkü yeni iş bulmuşum. Gazete satıyorum. Satarkende şöyle bir göz atıyorum" diyor.

Ağa Kızılaslan sattığı gazeteden eline günde 200-300 bin lira kaldığını bununla hem kendini geçindirdiğini hem de biriktirip köye göndereceğini belirtiyor ve ekliyor: "Yılbaşında Çiller 2 milyar lira harcadı bir gecede. Günlerce televizyonda Susurluk konuşuldu. Ben o zaman Ağrı'daydım. Polisi var içinde, milletvekili var içinde, komiser var, bakan var.İki ay oldu. Hangisi girdi hapise. O kadar yiyenler o kadar içenler. Efendim nedir, milletvekili nedir aşiret sahibi. Bir tane işçi var mı içinde, bir tane eşkıya var mı içinde? Dönüyorlar, duruyorlar. Çatlı'nın başına üşüşüyorlar. Şunu kim yaptı? Çatlı. Bunu kim yaptı? Çatlı. Mübarek siz hiçbir şey yapmadınız mı? O ölüdür, cevap veremiyordur. Türkiye Cumhuriyeti, Temiz Eller olmalı. Olmadığı içinde hergün Çatlılar da polisi de amiri de, başbakanına kadar çıkar." Sohbet birdenbire Susurluk olayıyla değişiyor. Aktaş söze giriyor "Milletvekili kim var, kim yok hepsinin aşağıya indirilmesini istiyorum" diyor. Ağa Kızılaslan alıyor sözü "Dedem 80 yaşına cahil gelmiş cahil gitmiş. Babam 80 yaşına gelmiş, cahildir. Ben 46 yaşındayım cahilim. Çocuklarım köyde yeni yeni okula başladılar. Devlet zamanında oraya yatırım yapsaydı, Okul kursaydı, bende belki olacaktım, Cumhurbaşkanı. İş göndermemiş. Ekonomik yok. Hep toprak ev. Niye toprak ev? Niye burada 20 katlı evlerde dairelerde oturuyorlar? Neden orada toprak olsun ki. Ev ocak olsa, kim gider teröre. Ben İstanbul'lunun başına bela olmak istemiyorum. Doğuda bir saat kalayım. Burada bin saat kalmayayım"

Yılmaz Aktaş, buzdolabı alamadığını söylüyor. Eşi Saniye çamaşır makinası istiyor. "Çamaşır elde yıkanabilir, şimdi gerek yok. Ama buzdolabı zorunlu ihtiyaç"diyen Aktaş'a, Saniye "Otomatik istemiyorum ki hiç değilse merdaneli olsun..." Mehmet Kızılaslan bu konuşmaların ardından şöyle diyor:"Ölmüş ölüden sormuşlar sana ne lazım. O da demiş ki, ben ölmüşüm, bana ne lazım olacak. Bir kefen verin yeter, demiş."

"Devletin eli uzundur"diyor Ağa Kızılaslan ve devam ediyor: "Ama bu kol nasıl bilmem, bir Ankara'ya bir de İstanbul'a kadar uzanıyor. Bu ne biçim koldur?"

İstanbul'u kim bozdu? Nilgün Hanım, İstiklal Caddesi'nde rahat yürüyemediği için köyden göç edenlerin bozduğunu düşünüyor., Nilgün Hanım, şimdilerde metafizikle uğraşıyor.Ruh ve Madde ile ilgilenen bazı dergilere yazıyor. Kapıcı Yılmaz ve akrabaları penceresiz odalarında İstanbul'u değil "Türkiye'yi kim bozdu? sorusunu tartışıyor"

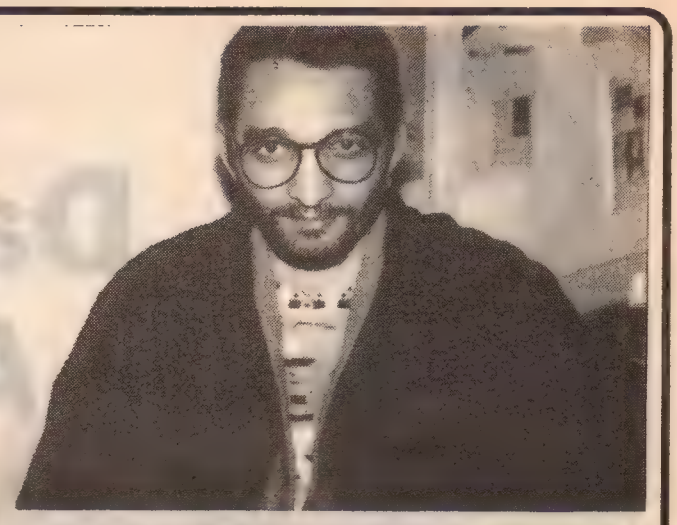

Vicdani Retçi Ülke: Firar etmeyeceğim

Osman Murat Ülke Vicdani retçi. 26 yaşında, İzmir Savaş Karşıtları Derneği'nin kurucularından. Askere gitmediği için tutuklandı, Mamak Askeri Cezaevi'nde yattı. Cezaevi'nde tek tip elbiseye karşı çıktığı için hücreye konuldu. Daha sonra askerlik yapması için Bilecik'e gönderildi. Orada da askeri elbiseyi giymediği için emre itaatsizliğe ısrardan hakında dava açıldı. Eskişehir Askeri Mahkemesi'nde yargılandı, tutuklandı.Cezaevinde yattıktan sonra tahliye edildi. Osman Murat Ülke'nin hakkında TCK'nın 155. maddesi yani "halkı askerlikten soğutmak" gerekçesiyle açılan davalar sürüyor. Ülke, bu davadan 28 Ocak'da Ankara Genelkurmay Askeri Mahkemesi'nde yargılanacak. Osman Murat ülke davaya katılacağını ve firar etmeyeceğini söyleyerek şöyle diyor: *"Ben vicdani retçiyim. Asker kaçağı değilim. Firar etmeyeceğim, önümüzdeki duruşmalara katılacağım".*

Havaya ateş açtılar, 24 kişiyi öldürdüler

Devlet, 24 kişinin ölümüyle sonuçlanan Gazi ve Ümraniye olaylarında sorumluluk üstlenmedi. Gazi ve Ümraniye olaylarında öldürülenlerin yakınlarıyla, yaralananların aileleri, olayların sorumlusu olarak gösterdikleri devletten, tazminat istemişlerdi fakat bu talepleri kabul edilmedi. İçişleri Bakanlığı 1. Hukuk Müşaviri Vali Akif Tığ imzasıyla davacı ailelere gönderilen yanıtta "Kanuna karşı gelen kişilere ancak ceza verilebilir, tazminat verilmez" denildi. Dilekçede, İçişleri Bakanlığı'nın savunma amaçlı yanıt yazısında Ümraniye'de halkın üzerine çevre binaların çatılarından ateş açıldığı öne sürüldü. Olaylarda taş ve sopalarla saldırıya uğrayan polislerin yalnızca havaya ateş açtığı iddia ediliyor.

Cesedi tahliye edildi!

Polat İyit öldü. Polat İyit ölümcül kanser hastalığına yakalandığında cezaevindeydi. Adli tıp raporunda Polit İyit'in tedavisi mümkün olmayan kanser hastalığına yakalandığı, beyninde tümörler oluştuğu ve kısa bir süre içinde öleceği belirtildi. Bu rapor üzerine avukatı Mihriban Kırdök Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne başvurarak tutuklu İyit'in bir an önce tahliye edilmesini ve son günlerini ailesiyle birlikte geçirmesini istedi. Mahkeme avukatın bu isteğini "hastalık ölümcül de olsa tutuklular gerektiğinde ilgili hastanelere sevkedilebilir" açıklamasıyla reddetti. Polat İyit cezaevinde öldüğünde 33 yaşındaydı. İyit'in cenazesine katılanlara Sarıgazi'de jandarmalar saldırdı. Birçok kişi yaralandı. Polat İyit'le aynı durumda olan ve Ankara Kapalı Cezaevi'nde kalan iki mahkum daha var...16 yaşındaki siroz hastası S.K ve kanser hastası Reşit Kayran. Onlar, öldükten sonra değil henüz yaşarken tahliye edilmeyi bekliyorlar...

İşkence "Çıkmaz Sokak"da!

"Cumartesi Anneleri için"

Tuncer Cücenoğlu'nun "Çıkmaz Sokak"ısımlı oyununu Mask-Kara Tiyatrosu Ocak ayından itibaren Bahçelievler Necip Fazıl Kültür Merkezi'nde sahneliyor. Oyun, Cumartesi Anneleri'ne ithaf edildi.

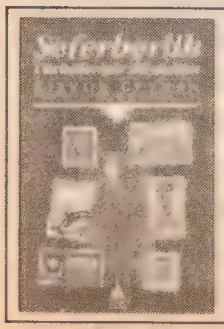

"Seferberlik Türküleriyle Büyüdüm"

Krikor Ceyhan'ın Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşan, ekonomik sıkıntıları ve seferberlik döneminde geçen çocukluğunu anlatan "Seferberlik Türküleriyle Büyüdüm" adlı kitabı Aras Yayıncılık'tan çıktı. Sivas'ın Zara ilçesinde geçen çocukluğunu, Ermeni ve Müsluman arkadaşlarının, komşularını ve annesinin bir yandan zenginlere kılım dokurken bir yandan da bitmez tükenmez Seferberlik Türküleriyle ağlayışını anlatıyor. "Hey oğul hey çıkayım gideyim de oğul uzun yollara, Karışayım da ah yavrum boz bulanık sellere" diye başlayan türküsüyle annesinin ağlamasına eşlik eden ama niye ağladığını bilemeyen bir çocuk "Bu turkuyu söylerdi en çok anam. Hem de nasıl bir mekan ve gaydeyle. Başı açıklar dedığı bız dort yavrusuyla kocasının ölusu başında oturmuş ağlaya ağlaya ağıt yakan bır eski Ermeni dudusu sanırdım" Yaz kış inşaatlarda çalışan herkesin derdine deva olan bir baba, çocuklarının bakımını üstlenen zenginlere kilim dokurken seferberlik türkülerini de işleyen bir anne ve bir çocuğun gözüyle seferberlik günleri...

Akşamsefası

küçük İSKENDER

Daktilomun Tuşları Aksa Yukarı Aksa

Kimsenin içaçılarının toplamı, diğerinin içaçılarının toplamına eşit değildi! Serbesttik. Dağıtmak ve birbirimizi düzmek mevzunda serbesttik! Orgazmın kitapta yeri vardı. Çünkü, pencerenin, uçurumun kenarında bu vardı.

ölüyorum
hayatım, gözlerimin önünden
bir bağırsak şeridi gibi geçiyor

Sentetik uyuşturucuların kafa çekmeye gittiklerini elbette hepimiz biliyorduk. Makineye yazılan ve disketlerde kalan, ölçüsüz bilinçlerimiz, herhangi bir akşamüstünün serin serseriliğinde ilerdeki şehirlere doğru ceset taşıyorlardı. Pencerenin kenarında bu vardı. Sudaydık. Abartılı seks yaşantımız, çiçeklerin dudaklarında iri bir .ikin sabahlayışını anlatıyordu. Gazeteler öyle yazıyordu. Özgür Basın, olayın boyutlarını araştırıyordu. Kadın, erkeği emecekti. Erkek, kadını emecekti. Hayal gazı, bitiyordu; acı, kışkırtyordu.

İşitiyorduk! Yabancı barbarlar, arkadaşlarımızı teker teker öldürüyorlardı. Herkes mutsuz ve çaresizdi. Tabutta vampir yetiştirdiğimiz, .m kokulu kadınlar'ı izlediğimiz, birer duble bi'şeyler içtiğimiz, birbirimize sokulduğumuz, birbirimizin koyunlarında uyuduğumuz, o rutubetli yataklarda azgın rüyalar gördüğümüz yıllar, çıkan gözlerimizi, kopan dillerimizi, lime lime olan tenlerimizi biriktiriyordu. Cinnet, usulüne uygundu. Kimsenin içaçılarının toplamı, diğerinin içaçılarının toplamına eşit değildi! Serbesttik. Dağıtmak ve birbirimizi düzmek mevzunda serbesttik! Orgazmın kitapta yeri vardı. Çünkü, pencerenin, uçurumun kenarında bu vardı. Tebligat, şahsımıza münhasırdı! Çekinirdik. Utangaç, mahçup, mazlum mahluklardık! Aşk şantajına boyun eğdiğimiz yaşlardayken, birbirimize **'rölans'** diye seslenirdik. Devlet'i görmeye hayvanat bahçelerine giderdik. Devlet'e fıstık atardık. Devlet, sevinçle kuyruğunu sallardı. Eee, buna çoğumuz gülerdik. Ben, bir miktar tebessüm ederdim.

Örgütlendik. Terbiye sınırı, günlük alışkanlıklar, tarihi yanılgılar ve ben, biraraya gelip örgütlendik. Dayak yiyen radyo dalgaları, sümüklü artezyen kuyuları, örümcek adam'ın kayınbiraderi kanalizasyon şebekeleri, yüksek gerilim hatları ve cinsel açlık katıldı aramıza sonradan sırasıyla. Biz çoğaldıkça menzil uzaklaşır oldu. Menzilin makyajı akar, foyası ortaya çıkar oldu. Polis, elindeki megafon aracılığıyla çevremizin sarıldığını söyledi. Birbirimizin yüzüne baktık. **İlk defa** birbirimizin yüzüne baktık. 'İçimizdeki hain kimse kimliğini açıklasın' diye bağırdım. 'Yani açıkcası, her şey yumuşuyor ve ben, enerjinin tazziği esnasında zeytinyağlı delikanlı pişiriyorum' cümlesini de unutmadan sözlerime ekledim. Oradakiler, çok etkilenmişlerdi. Aslında, uzun uzun konuşmayı, geçmişi ve geleceği değerlendirmeyi planlamıştım. Kritik bir konumdaydım. Ama, ne yazık, yeryüzündeki meyvalar birbirlerine küsmüşlerdi ve ben, artık, bir süre için dahi olsa **cam içinden geçme** yeteneğine sahiptim. Bir fantastik çizgifilmde iş bulabilirdim.

– İlk anal ilişki kaç yılında kuruldu?
HOCAM BANA BUNU SORMUŞTU!
– Hatırlamıyorum efendim!
ADAM FENA BOZULMUŞTU!

– Avdan dönen vahşi insanlar, kalın organlarını sıvazlaya sıvazlaya 'bana **ot** getir lan' diye bağırdıklarında sene yaklaşık kaçtı ve yeraltının o şahsiyetli götleri, o cillop gibi rockerları **ot'obur** olduklarının farkına vardıklarında, nasıl ifade etsem, mesela ben, kaç memeliydim, adım nasıl yazılıyordu, herhangi bir rakam içeriyor muydum, çenem kaç paraydı, .aşşaklarım buruşmuş muydu; cevap ver bre 66!.

HOCAM BANA BUNU SORMUŞTU!
– Hatırlamıyorum efendim!
ADAM FENA BOZULMUŞTU!

Okul çıkışı yürümüş ve kısmen filtreli bir sigara yakmıştım. Şüphesiz kalitem artmıştı. Domuz gibi esrarlanıp nalları dikmek arzusu.. Kariyerim sarsılıyor. Kariyerim sarsılıyor ve geri çekilemiyorum. Oysa bütün birikimimi orada bırakıp uzaklaşmak, matmazel manzaraları seyretmek istiyorum. Çünkü henüz çok gencim. Çünkü henüz parçalanmadım. Bana yüklenen sorumlulukları yerine getirebilirim. Yerinde bulunmazsam kapının önüne bırakabilirim. Onları orada bırakıp uzaklaşmak ve bayat balıkla zehirlenmek istiyorum. Vücudumu gerebilirim. Vücudumu arkaya alabilirim. Vücudum bir noktaya tünerken, ağı ben örebilirim. Ortopedik olmayan sevgililerim yüzünden sınıfta kalabilirim. Tıraş olmuyorum. Parmaklarım yanaklarımda tahrişe müsait. İlgilenmiyorum. Zafiyet geçirmeye, telaşlanmaya, klişeleşmeye ve verici olmaya kalkışıyorum. Ağrılarım bir beden büyük geliyorlar. Darmadağın yerleşim yerlerine saçılmış çocukluklarımı yapıştırmaya çabalıyorum. Jüri kararsız. Kaslar gergin. Damalar çekilmiş. Küçük tansiyon sıfır! Hakkımı helal ediyorum!

İnanılmaz! Yaşarken, beni bütün bir tarihe yalancı şahit yazdılar! İnanılmaz!

Evet! Erkek, kadından görkemlidir! Evet! Kadın, erkekten daha zeki ve kurnazdır! Bunu, hocama itiraf etmeliyim. Kızgınlığı geçene kadar, ona yardım niyetine, kestirme yollar haritası hakkında şablonlar çıkartabilirim. Cahilliğimi spermlerimle sıvazlayabilirsem, altedilemez bir şiddet ile gerçeğin ortasında canlanan, ağaçlara tırmanan plastik zebaniler bulur, onları mutlaka eve götürürüm. Sanırım, evde birkaç paket prezervatifim ve su bazlı kayganlaştırıcım var. Ne var?! Hayatınızda sanki hiç mistik bir varlıkla ilişkiye girmemiş gibi bakıyorsunuz bana!. Sevdiğimle çölde kalsak, birbirimizin terini yalayarak geçiştirmeye çalışırdık susuzluğumuzu. Galiba sizden **işte bu denli** uzakta ve tereddütsüzüm! Sizden sıkıldım! Donumu giyim yataktan kalkıyorum!.

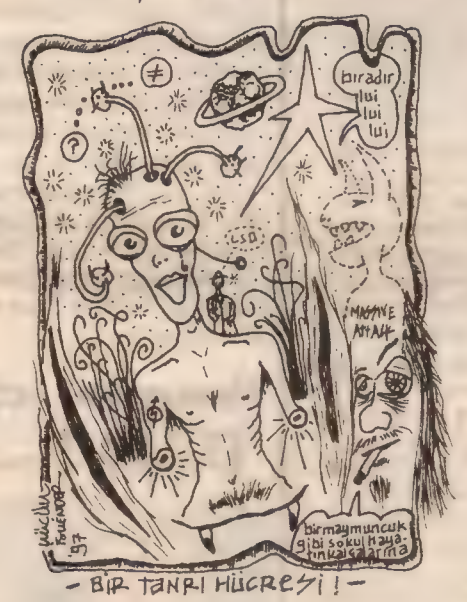

pil

otomobilin altında kalmış
peygamber.

bir delikten içeri sızmaya çalışmış
hayatı boyunca kan.

kapan kapanmadan önce kararan hava
şişirmiş komik cinlerin etli ciğerlerini.

istanbul'a inen uçak
avucundan su içmiş karanlığın.

öyle yazmışsın mektubunda
öyle dedi akıl hastanesine yatırılan postacı.

DEMET DEMİR

Çarmıha gerilip çivilenmiş ellerimzincirlenmiş ayaklarım
Görüyor diye mil çekilmiş gözlerim
Konuşuyor, söylüyor bağırıyor diye ağzım dikilmesin
Dostluk sevgi saçan yüreğim
Tüm bunları onaylayan beynim kafam o sevimsiz kurşunla parçalanmasın
Koca bedenim yosun tutmuş taş duvar pas tutmuş
Demir parmak arasında çürümesin
Yaşam bağlarımı zedeleyen o gereksiz işkence metodlarını
İstemiyorum be kişiliksiz ve kişiliksizler

Akşamsefası

ÖZGÜR MUMCU

Sevdiğim puslu bir şarkıyı söylüyor ara sokaklar
yağmuru ıskalıyorum sürekli,
yüreğimde milyon yıllık bir yara.
Kara bir tarih paltomun astarında.
Üşüyorum, masallar içinde yağıyor kar.
Eskimiş bir umudu borç alıyorum yaşamdan.
Seni çağırıyorum uykumun dehlizlerinde uyumadan
saklanıyor gündüz suskunu bir dil belleğimde.
Dilimde adın kıvranıyor, milyon yıllık bir yara yüreğimde.

PERİHAN MAĞDEN

Türkân Şoray Kalbimde Bir Yaradır

Balık baştan koksun. Ben evimde tek başıma oturup bu yazıyı çivilerken, Türkan Şoray Selim İleri'yle çay içiyor olacak. Selim İleri'yle, Atilla Dorsay'la, Can Dündar'la. Değişik tarz ve modellerde ama kesinkes "içli" bu adamlarla. Türkan Şoray beni çaya çağırmayacak. Hiç. Bana kendi "yardımcılarına" pişirttiği cevizli kekten kesip titreyen elleriyle tabağıma koymayacak. Sofrada tarçınlı kurabiyeler olmayacak. Ben böyle bedbin ve kıskanç hiçbir çaya çağırılmadan ve hatta telefon çaldığında: "Alo, orası Sindrella çocuk yuvası mı?" vari yanlış numaralar yalnızca... Yalnızca onlar.

Büyük Türk sokak romantiği Cezmi Ersöz'e tapan doğulu kızlar, hemşire okulundakiler, annesi fesleğen yetiştirirmiş ama "o şimdi bilinçli"ler, Vakkorama'dan kedi desenli kazaklara para bayılanlar ve daha adını anamadığımız kimler kimler beni okumayacak. Okuyup "özleşş" "deşmeyecek". İçlenmeyecek. Tapon (dizgi hatası) tapan, tapılan adam Cezmi Ersöz dahi ilerde bir gün Türkan Şoray'la çay içecek. Mavi gözlerini onun hülyalı balıklar kadar kocaman (hülyasız balıklar küçük ve kılçıklıdırlar) gözlerini dikip yine içli, yine anlamlı yine derin yine insana dair laflar edecek.

Maviş gözlü içli adamlar serisinin en yüz kızartıcı örneği Ali Kırca da elinde bir demet kır çiçeği (Bahçeşehir'den kendisi toplamış) Türkan Şoray'ın kapısını çalacak. Sohbet demokratik toplum, hak ve özgürlüklere saygı temasıyla başlayıp, Hadi Uluengin kreşendolarına varamayacak. (Zira bu virtiözite için Ali Kırca çok Ankara çok kasaba.) Aparatlar (=bardaklar) ve kalpler birbirine değecek. Ali Kırca adeti olduğu üzre karşı konulmaz olduğuna pek fazla inandığı gözlerinin yaşlarını tutamayacak. Cebinden çıkardığı gözyaşı kabına topladığı sıvıların, "Le Banale" adlı bir parfüm olarak piyasaya sunulmasına dair önerim... KENDİME KALACAK.

Görüşemiyorum ki bu insanlarla. Anti-popülaritem bezdirdi artık beni. Çoktan anlamışsınızdır: Her şeye küstürdü. Meyve veren ağaçları taşlamaya kadar vardırıyorum işi. (Bilcümle magazin programında İbrahim Tatlıses'ten Harika Avcı'ya, Emrah'tan Gülben Ergen'e, hepsinin mottosu bu: Yavru veren ağaçğaçaççç). Sokaklarda boş teneke kutularını tekmeliyorum. Kedilerin kuyruğuna bağlayacağım bağlamasına da, kedilerden imtina ediyorum.

Kızarkadaşım Başak. SÜRÜDEN AYRI BİRİ. Hani nefretlik bir şarkı dilinize takılır, içiniz bulana bulana dilinizden silkeleyemezsiniz ya. İki-üç gündür habire bu dilimde. Radikal'in muhteşem reklam kampanyasını hep birlikte izledik ve bizim köşedeki bakkal dışında herkesin ne kadar Radikal olduğunu öğrendik. Zaten RADİKALLERİN ülkesi burası. Mesela kızarkadaşı hakkını... Bu memlekette kaç kız (hem de kaç şehirli orta sınıf kız) gidip kuaförde saçına fön çektirir? O çarpıcı umulmadık saç modelini yaptırdığı yetmiyormuş gibi, yağlı boya fırçası kadar bir fırçayla yüzüne piyasa araştırmacısı "genç kız" makyajını yaptırır? Tabii bu her yiğidin harcı değil. Bu şehirliler, bu sokaklar, bu sinema günleri, bu Jan Garbarek - Sezen Aksu festivalleri hep bu Başkak'ların. Sürüden ayrı, cümlesi. Geriye kala kala sen-ben-bizim oğlan, birkaç biçare kalıyoruz. SÜRÜ SÜRÜ YÜRRÜ olarak. Sap gibi yürüyelim bari. Ayrılamıyoruz.

İtiraftan başımı alıp mevzuya giremiyorum ki. Tabii bu da defans mekanizmalarımın habire yağlanmasından. Tıkır tıkır işliyorlar ve amaçları, yırtınmaları şu: İftira olacağına itiraf olsun. Bu memleket iftiradan geçilmez, bilen bilir. Hatta kalkıp dünyanın en körgözümparmağına, açık, anlaşılır kitabını yazarsınız; ne yorumlar ne yorumlar! Ben bana getirilen yorumları iftira gözüyle değerlendiren bir paranoyağım işte ve kuru iftiralara karşı tupturuncu bir can yeleği daha sallayarak okyanuslara: İtiraf gemisi battı. Biri bu lafı haykırıyor habire duygusuz kulaklarıma. O biri de benim. Kendimi böyle portakal gibi dilim dilim edip her rolü oynarım madem almaya niyetiniz yok beni çay sofralarınıza.

Biz de anamızdan böyle soğuk, neden doğmadık. İlkokul dörtte beşte duvarlarım Yılmaz Güney, Türkan Şoray resimleriyle kaplı. Türkan Şoray 15 yaşında atıp sinemaya kendini, ne ninnilerle absürdlüklerle büyüttü bizi. Kleopatra kılığına girip "Tavernada sen yok ben yok" şarkısını mı söylemedi, sevgilisi Murat Soydan'ın "Dünyanın En Güzel Kadını" bestesini ellerini kalçalarında dolaştırıp kendini işaret ede ede söylerken göbek vurgulu danslar mı etmedi. Bebekledi bizi. Başka bir başeserde sevgilisi olan –yine– Murat Soydan ölüm fıçısında çalışan bir gençti. (Ölüm fıçısı: Hani biz çocukken varolan lunapark kuyuları, yürekli bir delikanlının içinde motosikletiyle dört döndüğü.) Bu film, iktidarsız olduğunu kendinden gizlemek amacıyla olsa gerek, limonatasına ilaç atarak Şoray'a sahip olan zengin çocuğun (tabii aslında olamamış bu iktidar meselesinden. Hem ilk, ölüm fıçısı sahip olmuştu ona: Kırda hırkaları birbirinin üstüne düşmüştü.) Onun, dermansızca ölüm fıçısı Murat'a aşık kızkardeşinin ve muhtelif renk ve boyda kukuletaların da filmiydi aynı zamanda.

Türkan Şoray için bir tutkudur kukuletalar. (Ali Kırca için büyük Türk bestekârı Sezen Aksu'nun bestelerinin olduğu kadar.) Her elbisesinin, her paltosunun arkasında Kırmızı Başlıklı Kızı hasetten çatlatacak bir kukuleta, hadi olmadı bir türban, bir eşarp, bir bant, bir tiara yani hakikaten başını ve kabartılmış saçlarını bi başlarına bırakıp ta ortalıkta dolanmaz Türkan Sultan.

Bir kere: TÜRKAN ŞORAY DÜNYANIN GELMİŞ GEÇMİŞ EN GÜZEL KADINI'dır. Kalplerimizin (yani 65 yılına kadar doğmuş, görmüş geçirmiş, itilip kakılmış, haftada üç Türk filmini SİNEMALARDA seyrederek büyümüş bizlerin) gerçek kraliçesidir. Onu görünce gözlerimiz dolar, burun kapakçıklarımız titrer, içimiz cızz eder. (Bam tellerimiz hem uçarı ve kıvrak, hem efkarlı ve ürkek bir müzikle... İçli köfte olmayı biz de biliriz, beyler.) Üniversite yıllarımızda videonun keşfolunuşuyla bu naneyi biz de yemedik değil; ama onun filmlerini yabancılaşmayla kakarakikiriyle MTV/Kral çocuklarının apolitik geçmişsizlikleri, okumayazmasızlıkları ve Titanik boyutlarında (en cin ve dolar çarpmış olanları da dahil) dangalaklıklarıyla değil, böyle çocuk aklımızla, olanca aşkımızla seyrede ede büyüdük. Zaten çocuk aklıyla yapılmış filmlerdi. Fatih'teki yoksul evinden setlere alınan Türkan Şoray da hep 15'lerinde kaldı.

O kadar çok film çevirdi ki, hayatı kaşıyacak vakti yoktu. Baba/tanrı/patron/aşık figürü Rüçhan Adlı işi gücü idare etti, dış dünyayla o muhatap oldu. Türkan'ı hepimizin Sultan'ı bu akıllı, yakışıklı işadamı yapmıştır çokça da. Dış dünyadan yalıtılmış bir çeşit Uyuyan Güzel gibi bolca duygulanarak, içinin o sonsuz fukara çocuk inceliğiyle ta bugünlere geldi Şoray

Sonra Rüçhan Adlı öldü. Onun ve hepimizin başından kaynar sular gibi indi hayat. (Hoş biz zaten Rüçhan Adlı'sız hayatlarda haşlanmış yengeçlere çoktan dönmüştük.) Türkan Şoray kaset dolduracağını açıkladı. Lise inşa ettirecek parası vardır bir yerlerde. Yok, yine ışıkları istiyordu. Arzu Nesnesi, Dünyanın En Güzel Kadını, vs. "Gözlerinde Son Gece"yi çevirdi. Zengin insanların Harley Davidson'larıyla Paşa'ya ne kılıklarda yanaştıklarının kör bir stilistçetaklidi "genç insan" giysileri içinde. Taytlar, bandanalar, bottar, zartlar zurtlar. Çipil gözlü o Yapı Kredi oğlanının kollarında çevirdiği aşk sahnelerini izlerken, anamızı süfli barlarda genç çocuklarla koklaşırken görmüş kadar olduk. İçimiz acıdı. Ayrıca gıdısı çıkmıştı, sırf ona has o şahane gözleri yorulmuş, kırışmış, saçları azalmıştı. Estetik ameliyat olmak istemeyecek kadar güzeldi. Zaten haklıydı: Dünyanın en güzel kadınına hiçbir kul eli değmesin, karşımıza plastik bebekler gibi çıkmasındı.

Ama ne yapmacıklar şahikası entonasyon vurucu timi Rutkay Aziz'in, ne de Yapı Kredi oğlanının kollarında olmasındı. (Ki, şimdi Aydan Şener'le kenar mahalle dizileri çeviren Rutkay Aziz de çocukluğumuzun AST sahnelerinin yüreğimizi hoplatan kahramanıydı.) Ben merak ediyorum: O şahane vurgulamaları neye borçluyuz; yani, bir yerde parçalanmış cam kase gibi böyle bir Türkçe var da, bir biz mi haber alamıyoruz. Neyse ne. Kızarkadaşım BAŞKAS! Sürüden ayrılanı KURT kapar; kuaförden çıkarken tak kukuletayı. Dışarda ne biçim ayaz var. Ayaz.

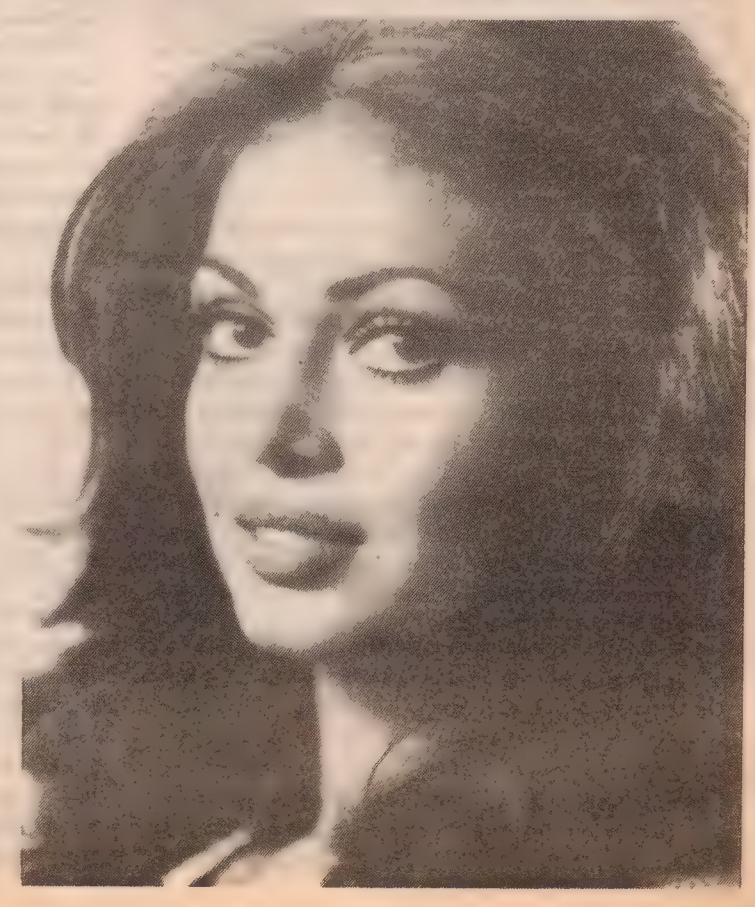

Akşamsefası

CAN BARSLAN

Köyün Delisi

Tribündeki yerimizi alınca dostlar biraz olsun neşelenebilmişlerdi... Hatta bilebildiğimiz kadarıyla tezahürat bile yaptık... Ya ya ya, şa şa şa bizim takım çok yaşa... Haaydi Bastır!.. Diğer futbolseverler bu çağdışı kalmış sloganlarımıza ve bize biraz hayret, biraz küçümseme ve çokça da alay ederek baktılar...

DOSTLARLA BİRLİKTE BİR LİG MAÇINDA!

Tacettin bir medya kuruluşunda çalışıyordu ve servis şefi ona bir yazı dizisi hazırlamasını söylemişti... Kararlaştırılan konu ise "Ülkemizdeki Futbol Olgusunun Sosyo-ekonomik Bağlamda İrdelenmesi" idi... Gene planlanmamış bir şekilde birer hamburger, yanında patates kızartması ve tabii ki içecek birşeyle öğlen atıştırmasını yaptığımız Mc Donald'da dostlarla buluştuk... Aramızda sadece Tevfik yoktu... Kimse ona haber vermemişti çünkü Tevfik Mc Donald türü yerlere girmemize insani bilinç gereği ve sömürü tüketimi bağlamında şiddetle karşıydı... Hele birgün Şermin ve Orkun adlı dostları Kentucky Fried Chiken adlı yerde Amerikan tavuğu yerken görünce çok sinirlenmiş ve onları ayaklarından demir masaya bağlayarak en yakın büfeye koşmuştu... İri yarı olmasının da verdiği umursamazlıkla, ustanın şaşkın bakışları arasında tavuk dönerinden iki avuç kopartıp tekrar yanlarına dönmüş ve Şermin'le Orkun'un ağızlarına tavuk dönerlerini zorla tıkarak yutturmuştu... Hatta bir yandan "Türk tavuğunun nesi eksik ulan!.. Bizim kendi öz tavuğumuzu yiyin ulan!.." diye bağırdığını da söylerler ama ben duymadım... Söylendiğine göre çok sarhoşmuş... Sonradan bu davranışından dolayı pişmanlık duymuş ve duygusal bir konuşma yapmıştı... "Bu yaptığım size aptalca bir milliyetçilik hezeyanı gibi görünebilir dostlarım... Ama beni tanırsınız.. Sadece, kalelerimizin birer birer yıkıldığını görmeye dayanamıyorum, o kadar... Ekonomik sistemleriyle ceplerimize, kültürleriyle beyinlerimize, sigaralarıyla ciğerlerimize giriyorlar... Bir de, kalorisiz plastik besinleriyle midelerimize girmelerini hiç içim kaldırmıyor... Buna hiç değilse biz karşı koyalım dostlarım...Biliyorum, artık modası geçti ve çok gerilerde kaldı ama elimde değil, yerli malı yurdun malı, her Türk onu kullanmalı ilkesi ve söyleminden kopamıyorum... Kopamıyorum.." Zaten ürpertici bir ses tonuyla konuşuyordu ve herkesin başı önündeydi... Bir de o son "kopamıyorum" kelimesini öylesine duygusal bir tınıyla söylemişti ki kızlar aynı anda hıçkırmaya başladılar... Hatta erkeklerden Tarcan adlı dost bile gözyaşlarını saklamak için karanlık olmasına karşın anlamsızca güneş gözlüklerini taktı... Fakat Tevfiğin bağırarak ve yumruğunu masaya indirerek söylediği şu son sözleri, oluşan ambiansa pek uygun düşmedi... "Amerikan asidini içip onların şapşal tavuklarını yemektense ben bu memleketin lağım suyunun yanına bokunu meze yapar yerim be!.." Yarattığı etkiden hoşlanmış ve çok vurucu bir son cümleyle konuşmasını taçlandırmak istemişti... Fakat bence ölçüyü biraz kaçırmıştı dost... Ağlayan kızlar bu son cümleyle birden irkilmişler, fakat ağlamalarını hemen kesemedikleri için, lağım ve bok sözcüklerinden sonraki hıçkırıkları biraz yersiz ve itiraf etmeliyim ki komik kalmıştı...

Herneyse işte, Tacettin yarın oynanacak gece maçına gideceğini söyleyince bütün dostlar hareketlendi... Aramızda futbolla ilgilenen sadece bir iki kişi vardı... Fakat hep birlikte maça gitme düşüncesi

herkesi heyecanlandırmıştı... Hemfikir olundu ki; otlar üzerinde formalı adamların bir meşin yuvarlağın peşi sıra koşmalarını izlemekten çok, stad atmosferini yaşamak, ilginç gözlemlerde bulunmak, insanımızın gündelik yaşamları dışında bir başka ortamdaki davranış biçimlerini irdelemek adına maça gidecektik.. Sonra içimizden birisi, sanıyorum ki oluşan coşkunun verdiği cesaretle "Tevfiğe haber vermeyelim!.." dedi... "Tevfiğe haber vermeyelim!.." Hep beraber donakalındı... Sinirler gerildi... Eğer bulunduğumuz mekanda Mustafa Sandal'ın Mest Oldum, Vallahi Jest oldum şarkısı çalınmasaydı, birbirimizin kalp atışlarını duyabileceğimize emindim... Üstelik nezle olan Taygun'un durmadan burnunu çekmesi de hepimizi sinir etmişti... Tevfiğe haber verilmemesini söyleyen Bekir'in gerekçesi, onun maç parasını bize ödettireceği idi... Kısa süren fısıldaşmalardan sonra talep haklı bulundu ve maça Tevfik'siz gidilmesine karar verildi...

Kimilerinin kader, kimilerinin tesadüf dediği şey bizim için kahredici bir lanete dönüşerek gerçekleşti ve maça giderken Tevfiğe rastladık... Ona söylemeden maça gidiyor olmamızı hangi ince politik cümleler ve hangi mucizevi diyaloglar sonucu açıklamayı başardık bilmiyorum ama başardık... Kuşkulanmadı ve sanki o anda maça gitmeye karar veriyor havası yaratılarak stadın yolu tutuldu... Yaşadığımız tehlikenin ardından öylesine rahatlamıştık ki maça giriş için oluşan kuyrukta keyfimizi kaçıran bir iki olay yaşandı... Kabul etmeliyiz ki futbol seyircisinin arasında kendimizi evimizden uzakta yalnız kovboylar gibi hissediyorduk.. Nasıl anlatabilirim ki... Sadece kalın do'lardan oluşmuş uyumsuz ve kaba bir senfoninin arasında kalan la sesleri gibiydik... Ya da zımpara kağıtları arasındaki pembe pelur kağıtları gibi... Kaba komediler ve vahşi reality şovlar tarafından kenara itilmeye çalışılan belgesellerle sanat ve kültür programlarına benziyorduk... Aynı kuyruğu paylaştığımız futbolseverler birbirlerine "maraba Televole" diye bağırmayı espri sanarak gürültüyle gülüyorlardı... Sonra bir ara yanımızdaki kızları farkettiler ve onlara bakarak yalanmaya başladılar... Şermin, Sibel ve Nahide'yi aramıza alıp sakladık... Bu arada Orkun dostumuzun, yakın koruma bahanesiyle Şermin arkadaşımıza değdirdiği de dikkatli gözlerden kaçmadı... Sıra ilerledikçe bir felakete doğru yaklaşıyorduk ve nihayet yanından geçmek zorunda kaldık... Bu bir kokoreççiydi... Bilemiyorum kalıcı mıdır ama Tevfik hariç, fiziksel ve duygusal olarak çeşitli ölçeklerde tahrip olmuştuk...

Tribündeki yerimizi alınca dostlar biraz olsun neşelenebilmişlerdi... Hatta bilebildiğimiz kadarıyla tezahürat bile yaptık... Ya ya ya, şa şa şa bizim takım çok yaşa... Haaydi Bastır!.. Diğer futbolseverler bu çağdışı kalmış sloganlarımıza ve bize biraz hayret, biraz küçümseme ve çokça da alay ederek baktılar... Hakemin başlama düdüğü ile birlikte tek tük küfürler de duyulmaya başlanmıştı... Tacettin, görevi gereği not tutmaya çalışıyor, fakat tam arkasında oturan heyecanlı bir fanatiğin durmadan kendisine çarpması sonucu sadece titrek şekiller çizebiliyordu... Sonra gitgide taraftarlar arasındaki elektrik arttı, büyüyen bir yangın gibi nefret herkesi sardı... Küfürlerin niteliğinde anlatılmaz bir düşüş olurken niceliği, mağara ağzından fırlayan kara yarasalar gibi artıyordu... Sürekli olarak, çok yakınımıza düşen bomba parçalarından korunmaya çalışan siviller gibiydik... Kızlar ve Tarcan ağlamaya başlamışlardı, erkeklerse kendilerini buraya getiren Tacettin'e sinirlenerek bakıyorlardı... Neyse ki yanımızda Tevfik vardı ve olası bir kavgadan korkmamıza gerek yoktu...

Tam bu sırada bulunduğumuz tribündeki taraftarların takımı bir gol yedi... O anı yaşamaktansa Reha Muhtar'ın programına konuk olmayı bin kere yeğlerdim... Karşı takım taraftarlarıyla aralarında korkunç bir düello başladı... Bu düellonun silahları eller ve bileklerdi... İlk atış hemen Nahide dostun burnunun dibinde gerçekleşti... Önce "Şıllaaak!.." diye doğada olmaması gereken bir ses, ardından sol avucun içinde bilekten sallanan kıllı bir yumruk... Boş bulunup başını çevirince bu hareketle göz göze gelen Nahide'nin çığlığı eminim ki hiçbir korku filminde dahi duyulmamıştır... Sonra peşpeşe patlayan flaşlar gibi şıllaklar gitgide çoğaldı... Şıllak!.. Şıllaak!.. Şıllaaak!.. Kızlar ciyak ciyak bağırıyor, Tarcan ağlıyor, şıllaklar acımasızca yağıyordu... Şıllaaaaaak!.. Sonrasını pek net hatırlamıyorum... Bekir adlı dostun futbolseverlere çıkışarak yanlarında bayanlar olduğunu hatırlatması, futbolseverlerin "z.kerim bayanlarınızı lan!.." diye yakışıksız şekilde karşılık vermeleri, Tacettin'in sinirlenerek arkasındaki taraftara şıllak yapması, kavga, yumruklar... Gözlerimizin Tevfiği aradığı anda onu gizlice sıvışırken görmemiz, dehşet, vahşet... Bilinçaltının en derinlerine itilmesi ve en yoğun psikanalizde dahi yüzeye çıkmaması gereken anlar...

Staddan çıkıp en yakın bara koştuk, kendimize caz müziği dinleyebileceğimiz bir ortam bulunca yavaş yavaş sakinleştik... Taygun dedi ki, "maçta olmanın en iyi yanı, duyulma korkusu olmadan rahatça burnunuzu çekebilmenizdir..."

Akşamsefası

JOE LOUİS BORGES

Edebiyatı olduğu gibi, dinleri ve felsefeleri de estetik içeriklerinden dolayı dikkate aldı. Sanat onun için "dünyanın aynası" değil, ona "eklenti bir şey"dir. Bireysel varoluş sorunlarını önemsemedi

24.8.1899 tarihinde Buenos Aires'te doğdu. Ailesi zengin ve kültürlü kişilerden oluşuyordu. Aile çocukların eğitimi için bir İngiliz mürebbiye tutmuştu. Annesi de İngiliz asıllı olan Borges İngiliz dili ve kültürüyle çok yakın ilişkiler kurmuştur. İngilizce onun ikinci dili olmuştur.

Borges daha 6 yaşındayken yazarlık yeteneğini göstermeye başlamıştı. 9 yaşında Oscar Wilde'in "Mutlu Prens" adlı masalını çevirdi.

Delikanlılık çağlarında sol'a eğilim duydu ise de bu pek fazla sürmedi; ailesi ile birlikte 3 yıl kaldığı İspanya'dan dönüşünde (1921) ultraizm adlı modern edebiyat akımına katıldı, bu akımı Arjantin'e getirdi. İlk dergisini 1922 yılında çıkardı. 1931 yılında ise "Sur" (Güney) adlı ülkenin en önemli dergisini çıkaranlar arasına katıldı.

İş Yaşamı

Borges'in ilk işi Buenos Aires Kent Kütüphanesi'nde memurluktur. Ancak, Peron'a karşı bir bildiriye imza attığı için bu işinden kovuldu. Bir dönem bir tavuk çiftliğinde çalıştı. 50-55 yılları arasında Arjantin Yazarlar Birliği'nin başkanlığını yaptı. Peron'un devrilişine kadar İngilizce dersleri vererek idare etti. 1955 yılında Arjantin Milli Kütüphanesi'nin genel müdürü oldu. Ardından, üniversitede İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörü olarak da çalıştı; burada fahri doktorluk ünvanını aldı. Borges bu işlerini uzun yıllar sürdürdü.

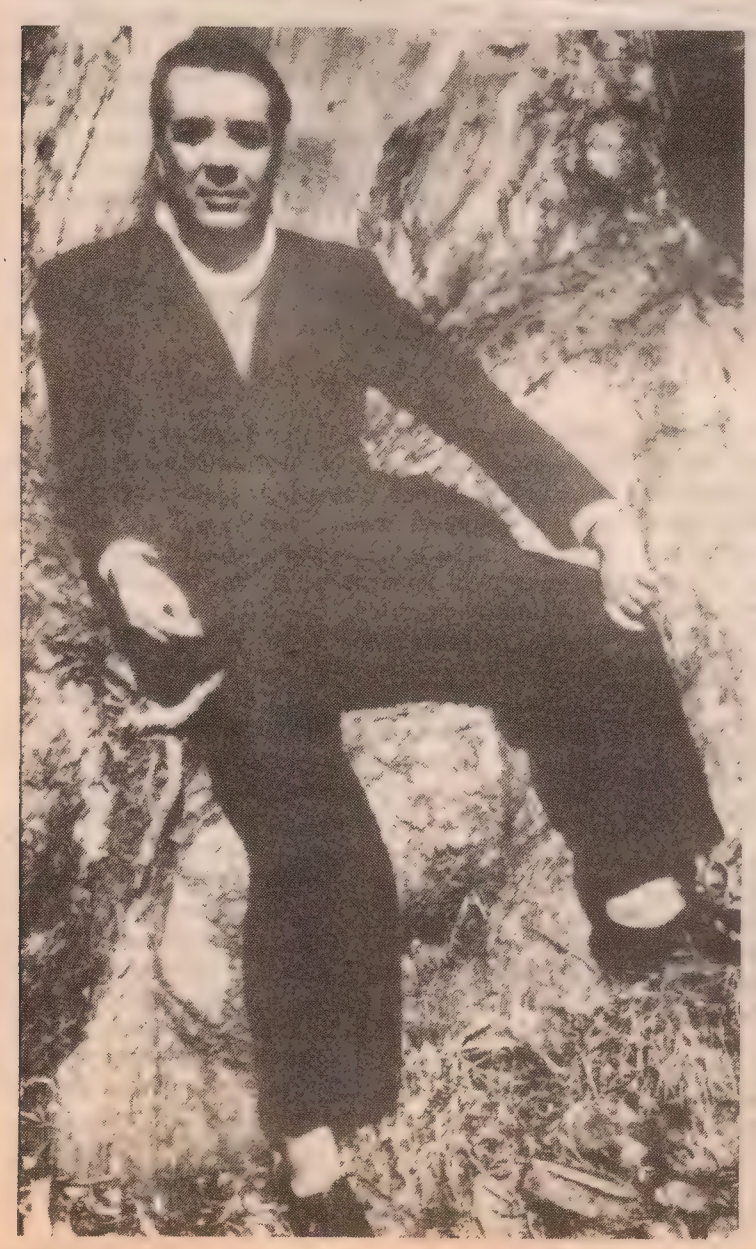

Özel Yaşamı

Borges'in yaşamı bir edebiyatçı yaşamıdır. Toplum yaşamına pek katılmadı. Okudu, yazdı, çeviriler yaptı, dergiler çıkardı. 1963 yılında yarı yarıya kör olmuştu. Daha sonra hiç göremez hale geldi. Ölmeden birkaç yıl önce genç sekreteri ile evlendi.

Edebiyat Yaşamı; Görüş ve Tarzı

Borges ilk edebiyat eğitimini annesinden aldı. Daha sonra evlerine sık sık gelen Macedonio Fernandez adlı ilginç ve bohem bir yazardan oldukça etkilendi; ilk ustasının o olduğunu söyler. Şiir ve düşünce bakımından Leopoldo Lugones adlı bir şair ve fikir adamından etkilendiğini bilmekteyiz. Borges Latin Amerika edebiyatında egemen olan düşsel gerçekçilik akımına pek katılmadı. Her Latin Amerikalı yazar gibi düşselliğin sınırlarında gezindi, ancak o tüm edebiyat temalarını bir bilgi biçimi olarak kullandı. Edebiyatı olduğu gibi, dinleri ve felsefeleri de estetik içeriklerinden dolayı dikkate aldı. Sanat onun için "dünyanın aynası" değil, ona "eklenti bir şey"dir. Bireysel varoluş sorunlarını önemsemedi: Örneğin, birisi bir başka birini herhangi bir yangından yara almaksızın düşlüyorsa, saptanan, bu birisi bir başka üçüncü biri tarafından düşleniyordur. Ya da: Yeryüzü sınırlı bir olasılıklar sayısından oluşuyorsa, bu sayı yokoluyor ve her şey yeni baştan başlıyordur. Ya da her türlü insancıl tavır kendi içinde karşıtını taşıyor ve yansıtıyordur. Sürekli bir metafor ve imgesel gerçeklik içinde ortaya çıkan labirent, yapay ve ustaca kurulmuş bir çıkmaz sokağa dönüşür. Şöyle der: "Temel kitapları okudum ve diğerlerini yazdım ben. (...) Yaşamadım bir başka insan olmayı arzuladım."

Ne Varsa Hayatımda

Yine burada, o unutulmaz dudaklar,
bir eşi daha olmayan ve
sizinkileri andıran.
Bu yoğun hantallık içindeki ruh benim
Hep kıyısında durdum mutluluğun ve
yamacında kederin.
Aştım denizleri.
Nice diyar gezdim; bir kadın gördüm,
iki ya da üç erkek.
Bir kız sevdim, ay yüzlü ve mağrur, bir kız
İspanyol suskunluğunda.
Sonsuza yayılan kenar mahalleyi gördüm
günbatımlarının
yorulmaksızın devrildiği yerde.
Nice sözcüğün tadına vardım.
Derinden inanıyorum ki buydu tüm
görüp göreceğim ve kalmadı
artık yapacak yeni bir şey.
İnanıyorum ki eşittir günlerim ve gecelerim
Tanrı'nınkilere ve bütün insanlarınkine,
hem fakirliklerine, hem zenginliklerine.

Son Parlaklık
Hep kasvetlidir günbatımı
gösterişli de yalın da olsa,
fakat daha kasvetlisi halihazırda
günbatısının övüncüne dair
hiçbir iz kalmadığında ufukta
çayıra pası yayan
o hükümsüz son parlaklıktır.
Dert olur içimize öylece duruşu
bu gergin ve benzersiz ışığın,
bir sanrıdır o uzaya yüklenen
hepimizin ortak korkusu karanlıktan
ve açığa vurduğumuzda sahteliğini
aniden ortalıktan çekiliveren,
tıpkı bölünmesi gibi bir düşün
anladığında bunu düşgören uykusunun
içinden.

(İspanyolca'dan çev: Adnan Özer)

Akşamsefası

ADNAN ÖZER

Açık eleştirmen

Suskunluk Çetesi

Suskunluk, Özel Edebiyat Harp Dairesi'nin psikolojik savaşta başvurduğu yöntemlerden biridir bizde. Ekibinden biri bir kitap yazdığında bülbül olan diller susar, kalem fıskiyeleri kurur. Bu yoksayma ve görmezden gelme girişimcileri sıkıştırıldıklarında 'karından konuşma' denen bir yöntemi seçerler: "Hımm, evet, aslında, ama..." Yüzler böbrek sancısı ya da dalak şişmesi gibi bir sıkıntıyla buruşur bu esnada.

Suskunluk Çetesi işini sürdürür. Yetenekli ve işine saygı duyarak emek vermiş yazarımız şaşkındır köşesinde. Saygı duyduğu değerlendirmeciler bir satır olsun değerlendirmemektedirler. Olumsuz eleştiri bekler sonra, hatta kötüleyici birkaç söz, ona da razıdır, yeter ki bu suskunluk bitsin. Gelgelelim uzun bir '*tıp*' oyunu oynanmaktadır.

Bir yanda susacaksınız, öbür yanda elektronik aksamlı sokak satıcıları gibi yaygara yapacaksınız. Buna da edebiyat ortamı diyeceksiniz. Bu taktiklerle oluşturduğunuz okurlar da edebiyat kamuoyu olacaklar...

Sözgelimi aşırı veya mesnetsiz bulanlar, kitapçılara bir göz gezdirebilirler. Göreceklerdir ki, dön dolaş belli yazarların kitapları sergilenmekte ve satmaktadır. Şişirilmiş veya gerçekten iyi -bu ayrı bir konu- "vitrin baronları" oluşmuştur. Onlara emsal nice yazar vitrinlerde yer bulamamaktadır. Bu anti-demokratik vitrin dizaynı nasıl oluşmaktadır dersiniz?!

Şimdi soruyoruz: Nerde İhsan Oktay Anar, Mehmet Eroğlu, Nihat Genç ve Haldun Çubukçu'nun kitapları? Vitrinlerde beşlik simit gibi satılan diğer yazarların romanlarından daha mı kötüler? Kötüyseler, neden kötüler? Yok, iyiyseler, nedir bu suskunluk?

Milli Şairlerimiz: 1 İfrat-ı His Aysel Gürel

Cumhuriyet sonrası Türk şiirinde hece gözdeydi. Milli ölçümüz hece. Bu işte pek ileri vardık. Milli marifetlerimizden biri de budur: İfrat. Dilimize Arapça'dan (Fart'tan geliyor. Görüldüğü gibi kökeninde de meymenet yok bu sözcüğün, kötü çağrışımları var) girmiş bu sözcük, "pek ileri varma", "aşırı gitme" anlamında. İfrat-ı his'in Fransızca'daki karşılığı hyperesthesie (aşırı duyu). Yine Fransızlara nazire olsun diye, "Üç Silahşörler"e karşı "Beş Hececiler"i yetiştirdik.

Aysel Gürel'in ifrat-ı his, bir başka deyişle, hisli duyguların gözünü çıkaran şiirleri yayımlandı. 1.baskısını da tüketti, duyumlarımıza göre. Geç, Çok Geç Dönem Hece Şiirimizin son şairi Aysel Gürel. Eee, hece şiiri bu, zihninde parmak sayıp hece sayısı tutturacaksın, bu arada kafiyeye de gaz vereceksin, böylece şiirin beline beline vuracaksın. Aysel Gürel de bunu yapmış: "Feryattayım"; alt dizede "hayattayım" gibi tunç ötesi kafiyelerle eş harf sayısını 8'e çıkartmış (bkz. "yattayım"). Bu bir rekor!

Bu sereserpe koşuklar Serdar Ortaç'a yazılmış, tevatür bu. Orasına karışmayız, ancak toplum olarak zaten dertlere garkolmuşken bu çok fazla geldi, şairin dediği gibi "tahammül mülkünü yıktı". Biz bunu haketmedik; yoksa hakettik mi?!

(Bu arada: Koskoca Varlık Yayınları şiir dizisini sürdürmekte zorlanıyormuş. Kavram Yayınları yayın hayatından çekilesiymiş. Yeryüzü Şairleri adlı nefis şiir dizisi ticari yüklerden biri olmuş. Yılların emektar çevirmeni Sait Maden çevirilerini harika baskıyla sundu, satış hak getire! Bütün bunlar neden oluyor acaba, kafiyeler mi yetersiz?!)

Bu Kitaplar Henüz Okunmadılar...

1) **Terra Nostra** (Bizim Toprak) / **Carlos Fuentes.** Ortadoğu ve Balkanlar gözönüne alındığında en çok kitabı bizim ülkemizde çevrildi bu Meksikalı yazarın. Yapıtlarından çok azı kaldı, ha gayret. Terra Nostra, Amazon gibi bir nehir roman ve en iyisiymiş.

2) **Sein und Zeit** (Varlık ve Zaman) / **Martin Heidegger.** Nazilere fikir babalığı ettiği söylenen, bu arada öğrencisi Hannah Arendt'e kudretli nefesini üfleyip aşk yaşayan ve onu da filozof yapan bu Alman filozofun en baba eseri; 600 küsur sayfa. Çevirilmesi ruha şifa verir. Hem Ulysses'in çevirildiği ülkeye dağ mı dayanır?

3) **Harika Yaratanlar / Slavko Yanevski.** 70'ini aşmış Makedon romancının bu yapıtı Avrupa'da ilgi gördü. Yayıncı dostum Betre Bakevski'den methini duydum. Yanevski, Nobel'e doğru gidiyor, yayıncılar haberiniz ola!

4) **El Sentimiento** (Duygu) / **J.M. Guelenzu.** İspanya'da 96 listelerinden hiç inmedi. Kaç sattı, Allah bilir? Duygu'nun romanı, arzular üzerine kurguların değil.

5) **Aşk Beni Geçer / Abdülkadir Budak.** 70 kuşağının 90'ları zorlayan şairinin yeni şiirleri. Aşk ehlinin yılmaz okuyucuları, bu şiirleri çok seveceksiniz. Yakında piyasaya çıkıyor, kitapçılara koşturacaksınız.

Hararetle Tavsiye

Çiçek Tozu Günleri

İrfan Yıldız / Şiirler, Göçebe Şiir Kitapları yay. Yaban, coşku ya da yabanın büyüsü, insanı şair yapan, şiiri de şiir yapan gizli bir algıdır. İrfan Yıldız'da bu fazlasıyla var. Ayrıca İrfan, estetik dışı nesneyi şiire konu ederek başarılı olmuş ender şairlerden. Kitabı alırsanız, "*Leş Uyandı*" şiirine bir bakın. Baudelaire'den sonra aynı tema'da yazmak kolay iş değil. İrfan, habire atları çizen ressam Avni Arbaş gibi atları yazıyor. Ne atlar var İrfan'ın şiirlerinde, atların ne halleri.

Kitaptan size iki dize sunalım:

"derenin akış kemanı, leş
allahım zar atıyordu!"

MESUT CEYLAN

Orkun Kitabeleri

Bizim okulun havası çok sıkıcı be babacım. Aklı başında bi adam böölesine bi sığırlar karargâhına tahammül edemez. Şerefsizin evladıyım bu rüsva şahsiyetlerin arasında delirirsin ha! Geçen gün dersten çıktıktan sonra biraz kantine takıldım, bana fenalık geldi. Len, dedim, mına korum bööle ortamın, dedim. Kendimi bahçeye attım. Daldım ağaçların arasına, yaktım bi sigara, oh mis.Hava fena soğuk, biliyo musun. Fakat ben gram üşümüyorum. E, bizim mahalledeki terzi Seracettin'e ööle palto yaptırmışım ki, akıllara zarar. Kapşonlu, yeşil bişi. Görseniz, Deniz Gezmiş'in paltosunun aynısından. Küçüklüğümden beri hep bööle bi paltom olsun isterdim. Bakardım Deniz Gezmiş'in fotoğrafına, ulan ne güzel palto bu ya, derdim. Duyduğuma göre o palto dehşet bişeymiş babacım. Ateşe düşse yanmıyo, soğukta kalsa donmuyo. Hatta, kurşun geçirmediği bile söyleniyo. Neyse babacım, ben bahçede şahane takılıyorum. Bakıyorum gökyüzüne, kuşlar nefis uçuyo, rüzgar haylazca saçlarımı yalıyo. Çıkarıyorum bi Samsun daha, çat yakıyorum. Kendi kendime, ulan, diyorum, ne güzel sigara bu ya, diyorum. Samsun gibisi var mı be!.. Ben başka bi sigara içmem babacım. Hele Malbora, kesinliklen içmem. Bizim mahalledeki eski tüfeklerden eczacı Celasun Ağbi'den duymuştum, bu Malboro'da "tirimutin" diye bi madde varmış. Sürekli içince bağışıklık yapıyo. Daha fenası, bu tirimutin puştu beyin hücrelerini deforme ediyo. Yılların kominiştiyken bi anda azılı kapitalist olup çıkıveriyosun. Görüyosun babacım, ipna Amerikalılar ne biçim çalışıyolar. Ama bana yutturamazlar, içmem ben onların sigaralarını. Neyse, ben bahçede takılmaya devam ediyorum. Tam o esnada pattadanak bi kız yanaştı. Mereba, felan dedik, tanıştık babacım. Adı Berciş'miş. Kız, yaklaşık iki-üç haftadır uzaktan beni kesiyomuş. Doğru söylemek gerekirse hoş kız. Ufak bi muhabbetin ardından tuttu beni kıyafet balosuna davet etti. Ben, yok-mok, felan dedim, ama anlayan kim. Sonuç olarak, peki, dedim, gelirim Berciş, dedim.

Eve varınca hemen kıyafet balosu için hazırlıklara başladım. Geçtim aynanın karşısına, aldım elime üç paket pamuk, kendime Karl Marks sakalı yapmaya koyuldum. Ulan be babacım, ööle güzel oldu ki!.. Görsen rahmetli çıkıp gelmiş sanırsın. Bakış, duruş, endam aynısı oldu. Şööle bi baktım kendime, ulan dedim, sen neymişsin be Orkun, dedim. Bittim babacım, bittim.

Kıyafetim tamam olunca fırladım evden. Sokakta beni bu şekilde görenlerin götü düşüyo tabi. Tam faşoların takıldığı kavenin önünden geçerken tuttum karaktersizlere bi el işareti çaktım, alayı dondu kaldı. Ööle coştum ööle coştum ki anlatamam babacım.

Başladım Berciş'i Taksim Meydanı'nda beklemeye. Beklerken kendi kendime, "Ulan şu meydanda ne güzel gösteri yapılır, slogan atılır" diye mırıldanıyorum. Yirmi dakika geçti geçmedi, yanımda bi araba durdu. Baktım, arabanın şoförü Vampirella. Ulan ne iş dedim ya, n'oluyoruz dedim. Dikkatlice bakınca anladım, meğer bu bizim Berciş'miş. Hemen atladık arabaya babacım, vınnn!.

Balo mekanına geldik. İçeri girince şok oldum valla. Okuldaki ne kadar zengin yavşak varsa doluşmuş. İpnenin evlatları Süpermen olmuş, korsan olmuş, Palyaço olmuş, ne bileyim, maymun olmuş, tavşan olmuş. İçimden, "Lan Orkun, senin ne işin var burda," diyorum, "yuh olsun sana," diyorum. Gittim aynen bara oturdum. Barmen sığırı, bana adını sanını duymadığım içkiler sayıyo. Yok dedim, ööle burjuva içkilerinden içmem ben, dedim, Çıkardım cebimden otuzbeşlik votkamı, oh mis... Ben içkimi götürürken yanıma herif Robinson kıyafetiyle gelmiş. Yanında da Zenci Cuma var. Onları görünce biraz moralim düzeldi. "Lan," dedim, "haksızlık etmişim heriflere" dedim. "Baksana, siyah-beyaz demeden ne güzel kardeşçe eğleniyolar" dedim. Başladık herifle muhabbete. Bi ara Robinson kılıklı lavuk kulağıma eğilip, "Benim peder çok zengindir. Bu zenciyi aksesuar olsun diye Somali'den getirttim. Nasıl?.. Tam Culma olmuş." demez mi! Çıldırdım babacım. Ne zaman votka şişesini kavradım da itoğluitin kafasına geçirdim, hiç hatırlamıyorum. Artık kesinlikle eminim, bu seksen kuşağı yaramaz. Şerefsizin evladıyım, bu böyle...

Anla Beni Öyküleri

MET-ÜST & SENCER

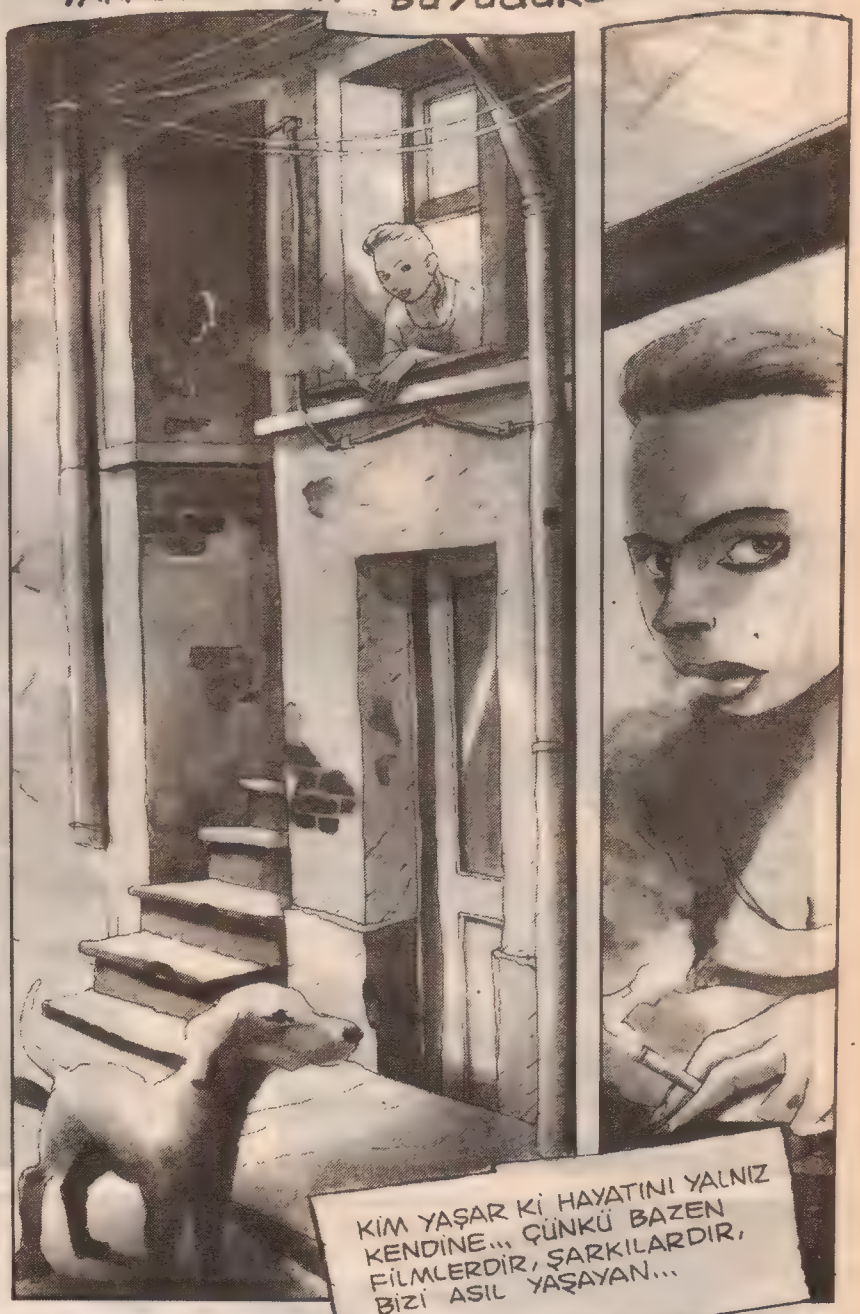

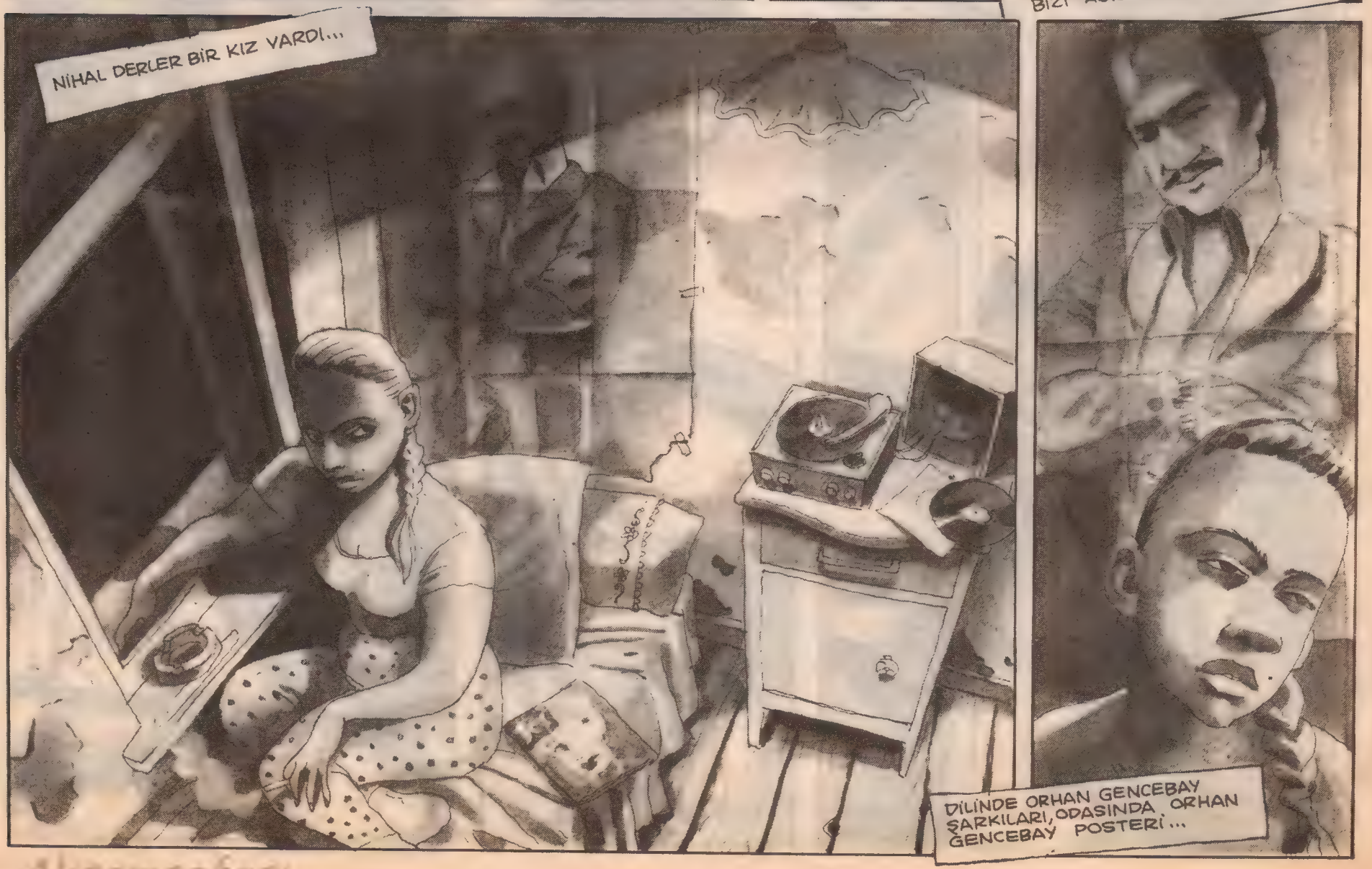

GİZLİ SAKLI SEVDİĞİ "BİRİSİ" VARDI... GENCE-BAY ŞARKILARI EŞLİĞİNDE O "BİRİSİ" DOLU CİLP HAYALLER KURARDI...

O "BİRİSİ", MARANGOZ FEHİM DERLER, İŞTE ONUN KALFASIYDI... NİHAL CAMDA, O SOKAKTA BAKIŞIP DURURLARDI...

AŞK ISTIRAP VERMEKTİ ISTIRAP ALMAKTI AŞK...

BİR GECE.IN CİN VOLEYBOL OYNARKEN, SESSİZCE SÜZÜ-LÜP NİHAL, O "BİRİSİ" NE KAÇTI...

SONRA... SONRA... SONRASI BİNBİR RİVAYET..., O "BİRİSİ" OLTACIYMIŞ, HİS ŞARAMPOLUYMUŞ...

İCİRMİŞ, UÇURMUŞ, MAHALLE ARKADAŞLARINA DEŞKEŞ ÇEKMİŞ... O "BİRİSİ" DEYYUS'UN TEKİYMİŞ...

SAÇINI BAŞINI, İSMİNİ CİSMİNİ DEĞİŞTİRMİŞ SONRA NİHAL...

AİLESİ ÇOK ARAMIŞ, AMMA VELAKİN EVLERİNDEN BİRİKİ SOKAK AŞAĞIDAKİ GENELEVLERDEN BİRİNDE OLAN NİHAL'İ BULAMAMIŞ...

DİLİNDE ORHAN GENCEBAY ŞARKILARI... ODASINDA ORHAN GENCEBAY POSTERİ.. YALNIZ ARTIK "BİRİSİ" VAR... YOK, "BİRİSİLERİ" VAR... KİM YAŞAR Kİ HAYATINI YALNIZ KENDİNE... ♪ YARABBİMM SEEN BÜYÜKSÜÜN, YARABBİM... ♪

-SON-

Akşamsefası

SUNAY AKIN

Katil Kim?

Bir askeri öldürmekten yargılanan Erdal Eren, cezaevindeki arkadaşıyla "Katil Kim?" oynuyor. Gardiyanlar tarafından "Asker" diye çağrılan Erdal, gerçekten de cinayeti işlemiş miydi?.. Yıllar sonra, Askeri Yargıtay 3. Daire eski üyesi Ahmet Turan şu açıklamayı yapacaktır: "Ben Erdal Eren'le ilgili idam kararında adli hata olduğu inancındayım. Dosyada Erdal Eren'in eri öldürdüğüne ilişkin yeterli delil yoktu. Biz üçüncü daire olarak idam kararını bu gerekçe ile bozduk. Benim vicdani kanaatim bu delillerle idam kararı verilemeyeceğiydi ve arkadaşlarımı bu yönde ikna ederek kararı bozduk. Ancak, başsavcılık itiraz etti, ikinci kez bozduk, en sonunda daireler kurulu idam kararını onadı. Yani sorumluluk onlara aittir. Ben bozma kararı verdiğimden dolayı vicdanen rahatım ve vicdani kanaatim Erdal Eren'in bu suçu işlediğine ilişkin yeterli delillerin bulunmadığıdır."

Askeri Yargıtay üyeleri, Erdal Eren'in kimseyi öldürmediğine inanarak idam kararını iki kez bozarlar. Ama, onların bu kararları da birilerinin kafasını bozar! 1980 yılının 13 Aralık günü idam sehpasına çıkarırlar Erdal Eren'i. Fidan gibi incecik boynu darağacında kırıldığında iki yüzbaşı ağlıyordu: "Gencecik çocuğu astılar, bunun hesabını nasıl verecekler?"

Kenan Evren, 12 Eylül Faşizminin hesabını Uluslararası Af Örgütü'ne şöyle verir: "Biz, neden idamları kaldırdınız, diye o ülkelere soramıyorsak, onların da bize, biz neden idam ediyorsunuz, diye sormaya hakları yoktur."

Günümüz Türkiye'sinde şeriat tehlikesine karşı laikliğin savunucularından biri olan Kenan Evren'in gerçek yüzünü tarih sayfalarına düşürmek için 1 Ekim 1984'de yaptığı konuşmayı unutmamalıyız: "İdam yalnız kanunlarımızda değil dinimizde de vardır. Hatta İncil'de de vardır. İncil de idamı kabul etmiştir. Allah'ın gönderdiği kitapta bu var sevgili vatandaşlarım. O halde, Allah'ın gönderdiği kitapta bu var da biz kendi kendimize mi kaldıracağız."

Erdal Eren'den geriye, uğruna canını verdiği kavga ve kardeşi Dilek'e bıraktığı son mektubu kalır: "Gönderdiğin son mektubu da aldım, daha öncekileri de. Sağol. Seni biraz kızdırdığımı yazıyorsun. Fena mı? Havalar iyice soğudu ama kızarsan üşümezsin. Ben burada üşüyünce (kızamadığım için) koşar adım 'marş-marş' eğitim yapıyorum... Devrimci Selamlar. Gözlerinden öperim."

7 insanın katili olarak, Erdal Eren ile birlikte Mamak Cezaevi'nde kalan MHP'li İbrahim Çiftçi beraat ederken, Abdullah Çatlı "vatansever" ilan edilecektir!.. Susurluk'taki kazadan sonra gözler önüne serilen "Devlet-Polis-Mafya" işbirliğinin ardından toplumun geldiği yer Erdal Eren'in yapmış olduğu savunmanın son sözleridir: "Birgün mutlaka sizin yerinizde halkımız olacak, sizi ve koruduğunuz düzeni yargılayacak ve doğru karar verecektir."

YASİN ADIYEKE

Istilahlı Yazılar

Yazılacak her vakanın sahih, muteber ve inandırıcı olması, vakayı yazan kişinin doğru yazdığına kendisinin inanması lazım, yoksa hiçbir şekilde itibar görmez. Bazı adamlar vardır, içinde inanılmaz mücadele kuvveti taşırlar, bazı adamlar da vardır, içinde inanılmaz husumet ve kin taşırlar, bazı adamlar da vardır ki esas insana insanlığını unutturan şerefsizlik ve saldırı kuvvetini taşırlar. Zikredeceğim cümleler dalkavuklar içindir. İnsaniyetsizlikleri hiçbir hoşgörüyle bağdaşmayan birtakım dalkavuklar insan bahçesine bile giremezler. O bahçe insanlık bahçesidir. O bahçe güzellik bahçesidir. O bizim bahçemizdir. İnsan bahçesinde hiçbir tenazzura yer verilmeden manzaralar açık açık insanların önüne konulur. Karşılığı olan bedel istenir ve alınır. Alınıyor da.

Sevgili okurlar, insanın en zararlı düşmanı nefsidir. Çirkin tuğrasıyla tarikat lideri nefsin arzuları için bir kepazelik içine düştü. Aynı zaafiyeti liderlik değil de yazarlıkla başkalarının malı üzerinde nefsin olduğunu ama arzularını gerçekleştiremeyeceğini çok iyi bildiği için çok erken emekli oldu oğlan. Tarikat, ticaret, siyaset bu üç miskini bir avuç içinde tutan sahte şeyh bir dördüncü miskinliğini elaleme rezil olduğu sözde liderlikle körpe cariyeleri iğfal yoluyla allaha yaklaştıracak cahillik yaparken, sen düşkün bir halinle hangi yolda yürüdüğünü karşına aldığın kitle ve o kitlenin temsilcileri ve mizah camiası tarafından çok iyi tanınıyorsun oğlan. Siyaset, nezaket ve cesaret doğruların ışığı altında bir bildiğin var ise ifşaasında hiç zorluk çekmeden yaymak karşı tarafın hoşgörüsü olmasa bile keyfince yaşam hakkını kendinde duyarlılıkla yaşayabilirsin oğlan. İnsan bahçesinin insan sevgisinin ayyukta olması iki seven kalbin sokak ve caddelerde el ele, kol kola gezmesi bu bahçenin güzelliğinden ve bu güzel bahçede bir çiçeğin daha kokulu olmasından ve zenginliğinden, hoşnutsuzluğun senin sevgiden uzak olduğunun bir uzantısıdır oğlan.

Lüzumsuz adamların fütursuz yazılarıyla karşılaşabilirsiniz. Değerlendirmeleriniz duygusallıktan öte gerçeklerle hesaplarınızı yaparak, herkeste olan beş duyunuzu kullanarak çok iyi değerlendirip yargılamanızı ise altıncı duyunuz ile yaparak haklılığımızı desteklersiniz. Çünkü sizin benden bir fazlanız olan altıncı duyu, yani yargılama hakkı sizdedir. Olgun insan olmak istiyorsan düşmanını tanı derlerdi bana. Senin düşmanın senden çok, çok olgun oğlan.İsmini tebcil etmediğim bir yayın organı hoşgörüye sığınarak birtakım fütursuzluklarıyla kendini felakete atıyor. Bunu anlamak çok zor. Karşında bir fert yok, bir cemiyet var. Bu cemiyet inandığı doğruların kendi etrafında toplamış olduğu münevver zümreler size taziyet matemlerini söylüyorlar. Duyarsan tabii oğlan.

Eğer niyet gerçek iş meydana çıkarsa zavallı bir çocuk gibi başıboş kaldığının farkına varırsan zayıf kurt, seniz köpek masalını hatırlarsın oğlan. Yukarıdan aşağı izahını iltizam ettiğim imlasız kuralsız uzun cümlelerini bedeninde saklayacak müsait yer bulamazsan acı çekersin oğlan.Deyim, terim, anlam, mana dolu bu yazımı bende ağacını tiktiklerime armağan ediyorum, ey bizim oğlan!..

Akşamsefası

AYDIN ENGİN

Ah, Ah, Eski Darbelerin Değerini Bilmedik!

Çok ciddiyim. Kendimi kadir kıymet bilmez, nankör bir "solcu" buluyorum. Güzelim darbeler yaşadık. Ağzımız köpüre köpüre "faşizm geldi" diye yaygara bastık. Bir an durup "Yahu bir yanlışlık olmasın. Kitapta okuduğumuz faşizmle bunun arasında bazı ciddi farklar var" demeyi akıl edemedik. "Eğer bu faşizmse, ileride sahiden faşizm geldiğinde ona ne diyeceğiz?" diye sormayı aklımızın ucundan bile geçirmedik. Kendimi şiddetle eleştiriyorum. 70'li yılların "sıkı solcu" jargonuyla söylersek: "Özeleştirimi vermek" istiyorum.

Bir bugüne bak, bir o günlere. Bilemedik, o eski darbelerin, hele hele 12 Mart'ın değerini bilemedik. Alın size biraz ordan, biraz burdan. Biraz o günlerden, biraz bugünlerden...

12 Mart Darbesi. Sansaryan Han:

Hücreler çoktan dolmuş, koridorlar tıklım tıklım. Aşağıdaki nezarethane sırf siyasilere tahsis edilmiş. Yankesiciler, tırnakçılar, gogocular, hapçılar dip kapıdaki odada rahat rahat uyuyorlar. Koca siyasi şubede, siyasilerin ifadesini alabilecek ehliyette bir tek (nur içinde yatsın) Komiser İhsan Bey var. Ehliyette çünkü, öteki "siyasi taharri memurları"ndan farklı olarak İhsan Bey bilgi sahibi: Solcular, sosyalist devrimciler ve milli demokratik devrimciler olarak ikiye bölünmüş. Milli Demokratik Devrimciler'e kısaca "Meee-Deee-Deci" denecek. Ötekilere "See-Deci"de deniyor, oportünistler de. Eh, bu kadar bilgi, sorgucu İhsan Bey'e yetiyor da artıyor bile.

İlk iş, önüne gelenin devrimci olup olmadığını saptamak. Ardından da Mee-Dee-Deci mi, See-Deci'mi olduğunu saptadın mı iş bitti.

Bir adamın devrimci olup olmadığı nasıl anlaşılır. Çok kolay. Sorulur:

-Atatürkçü müsün, Mustafa Kemalci misin ulan?

-Mustafa Kemalciyim!

Tamam. At içeri itoğlu iti. Besbelli devrimci.

Yanıt "Atatürkçüyüm" diye gelirse, sorgunun derinleştirilmesi gerek. Sorgu molalarında İhsan Yanıt "Atatürkçüyüm" diye gelirse, sorgunun derinleştirilmesi gerek. Sorgu molalarında İhsan Bey gelip dert yatıyor. "Siz devrimcileri çok takdir ediyorum çocuklar" diyor. "Adam gibi söylüyorsunuz ne olduğunuzu. Benim derdim şu. Atatürkçüyüm diyenler. İşin yoksa, araştır soruştur."

Edirne taraflarında yakalanmış. Kamyon şoförüymüş ve kamyonuyla "anarşik" taşıdığı ihbar edilmiş. Diktiler İhsan Beyin karşısına. Malum soru geldi. Kamyon şoförü şöyle bir yekindi, derin bir soluk aldı:

-Mustafa Kemal Atatürkçüyüm komserim...

Siyasi Şube sorgucusu İhsan Bey'in aklı karıştı. Bir süre gözlerini kırpıştırıp düşündü. İri kıyım kopuku bir oraya yerleştirdi olmadı, öteki yana taşıdı sığmadı. Komiserin yüzünde yorgun bir gülücük:

-Yıkıl ulan karşımdan, dedi. Yırttın itoğlusu. Haydi al voltanı. Bir daha gözüm görmesin seni...

Şubat 1994 / Batman (ses bandı çözümü):

"...Beni yoldan yürürken aldılar agabey. Aldılar beni. O beyaz renoya koydular. Gittik gittik. Gözlerim bağlı. İndirdiler. Hiç bir şey sormadan, adımı bile sormadan, ilkin bir tokat indi suratıma. Ardından başladı "Atatürkçü değil misin sen lan? Atatürkçüyüm de ulan o.ospunun dölü!.. De ulan Atatürkçüyüm de.." "Hem söylüyor hem dövüyor..."

-Sen de öyle deyivereydin. O kadar dayak yiyip hırpalanacağına...

-Diyeceğim ağabeyim, diyeceğim ama dayaktan ağzımı açıp, konuşamıyorum ki.

12 Mart Darbesi / Maltepe Askeri Hapishanesi

Hapishane Müdürü Alpay bin dereden su getirip güvence verdi:

-Valla öyle dayak mayak yok. Sadece soracaklar. Zaten arkadaşlar eğitim görmüş polisler... Sohpet gibi birşey yani... Tamam mı?

"I-ıh" denemeyeceğinize göre "Hıı" dendi. Tutuklu yasaya aykırı olarak hapishaneden çıkarıldı, Tugay Hamamı'nın arkasındaki boş binaya götürüldü. Ceketlerini iskemlelerin ardına asmış, beyaz, düzgün ütülü gömleklerinin kollarını sıvamış iki genç polis memuru, masanın ardındaki tek iskemleye tutukluyu oturttular. Her biri iki bin mumluk üç ampul tutuklunun üstüne sıkıldı. Polislerden biri açıklama yaptı:

-Komutan sohbet dedi ama, çay kahve içmeyeceğiz tabii... Çapraz sorgu yapacağız. Doğru söylemezsen yandın.

Çapraz sorgu? Hiiii!.. Amerikan filmlerindeki gibi kör edici ışık altında, birbiri ardına patlayan sorular. Bir o soracak, bir öteki... Hızlı, adamı sersemleten bir yöntem. Falaka daha mı iyiydi ne?

Sorgu, tutuklu sürekli güldüğü, sinirleri bozulduğunda gülümsemesini bir türlü tutamadığı için yarıda kaldı. "Erteledik" dediler ama bir daha da arayıp sormadılar.

Tutuklu anımsadıkça hala güler. Çapraz sorgu eğitimi görmüş polislerden biri kekemeydi...

Aralık 1979 / Gayrettepe 1. Şube

Bir an önce savcılığa sevkedilip, televizyondan öğrendiği "gıyabı tutuklama" kararı "vicahi"ye çevrilip, hapishaneye yolcu edilip gece deliksiz uyumayı düşleyen "gözaltındaki tutuklu" gece yarısı olduğu halde niye bekletildiğini sordu. Bir rakam söylediler, "146 gelip konuşacak seninle" filan gibisinden birşeyler söylediler... Neden sonra 146 geldi. Tutukluyu tepeden tırnağa süzdü. Su katılmamış bir Erzurum ağzıyla konuştu:

-İpineee... Yaz yaz yazıları, gencecik vatan evlatlarını zehirle, başlarını yak. Şimdi iki ay yat çık değil mi? Kel ipineee... Anlat hele, örgütü anlat... Kime bağlısın? Sana kimler bağlı?.. Tutuklu gözünü kırpmadan hepsini inkar etti. 146 yine homurdandı:

-Ah ulan ipineee, ben şimdi yatırır, danalar gibi böğürtür hepsini alırım ağzından ama, arkasından avukatından basın piresinden ne kadar puştu varsa buraya yığılır... Nuriiii!.. Nuri getir lan şu kartoksu... Bakalım bu ipinenin bir bulaşığı var mı?..

Nerede bu 146? "Kardokusu" mu, "Karo dokuzlu" mu, maça ası mı?..

Nuri koltuğunun altında bilgi kartları taşıyan kutuyla geldi. Anlaşıldı "kartoteks"miş. Kartlar elden geçiyor ama bir türlü "Kel ipine"nin vukuatı çıkmıyor. Nuri can havliyle bir kart yakaladı " bu olmasın amirim?" diye sordu. 146 kartı aldı, evirdi çevirdi, benzetemedi. Tutukluya gösterdi. "Ne yazıyor lan burada?". Tutuklu da işe koyuldu. Üç kişi "A benziyor, N tutmuyor, o harf E, hayır E değil L" diye bir süre çabaladılar. 146 Nuri'ye çıkıştı:

-Ne lan Nuri bu kartos kağıtları. Pis be.

Nuri boynunu büktü:

-Üstünde helva ekmek yemişler amirim. Tahin yağı bulaşmış. O kadar söyledim yapmayın diye, bak işte gene...

Nisan 1995 / Diyarbakır - Mardin karayolu

-Dur bakalım. Kimlik. Nereye?

-Midyat'a gideceğim. Ordan da İdil'e...

-Nah gideceksin... Gazetecisin ha?

-Evet.

-Hangindensin.

Keriz, basın kartında "Cumhuriyet" yazdığını farketmedi bile. En iyisi yabancı bir ajans adıdır:

-Dablyu-ti-en (WTN)

-Bir kontrol edelim bakalım. Kimlik sahte mi, ajans tamam mı?

Keriz dedik ya, dağın başında sarı basın kartının gerçeği ile sahtesini ayırt edecek, WTN'in ne olduğunu bilecek de ardından gazetecinin WTN'de çalışıp çalışmadığını soruşturacak...

Telsiz çalıştı. Karttaki bilgiler döküldü. Karşıdaki bilgisayar başındaki adama teknik uyarılarda bile bulunuldu. Numara, tarih verildi... Sonunda kart geri uzatıldı:

-Kimlik tamam. Şimdi geç yolun karşısına, ilk gelen minibüsü durdur. Doğru Diyarbakır'a geri. Bir daha da buralarda görünme kırarım bacaklarını. WTN muhabiri dört gün önce Kuzey Irak'a geçmiş. Bölgede başka muhabiri de yok. Haaa, zaten bu kartta da Cumhuriyet yazıyor. Tamam mı keriz?

* * *

Haksız mıyım? O güzelim eski darbelerin değerini bilemedik derken abartıyor muyum? Bu özeleştiri yazısı yersiz mi?..

Aksamsefasi

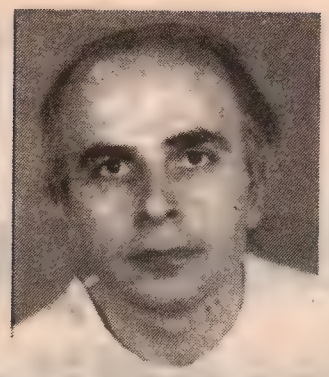

HÜSEYİN KUZU

Doğal Olarak Eşkiya Kaytarması!..

Tam 35 yıl saf saf hapiste yattıktan sonra, uğradığı ihanetin bedelini ödetmek için yollara düşen eskinin eşkiyası Baran... Yani, 1996 eksi 35, eder 1961... yani bu adam 1961 yılında hapse girmiş!.. Vay anasını sayın seyirciler, dile kolay, tam 35 yıl!...

Peki, anladık da, bu Baran hep aynı hapishanede mi yatmış? Müebbete bile 24 yıl verilen bu ülkede 35 yıl? Biraz garip... Hani bir hesap hatası olmasın diye sorayım dedim. Özel olarak bir tek o af kapsamlarının dışında bırakılmış galiba!

Eskiden beri bazı aydınlar mapus damına "okul" derler. Ben, sakat da olsa eskiden bu görüşe inanırdım. Artık inanmıyorum. Çünkü bu Baran içerde yatmaktan hiç nasibini almamış. Bu adam öyle bir hapishanede yatmış ki ne 60 ne 72 ne de 80 ihtilalleri ona değmiş!.. Bunu nasıl başarmış acaba? Yoksa bu adam bir Türk hapishanesinde kalmamış mı? Geceyarısı Ekspresi'nin hapishanesi Batı'daydı, değil mi? Ama o Doğu'dan geliyor. Senaryoda bir sakatlık var, ama nerede? Yine de insan içerden birkaç masal-anı anlatır yahu!

Anladığımız kadarıyla bu adam Doğu'dan geliyor. Çünkü Cudi-mudi gibi laflar var filmde.. Doğu'da bir dağın adı değil mi Cudi? O dağ son yıllarda sık sık üzerine Türk bayrağı dikilip yeniden ve yeniden fethedilen dağ değil mi?

Üstelik bu Baran, Urfa-murfa diye bir kente de uğruyor ve bir baş işareti ile "sıra günü"nden adam kaldırıp, ihanetin nedenini soruyor. Orası havuzlarında kutsal balıkların olduğu Urfa değil mi? Hepimiz biliyoruz ki bu kent müzik piyasamıza bol miktarda türkücü ihraç etmiştir.

Filmde anlatıldığı kadarıyla, benim bu Baran'ın nereden geldiğine pek aklım ermiyor. Neyin ve kimin eşkiyası bu adam? O mu bizi ikna etmeye çalışıyor, yoksa biz mi ona hemen inanıvermeye hazırız! Bence hepimiz karakola alınıp itiraf ettirilmeliyiz. Kaytarmak yok! Bence o bizim inanmak istediğimiz bir eşkiya. Hem de tam bir kolaj. Karakola alınmazsak, korkarım herkes bu adamın Latin Amerika'dan geldiğine bile inanmaya hazır. Zorla değil ya, alt tarafı bir film kahramanı...

Hatırlayalım bakalım: Bu eşkiya kolajı Baran'la, bir zamanlar dağa çıkmış bazı adamlar, sonraları şehre inip, büyük şehir belediye başkanı bile olmadılar mı? Baran neden buna hiç hayıflanmaz mesela? Bu adam Keje dışında mapus damında hasretinden neden hiç prangalar eskitmemiş? O hapislerden o zamanlar hiç mi Ahmet Arif gibi birileri geçmemiş.

Hadi 60'ları geçtik. Nurhak'lar, Kızıldere'lerde ölenlerden hiçbiri de mi değmedi bu Baran'a. Veya onların bir anısı?.. Biz değdirmezsek değmez tabii. Kemal Sunal'ın bir filminin adı da "Dokunmayın Şabanıma" idi!

Hele 80 sonrası... Açmaya görsün insan ağzını! 10-15 yıldır Güneydoğu'nun dağlarında ordu ve "bölücü eşkiya" çiçek mi topluyor? "Güneydoğu kentlerinin hapishanelerinde neler olup bitiyor?" Bunu devlet bile itiraf etti ama bu Baran'a değmiyor. Zorla değil ya... o bizim kül basılmış vicdanımız... Duymayan, görmeyen, konuşmayan ve itiraf etmeyi hiç sevmeyen...

Eskideeen... Bırakın film eleştirmenleri, köşe yazarları ve diğer medyatikleri, çok kötü dediğimiz Yeşilçam filmlerinde Doğu'dan gelen herkesin nereden geldiğini soran bir seyircimiz vardı. Bu ülkedeeee... Doğu'da, 100-150 km güneyden kuzeye çıkın, herkes bilir kim Hakkarilidir, kim Vanlı ve kim Karslı? Bilmez mi? Eee, bu Baran da Cudi civarlarından bir yerlerden geldiğine göreee!.. Asimile olduğu dilinden de belli ki, Baran, Urfa civarında bir yerde hapis yatmış...

Baylar-bayanlar, kaytarmak yok! Ne zaman bir adam Doğu'dan gelse, onun kalkıp geldiği yeri iyi biliriz ve sorarız biz. İyi de bu kez kimse niye sormuyor? Ben biliyorum, herkese de söyleyeceğim. Bilen herkes de söylese iyi olur!

"Hababam Sınıfı"nın beden öğretmeni olarak yıldızı parlayan Baran..." diye mi başlasak eleştiriye. "Pardon" demeyeceğim. Çünkü, birara mafyadan kaçarken öyle koşmadı mı allahaşkına... Yoksa ben mi karıştırdım? Yoksa o sahne Amerika'da mı vardı? Yoksa Pamukbank reklamında mı? Bütün bunların birbiriyle bağı var mı, yoksa ben mi karıştırıyorum?

O zaman, cahil Türk milletine banka kartı kullanmayı öğretip "dahi" olan o adam kim? Peki, son günlerde Amerikalı'dan çıkıp gelip, Susurluk civarından geçmiş gibi olan ve adı da Cinayettin olan öteki adam kim? Ve bu adamların ülkesinde bu Baran niye hâlâ bilmez? Bu senaryo bu Baran'ı niye inatla hapiste saf, garibanve hiç gelişmemiş bırakıyor? He'mi de tam 35 yıl ve sarma cıgara sardırarak...

35 yıla takmamak gerek... Yoksa, Baran'ın sevgilisi Keje'nin 35 yıl hiç konuşmadığı anadilini unutmasını hoş karşılamak gerekecek. İnsan, doğal olarak merakla bekliyor. Acaba Türkçe mi konuşacak yoksa o malum dili mi diye! Ama 35 yıl pratik yapmadan ona Türkçe öğretmeyi beceren Berfo veya/herhalde parayla tuttuğu lisan hocasının sayesindedir ki, kadın maşşallah şıkır şıkır...

Baran İstanbul'a geldiği için isterseniz biz de gelelim Cumali kardeşe... Bu arkadaş da kentin yükselen değerleri karşısında salaşlaşan Cumhuriyet otelinin en uyanık geçineni. Babası Yılmaz Güney'i sevdiği için, doğal olarak, onun adını da Cumali koymuş... Cumali kalkan son trene son anda yetişmeye çalışıyor. Hem yavuklusunu sıkıştırıyor, hem harbi, hem üçkağıtçı, hem de namuslu! Cumali bu yüzden ihanetin katmerlisini yerken, üçkağıdın katmerlisini de başkalarına atıyor.

Acaba, "neyse" deyip, Baran ile Cumali'nin hikayesinin izini mi sürelim? Ama nasıl? Mapus damlarında dersini iyi çalışmamış ve duvar dibinde it oturuşu oturmayı sevmiş Baran mı İstanbul labirentinde Cumali'ye ayak uyduracak? Görüldüğü gibi bu mümkün değil. Baran da ne yapsın, bu filmi çeken yönetmenin önceki filmlerinde rol bulamamış kalıntılarla, otel lobisinde oturmaya başlıyor.

Fakat o da ne? Yaşlı fahişenin küçük oğlu ne kadar da ona yakışan sevimli bir torun gibi. Cumali de sanki onun babası gibi... İyi bari, üçü birbirine yaklaşmışken Baran da Cumali'nin babası gibi oluverse tam bir melodram oluverecek. Oldu da... Ama fukara çocuk, bir yerden sonra filmde unutuldu gitti. Sahi, bu çocuk nereye gitti? Akademisyenlere sorsak, filmin kahramanlarının zürriyeti olmadığı için çocuğun da senaryoda unutulduğunu söyleyeceklerdir. (Buna senaryo yazımında "karakteri filmden çıkarmamak" denir. Bu yüzden Batı'da asık suratlı jüriler adama senaryo ödülü bile vermezler.)

Fakat, İş Bankası reklamlarında "sağduyu"su ile iş gören Cumali, bu filmde yalnız kalıyor. Damarına baştığı mafyozalar da onu vuruveriyor. İşte o zaman pineklemekten iyice bıkmış Baran'ın öfkesi kabarıveriyor. Dolayısıyla Baran "Leon" oluyor, yönetmen de Luc Besson. Hapishane poligonunda iyi talim etmiş Baran herkesi birer kurşunda tak-tak-tak...

Filmin sonu yaklaşmaktadır. O kadar kötü adamı vuran Baran acaba nereye kaçacaktır? Bu, eski Türk filmi değil ki, sonunda jandarmalar gelsin. Artık sansür de yok. Ama nedense polis gelir. Baran onlara da silahını çeker ve... ama indirir. Çünkü onun sonunda, kayan yıldız misali, Cudi Dağı sandığı bu apartmandan göklere uçmak vardır. O uçar gider, biz de sinemanın kerevet koltuğuna konarız. Sonuç: 16 sinemada, 6 haftada 551 bin kişi...

Bir yanda, yıllar sonra geldiği ülkesinin (İstanbul'un) ne kadar değiştiğini anlayan "Amerikalı", öte yanda kendini kral Argos sanan Bay E... Ve yine bir yanda, bugün uçamayacağı için 4. Murat döneminde uçmaya çalışan İstanbul Kanatlarımın Altında, öte yanda da Eşkiya... Bu dört film, kalabalık sinema seyircimizle kendimize yeni bir tarih yazmaya çalışan popüler mamüller... Hepsi de bizi eğlendirirken, kaçtığımız vicdanımızın yansımaları... Siz buna ister cahillik deyin, ister yeni özlemlerin dayanılmaz rüyaları...

Neyse/anyway, finally!.. Ben, 12 Eylül sonrası sinemamızın üzerinden bir kamyon gibi geçen Eşkiya'nın, temiz toplum adına, daha derin soruşturmalara gebe olduğuna inanıyorum. Ama bütün bildiklerimi de ortaya dökmeyi şimdilik doğru bulmuyorum. Çünkü bu ülkede adaletli bir sinema ortamının olduğuna inanmıyorum. Birileri eni bu eşkiya meselesine bulaştırırsa, belki ben de elimdeki tüm delilleri o zaman ortaya dökerim. Benden bu kadar... Ne'me lazım!..

ÖLDÜREN SAHNE / **SON MOHİKAN**

Ben de eleştirilere katılıyorum. Hapisten çıktıktan sonra eskiden Kızılderililerin yaşadığı köyüne bir uğrayıveren Eşkiya'yı karşılayan Ceran Ana'yı ben de çok sevdim. Ceran Ana, beyaz adamlar tarafından kökü kazınmış bir Siu kabilesinden artakalan "Son Mohikan" olduğu için, zoraki gönüllü(!) kaldığı bu köyden başka gidecek bir yer aramıyor. Biraz da bu yüzden dünyadan bi'haber. Fukara, beklerken iyice aklını da yitirdiği için, doğal olarak köyün harap halini su'dan bir sebebe bağlamak zorunda kalıyor. Ceran Ana bu yüzden baraj sularının şırıl şırıl suladığı o sulak arazide niye arazi yağmacıları yoktur, hâlâ anlamamıştır. Ama biz onun oralarda dolaşan koruculara ve özel timlere rastlamamak için köyden çıkmadığını biliyoruz. Zaten o yüzden iyilikler ve kötülükler ona yıldızlardan düşerek vahiy olmaktadır.

Arkadaşlar! 12 Eylül sonrası sinemanın sorunlarını barlarda çözmeye soyunan Türk sinemacıları orada kendilerine bazı alışkanlıklar edinmişlerdir. Özellikle oyuncu seçimlerinde kendini açığa vuran bu illet Türk sinemasına artık çok pahalıya maloluyor. Niye mi? Çünkü Ceran ana misali, sanki bir yaşlı kadın oyuncu bulunamazmış gibi, genç bir oyuncuyu 30-40 yıl yaşlandırmaktan başka insanın aklına bir şey gelmez oluyor da ondan. Ben bu illete, "bar dostluklarının filme yansıması" diyorum. Başka örnekler de vereyim mi?

Bence Öküz, yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi, "öldüren sahne" köşesini okuyucuya açık bir köşeye dönüştürmeli.

Ne dersin Met-Üst?.

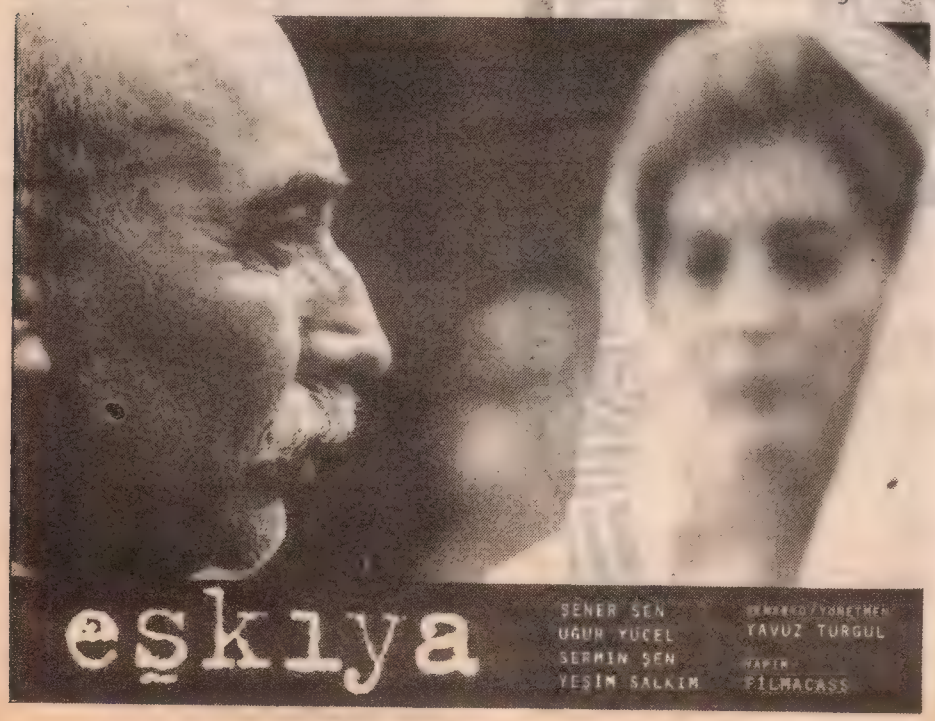

Akşamsefası

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Ben kimim?

Yine güzel bir yaz günü nüfus müdürlüğüne bir kez daha gittim. Elle yazılmış listelerde adımı aradım. Adım kocamın soyadıyla yazılmıştı ve bu yüzden adımı bulamadım. Lapistes beni azarladı, anlamam için üç defa tekrar etti: Sizin adınız artık: Şebnem Çıtak, Şebnem Çıtak, Şebnem Çıtak.

Bir süredir kayıptım. Annem günlerden beri her cumartesi Galatasaray'da oturup polislerce tartaklanmıyordu ama ben bir süredir kayıptım. Rüyalarımda kendimi devlet dairelerinin demir dolapları arasına sıkışmış görüp uyanıyordum. Hayır, evimdeydim. Kocam yanımda uyuyor, bozuk banyo musluğu damlamaya devam ediyor, buzdolabı yarım saatte bir titriyordu. Varlığımla ortada, resmi olarak kayıptım. Kanlı canlı insanları elinde kaybeden devlet beni sadece resmi olarak kaybettiği için yine de şanslıydım.

Her şey evlenmemle başladı. Bu Amerikanvari cümleyi lütfen yanlış anlamayın. Evliliğim yolunda? Üstelik güzel bir düğünle evlendik. (Düğün pastasını parçalayıp annemi üzmemiz dışında bir tatsızlık olmadı.) Olayın ikinci boyutu ehliyet almak istememdi. Aslında kayıp olduğumu farketmeme de bu neden oldu. Ehliyet başvurusunda annesinin küçükken fazlaca nişastayla beslediği memur, "Nüfusunuz eski" dedi. Doğruydu. Nüfusumun verildiği ilçe, il olmuştu. Her şey Çiller yüzündendi. Artık kasabalılık diye bir şey de kalmamıştı. Yeni nüfus çıkartmam için prosedür muhtarla başlıyordu. Muhtar teyzeye gittim. Muhtar teyze, "Gel hanım kızım" deyip beni üç defa öptü. Meğer aylardır evimizi gözlüyormuş. Temizlikçi kadınımız kilimleri balkondan sarkıtıp, silkelemeden topluyormuş. Kocam da çok iyiymiş. Birbirimize yakışıyormuşuz. Neymiş adı? Hep unutuyormuş... Peki, çocuk düşünüyor muymuşuz? Muhtar teyzenin bütün sorularına telefondaki sesin "Çocuk da sizinle konuşmak istiyor" ricasını kırmayan hanımhanımcık DJ kızlar gibi cevap verdim. Üç akide şekeri yiyip, nüfus değiştirme belgemi alıp oradan uzaklaştım. Sonra aylarca kabuslarıma giren o yere gittim.

Güzel bir yaz günüydü. Nüfus müdürlüğü bir akvaryum kadar ıslaktı. Belki de bu yüzden "Yarın sabah geleceksin ablacım" diyen memur kız bir lapistese benziyordu. Bu cümleyi duyabilmek için 20 dakika kuyrukta beklemiştim. Ertesi sabah evlendiğim için nüfusumun gönderilmiş olduğu Malatya'ya 250 bin lira karşılığında (inanın bu enflasyonda aylardır değişmeyen tek ücret) faks çekildi. Bu kez Japon balığına benzeyen memur cevabı bir hafta sonra alabileceğimi söyledi. Oysa evimde internet vardı. Dünyanın bir ucuna anında ulaşabiliyordum. İşimin düştüğü devlet benden geri miydi? Devletin evinde neden bilgisayar yoktu? Japon balığının kocaman gözlerini kapatıp açarak ve ucundan yağ damlayan kravatını düzelterek söylediği gibi: "Buna da şükürdü..." Eskiden teleks vardı, daha eskiden posta vardı. İnşallah devletin de bilgisayarı olacaktı.

Yine güzel bir yaz günü nüfus müdürlüğüne bir kez daha gittim. Elle yazılmış listelerde adımı aradım. Adım kocamın soyadıyla yazılmıştı ve bu yüzden adımı bulamadım. Lapistes beni azarladı, anlamam için üç defa tekrar etti: Sizin adınız artık: Şebnem Çıtak, Şebnem Çıtak, Şebnem Çıtak.

Malatya'dan gelen faksta "Böyle bir kayda rastlamadık" deniliyordu. Lapistes bir de kocanızı soralım dedi. Kocamın adını duyunca çığlık attı: Ne biçim isim bu!.." Nüfusun yarısı gibi kocamın adı da yanlış yazılmıştı. Doğrusunu söyledim: Manuel... Lapistes beklenmedik bir sevinçle "İspanyol mu?" dedi. Bir İspanyolun Malatya'da ne işi olabileceğini düşünüp sırıtarak: "Hayır" dedim. Merakla sordu: "Nereli?", Malatyalı. Lapistesin ağzından hava kabarcıkları çıkmaya başladı. "Manuel'in Malatya'da işi ne?" Oksijeni denizin en dibinde bitmekte olan balıkadam gibiydim. Lapistese Manuel'in Malatya'da ne işi olduğunu anlattım. Ardından kocamın ve eşinin –dolayısıyla benim– kaydımın gönderilmesini istedik.

Günler sonra gelen cevapta kocam bekar görünüyor, benim izime rastlanmıyordu. Lapistes "Ya Manuel senden habersiz evlenirse, bak bekar görünüyor" dedi. Japon balığı "Kadınlar kocalarının nüfusuna geçirilmiyor. Erkekler de bekar göründüğü için üstüne evleniyor." Sonra ikisi birden tekerleme gibi "Kadınlar da burada düşüp düşüp bayılıyor" dediler. Arkamda pembe nüfus alıp Necati yerine Melek, Hüseyin yerine Hayal olmak için bekleyen transeksüellerin sesini işittim. "Canım kocası üstüne ne diye evlensin? Gül gibi kız." Onları aşağılayan nüfus memuruna sıradan bir kadının söyleyebileceği, "İnsan gibi davranın" türünden bir laf söylemiştim. Şimdi yardım etme sırası bana göz kırpan transeksüellerdeydi.

Ama japon balığı evlilik cüzdanımı istedi. Çantamda bulamadım. Lapistesle birbirlerine baktılar. Arkamdan konuştular: "Ya evli değilse, böyle oyalanıyorsa!" Oyalandığımı düşündükleri akvaryumdan dışarı çıktım. Koşarak eve gidip düğün fotoğraflarıma, çocukken annemin elime tutuşturup bakkala gönderdiği deftere benzeyen evlilik cüzdanına baktım. Hiç kuşkusuz evliydim. Birden nüfusum Malatya'da yoksa aile kütüğümdedir diye sevinçle sıçradım. Aradan zamanın geçmesini bekledim.

Haftalar sonra güzel bir sonbahar günü nüfus müdürlüğüne yeniden gittim. Bu kez aile kütüğümün bulunduğu Yalova'ya faks çektirdim. Gelen cevap beni hayalkırıklığına uğrattı. Yalova evlendiğim için nüfusumun Malatya'ya gönderildiği bilgisini göndermişti. Lapistes ve japon "Malatya" ayrıntısından beni hatırladılar. Onlara evlilik cüzdanımı gösterdim. Karşılığında izleyeceğim prosedürü anlattılar. Evlendiğimize dair evraklar Malatya'ya ulaşmamış olabilirdi. Evliliğin nüfuslara bildirilmesine yarayan, mernis denilen şeffaf ve güzel renkli bu kağıtlar yeniden dolduruldu. Bu kez de –evet sevgili okuyucu, bu kez de– kocamın soyadı yanlış yazılmıştı.

Tüm bunların ardından evlilik cüzdanının nüfus yerine geçebileceğini düşündüm. Arkasında da bu yazıyordu. Trafik şubeye gidip evlilik cüzdanımı göstererek ehliyetimi almak istedim. Çocukluğunda fazlaca nişastayla beslenen memur "yapabilirsiniz" dedi. Elbette ben ona kaç çocuk yapacağımı sormamıştım. Yeni nüfus kağıdı alma çabam yeniden başlamıştı.

Güzel bir kış günü nüfus müdürlüğüne yeniden gittim. Kararımı saçları kızılla pembe arası, inanın hiç görmediğim bir renge dönmüş olan lapistesten "Elimizden bir şey gelmez" yanıtını aldıktan sonra verdim. Malatya'ya telefon açıp, "N'olur beni bulun!" diye yalvardım. Meğer aylardır güzel, pembe renkli bir dosyanın içinde duruyormuşum. Aylardır, dört mevsim, bir yıl o köşecikte kocamın nüfusuna geçirilmeyi bekliyormuşum.

Sonunda kendimi hem bulmuş hem kaybetmiş oldum. Zira nüfusta yazıldığı üzere Şebnem Çıtak diye birisini tanımıyordum. Şebnem İşigüzel adına olan kredi kartını kullanıp kimlik sorulduğunda Şebnem Çıtak'ı çıkardığımda kasiyer kız da, polisler de beni tanımadı. Evlilik cüzdanımızla olay yerine gelip beni kurtaran kocama: "Ben kimim?" diye sorduğumu ve kasiyer kız tarafından ikram edilen kolonyanın yağlı tütün kokusunu hatırlıyor, inanın kim olduğumu bilmiyorum...

Akşamsefası

TURGAY NAR

Antonin Artaud

Antonin Artaud, 4 Eylül 1896'da Marsilya'da doğdu. Birçok oyunda ve filmde rol aldı, sahne rejisörlüğü yaptı. Bir süre gerçeküstücü akıma katıldı ama gerçeküstücülerin komünist partisine yaklaşmaları üzerine 1926'da bu çevreden koptu. 1924'de **Correspondance avec Jacques Riviére** (Jacques Riviére ile Yazışma), 1925'de **L'ombilic des Limbes** (Belirsizliklerin Göbeği), **Le Pése-Nerfs** (Sinir Ölçer), 1929'da **L'Art et la Mort** (Sanat Ve Ölüm) adlı kitapları yayınlandı. 1932-1935'de daha sonra **Le Théatre et Son Double** (Tiyatro Ve İkizi) adı altında kitaplaştıracağı yazılarını yazdı. 1934'de **Héliogabale** adlı yapıtını yayınladı. 1936'da Meksika'ya giderek orada altı ay kaldı. 1955'de **Les Tarahumaras** (Tarahumars'lar) adlı kitabı yayınlandı. 1937'de bir İrlanda gezisi dönüşü tımarhaneye kapatıldı. 1943-46 arası Rodez'de bir tımarhanede tutuldu. 1946 yılında yayınlanan yapıtı **Lettres de Rodes** (Rodez'den Mektuplar)'ı yazdı. 1946'da özgür kaldı. Yaşamının son yıllarında **Artaud le Momo, Ci-gît** (Burada Gömülüdür), **Van Gogh le Suicidé de ala société** (Van Gogh, Toplumun İntihar Ettirdiği), **Suppots et Suppliciationsa** (Kötülük Ortakları Ve İşkenceler), **Pour en finir avec le jugement de Dieu** (Tanrı'nın hükmünden kurtulmak için) adlı yapıtlarını yazdı.

4 Mart 1948'de kanserden öldü.

Antonin Artaud, gerçekliğini umarsız deliliğinde arayan ve ona sokuldukça da deliliğin tapınağında kurbanlaşan, deyim yerindeyse bir aczmendiydi... Beş yaşında geçirdiği menenjitin izlerinden yaşamı boyunca kurtulamamış, kullanmak zorunda kaldığı uyuşturucu ilaçlar, sonunda onu, ondokuz yaşlarında, klinik odalarına kadar sürüklemişti... Bedensel hastalığının, ruhsal hastalığa dönüşümü bir sarmaşık gibi benliğine dolanmış, hastalığıyla olan uyumsuzluğu sanatına bir veba gibi geçerek imgelemini ve estetik anlayışını biçimlendirmiştir... artaud, şiirlerini yayımlamayan yayıncı Jacques Riviére'e yazdığı mektuplarda, şiirlerindeki dağınıklığın nedenini, kendisinin bir akıl hastası olmasına ve bunun sonucu olarak da aklını ve dilini kullanmakta zorlandığına bağlayarak yakınır... Bu akıl serpintisi yalnızca şiirini değil, asıl uğraş alanı tiyatroya ilişkin çalışmalarını da etkiler... Varoluşuyla özdeşleştirdiği tiyatro anlayışının uygulanabilmesi neredeyse bir tür deliliği gerektiriyordu. Bu alanda her yenilikçi girişimi, birçok başarısızlığı yanında getirmişti... Gerçeküstücü oyunlar sahnelemek için Roger Vitrac ve Robert Aron ile **Théâtre Alfred Jarry**'yi kurar... Burada, Strindberg'in imgeleme dayalı oyunu olan **Düş Oyunu**'nu sahneler... Bunun için de İsveç elçiliğinden parasal destek sağlanmıştır. Ama, oyunun Fransa'daki ilk sergilenişinde Andre Breton ve gerçeküstücü grubun yoğun tepkilerini çekerler... Yaklaşık otuz kişilik bir sanatçı topluluğu, tiyatroyu basar... Gerekçe de, İsveç elçiliğinden para desteği almaları ve oyunun galasına burjuvaların çağrılmasıdır... Antonin Artaud, bu olaydan sonra gerçeküstücü topluluktan kopar ve birkaç oyun denemesinden sonra da Alfred Jarry Tiyatrosu kapanır... Alfred Jarry Tiyatrosu'ndaki başarısızlık ve içinde bulunduğu sanat grubundan kopması onu gitgide çıkmaz bir yalnızlığa sürükler... Sahneden uzaklaştığı birkaç yıl, sinema oyunculuğu yapar, **Tiyatro Ve Simya, Tiyatro ve Veba, Sahnelemede Metafizik** gibi, tiyatro anlayışının temelini oluşturacak denemelerini yazar... Artaud'ya göre tiyatro, hastayı iççorganlarında bozulmaya yolaçmadan öldüren veba gibi olmalıdır...

Artaud, insanın vahşetini tüm çıplaklığıyla gene kendisine tiyatro dolayımıyla, neredeyse bir ayin esrikliği içinde göstermeye çalıştı. Ona göre, tiyatro, halkın üzerinde gizil bir bozulma etkisi yaratabilmesiyle vebaya benziyordu... O, imgelemin uyuyan yılanını iğnelemekle, devinime sokmakla uğraştı... Tiyatroda gerçekleştirmek istediklerinin tılsımını ancak kendisi bulguluyordu, ama uygulaması başkalarınca neredeyse olanaksızdı...

Birçok başarısızlıktan sonra zorlu bir Meksika yolculuğuna çıkar... Bu yolculukta gene yalnızlığıyla deliliğini yanına almıştır... Orada bir süre Tamahumara yerlileriyle, onların tanrıları Ciguri'yi paylaşır... Uyuşturucu bitkiler, mistik ayinler, tılsımlı bir dünya... Aradığını bulmuştur bir bakıma... Artaud, yaşamı boyunca bir trajik gezgindir... Çocukluğundaki çevrelerin etkisi, onda büyülü bir kişilik yarattı ve sahnede yaratmak istediği imgesel dünya, onun bu öznel durumuyla örtüşür... Acıma ve yılgı yoluyla arınma, hastaneler, tımarhaneler, gemi ambarlarında yolculuk, tutuklanmalar, uyuşturucu, deliliğinin birer sahneleriydi...Tiyatroyu vahşete, vahşeti de tiyatroya çekmenin deliriumunu yaşıyordu. Tüm bunlarla bir bakıma, toplumu sorgulama düzlemine çekmeye çalışıyordu... Artaud, tiyatroyu bir vebaya benzetirken, onun kitleler üzerindeki yaşamsal iradesinin yanısıra, aynı anda bir "öç alma"ya ilişkin eğilimini de bu benzeşime dahil ediyordu. Çünkü vebanın, dolaşım alanlarında bir yangın tahribatıyla gerçekleştirdiği, aslında geniş bir tasfiyedir... Yılgı, onun biricik tanrısıydı...

Meksika dönüşü onun belki de yaşamının en trajik döneminin başlangıcı olur... Kendini daha büyük bir yalnızlığın içinde bulur. İrlanda'ya kaçmak ister, ama bu yolculuğu gerçekleştiremez... Gemide çıkardığı huzursuzluklardan dolayı tutuklanır ve tımarhaneye kapatılır, ardından İkinci Dünya Savaşı... Tımarhane yılları uzun sürer... En son Rodez'deki bir klinikte 65 elektroşok uygulanır. Bu elektroşok sonucu dişleri ve saçları dökülür, bedensel bir çöküş yaşar... Artaud, ruhsal açıdan da büyük bir çöküşe uğramış, edilgen bir mistisizme bürünmüştür... Tımarhane yolculuğundan iki yıl sonra bir hastanede kanserden ölür...

"İnsan yüzü boş bir güçtür, bir ölüm alanı..."

"Ben, Antonin Artaud, kendimin oğluyum, kendimin babası, kendimin anası ve ben'im... Ama bu olağan koşullarda varolmadım, dölyatağının kapılarından geçmedim bu dünyaya... Doğuşum, dehşetli bir çabalamaydı, korkunç bir savaş, adsız bir günah."

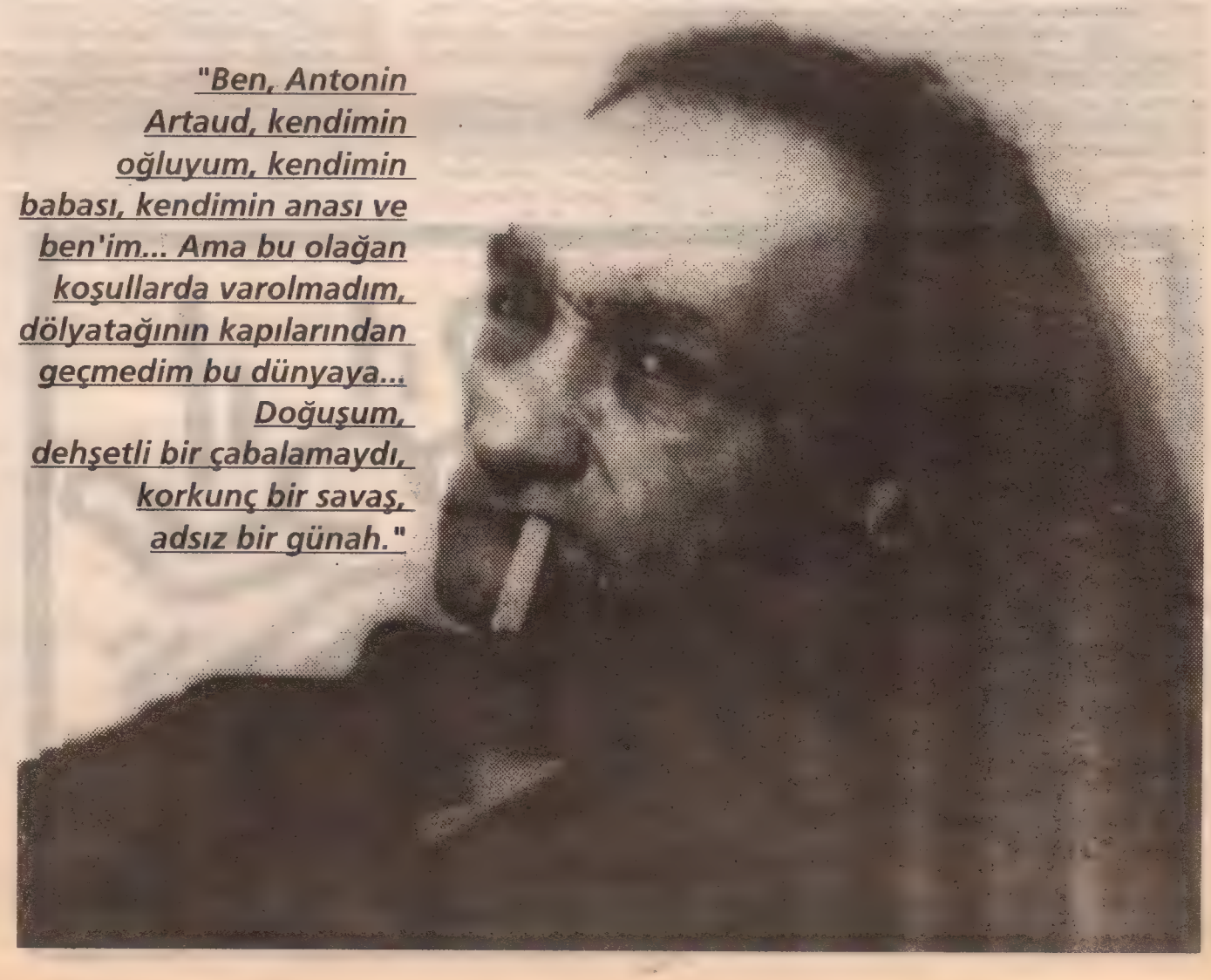

Akşamsefası

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

Heeyt! Savulun Ben Geldim

Telefondaki hatun, "o siz misiniz?" diye sordu. Ben de, "evet! O benim" dedim.

Bir anlık suskunluktan sonra, "ay! Olamaz, o kesinlikle siz olamazsınız" deyip ardından da, "ah, çok affedersiniz, sizi birden bire karşımda bulacağımı doğrusu pek tahmin edememiştim de..."

Telefondaki sesin sahibi aslında yerden göğe kadar haklıydı ! Ben, her defasında "zıırrn" diyerek çalan telefonlara öyle yerli yersiz, münasebetsiz bir zamanda yırtık dondan bilmem ne gibi "zıırt" diye çıkmıyordum. Neden mi? Çünkü, zira ben bir ünlü kişiydim! Benim "ünüm", dağ, bayır demeden; dere, tepe dinlemeden "çoktaan", "üühh ve de "elhamdülillah" Misak-Milli Sınırlarını aşmış, bununla yetinmeyip ardından da, önce cümle "Ümmet-i Müslümin" ve sonra da tüm "Gavuristan" sınırlarını delmiş, hatta hatta çevresi kırkbin kilometre olan bu kavanoz dipli dünyayı da, kasasında "geçme beni, ezerim seni !" yazılı kamyon gibi bir kaç kez turlayıp, sollamış vee hızını alamayarak hala dur durak demeden yoluna "kaleş" mermisi gibi ölüm saçan hızıyla devam ediyordu. Bu nedenlerle de her önüne gelenin zırt-pırt açtığı telefonlara balıklama atlayarak "Aloo!, "Aleeou!., "Helloou" deyip, ardından da : "No Matmazel, mil pardon !Sanorom ki siz yağnış nümero çevirmişsinizdir" diyerek cevaplamak bana, benim " kariyerime"hiç yakışır mıydı? Hayır ! Sümme haşa hayır!

Peki, bugün, bu hatayı nasıl ve neden mi işledim? Kariyerime bir nebze de olsa gölge düşürecek böylesi bir gafı, böylesi bir potu nasıl mı kırdım? Üstelik böyle düşüncesiz davranmakla telefondaki hatunu şaşkınlıktan sudan çıkmış balığa, yeşil başlı ördeğe çevirmeye ne gerek vardı ki!

Aslında telefondaki hatunun hiç beklemediği, benim de, herkesin kolay kolay beceremiyeceği o öküzün "mooo" diye seslendiği gibi "aloo" deyişimi yadırgadığını, bunu da benim şöhretime yakıştırmadığı için böyle şaşırdığını şıp diye anlamıştım Ama doğrusu "aloo" deyip öküz gibi böğürdükten, ok yaydan çıktıktan sonra da; bu, hiç de umurumda değildi. Çünkü, son zamanlarda her akşam temcit pilavı gibi ısıtılarak televizyonlarda önümüze"kırk kısım tekmili birden" filmleri gibi sürülen "Cinci Hoca ve Kırk Haramiler" maceralarını izlemekten ,,"kahpe feleğin"namus timsali gülyüzlü Fadime'lere, melek yüzlü Emire'lere karşı neden bu denli acımasız olduğunu düşüne düşüne yatakta bir sağa, bir sola gözleri bağlı dolap beygirleri gibi dönüp dururken, sıkıntıdan terler içinde kıvranıp nihayet tam da uyumak üzereyken birden bire gecenin bir saatinde bu kez de "dan da da daan! Dan! Dan! Dan! Dan da da dan! " diyerek yarım porsiyonluk beynime inen Ramazan tokmaklarıyla geçirdiğim uykusuz gecelerin ardından, emrimde çalışan bunca genel müdür, bunca özel sekreterlerim varken, benim kaşımın birini şööyle havaya kaldırıp, diğerini indirdiğimde etrafımda kul köle gezinen bunca "insan müsveddesi" el pençe divan dururken, neden böyle davrandığımı Allah vekil bilmiyordum!

Ben sinirlerimi mahfeden, sinirlerimi hallaç pamuğu gibi atan uykusuz gecelerin sabahında ne dediğimi, ne yaptığımı bilemiyordum ama, telefondaki hatunun beni rahatlatan şu uzun tiradıyla kendime geldim:

"Beyefendi!. Siz memleketimizin ender yetiştirdiği en mümtaz, en aklı başında, en bulunmaz 'Hint Kumaşı' yazarlarından en, en, en birincisi ve de önde gelen medarı iftiharımızsınız! Zaten bu yüzden, o pırıl pırıl zekanızla bugüne kadar 'deveye hendek atlatan' ustalığınızla bir kere bile olsa 'düşünce suçu' işlemeden, dolayısıyla mahkeme kapılarında sürünüp kodesi boylamadan yazdığınız kitaplar şarktan garba, cenuptan şimale kadar elden ele, dilden dile dolaşıp baskı üstüne baskı yapabiliyorsa; her baskısı da eşe dosta elden üçbeş tane dağıtıldıktan sonra geriye kalanlar da İzmit'e, Seka'ya, tekrar kağıt yapabilmek için gönderiliyorsa , eh! tabiiki vardır bunun bir hikmeti! İşte bu yüzden eğer kabul buyurursanız, eğer tensip ederseniz, eğer lütfedip bizleri kırmazsanız, bundan kelli sizi de aramızda görmek bizleri sonsuz bir mutluluğa garkedecektir... Ancak ne varki..."

Doğrusu ilk anda ne anlama geldiğini pek de iyi kestiremediğim bu monolog, beni bayağı sevindirdi. Ancak yine de işin içinde bir bit yeniği olduğunu, adımın, her seçim döneminde seçmen kütüklerinde "Miğirdiç, Mugurduç, Mıhırdıç, Mıcırdık, Mıgorviç, Mırmırviç" ve son kez de nihayet "Memetdinç" olduğu gibi anladım! Sanki çaktırmadan beni "ti"ye alan, benimle nerdeyse ufaktan ufaktan dalgasını geçen hatuna, bir ders vermenin tam zamanıydı! Bu gibi durumlarda her asil Türk vatandaşının, başı her sıkışan "vatan evladı"nın feryadıyla bağırdım:

"Vatandaş Türkçe konuş!"

Vee hızımı alamayarak devam ettim: "... Hem unutmayın kiiii, bugüne kadar bu ülkede başımıza ne geldiyse hep birbirimizi anlamamak için icat ettiğimiz bu 'kuş dili'nden gelmiştiiir!!! Bunun için dir kiii, şimdi de birimizin 'soba tahtası' derken diğerinin 'mangal haftası' anlamaması için Ata'mızın izindeee, O'nun kurduğu Türk Dil Kurumu'nun önderliğindeeee yine sil baştan 'olmadı pilav, çevir lapaya 'bilimsel çalışmalarıylaaa..."

"Öküz'e biraz su, biraz saman verir misiniz?..."

Hiç beklemediğim bu cevap karşısında doğrusu bayağı afalladım. Ama Allah'tan üstün zekâmın yardımıyla hemen kendimi toparlayarak yine verdim veriştirdim:

"Affedersiniz ama, biz burada 'vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü, üstün ve de yüce menfaatlerini gündeme getirirken 'siz hangi öküz, hangi sap, hangi samandan bahsediyorsunuz muhterem hanımefendiiii!"

"Öküz'e biraz su , biraz saman verir misiniz?..."

"Öküz'e biraz su..."

Uyandım. Kan ter içinde bir kâbus görmüştüm. Yastığım terden sırılsıklam kesilmişti. Balkona çıktım. Gecenin sessizliğini bölen davulcunun tokmakları uzaktan duyuluyordu. Sahura kalkanların ışıkları teker teker yanıyordu. Sokağımızın bir kenarında yalnız başına yaşayan yaşlı çınar, her zamanki gibi naylon çöp torbalarıyla yükünü almıştı. Her uykusuz gecenin ardından izlediğim bundan sonraki yaşamı artık ezbere biliyordum. Önce sokak kedileri, sonra da köpekler naylon torbaları parçalayacak, yiyecek birşeyler bulduklarında da aralarında hırlaşacaklardı. Sonra? Sonra kedi ve köpeklerin yemeyip iki tekerlekli arabalarına yüklemek için karı koca çingeneler gelecekler, bir taraftan kutuları torbalara yerleştirdikten , diğer taraftan da İngilizce derslerine çalışmış olacaklardı. Daha sonra ise geride kalan çöpleri toplamaktan ziyade , sabahın köründe bilki tek tük uyuyanlar kalmışsa, onları gürültüyle uyandırmak için, üzerinde "İstanbul'umuzu temiz tutalım! " Veya : "Temizlik imandan gelir!" yazılarının kirden, pasaktan zar zor okunduğu döküntü çöp kamyonlarının işiydi. Son zamanlarda karımın "romatizmalarına iyi gelir" diyerek doğum günümde satın aldığı uzun paçalı yün donumla balkonda domates sırığı gibi dikilmiş dururken, bir gün önceki telefonda "Öküz'e biraz su, biraz saman verir misiniz?" diyerek benden cevap bekleyen kızı hatırladım. Evet ! Benim için yeni bir gün başlıyordu. "Öküz'e su ve saman " vermeli miydim? Sağ elimin işaret parmağımı tüm ciddi yazarlar gibi beynime dayayıp düşündüm, düşündüm vee nihayet tarihi kararımı verdim: "Eveeet! Öküze su ve saman verecektim!" Evet! ama "Adil Düzen" gereği üç şartla:

Bak, bu biiir; telif ücreti Suudi Arabistan Riyal'i ile ödenecekti!

Bak, bu ikiii; ücret, her ayın başında "kırmızı meşin, para peşin" adaletiyle gerçekleştirilecekti.

Üçüncüsüüü ve en önemlisi de; sayfanın baş köşesine konacak resmim, öyle "pişmiş kelle"gibi sırıtmayacak, aksine görenlerin kıskanarak şöyle diyeceği türden olacaktı:

"Helal olsun ! Adama bak yav! Aynen öküzün trene baktığı gibi bakıyor!

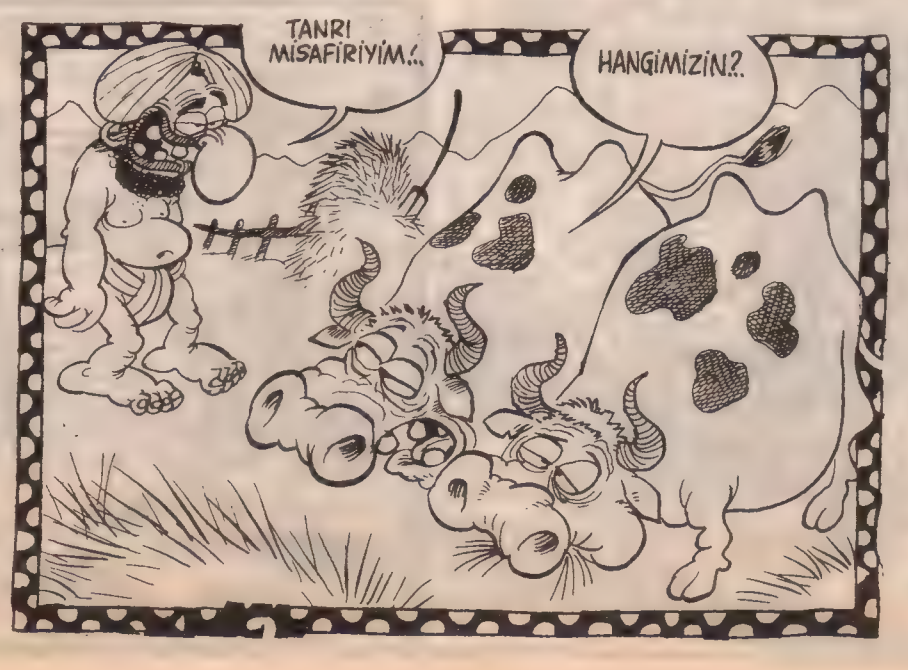

Akşamsefası

Leb-i Derya Sayın

Aksamserası

BAL KIRDAR

Her Şey Üstüne

MONA LİSA:

Tüm zamanların en ünlü tablosu kavak ağacından pano üzerine yapılan genç bir kadının portresidir. Bu portre Lisa del Giacondo'nun portresi olup, 5 asırlık bir tarihi vardır. Floransalı Zanobi del Giocondo'nun eşi olan 24 yaşındaki Madona Lisa ilk defa Leonardo da Vinci'ye poz verir. Ressam portreyi ancak 6 sene sonra birçok eskiz, retuşlardan sonra bitirebilir. İncecik elli ve düzgün hatlı bu kadını Leonardo dünyanın güzellik simgesi haline getirmeyi başarır. Gizemli gülüşünü tanrılaştıran bu kadını ölümsüzleştirir.

Yaptığı esere hayran kalan Leonardo bir türlü eseri iade etmek istemez. Tabloyu istemeye gelen kocaya "bitmedi" demektedir. Fransa kralı I. François onu yıllar sonra sarayına çağırdığında bile yanında tabloyla gider. Tabloyu gören kral müthiş etkilenir ve tabloyu ne yapıp-edip büyük paralarla Leonardo'dan satın alır. Böylece 1516 yılında tablo Fransızların eline geçer. 3 yıl sonra, 2 Mayıs 1519'da ölen Leonardo da Vinci efsaneye göre ölmeden önce son bir kez daha eserine bakar.

Tablo önce kralın galerisinde, Versailles Sarayı'nda kalır. Fransız Devrimi'yle Louvre Müzesi'ne gider. 1870'de alınıp yeraltında bir yerde saklandıktan sonra 1914'de Bordeaux ve Toulouse şehirlerinde emin yerlerde saklanır. 1939'da ise Mareşal Goering'den kaçırılarak şatoların mahzenlerinde saklanır.

Bu tablonun macerası ilk olarak 21 Ağustos 1911'de Louvre Müzesi'nde çalışan bekçinin müze müdürünün odasına girip "Mona Lisa'yı çaldılar!" demesiyle ilk skandal ortaya çıkar. Gözler önce Almanya kralı II. Guilaume üzerine çevrilir, fakat Fransız ozan Guillaume Apollinaire tutuklanır. Ozan 10 gün hapishanede yatar. Tam 2 sene boyunca tablo bulunamaz. 11 Aralık 1913 günü bir boyacı ustası Floransalı bir antikacıya tabloyu satmaya kalkışıncaya dek... Louvre Müzesi'nin tamiratı sırasında orada bulunan boyacı gömleğinin altında gizleyip götürdüğü tabloyu 2 yıl boyunca yoksul odasında saklar. Tabii sonu 1 yıla mahkûm olmaktır. Tablo İtalya'dan Fransa'ya döner ve Louvre Müzesi'nde yerini bulur. 1956'da Bolivyalı bir ahçı Mona Lisa'ya doğru bir taş atar ve kadının koluna isabet ettirir. Yırtılan kolun tamirinden sonra tablonun camekanda gizlenmesi öngörülür.

1963'de tablo Amerika'ya gemiyle gider. John F. Kennedy tabloyu görmeye tüm Washington'u davet eder. 1974'de seyahat etmeyi benimseyen Mona Lisa bu sefer de Japonya'ya uçakla gider. Gülümsemesi bütün afişlerde, tişörtlerde, vitrinlerdedir artık. O denli büyük bir kalabalık vardır ki, tabloyu görme süresi kişi başına 9 saniyeye indirilir. Bir gülümseme süresi kadar!..

Avrupa İçin:

■ *Kadınları Fransızlar cezbederler, İngilizler evlenirler, Ruslar tecavüz ederler ve Amerikalılar satın alırlar.*

(Anonim)

■ *Bir Fransız yanlış şarkı söyler ama doğru düşünür. Bir Alman doğru şarkı söyler ama yanlış düşünür. Bir İtalyan düşünmez ama şarkı söyler.*

(H. de Regnier)

■ *İtalyan kadını seven bir yaratıktır. Rus kadını kendini sever. Fransız kadını hoşa giden yaratıktır. İtalyan kadını aşk için kendini aşka bırakır, Rus kadını ihtiyaç için "evet" der, Fransız kadını ise müteşekkir olduğu için.*

(S. d'Arpentigny)

Kelime, İfade İcatları:

Antibiotik: 1916'da Ukrayna asıllı bir Amerikalı. Selman Waksman, Streptomisin'i bulduktan sonra 1941'de antibiotik kelimesini icat etti.

Kübizm: 1908'de ressam Matisse, Braque ve Salon'un peyzajlarını görüp etkilendikten sonra "küçük küpler"den bahseder. Bir sanat eleştirmeni yazdığı yazıda ilk defa "kübizm"den bahseder.

Esperanto: Bir dil ve göz hastalıkları uzmanı olan Rus L. Zamenhof, milletlerarası barışa katkıda bulunmak amacıyla uluslararası bir dil icat eder. Dr. Esperanto adı altında 1887'de "Uluslararası Dil" adlı bir kitap bastırır. Esperanto ismi öyle bir sükse yaratır ki, istenmeden bu dile verilen isim olarak kalır.

Demir Perde: Winston Churchill'in ifadesi" "Dünyanın üzerine bir demir perde çöktü!"

Pulman: George Martimer Pullman (1831-1897)'ın 1863'de Chicago'da planlarını demiryollarının bir vagonu için çizdiği gece için katlanabilir yataklarına verilen ad.

Garip Ölümler:

EŞİL (İ.Ö. 525-456): Eski Yunanlı tragedya yazarı. Yolda giderken üstünden uçan kartalın pençesini aniden açıp bıraktığı kaplumbağanın başına düşmesiyle ölür.

AGATOKLES (İ.Ö. 361-289): Siraküz'ün tiranı. Bilmeden zehirli bir kürdan kullanmış ve zehirlendiğini anlayınca acılarına son vermek için kendinin ateşte yakılmasını emretmiş.

Kral IV.HENRY: Ebeveynlerin garip ölümlerine tanık olmuş. Annesi Jeanne d'Albert zehirli eldiven giymesinin sonucu zehirlenerek; babası Antuan de Navarre ise işerken bir kurşunun saplanmasıyla ölmüş.

Bestekâr J.P.LULLY (1632-1687): Kötü karakteriyle de meşhur olan bu Fransız bestecisi, eserlerinin tekrar edildiği bir ortamda müzisyenlerine öfkelenip tempo tutmaya yarayan uzun sopasını şiddetle yere vurmuş. Aslında ayak parmaklarına isabet eden bu sopa bestecide kangrene yolaçmış ve birkaç gün içersinde de ölümüne sebep olmuş.

Papaz Clement XIV. (1705-1774): Bir karpuzdan zehirlenerek ölmüş.

İsadora DUNCAN Amerikalı ünlü balerin, bu yüzyılın başında Fransa'ya yerleşir. 26 Nisan 1913 günü, arabası Sen nehri kıyılarında arızalanır. Arabanın içinde şoförün arabayı tamir etmesini bekleyen 8 yaşındaki oğlu Deirdre, 3 yaşındaki oğlu Patrick ve bir dadı vardır. Ancak el freni iyi çekilmemiş araba bir süre sonra Sen nehrinin sularına gömülür ve nehirden 3 ceset çıkarılır. 14 sene sonra anılarını yazmak üzere inzivaya çekilen balerin, 14 Eylül 1927 günü bir araba tamircisinin getirdiği Bugatti spor arabayı denemek üzere arabaya biner. Ancak arabayı çalıştırır çalıştırmaz el boyaması uzun ipek eşarbı arabanın arka tekerleğine sıkışır ve boynu kırılarak ölür.

Abbé PREVOST (1697-1763): Fransız yazar, "Manon Lescaut"nun yazarı köylüler tarafından kırda cansız bir şekilde yatarken bulunmuş. Yakınlardan getirilen bir cerrah otopsi yapmaya karar vermiş. Bisturiyi saplayınca romancı bağırmaya başlamış ama iş işten geçmiş.

Arcangelo CORELLİ (1953-1713): İtalyan besteci, acısından ölür. Rakibi Skarlatti onu hatalı bir nota yazdığına ikna etmiştir.

Julien CARETTE: İki savaş arasındaki Fransız sinemasının ikinci rollerde oynayan en popüler aktörlerindendi. 1966'da feci bir şekilde can verir. Birkaç yıldır felçli yaşayan aktör, hayatını tekerlekli sandalyede sürdürürken karısının evde olmadığı bir gün bir sigara yakar ve uyku bastırdığından, yavaş yavaş uykuya dalar. Yanan sigara aktörün sabahlığına temas eder ve sabahlık yanmaya başlar. Hiç kıpırdayamayan Carette canlı bir meşale olur.

Aynı olay bundan ikiyüz yıl önce, 1766'da, Polonya kralı I. Stanislas Leszcgynski'in de başından geçmiştir.

Jayne MANSFIELD, ya da asıl adıyla Vera Jayne Palmer. Hollywood'da sanatsal yeteneğinden ziyade muhteşem vücut ölçüleriyle ün yapmış (göğüs:101 ve daha da ilginç olan, I.Q'sü 164) olan bu aktris "Dünya Erkek Güzeli" Macar Mickey Hargitay ile evlenir. Star yaşamı onun için toz pembedir. Öyle ki tüm dergiler onun Los Angeles'eki kalpletle donanmış pembe villasının hatta yüzme havuzunun resimleriyle doludur. 26 Haziran 1967 günü gene pembe arabasıyla yol alırken saçdan plakalarla dolu bir kamyon arabaya çarpar. Plakalardan biri yerinden kopar ve hızla uçup aktrisin başını gövdesinden ayırır. 10 yıl öncesi "Bayan Otoyol" tacını giyen Mansfield'in pembe yaşamı sona erer.

*(Cl.Gagnière'in "Tout sur tout" kitabından çeviren ve derleyen: **Bal KIRDAR**)*

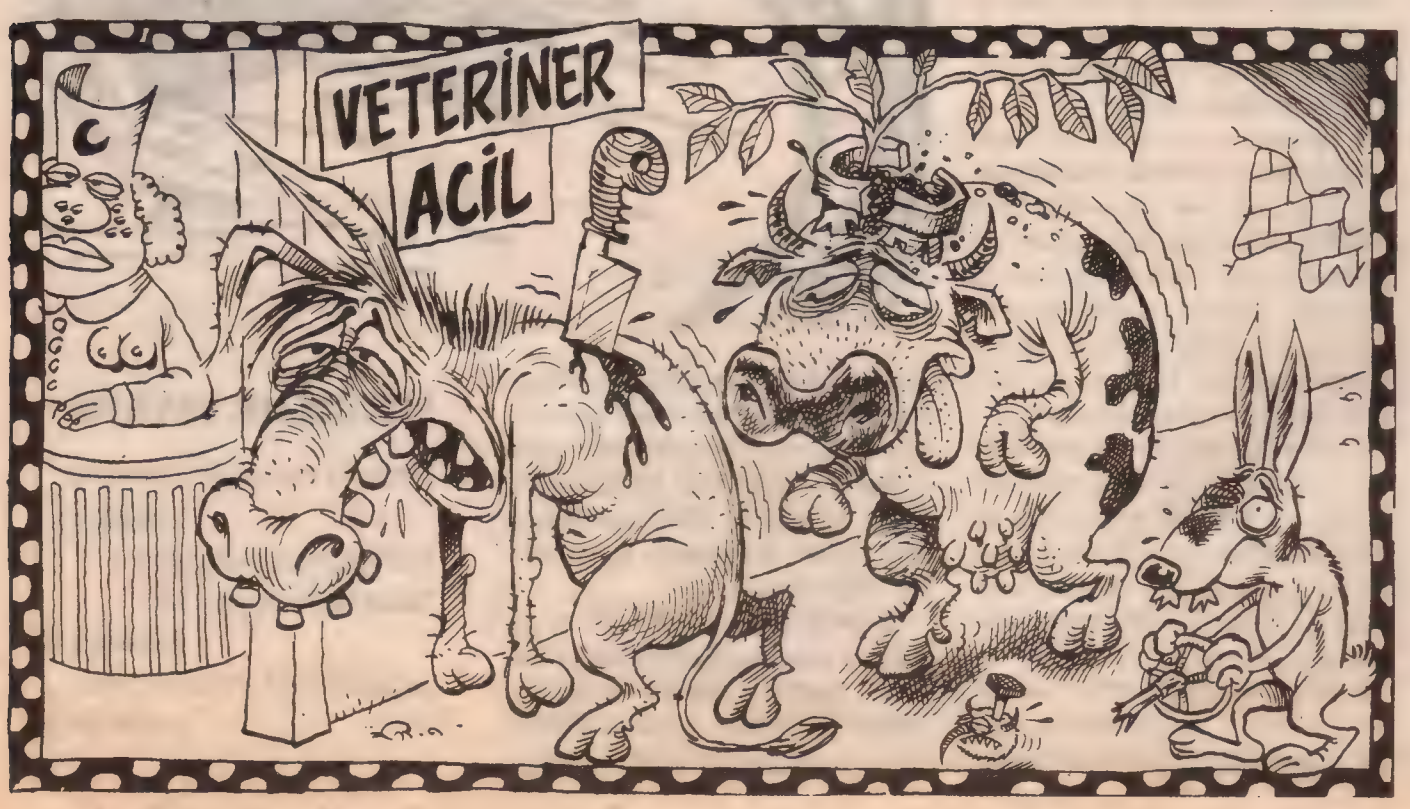

Akşamsefası

CAN YÜCEL
Takiyye Düştü Kel Açıldı

Herkese ikrâm!.. Arada başarısını da dostlarına fısıldıyor; sivillerin kulaklarına da tabii erişerek.. Eve, Ayrancı'ya dönüşte kendisini karşılayan sivillerle Birinci Şube'yi boyluyor. Yer misin, yemez misin! İrtica ile işbirliğine kalkışan bir solcu sıfatıyla iflâhı kesiliyor..

Akl-ı evvelin biri çarpuk bir lâf yestehlemiş: "Denize düşen ya silaha, ya Allah'a sarılır," diyecek olmuş! Ağzından yel alsın, alsın da, şu son iki aydır hep bu çürük cevizenin etrafında dolanıyormuşuz gibi geliyor bana..

Bu yazıda Susurluk'u susturuculara havale edip, geniş bir zaviyeden Tarikat-Siyaset-Ticaret üçgenine gözatıp dört köşe olalım!

Türklerin İslâmı kabul sürecinin arasında yatar tarikat sorunu. Atalarımız tarikatlar yoluyla Arabî İslâm hırkasını Şaman bedenlerine uydurmuşlar, Uzak-Doğu mistisizminden de yararlanarak, vahdet-i vücutlarını Anadolu'ya taşımışlar, orda da bu yapıyı Kadim Anadolu kütleriyle karmaştırarak sağlıklı bir birleşim ortaya çıkarmışlardır.

Arabî riyazetinden sanata, insancalığa bir yöneliş sayılmalıdır bu! Örnek mi?.. Mevlevilik, Bektaşilik.. Öte yandan Allah ile kul arasına girilmeyeceği kesinkesliği özgün kurumlarla, törelerle giderilmiş, camilerin kapısının teraviyle kapanması üzerine başlayan yalnızlık toplumsal bir dergâh birlikteliğine kavuşturulmuştur. Osmanlı, zaman zaman sert önlemlere başvurmak üzre, resmi ve ortodoks mezhep kurgusuyla bu yarı açılışları dengelemeyi bilmiştir.

Gazi, 1925'de, yek-avaz bir Türk devleti kurma çabası içinde, bu teraziyi kaçırmıştır. Şimdi bunun acısını çekmekteyiz. Bu yan kuruluşların yozlaşmışlıklarını ortadan kaldırmak ve yozlaşma eğilimlerini "üniter devlet" yapısı içinde denetimi mümkün olabilirdi..

Bu yanlış adım, Tek Parti sultasının kalkmasıyla birlikte, ters tepkilere, olmadık çarpukluklara yolaçtı. Menderes ile İsmet Paşa arasında patlak veren nurcu çıngarı sadece bir başlangıçtı. Size sonraki gelişmelere ışık tutan bir öykü anlatayım:

1950 başlarında Ankara'nın Çubuk'unda Pilavoğlu namındaki zâtın önderliğinde bir Ticari Tarikatı aldı yürüdü. O zamanlar sigorta prodüktörlüğü yapan, solcu şairlerle sıkı-fıkı bir zât-ı muhterem vardı, sonradan naiv ressam kesildi. O işte, nerden estiyse aklına, Pilavoğlu'nun huzuruna çıkmış, hayat sigortasının dince caiz, hatta farz olduğuna dair fetva vermesi karşılığında toplu bir dünyalık edâ etmeyi önermiş. Ticari müritlerinin 10.000'i aşkın sayısına bakılırsa, hayli kârlı bir girişim! Yahudi sigorta yöneticileri bizim arkadaşın bu başarısını sevinç çığlıklarıyla karşılayıp, prodüktöre epey de bir avans toslamışlar. O da parayı yemeden içmeye, Kürt Memed'e düştü. Herkese ikrâm!.. Arada başarısını da dostlarına fısıldıyor; sivillerin kulaklarına da tabii erişerek.. Eve, Ayrancı'ya dönüşte kendisini karşılayan sivillerle Birinci Şube'yi boyluyor. Yer misin, yemez misin! İrtica ile işbirliğine kalkışan bir solcu sıfatıyla iflâhı kesiliyor..

O zamandan bu yana işler aldı yürüdü elbet. Şu anda 500 tarikat, 5000 de şeyh var piyasada. İhlâs ve İhtilâs atbaşı yürüyor. Tarikat vakıf-holdingleri üçüncü bir sektör oluşturdu. Siyaset, tarikat ilişkilerine dayanır oldu. Şeyhini söyle, partini söyleyim! Her konuda fikir, zikir çeşidine göre belirleniyor!.. Olmayan sivil toplumun dernekleriyle, odalarıyla, sendikalarıyla kilitlendiği bir istibdat ortamında bir yere aidiyet ihtiyacı, bir kişilik kazanma kapısı ya yeşil dergâh kapısı, ya da stadyum tribünleriyle karşılanıyor. Televizyonda sevimli bir sakallının anlattığına göre, Galatasaraylı Hakan gol kısırlığına karşı Ali Kalkancı'ya üfürülmeye gitmiş.

Desen: Su Yücel

Püf demiş yüzüne Kalkancı, Hakan da (nah böyle!) kafasıyla golü Fener ağlarına yollayıvermiş! Aynı Kalkancı, Fadimeleri de üfürmüşmüş!. Üfürür a!.. Aczimendiler ise silah değil, prezervatif kuşanıyorlar. Allah versin!..

Geçende bizim Güler Beşiktaş pazarında alışveriş ederken, mini etekli bir kız geçmiş. Pazarcı ardından ünlemiş: "Kız, böyle dolaşma buralarda, tarikata sokarım seni!:" demiş.

SUSURLUK VESAİRE

Tutun ki bir İstanbul milletçe vicdanımız
Kazlıçeşmesi'nde oranın
Tabakhâneler yerinden oynamış da
Sıçanlar istilâ etmişler sanki bütün şehri.

Akşamsefası

GÜLER YÜCEL

Aynama Basma

—Selam güzelim, afedersin geciktim... Çay içtin mi? Kötü mü kalktın bu sabah? Benim de afyonum patlamadı daha!.. Takma o herifi kafana... Bir kahve getir Mustafa... Sende kuzum, koyver rahatla. Bak göreceksin, o işini hallederim, her şey düzelecek. Düzelecek her şey, ama zamanı var.

– Pisi pisi, pisi pisi, şuna bak, ne güzel, karnın mı aç senin? Gel, gel kucağıma... Yoo o kadar da değil ha, ay dur yalama yüzümü. Haa haha, unutmamış, tanıdı beni... Bütün kış balık taşıdım ona, kerata... Bir de nankör derler bu hayvana... Git biraz da anana. Ay unuttum senin kedi sevmediğini!

Bak güzelim, neden çağırdım seni sabahın köründe buraya, şimdi beni sıkı dinle! Uçacaksın haberi duyunca... Ne şanslı karısın, iyi ki rastladın bana..

– Hani diyip durur dun boyuna, **"Ah keşke benim de evim olsa burda."** Buldum evi, tam senin istediğin gibi. Nası haber! Şaşırdın di-mi? Hahaha haha... Yalnız bana bi "he" de yeter. Nerde mi ev? Yakın. Şu koyun arkasında... Denize sıfır. Çıkaramadın mı yeri?.. Dur bakayım, sana nasıl tarif etsem ki? Hani geçen gün gezinirken, denize girmiştim ben, büyük bi otelin yanında... Hani canım bana selâm verdiler, hatırladın, değil mi? Ev, otelin bitişiği... Sırıtma öyle pis pis, aslında çok iyi tanırım sahiplerini... Bunlar iki ortak, biri çok iyi dostumdur. Ama bi görsen herifi, ulan bu mu dersin bu koca otelin sahibi? İnanmazsın, anam avradım olsun. Hep bu mevsim düşer buralara. Geçen yıldı galiba, rastladım kerataya; bi çilingir sofrası kurmuş, sanki yer yokmuş gibi tam otelin duvarına... Bol rakı, bi kaçta çağla... Buyur etti beni de, bi çekmişiz kafaları, kalender herif... Sızmışım, sabah buldum kendimi kuyunun başında... "Gel" dedi bana **İstanbul'a**! Kafa yok ki bende bi bok varmış gibi çakıldım buralara... Öbür ortak hiç yok ortada, nerede biliyor musun? Kuyumcu dükkanı var kapalı çarşıda; bi dükkanı da nerede biliyor musun? Nerden bilecen, Çekoslovakya'da... Şimdi çaktın dalgayı di-mi? Otelin suyu uzaktan geliyo, O pek düşmez buralara, hep Avrupa-Amerikalarda... N'apsın herif buralarda? Aman boş koy bize ne onlardan, ama komşularımız onlar... Sen çaktın di-mi evin yerini? Ev-mev yok mu? Amma ettin haa!.. Ev dediğin dört duvar... İki kapısı, dört penceresi var, kapı çok dersen örerim tekini.. bilmezsin sen **iyi duvarcıyım ben**, yeter ki bana bi **"he"** de neler yapmaz senin için bu iki el... Şükür, güldün biraz.

Anlayamadım gitti, müsrif şu millet.. Allah doyursun gözlerini, bok gibi para var heriflerde; alıyo, alıyo biraz kullanıyo, hadi eskidi diye atıyolar. Doğru bu tarafa... Şade zengini diil, fakiri de öyle... Sözüm ona tamire koyacağız diye sökmüşler koca oteli, atmışlar her şeyi bizim evin dibine... Ne ararsan bulursun, fazlası da cabası haa, değil ev, ulan halim olsa oraya otel oturtmayan şerefsiz kendi payına.. Haklısın tabi güzelim, sen farkedememişsindir evi, gerçi biraz yıkık dökük, sade dört duvar... Dur, hemen asma suratını.. Öyle bi keresteler atmışlar ki kerezler, bi hızara bakar, hızar da tam yanda, bi biçtiririm, kalem kalem. Dünya tahta çıkar, döşerim hem tavanı, hem tabanı **"Yok! Bana bi oda yetmez"** dersen, bölerim tahtayla orayı... Nasıl mı? Çok kolay, raylı kapı yaparım, gündüz açar akşam kaparsın... Bakma, **ben iyi marangozumdur ha!.** Yetti be güzelim, nedir bu surat? Yeter n'olur bana bi **"evet"** bi **"evet"** de.

Yalnız millet değil, devlet de müsrif, devlet de.. Onlar da atmışlar on metre'lik elektirik kalasını, tam bizim arsanın yanına, oh oh... Ne eder biliyor musun?. Nerden baksan bi onbeş, yirmi milyonu var, ben almasam bi başkası yürütecek, bi ben mi kaldım vatanı kurtaracak?. N'oldu, ne pis pis sırıtıyorsun? İnanmıyor musun? Palavra mı atıyorum sanıyorsun sen?. Sen bana güven, takma güzel kafanı, ben her şeyi hallederim. Damı mı yok? Hoppala, hallettim bile şekerim; çok kolay demir ibadullah.. Otelden tabi, iki çuval çimentoya bakar, on olsa ne yazar.. Kum desen bedava. Bi beton dökerim, kaymak, kaymak, bakma **iyi sıvacıyımdır ben..** Koca teras püfür, püfür.. Orda yatarız.. Ha, turislere veririz gecesi bilmem kaça... Nası bendeki kafa? Nasıl sevdin mi bu fikri? Parayı duyunca hoşuna gitti. Aklına yanlış bişey gelmesin ha, senden isteyen yok para-mara. Hadi bi **"he"** de gari.. Ne dedin, yok mu bende para? Halt ettin ha.. Bak gözüme, iyi bak şimdi bak.. Daha dün iki İtalyan, karıkoca. Buldum onları, indikleri anda garajda **"hello, mello"** dedim yanaştım yanlarına, sen bilmezsin ben çatpat'ta olsa konuşurum İtalyanca. Taktım onları peşim sıra, doğru sarı Avni'nin barına, hırt öyle içmiş ki akşam sırtladım onu doğru fırlattım yatağına... Kimse bilmez benim gibi içmeyi... Tabi mutfak bomboş. Tesadüf bu ya; çolak Hasan geçmez mi oradan. Koca bi lagos tutmuş, dönüyormuş balıktan... haşladım, bol pirinç, bol limonlu; bol bol da maydanoz... Bayıldılar.. Anlamadım neden hep açtır bu gavurlar... **İyi ahçıyımdır ben**, bunu da inkar edemezsin herhalde... Kafayı bulduk, soğuk-moğuk demeden, valla çıplak girdiler denize.. Eee sabahı ettik, işte ondan uyanamadım bu sabah, ondan geç kaldım... Seni de biraz beklettim, hiç te yalan söyleyemem ben... Yine ne somurttun? Kadını mı kıskandın? Güzeldi, biraz geçkin canım, sarktı tabii... Yüz vermedim ben, hem kocası vardı yanında. Neden sen de gelmedin? Gelmezdi bunlar başıma, yılıştı durdu kadın... Ama seni seviyorum ben.. Ne mi kazandım? Tamı tamına ikibuçuk milyon, ikisi gitti balığa, beş yüzü de şaraplara... Kızma be güzelim, kızma.. Tamam haklısın da, senin de aklın hep parada.. Biraz da insanlık lazım adama.. Pek sevdiler beni, gelirler yine buralara; işte o zaman alırım çatır-çatır, kıstırıp paranın iki katını vermezse... Ya da karısını tarikata sokarım. Küsme be, darılma, vallah değişirim, n'apalım ikrama alışmışız.

Bi çay iç, hadi.. Nasıl istersen?. Hey Mustafa, bana bi ada çayı... Oooo.. merhaba, merhaba.. Rasgele.. Selam.. Herkes de tanır beni buralarda.. Dur.. Dur, bil bakalım elimdeki ne? Çanta mı? Yok o değil bu? Nerden bileceksin? Ayak pompası!.. Körüklü, yatak şişirmek için, yatağım cambaz Nuri'nin teknesinde.. Marinada.. Teknede yatarım ben.. Sen yattın mı hiç şişme yatakta? Su yatağı gibi.. Bi tane daha var bende, gel bu gece.. Korkma ya!.. Alışırsın sen de şişme yatağa.

Ne o yüzün kızardı, ne var bunda, bi tane daha alırız.. Sen getir çocuğu.. Yok getirmezsin.. Bak! Benim üç çocuğum var, görmedim üç yıldır.. Neyse.. Şimdi amma benzedin sen de, benim eski karıya.. Yoo şişme yatakta yatmam diyorsan, yatak bol, ibadullah.. Atmışlar otelden, onların üstünde yatarsın sen.. **"Su mu yok"** dedin.. Amma ettin haa!.. Koskoca bi tank, tam bizim evin yanında.. Çatlakpatlak, bi yamarım onu, salladık mı hortumu otelin deposuna.. Hiç vermez olurlar mı? Dilimde tüy bitti, tanırım ben sahiplerini.. Elektiriği bile otelden haliedicem, bi uzatma tak, ışıl ışıl her yer.. Hakeza nelaya mı geldi sıra?.. Tarlaya yapacak değiliz, takma kafana, o da tamam.. Sen de on, ben diyim yirmi tuvalet, hepsi otelden, bi o kadar klozet, seç en sağlamını.. Hele şükür, sonunda güldü yüzün.. hoşuna gitti, di-mi?. Her şeyi, ama her şeyi düşünürüm ben, en ufak ayrıntı atlamam.. Hadi güzelim kalk gidelim, hemen şimdi, bi de bu gözle bak.. Ne de olsa kadın gözü başka.. Bi bahçesi var ki, sorma!.. Ağaç-mağaç yok, tabi biraz çorak, taş var biraz kayalık.

Kolay, kolay, ver elini bak, korkma, dokun, ne çekiniyorsun? Nasıl, ha?.. Taş gibi di-mi?. Hiç göbek yok bende, koyvermedim ööle kendimi.. Ama sen salmışsın kendini, eee kolay değil o adamla yaşamak öldürmüş, almış götürmüş seni, hiç güvenin kalmamış... Karar da veremiyorsun hemen.. Haksız da değilsin, haklısın haklı.. Allahtan ben çıktım karşına, hem de tam zamanında.. Eee hiç sesin soluğun çıkmıyor.. Hâlâ evet demedin bana.. Bi ektik mi bahçeyi, salatalık, biber, domat.. Her akşam yaparım zengin bi salata... Elini sıcak sudan soğuk suya sokturmam.. Hakkın artık, oturtacam sen başköşede, dinlen bu yaz. **"Oturacak yer mi yok!"** Hoppala, hele bi görsen, saymadım ama savurmuşlar kanape, koltuk, masa, bilullah.. Eh, biraz yayları fırlamış ama, kolay kolay bi elden geçeriz, döşemeden anlarım, **iyi döşemeyicimdir**.. Bi kadın eli şart tabi.. Akşam oldu mu açarız şişeyi, vururuz dibine, oooh keyif kekâa.. Dünya varmış dedirtirim sana.. Hadi güzelim, hadi kalk gidelim.. Araban burada mı?.. Bak bakalım anlattıklarım gerçek mi, yalan mı, bi gör oraları.. Sevgilim benim... Ne, ne, ne, ne dedin, ne dedin?.. Allah-Allah.. Lafa bak lafa, ha, ha, ha.. Tapu mu kimin?.. Kiminse kimin, bana ne.. Tapuda mı oturacaksın yoksa?.. Amma karısın be bi laf ettin parça parça ettin beni.. Aynama bastın, aynama.. Bunca zaman boş konuşmuşum, haybeye kürek sallamışım, haybeye.. Kadın aklı işte!.. Hadi eyvallah, eyvallah, sen kal burada.. Hey! Abdi nereye gidiyon? Ne tarafa, ne tarafa?.. Sen kal burada. Tapu-mapu, tövbe-tövbe... Gün gündür, gün bu gündür.

Alla-allah, Alla-allah, hep Abdi!. Abdi, bekle!..

O AKŞAM
AYNI ADAM
BİR BARDA
VE TABİİ AYAKTA
YİNE BİR ŞEYLER ANLATIYORDU
BAŞKA BİR KADINA
HARIL HARIL
AYNI HEYECANLA

e.mail: @ Sıç.tığın. ye. re. ka. dar. ko.va.lar.ım. xxy.z. Gül.

Akşamsefası

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

Vedat Bey'in Görkemli Hayatı

Kaptan Kusto, Vedat Bey'in dostudur. Vedat Bey ona "Kusti" der. Belgesellerin tasarımını Vedat Bey'in yaptığını iddia edenler de çıkmıştır. O ayrı. Vedat Bey, Kaptan'ın ***"Denizfilleri"*** *belgeselini izlerken duygulandı. Denizfilleri, milyonlarca yıl önce köpek türü bir kara hayvanıyken, suda yaşamak zorunda kalmış ve bu şekilde deniz hayvanı olmuşlardı. Vedat Bey köpekleri düşündü. Çok zaman sonra ne olacaktı köpekler? Dahası ne olacaktı insanlar? Ne olacaktı Vedat Bey? Şarap renkli dumanların sardığı akşamın gündemi bu olmuştu. Ölüm denen şey, dikenlerden ibaret bir gül gibi büyüdü içinde.* ***"O gül benim hayalimdir"*** *diye düşündü Vedat Bey, "****ölürüm de vermem ele!****"*

Ne Şeker Şey
(yeni macera)

Vedat Bey, bir dönem Amerika'da gazetecilik yapmıştır. Bunu, Amerika'da olmak ya da gazetecilik yapmak için değil, arkadaşı **Clark Kent'**in ricası üzerine gerçekleştirmiştir. Gazete çalışanları Clark Kent'in "aslında" **Süperman** olduğunu bilmedikleri gibi, gazetenin Ortadoğu haberlerinin redaktörü **Vladimir Gregory'**nin de Vedat Bey olduğundan habersiz olmuşlardır. Fakat Vedat Bey bir süre sonra gerek sıkıldığı, gerekse canı Küçük Ayasofya'da gezinti yapmayı çok istediği için Türkiye'ye dönmek istemiştir. Clark Kent de Vedat Bey olmadan hiçbir şeyin tadı olmayacağını bildiği için, gazetede son bombasını patlatmış, kendi imzasıyla Süperman olduğunu sürmanşetten açıklamış ve gazete, tarihin en büyük tirajına ulaşmıştır.

İki dost, neon ışıklarının yağmurlu asfaltta yansıttığı bir sonbahar akşamı sarılıp ayrılmışlar, Clark Kent, Kripton'a, Vedat Bey ise Türkiye'ye geri dönmüştür.

Şimdi Vedat Bey, Clark'ın içten mektubunu okuduğu bu şirin aile çay bahçesinde eski günleri hatırlamaktadır. Fakat eski günleri hatırlamaktansa, yeni günleri tasarlamaya daha yatkın olan beyni onu kaldırıp uzun bir yürüyüşe çıkardı.

Vedat Bey yürüdü. Zevkle yürüdü. Hayatta ve yürüyor olmanın hazzıyla yürüdü. Keyifle yürüdü. Sadece yürümek için yürüdü. Şevkle yürüdü. İstanbul için yürüdü.

Yürüyüş sırasında karşılaştığı iki insandan birincisi, sakallı ve profesyonel bir yürüyüşçü idi. Vedat Bey'in yanından geçerken "Doğa, dağ, bayır - Doğa, dağ, bayır" diye mırıldandığı duyuldu. İkinci insan ise, ki bu bir kadındı, Vedat Bey'e alışıldık iltifatlarda bulunduktan sonra, az ilerideki tuhaf bir konaktan söz etti. Konağın önünden geçerken, pencerelerden birinden dışarıya bakan siyah-beyaz bir kız görmüştü. Çok şaşırmış, bir daha ve çok dikkatli bakmış fakat kız kaybolmuştu. **"Galiba duvardaki fotoğraftı"** dedi kadın, **"ardından perdeyi çekmiş olmalılar."**

Vedat Bey olayla ilgilendi, konağın yerini tam olarak öğrenip kadından ayrıldı. Az sonra önünde durduğu konak, gerçekten de garip bir elektrik taşıyordu. Vedat Bey, oradan hemen ayrılmayı düşünmedi değil. Fakat içeriden gelen o fasıl sesi, **"Şen gönlümüz sevişmekten usanmasın bıkmasın"** diye çınlayan o şarkı, Vedat Bey'in içindeki o maceracı çocuğun gözlerini dört açtı.

Vedat Bey oymalı kapıyı çaldığı an fasıl kesildi, içeride çıt çıkmaz oldu. Vedat Bey kapıyı tekrar çaldı. Bir yandan da açan olursa ne diyeceğini düşünüyordu. Şöyle diyecekti:

– İyi günler. Ben Vedat. (Zaten büyük ihtimalle tanıyacaklardır.) Konağınızın resmini yapmak için izninizi isteyecektim!

Gerçi Vedat Bey, ressam değildi ama ne zamandır resim yapmayı düşünüyordu. Yani söyledikleri yalan olmayacaktı. (**Van Gogh** tutkunu olan Vedat Bey'in yatakodası aynen **Vincent**'in yatakodası gibidir.)

Konağın kapısını açan olmadı. Vedat Bey, yine oradan ayrılmayı düşündü. Kapıyı son kez çaldı. O esnada üst pencerelerden bir Arap Bacı kafası belirdi:

– Ne çalıp duruyorşun be adam? Aaa, bu kadar da olmaj ki!

Vedat Bey hayatında ilk kez utandı belki de:

– Özür dilerim.

Arap Bacı haykırdı:

– Aaa! Vedat Bey bu! Vedat Bey! Gitme şakın! Dur! Dur kıj!

On dakika sonra, Vedat Bey konağın ve hayretlerin içindeydi. Bütün Türk Sineması tipleri burada yaşıyordu. Yani filmlerdeki gibiydiler ve siyah-beyazdılar. Vedat Bey yine sakin olmaya çalışarak, hepsine tek tek baktı. Toplam onüç kişiydiler:

1- Konağın sahibi, ailenin babası, beyaz bıyıklı, babacan fabrikatör.

2- Evin annesi, çatık kaşlı, otoriter, saçları topuz kadın.

3- Gözleri iri, kirpikleri uzun, esmer ve esas kız.

4- Kızın şoförü, ince yapılı, uzun boylu, saçları briyantinli esas oğlan.

5- Kızın abisi, yakışıklı ve kalender ve de kahraman deniz subayı.

6- Arap Bacı.

7- Evin şişman aşçısı.

8- Evin salak ve erkek hizmetkârı.

9- Evin neşeli ve kadın hizmetkârı.

10- Divane ve sakar bahçevan.

11- Yine ince bıyıklı, kumral kötü adam.

12- Elinde içki kadehi tutan, sarışın kötü kadın.

13- Kel ve usturuplu aile doktoru.

Fabrikatör konuştu, Vedat Bey dinledi:

"Bizler, malum, o kadar çok işlendik ki, hayal olmaktan çıktık, işin ne naifliği kaldı, ne ticareti, nasıl oldu bilmiyoruz, etekemiğe büründük. Bugünün koşullarında, bu konaktan hiç çıkmadan, iyiler ve kötüler, hepimiz birarada yaşıyoruz. Siyah-beyaz olduğumuz için değil, dışarısı çok renkli olduğu için çıkmıyoruz. Acımasızlığın ve vahşetin her tonu var dışarıda, biz buradan çıkarsak ölürüz!"

Uzun kirpikli esmer kızı konuştu:

"Eskiden zengindik ama şimdi durumumuz çok kötü. Görüyorsunuz, konak adeta bomboş. Tefecilere, bazen de eskicilere bütün eşyalarımızı sattık. Birgün bu hallere düşeceğimizi tahmin edemezdik. Bu, bizim kaldıramayacağımız kadar ağır bir keder!"

Vedat Bey, medyayı düşündü, bu "realiteyi" görseler, nasıl üşüşüverirlerdi.

İnce bıyıklı kötü konuştu:

"Birgün kuralı bozdum ve dışarı çıktım. Çünkü kötüyüm. Para kazanmam gerekiyordu. Bugünün kötülerinden biriyle anlaşıp, bir kızın içkisine ilaç koyduk. Kız bayıldı. Ben kızı kombinezonuyla bırakana kadar soydum. Sonra onu yatağa götürüp, ben de soyunup, fotoğraflar çektirdim. Amacımız şantaj yapıp ailesinden para sızdırmaktı. Fotoğraflar çekilince benim için iş bitmişti. Ama renkli kötü **"Dur bakalım"** dedi, **"o kadar uğraştık, şu cıvırın tadına bi bakalım!"** İnanamadım, **"Hayır"** dedim **"O kadar da değil. Ahlâksızlık olur bu. Biz sadece kötülük ederiz, iğrençlik yapmayız."** Beni çok fena dövdü. Hem kıza, hem bana tecavüz etti!"

Kötü adam ağlıyordu. Kötü ve sarhoş sarışın dışında evdeki bütün kadınlar da ağlıyordu. Deniz subayı, öfkeyle silahını okşadı.

O sırada merdivenlerden bir top yuvarlandı. Topun ardından iki çocuk belirdi ve oldukları yerde donup Vedat Bey'e korkuyla baktılar.

Vedat Bey, **Ayşecik** ve **Ömercik'**i görür görmez, narin gözyaşına engel olamadı. Tam konuşacaktı ama görüntü bozuldu, titredi ve koptu.

HALİL TURHANLI

Patti Smith

Evet, bütün has müzisyenlerinkinde olduğu gibi, Patti Smith'in müziğinin de bir rengi var ve topluluk üyelerinden bu talebi onun müziğinin ne renk olduğunu açıklığa kavuşturuyor: Siyah.

1975'te New York punk ikonu Patti Smith'in **Horses** albümü yayımlandığında İngiltere henüz punk'un sıfır yılındaydı. Sex Pistols'ın "God Save The Queen" single'ı ve Clash'ın ilk albümü ancak iki yıl sonra piyasaya çıkacaktı. Gerçekte, aradaki bu iki yıl, punk'ın Atlantik'in iki yakasında farklı temelleri ve açılımları olduğunun göstergesi.

İngiltere'de punk iki yıllık bir rötar yaptı. Fakat 1977'de bir volkan gibi patladığında lavları Ada'nın her köşesine yayıldı. Oysa Amerika'da erken doğum yapmasına karşın etki alanı büyük ölçüde New York ve Kaliforniya ile sınırlı kaldı. Black Flag (Siyah Bayrak) ve Dead Kennedys (Ölü Kennedy'ler) gibi dolaysız sol politika yapan ve hardcore'a açılan topluluklar punk meşalesinin Kaliforniya'daki taşıyıcılarıydılar.

New York punk'ı (bir sonraki evrede alacağı adıyla Yeni Dalga) doğrudan ve keskin bir politik tavır sergilemiyordu. Fakat, virtüoziteyi küçümseyen İngiliz punk'ının tam aksine, oldukça sofistike bir müzikal yapıya sahipti. Daha da önemlisi, Yeni Dalga'nın dinleyicileri genelde çalışan sınıf kökenli değildiler. Television ya da Patti Smith plâklarını satın alanlar, konserlerini izeleyenler arasında orta sınıf aydınları çoğunluktaydı.

Yeni Dalga, Ramones'un deri ceketlerini ve garaj müziğini, New York Dolls'un camp imaj ve glam rock'ını, Richard Hell'in yırtık giysilerini ve kancalı iğnelerini, Tom Verlaine'nin kibirini ve gitarının lirik tınılarını içeriyordu. Ne ki, bunların biraraya gelmesi Yeni Dalga'nın çağın ruhunu yakalayan ve yansıtan bir akım olmasına yetmiyordu. Patti Smith'de bedenleşmiş androjen bir punk ikonunun varlığı da gerekliydi.

Patti Smith'in ilk plağı 1974'de dostu kuraldışı fotoğrafçı Robert Mappelthorpe'un maddi desteğiyle yayımlanan "Hey Joe / Piss Factory" single'ı idi. Bunu bir yıl sonra prodüktörlüğünü John Cale'in yaptığı **Horses** (Atlar) izledi. İkinci albümünü gerçekleştirmesi uzun sürmedi; Radio Ethiopia 1976 yılında piyasaya çıktı. Başına o kaza gelmeseydi aynı hızla üçüncü albümünü hazırlayacaktı.

1977'de bir konser esnasında sahneden düşünce boynu kırıldı. Müzikten bir yıl uzaklaşmak zorunda kaldı. **Easter** (Paskalya Yortusu) albümüyle başarılı bir dönüş yaptı. Albümde yer alan ve Bruce Springsteen ile birlikte yazdığı "Because The Night" adlı parça hit listelerinde beşinci sıraya kadar yükseldi. Ne ki, bir yıl sonra yayımlanan ve prodüktörlüğünü Todd Roundgreen'in üstlenmiş olduğu **Wave** (Dalga) albümü tam bir düşkırıklığı yarattı. Bu düşkırıklığının etkisi henüz geçmemişti ki, Patti Smith, bir dönemin en politik topluluklarından biri olan MC5'ın gitaristi Fred 'Sonic' Smith ile evlenerek Detroit'e yerleşti, müzikten koptu. 1988 yılında bir geri dönüş daha yaptı. Bu kez, **Dream of Life** (Hayatın Rüyası) başlıklı albümüyle. **Dream of Life** ilk çıktığında pek beğenilmemişti; ancak bugün dinlediğimizde hayli iyi bir albüm olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Horses'ın kapağındaki Robert Mappelthorpe'un imzasını taşıyan ve bize rock'ın unutulmaz ve ölümsüz imajlarından birini sunan o fotoğraf... Omuzlarından düşen beyaz, bol bir erkek gömleği giymiş, siyah ve gevşek bir boyunbağı takmış Patti Smith... Başını hafifçe geriye doğru atmış, kibirli bir duruşu var... Uzun, kemikli yüzü size Patti Smith hakında bilmek istediğiniz hemen herşeyi açıklıyor.

Ve bu fotoğraf geleceğin nice müzisyenini etkilemişti. Bunlar arasında R.E.M.'in vokalisti Mike Stipe da var: "Onu onbeş yaşımdayken mütalaa salonundaki sandalyenin altında bulduğum bir makale sayesinde keşfettim. Ona duyduğum saygıyı o zamandan bugüne hep korudum. **Horses**'ı çıktığı ilk gün satın aldım ve o gün hayatımda bir dönem kapandı, yeni bir dönem başladı." (R.E.M.'in yeni albümündeki "E-Bow Letter" adlı parçada Stipe ve Smith'in birlikte vokal yaptıklarını anımsatayım.)

Geçtiğimiz yaz, tam sekiz yıllık bir aradan sonra Patti Smith'in yeni bir albümü yayımlandı. Gone Again başlıklı bu çalışma sanatçının altıncı ve 1988 tarihli **Dream of Life**'dan bu yana ilk albümü. Aradan geçen sekiz yıllık sürede sanatçı sevdiği birkaç insanı ard arda yitirdi. Önce 1988 yılında dostu Robert Mappelthorpe AIDS'e yenik düştü. İki yıl önce de kocası Fred 'Sonic' Smith bir kalp krizi sonucu öldü. Kocasının ölümünü birkaç ay sonra erkek kardeşi Todd'ınki izledi. Bu trajik kayıplar **Gone Again**'in yaratılışını kuşkusuz etkilemiş. Ancak yine de, albüme bir matem havasının egemen olduğu söylenemez. Tam aksine, Patti Smith yas tutarken bile hayatı kutlamayı ve umuda alkış tutmayı ihmal etmemiş.

Gone Again, Fred 'Sonic' Smith'in önemli katkılarıyla gerçekleşecek bir Patti Smith solo albümü olarak tasarlanmış. Bazı şarkıları birlikte yazmış, bir kısım stüdyo kayıtlarını yine birlikte yapmışlar. Fakat, Fred 'Sonic' Smith'in kalp krizi sonucu aniden ölümü onun albüme katkılarını yarıda kesmiş.

Gone Again'in prodüksiyonunu Malcolm Burns ve Patti Smith'in uzun yıllardan beri birlikte çalıştığı Lenny Kaye ortaklaşa gerçekleştirmişler. Kaye'in katkısı prodüksiyonla sınırlı değil; önceki Patti Smith albümlerinde olduğu gibi yine sanatçıya eşlik eden müzisyenler arasında yer alıyor. Yeni albümde özgün Patti Smith Group üyelerinden davulcu Jay Dce Daugherty de var. Ve elbette bazı konuk müzisyenler de... John Cale, Tom Verlaine, Jeff Buckley, viyolonselci Jane Scarpantoni, Patti Smith'in mandolin çalan kızkardeşi Kimberly...

"Summer Cannibals" (Yaz Yamyamları) adlı ve dinamik, hızlı tempolu parçayla açılan albüm Fred 'Sonic' Smith'in anısına ithaf edilmiş "Farewell Reel" ile kapanıyor. Patti Smith, albümdeki "About A Boy" adlı parçayı ise Kurt Cobain için yazmış. Fakat hiç kuşku yok, sanatçının yıldızı en fazla albüme adını veren parçada, "Gone Again" de parlıyor.

Yukarıda, Patti Smith'in önceki beş albümünün her birinin ilk basımlarda yer almamış birer "ikramiye parça" eklenmiş olarak yeniden yayımlandığını belirtmiştim. **Radio Ethiopia** albümüne "Chiklets" adlı parça ilave edilmiş. Bu parçanın girişinde Patti Smith kendisine eşlik eden arkadaşlarına nasıl çalmalarını istediğini söylüyor: "Gerçekten karanlık, seksi birşey, rutubetli bir mağara gibi birşey olsun."

Evet, bütün has müzisyenlerinkinde olduğu gibi, Patti Smith'in müziğinin de bir rengi var ve topluluk üyelerinden bu talebi onun müziğinin ne renk olduğunu açıklığa kavuşturuyor: Siyah. Yas tutanların, fakat aynı zamanda başkaldıranların da rengi. Doğurganlığın ve bereketin, kızgınlığın ve yıkımların, hem taşkınlığın hem de ağırbaşlılığın, öfkeli tanrıçaların, karanlığın kızkardeşlerinin ve elbette, gecenin, yalnızca "aşıklara ait olan gece'nin rengi. Bu renk sadece **Gone Again**'e değil, Patti Smith'in bütün albümlerine egemen. Dolayısıyla, onun müziğini "nocturnal rock" olarak niteleyebileceğimizi düşünüyorum.

Gone Again, hayat ve ölüm arasında boşluğu duygu yoğunluğuyla dolduruyor.

Rock'ın en özgün yaratıcılarından ve en kızgın seslerinden birinin sekiz yıllık bir aradan sonra muhteşem dönüşü.

Akşamsefası

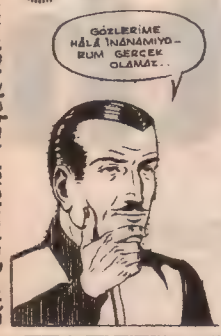

SİİR-Mİ "MANDRAGE"

K.SERHAT

ayrı ayrı dünyaların kahramanları · zam

an aşımları düşünülmeden karşı karşıya getirilmektedir

mandrake rolünü oynıyan Güven Erte - post giysili abdullah ise türk sinemasında Sadettin Düzgünün oyunuyla nazar boncuğu kolyeli olarak boy gösteriyor

"Mandrake Killing'e Karşı"

1967'de nuri akıncının çektiği - killing frankeştayna karşı - ile birlikte · aynı yıl patlaması yaşanılan karşıcılar sinemasının ilklerinden **MANDRAKE KILLINGE KARŞI** yı yapımcı ayla kaya ve eşi oksal pekmezoğlu izmirde 20 iş gününde çekmiş.

bu kostüme · heyecan tarzı filimde killing · cinsel bir sapık · kadınları çırılçıplak soyuyor sonrada uzun uzun seyrediyor · onlarla yatmıyor · ve killing'in çetesindeki kadınların göğüslerinde, erkeklerin sırtlarındaki K harfi ise killing tarafından bıçakla deri kazınarak çizilmiş

Konusu ise şöyle; tatilini geçirmek üzere izmire gelen bir hint prensesi (mine mutlu) mandrake (güven erte) ile tanışıyor. Mandrake ve prensesin kaldığı otelde pusuya yatan killing (celâl sena) gözünü prensesin tacına dikiyor · bir takım olaylardan sonra mandrake · tacı prensese lade ediyor ve sihirle killingi bir el işareti ile köpek yapıyor ve herşeyi önüne getirtiyor.

celal sena tansu sayın meltem mete

killing işkence ortamında

k ö ş e ·/·30

- C.B sayı 1 ocak 97 cine Aksak adlı kendi imkanları ile çıkan A·5 boyut türk filim hisleri ve kadınları ile ilgili yayın çıktı P.K.114 Acıbadem İST
- etrafınıza sarımsak sürün
- 2/5BZ yi beğendiklerini sık sık belirten zenciler (murat ertel, esat başak, ...) 2/BSZ yöntemlerindende etkilenerek üzerinde çalışılan BabaZula gurubu Tabutta Rövaşata kasetini çıkardılar - edininiz.
- Adolfden korku sıçışları 1 — sakın filim çevrilmeden kaset çıkarma tamam mı / tükenir yoksa benim senaryom tamam mı · tamam mı ? — ziktir —
- Gud Guda — dedikoducu · · bayburt ·
- SIÇIK komplekslilerörgütü, şu sıralar dalga geçtikleri vizyonu genişlettiler yakında · duyduğuma göre aziznesin ile de dalga geçiceklermiş karar vermek için ise barlarda oturup birbirlerine danışıp duruyorlarmış — birtaneside çıkıp tek boşına sıçamıyormuş.
- "shp, dyp, rp, pp, ppp.... üyesiyim ama onlardan da bahsedecek kadar taş kafalı değilim" · taş baba · deyişi ·

FEYHAN GÜVER

gülay'a, özden'e, eda'ya,
ramize'ye, semra'ya ve bana.....

biz çizgi overlokçuları
hâyâl bohçacıları mürekkep cinleri
gül ekicileri yel biçicileri
el yordamıyız yol yorganıyız
az geliriz dar geliriz
daral getiririz susuz götürürüz
kaşla göz arasıyız
taş gi.... taş ocakları gibiyiz
prensi daha kurbağayken öperiz
dere kenarıyız yol ortasıyız
hoşuz naifiz yumuşağız
kırk katırla kırk satırız
boşa dolmayız doluya sığmayız
azınlık halklarıyız
gece sefasıyız gündüz cefasıyız
kıldan ince kılıçtan az biraz kalınız
ev içi siyasileri
gündelik hayat muhalifleriyiz
içinizdeki zilli
dışınızdaki uslu kızlarız
bir eli meltem bir eli karayeliz
keşişlemeden eseriz
çizgi çılgınıyız hayat durgunuyuz
eskiz yorgunuyuz
yayık ayranıyız buzlu rakıyız
hepi topu üç aşağı beş yukarıyız

...

sen bana aldırma
ben bazan
böyle olurum
şemsiyeyi sen al
ben bir saçakaltı bulurum...

MURAT BEŞER

Ölüler Dans Ediyor

1993'te çıkardıkları "Into the Labyrinth" ve 1995'teki ilk Lisa Gerrard solosundaki madrigallerin melodram yorumları yerini şimdi Afrika, İspanya ve Mısır ritmleri ile global-folk şarkı sözleri eşliğindeki, antropolojik bir yolculuğa bıraktı. Dead Can Dead'in 7. Stüdyo albümü "Spirit Chaser"ın psuedo-world yönetimi bu tarz için olumlu yönde Çünkü 80'lerin başlarında meydana çıkan bu tip gruplar, -ki sayıları fazla değildir- 90'larda iniş grafiği çizerken, Dead Can Dance "Spirit Chaser" ile iyi yolda olduğunu ispatladı. Örneğin yakın kulvarda kabul edilebilecek Cocteal Twins, 4 AD'den Polygram'a transfer olduktan sonra, yeni plak şirketlerinin siparişlerini icra etmeye başladı. Ağırlığı vurmalılara kaydıracak şekilde kadrosunu genişleten Dead Can Dance ise, İstanbul'daki tek gecelik başarılı konserde de, müzikleriyle doğru orantılı bir görüntü içindeydiler.

Gregory gotiği Dead Can Dance, "Into the Labyrinth" ile fiyakalı bir çıkış yapmıştı. İlk bakışta, hele bir rock grubu ile kıyaslandığında, biraz huysuz, soğuk ve aşırı titiz görünmekteydiler. On beş yıl süresince, İngiliz müzik çevrelerinin karekteristik eğilimlerinden ve harala gürelesinden uzak durdular, izole yaşadılar, pek fazla temsilcisi bulunmayan nevi şahsına munhasır bir türü icat ettiler, düşün ve sanatta ince beğeni sahibi olan elitlerin ilgilendiği nadide örneklerden biri olarak kaldılar. Buna karşılık bağlı oldukları 3 AD plak şirketinin -Cocteau Twins ve Pixies dahil- tüm diğer gruplarından daha fazla satmaya başladılar.

İlk önemli çıkışları "Spleen and Ideal"in gücü ve zayıflığı aynı noktaya dayanır. İkilinin hobisi dünya folk müzikleri üzerinde yoğunlaşmakta. Asya, Irlanda ve Bulgaristan müzikleri çok iyi etüd etmiş, fakat rafine olmayan bir müzik ortaya koymuşlardı. 1,5 - 2 yıl ara ile çıkan albümlerinde deneyimleri entellektüel ilgi alanlarına paralel olarak sürekli artar. "Aion" kendisini, JOY DİVİSİON'ın "Closer"ındaki Kadersiz İngiliz post punk'ının, Global-folk müziği ile harmanlanmasında garanti altına alır. Aslında bu analoji ilk albümleri için daha çok geçerlidir. Dead Can Dance'ın aslına sadık kaldığı, köklerini bulduğu biçimleri, dokuları ve bunun nasıl yaratıldığı bir kaç yüzyıl öncesinin meraklıları için meçhul değildir. Bu esin kaynağı, Elizabeth dönemi oda müziği, Latin Hymnleri, Gregoryan şarkıları ve altın çağın Yeni Platonik Felsefeli içerisinde mevcuttur. Fakat yine de Dead Can Dance müziği, Kraliçe 1. Elizabeth'in huzurunda gerçekleştirilen 400 yaşındaki Jan-Session'ların ötesinde birşeydir.

"Into the Labyointh", 90'ların ciddi ve irkiltici çalışması "Aion"dan beri, "Spintehaser"ın habercisi olan malzemelerle yapılan ilk albüm. Albümün en dikkate değer çalışması ise, şüphesiz "How Fortunate the Man With None". Kapanışta yeralan görkemli ağıtta şarkı sözü olarak Berthold Brecht'in Cesaret Ana oyunundan bir metin kullanılıyor. Parça insanın benliğine bozucu etkide bulunan işkence sesleri ve ürkünç bir atmosfere sahip.'

Dead Can Dance'ler (Brendan Perry ve Lisa Gerrard) İngiltere'de, Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerden gelen insanların oturduğu blok binalardan bir tanesinin 13. katında çalışıyorlar. Bir parmak kalınlığındaki, demir çubuklardan oluşan dış koruma kapıları var. Böylesi bir dünyada yaşayan herkesin muhakkak korunma gereksinimi var ve bunun diğer önlemlerden daha ucuza geldiği kesin. İngiltere'nin bu yöresinde gerek sınıfsal, gerekse yapısal açıdan, birbirlerinden çok farklı iki dünya var. Birbirleriyle çok ayrıksı olmalarına karşın, parmaklığın içinde kalan yaşamda, dışarıdaki kadar gerçek. Ancak bir başka gezegenden gelip de burada yaşayan insanlarınki kadar gerçek. Ve bu dünyanın çocukları da evlerinin önlerinde tıpkı başka yerdeki çocuklar gibi oyun oynuyorlar. Onları diğerlerinden ayıran tek fark,-mülteci izolasyonu yaşıyor olmaları.

Pencereden bu görüntüye tanık olarak müzik üretiyor ikili. Bir santimlik demir parmaklığın, ne denli kalın bir manevi duvar oluşturabileceğini, ancak içeri girdiğinizde farkedebilirsiniz. İçerideki özerklik alanı tam bir Dead Can Dance dünyası. Evdeki en çok kullanılan odada, duvarın birini halılar, Afrika maskları ve İra suretleri süslüyor. Bir başka duvarı ikilinin konser afişleri ve Fransa'da Sisters of Mercy ile çektirdikleri bir fotoğraf doldurmakta. Yanındakinde Dead Can Dance'i bir orkestra ile birlikte görmekteyiz. Son duvarda ise kirli, ağır bir havanın altında ezilen "endüstri sonrası toplum"un güneş batımına ardına dek açılan bir pencere bulunuyor. Işığı seviyorlar, bu yüzden siyah perdeleri her zaman açık.

Brendan Perry ve Liza Gerrard, bu eşitsizlikler toplumunda karşılaşılabilecek garip ve özel şahsiyetler. Her ne açıdan olursa olsun, model olarak alınması son derece sakıncalı iki nihilist.

Akşamsefası

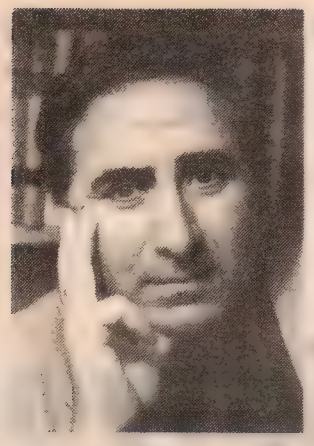

MEHMED UZUN

Ötekiler...

1.

Tüm zamanların en büyük yazarı, en büyük anlatıcısı Homeros'tan başlayalım. İnsanoğlu, yazılı edebiyata bu büyük anlatıcının "İlyada" ve "Odysseia" yapıtlarıyla kavuştu. Bu büyük yapıtların ortaya çıkmasından bu yana neredeyse üç bin yıl geçti. Ama biz onları hâlâ çok severek, çok heyecanlanarak okuyoruz. İthake kralının askeri güçleriyle Truvalılar arasında, bu topraklarda, Çanakkale Boğazı'ndaki Troya şehrinde gerçekleşen uzun ve müthiş savaşı anlatan "İlyada" ve İthakelerin soylu kralı Odysseus'un çileli sürgün yaşamını ve evine, ülkesine geri dönüşünü anlatan "Odysseia", bu görkemli destanlar niçin bizi bu kadar heyecanlandırıyor? Niçin bunlar devamlı okunuyor, devamlı bize yol gösteriyor?

Elbette burada "İlyada" ve "Odysseia"daki o müthiş gerilimli, renkli dünyayı anlatacak değilim. Ama konumuz açısından, kafama takılan soruların cevabını vermeye çalışayım. Bana göre soruların iki cevabı var. İlki basit bir cevap: Homeros'u her zaman güncel kılan, onun insanı ve insanlığı anlatmasıdır. İkinci cevap ise çok daha zor: Homeros insan ve insanlığı ilgilendiren her şeyi anlatıyor. Peki, insan ve insanlığı ilgilendiren şeyler ne? Homeros'un yapıtlarına bağlı kalarak kısaca şunları söyleyeyim; doğum (insanın, tabiatın, canlıların), gelenekler ve birey, bireyin içinde doğup büyüdüğü ev ve çevre, sosyal ilişkiler, bireyin dalgalı, çokyanlı iç dünyası, arzu ve merak, öğrenmek ve bilmek tutkusu, başarılı ve üstün olmak güdüsü, çatışma ve çelişki, rekabet, haset, kıskançlık, kötülük, iğrençlik, felaket, korku, nefret, kin, iyilik ve güzellik, iyilik ve güzelliğe duyulan sevgi, sevgi ve şiddet, hasret ve hüzün ve sonuçta ölüm. Doğum ve ölüm: Yani bir karanlıktan çıkıp yeniden başka bir karanlığa dönmek. Ama bu arada da ışıkla, aydınlıkla yaşamak, bunu arzulamak ve bunu yaşayabilmek... Homeros'un öykülerini sarmalayan ana öğeler kısaca bunlar. Bunları her gün, her zaman biz de kendi küçük güncel yaşamımızda duymuyor muyuz, yaşamıyor muyuz?

Evet, Homeros, yitmiş zamanların giysileriyle beni, seni, bizi, sizi anlatıyor. Bu nedenle de onu merakla okuyoruz. Burada merakı, insan ve insanlığı hiçbir zaman terk etmeyen merakı ve merakın yarattığı heyecan ve korkuyu özellikle belirtmekte yarar var. Çünkü Homeros anlatılarının ana sütunlarından, ana motiflerinden biri de merak ve merakın sonuçlarıdır. Ve Homeros'a inanılmaz bir evrensellik ve ölümsüzlük kazandıran bu öğe bizi çok yakından ilgilendiriyor. Homeros anlatılarını, büyük olasılıkla, lonca söyledi. Ancak anlatılar muazzam bir diller, kültürler, halklar ve uygarlıklar denizinde seyrediyor. İçiçe geçen ama durmadan da birbiriyle çatışan tüm bunlar anlatıları müthiş oranda, çokyanlı, çokrenkli hale getiriyor. Bu nedenle insanlığın ilk büyük edebi yapıtının sahibi Homeros, aynı zamanda ilk çokkültürlü yapıtların da sahibidir. Homeros'un kahramanı Odysseus'un sıcak bir evi, yaşamının merkezi olan bir İthake ülkesi var. Ancak tüm Akdeniz, tüm Ege ve oradaki diller, kültürler ve halklar da onun çileli, hasretle dolu yaşamının merkezleri durumundadır.

2.

Biraz da yine bu topraklara ait, Homeros'un öyküleri kadar güzel olan başka bir destandan söz edeyim: Kürtlerin ünlü destanı **Memê Alan**. Ne yazık ki Kürtlerin dışında fazla bilinmeyen bu destanda insan ve insanlığı ilgilendiren tüm öğeler var. Bu destan da yine görkemli bir başlangıçla öykü dünyasının kapılarını açıyor: *"Bajarê Mixribê baarekî mezin û pir giran e / Li ser heft çiyan e / Li ser sê sed û şêst û şeş deriyan e / Her derîkî li ser sê sed û şêst û şeş wîlayetan e / Her wîlayetek li ser sê sed û şêst û midiriyetan e..."* (Mağrib -kuzey- ülkesi büyük ve görkemli / Yedi dağın üstünde / Üçyüz altmış altı kapısı var / Her kapısı üçyüz altmış altı vilayete açılıyor / her vilayete üçyüz altmış altı bölge bağlı...)

Memê Alan, Mağrib şehri sultanı Elî Begê'nin oğludur. Arap kökenli Kureyşelerin yeğeni ve Kürtlerin sultanıdır. Memê Alan, onbeş yaşında mirliği babasından devralarak yaldızlı sultan kürsüsüne oturuyor. Ancak tahta geçmesiyle tüm kaderini değiştiren bir şey oluyor. Mağrib ülkesinden, atla, bir yıl altı ay uzakta olan Cizîra botan emirliği sultanı Mir Ezdîn'in dünyalar güzeli bir kızı vardır: Zîn, Zîna Zêdan. Apaydınlık bir gece Periler Padişahı'nın üç kızı, Tavbanû (Güneş Banu), Heyvbanû (Ay Banu) ve Stêrbanû (Yıldız Banu) gizlice Zîn'in yatak odasına girerek, onu yatağıyla birlikte alıyorlar ve Küzey ülkesine, Memê Alan'ın renkli yatak odasına götürüyorlar. Periler, yaşamları birbirine mahkûm bu iki genç yabancıyı orada tanıştırıyorlar. İki yabancının ilk karşılaşmasını biliyoruz; korku, kuşku, merak, heyecan, arzu. Tüm bunların yaşanmasından sonra iki genç uzun bir sohbete dalıyorlar ve o gece yaşadıklarının bir düş olmadığını kanıtlamak için de yüzüklerini değiştiriyorlar. Zîn'in yüzüğünün arka yüzünde "Cizîra Botan mirinin kızı Zîna Zêdan" yazılıdır. Mem'inkinde ise sadece "Memê Alan". Gençler sabaha doğru uykuya dalıyorlar. Ve peri kızları yine gelip Zîn'i alıyor ve ülkesine, sıcak, şefkat dolu evine, güzel yatak odasına götürüyorlar. İki gencin sabah uyandıklarındaki büyük heyecan ve hayalkırıklığını tahmin etmek güç değil. Her iki genç de tek başlarına, kendi odalarındadırlar. Sanki o gece hiç yaşanmamış! Tüm o olup bitenler bir düş müydü? Cinlerin, perilerin kötü bir şakası mıydı? Hayır, değil. Çünkü yüzükler değiştirilmiş, Mem'in parmağındaki yüzük Zîn'indir. Zîn'in parmağındaki de Mem'in. Peki kimdi o yabancı? Tanınması, bilinmesi, uğruna ölünmesi gereken o yabancı kimdi?

Mem ile Zîn'in, sonu büyük bir keder, hüzün ve trajediyle biten, aşk öyküsü burada bu sorularla başlıyor. Tüm karşı koymalara, engellemelere rağmen Mem deniz sularından çıkarılmış ünlü atı Rozê Rewan'ı hazırlatıyor, yanına fazlasıyla altın alıp, bir daha geri dönmemek üzere uzun yolculuğuna başlıyor. Cizîra Botan'a doğru. Yabancı sevgilisini bulmak, onu tanımak ve onunla birleşmek, bütünleşmek için. Mem, ülkesini terk etmenin hazırlıklarını yaparken, tüm hazırlıkların eksiksiz olmasını emrediyor ve çevresine şöyle diyor: "welatê xerîbiyê çetin e..." (yabancı ülkeler zordur...)

3.

Yabancı, yabancı yerler, diyarlar, insanlar, çevreler, ülkeler, diller, kültürler -yani bilinmeyen- tüm tarih boyunca edebiyatın en önemli teması ve ana ögesi olmuştur. Bireyin vazgeçilmez, terkedilmez merakı hep yeni ve bilinmeyene doğru kaymıştır. İnsanı anlatan, insanlığı sorgulayan edebiyatın da, bence, en temel görevi, hep aynı olmuştur: çoğu zaman bilmediğimiz, bize yabancı olan bireyin iç dünyasına, trajedi ve sevinçlerine, toplumsal ve kültürel ilişkilerine daha derin,daha kapsamlı bir yaklaşım. Yeni, renkli, canlı ufuklar. Daha geniş, daha etkin, bize ait olmayanı, bilmediğimizi göstererek, onu anlatarak, bir ayna gibi onu bize tutarak daha yoğun bir sorgulama edebiyat yüzümüze tutulmuş bir aynadır: Renkliliklere, farklara rağmen aynada gördüğümüz aslında bizim aksimizdir.

İ.Ö. 400 yıllarında yaşamış ünlü Yunanlı düşünür, yazar ve askeri deha Ksenephon'un kitabı "Anabases", Yunan ordusunun Anadolu ve Mezopotamya'daki serüvenlerini anlatıyor. Yeni okuduğum bölümler, bu çok uzun, çok kanlı ve çok zor geçen yolculukta Yunan ordusunun Asur, Amediya, Karduk ve Armenia ülkelerinden geçişini anlatıyor. Tümüyle yabancı, bilinmez yörelerde, yabancı dil ve kültür ortamlarında, düşmanlarla çevrili diyarlarda geçen bu yolculukta Yunan ordusu hep savaşarak yolunu açıyor. Çekilen bunca acı, savaş, yıkım ve yangından sonra Yunanlıların bir tek isteği vardır; evlerine, yerlerine, yurtlarına dönmek. Bugünkü Kürtlerin ataları olan Karduk'ların ülkesindeki geçiş yedi gün sürüyor. Savaş ve mücadeleyle dolu yedi kanlı gün. Kitabın bir yerinde Ksenephon, ırmağın öteki yakasında Karduk'ların hareket etmeye başladığını görüyor ve şöyle diyor: "Karduklar artçılarının... pek azalmışa benzediğini görünce türkü halinde kimbilir neler söyleyerek hızlandılar..."

Evet, kimbilir neler söyleyerek... Tüm gezi boyunca Yunanlılar, geçtikleri yörelerin insanlarıyla tercümanlar aracılığıyla ya da onların hareket ve davranışlarına bakarak, bunlardan sonuçlar çıkararak, anlaşmaya, ilişki kurmaya çalışıyorlar. O dönemin Anadolu'su ve Mezopotamya'sının mükemmel bir panoramasını çizen bu güzel yapıtın en ilginç yanı ise şu: Ksenephon tüm bu dilleri, kültürleri, ülke ve diyarları bir tek sözcükle ifade ediyor: **barbar**. Ksenephon ve Yunanlılar için tüm o insanlar, kim ve ne olurlarsa olsunlar, sadece barbardırlar. Yunanca *barbaros*, Latince *barbarus* olarak söylenen sözcükle anlatılmak istenen ise şudur: Yabancı, ben ve bize ait olmayan öteki, Latince ve Yunanca'yı bilmeyen, doğru dürüst konuşamayan insan. Bu anlayışa göre; tüm dünyanın merkezi Yunan ve Latin kökenli uygarlıktır. Bu uygarlığın dışında kalanlar ise barbardır. Yani uygar olmayandır, potansiyel düşmandır. Böylelikle Ksenephon sadece bu müthiş yapıtını insanlığa armağan etmedi, aynı zamanda Ksenephonizmi de armağan etti; kendisi ile öteki arasına sınır koyan, kendini merkez kabul eden, ötekinden kuşku duyan, onu aşağılayan Ksenephonizm...

Çok sonraları, rönesans ve aydınlanma dönemlerinde bilgi ve düşüncenin çok önemli hale geldiği zamanlarda, çok şey gibi barbar mefhumunun içeriği de değişti. Artık hor gören, kendini merkez kabul eden, başka kültürlere ve kimliklere kapalı yaşayan insan ve toplumlar **barbar** olarak adlandırılmaya başlandılar.

Çünkü bilgi, bilmek, tanımak, kültürel olarak zenginleşmek artık çok önemli hale geldi. Ve kapalılık, kendini beğenmişlik bir eksiklik, yanlışlık olarak değerlendirildi. Kendisini, kendisine ait olanı başkasıyla karşılaştırmak olanağından yoksun bir insan ya da toplum nasıl uygar olabilir? Jean-Jacques Rousseau'nun çalışmalarının bir bölümü bu sorunun çevresinde dolanır.

Edebiyat başından bugüne kadar **öteki** ile çok yakından ilgili olmuştur. Bir yere ait olmak ama aynı zamanda ötekini de bilmek, ona varabilmek, onun yarattığı heyecan ve korkuyu duyabilmek, onu istemek ve arzulamak hep edebiyatın ana teması olmuştur. Ötekini tanımak, bilmek, ilişki kurmak ya da ötekiyle yaşanan çatışma ve çelişkileri anlayabilmek ve gerilimleri azaltabilmek konusunda edebiyat diğer tüm bilim dallarından daha fazla bir rol üstlenmiş ve görev görmüştür. Çünkü edebiyat, özellikleri gereği, hem çok yereldir hem de çok evrenseldir. Kaliteli edebiyat, her zaman, bir coğrafyayı sınırların ötesine, bilinmeyen ve pratik olarak varılması çok zor olan yerlere taşımıştır. Yerel bir coğrafyayla evrenin ilişkisini kurmuştur. Bu nedenle edebiyat sınırlar ötesidir, sınırlar üstüdür.

Rejimler, ideolojik ve siyasal sistemler ve çeşitli davaların bağnaz savunucuları hep insan ve insanlığı sınırlandırmışlardır. Hep başkasını, ötekini bir tehdit unsuru olarak görmüş akıl almaz önyargılar, düşmanlıklar yaratmışlardır. Hep farklılıklarını öne çıkararak, ötekilerinden üstün olduklarını iddia ederek bağnazlığı ve tutuculuğu bir yaşam tarzı haline getirmişlerdir. Hep tekliği, tekyanlılığı savunmuşlardır. Hep siyasi, idari, kültürel, dinsel ve etnik sınırlar koymuşlardır. Ve bu sınırları koruyabilmek için de bir yığın yasakla yaşamı daraltmış, çekilmez hale getirmişlerdir. Edebiyat ise bunun tam tersini yapmıştır: Hep sınırlara karşı koymuştur, insan yaşamını genişletmiş, zenginleştirmiş, diller, kültürler arasında iletişimi sağlamış, önyargıların ortadan kalkması için aydınlık, renkli ufuklar açmıştır. Bireyi, toplumu, dünyayı tecrit edilmiş, yalnız bir varlık olarak değil, renkli, çok kültürlü bir mozaik olarak görmüştür. Çokluğu, çok yanlılığı hedeflemiştir. Ve durmadan yasakların üstüne gitmiştir. Edebiyatın yaptığı şudur: Yoğun bir hüma-

Akşamsefası

nizmayla insanın, bireyin bölünmüş, şaşkın, tedirgin, korkak, çılgın ruh halini irdelemek. İç dünyasının derinliklerine inerek, oradan bize seslenmek. Ve insanı, bireyi anlayabilmemize yardımcı olmak. Bu nedenle çok sesli, çok renkli, çok kültürlü olan edebiyat, **ötekinin**, **ötekilerin** devamlı buluştuğu bir anayurttur. Aykırı ve farklı olanların, kuşku, tedirginlik ve korku içinde olanların, anlamak ve bilmek, ilişki ve iletişim kurmak isteyenlerin anayurdudur.

4.

Edebiyat dünyasındaki bu yolculuktan sonra yine bu topraklara gelelim. En büyük dinlerin doğduğu, en güzel uygarlıkların bir bölümünün boy attığı, sayılamayacak kadar çok dil, kültür ve halkın gelip geçtiği bu Anadolu ve mezopotamya topraklarının günümüzdeki durumu nasıldır? İnsanı ağlatacak, çileden çıkaracak kadar kötü. Evet, çok kötü. Televizyonların durmadan pompaladığı sahte "vur patlasın, çal oynasın" havasının ötesinde, şöyle bir çevremize bakalım. Gördüğümüz nedir? Et kafalı askeri diktatörler, askeri diktatörlere taş çıkartan sivil ırkçılar ve bağnazlar, dini bağnazlığı bayrak edinmiş mollalar, dini ve kitabı sadece para olan, durmadan yüzümüze gülümseyerek yalan söyleyen politikacılar, bizi kurtarmak iddiasında olup, saf ideallerimizi ve duygularımızı sömürerek, bizi bağnaz bir savunucu, kör bir propagandist haline getirmek isteyen eğilimler... Ve yasaklar, bitip tükenmez yasaklar. Ve kan, kin, nefret, önyargı, göç, gözyaşı. Ve son karanlık: Ölüm!..

Birbirinden oldukça farklı olan tüm bunların amacı aynı: Fanatizmle ruhumuzu ve beynimizi esir almak, bizi tekdüze, tekyanlı hale getirmek, bize söyleneni yaptırmak, **ötekine** karşı kuşku, kin ve nefret duymamızı sağlamak. Yani bizi mutlak itaate zorlayarak, karanlık ve kokmuş bir kapalı nefret gölünde boğmaz. Bunu kabul etmediğimizde, onların buyurdukları gibi düşünmediğimizde, hareket etmediğimizde de bize sunulan alternatif tektir: Çeşitli biçimlerde, en ilkel metotlarla bizi cezalandırmak, dilimizi kesmek, kalemimizi kırmak... Niye bu hale geldik? Odysseus'un geniş karınlı gemilerinin demirlediği bu mavi sahiller, Memê Alan'ın beyaz yeleli atı Rozê Rewan'ın sırtında bir kartal gibi uçtuğu bu karlı dağlar, Ksenephon'un doyasıya şarap içtiği, ekmek yediği bu yeşil ovalar, yaylalar, nehir kıyıları nasıl bu kadar acımasız ve hoşgörüsüz hale geldi? Nasıl fanatizmin egemen olduğu bir korkular ve kuşkular toprağı haline geldi? Bu bereketli topraklar nasıl bu kadar çorak hale geldi? Ege'nin hüzünlü şairi Seferis'in dizeleriyle, niçin zaman, savaşlar, yıkımlar ve sürgünlerle, çığırından çıkmış bir zaman haline geldi?

Bu kapsamlı sorunun politik yanlarını yeterince bilmiyorum. Kültürel yanıyla ilgili kısaca şunu söylemek mümkün: Tekleşme arzusu, güdüsü, hedefi ve çılgınlığı. Tek dil, tek din, tek kültür, tek toplum, tek lider, tek düşünce, tek siyaset... hep varsa yoksa tek olmak istendi. Her ne pahasına olursa olsun tek olmak, tekleşmek, çok uzun zamanlardan beri bu toprakların trajik kaderi oldu. Tek olmak, tekleşmek boynumuza asılmış bir boyunduruk gibi bizi sürüklüyor. Bizi boğuyor, dilimizde, kişiliğimizde, ruhumuzda derin yaralar açıyor.

Oysa bu topraklar bir dinler, diller, kültürler, kavimler beşiğiydi. Hâlâ da, büyük oranda, resmi nevrotik saplantıların ötesinde, durum böyle.

O halde? Ne yapmamız gerekli? biz de tekleşmeyi kabul mu etmeliyiz? Öteden beri kimi kalemşörlerin ve zevatın yaptığı gibi biz de askeri diktatörlerimizin, baskıcı rejimlerimizin, bağnaz dincilerimizin, bizden mutlak itaat isteyen siyasal lider ve sistemlerimizin, anti-demokratik ve hoşgörüsüz şeflerimizin birer vakanüveri, methiye dizicisi mi olalım? Kralın çıplak olduğunu görmeyelim mi, söylemeyelim mi?

Elbette hayır, her şeye rağmen hayır. Çoğu zaman bizi yalnızlığa itse de, acı çekmemize ve felaketlere uğramamıza yol açsa da yapmamız gereken şudur: **Ötekini** görmek, bilmek, tanımak, onun haklarını savunmak. Yani tüm dinlerin, dillerin, kültürlerin, kimliklerin serbestliğini istemek ve sağlamak, bunların diyaloğunu, iletişimini, birbirlerini tanımalarını gerçekleştirmek. Çok kültürlü, serbest, sivil toplumu yaratabilmek. Gerçekleştirilmesi neredeyse olanaksız olan bu özlemin, bu düşün uygulanmasında edebiyat önemli bir rol oynayabilir. Dil ile gerçekleşen edebiyat, öteki dillerin taşıdığı sesleri, ruh hallerini, tarihleri ve insan kaderlerini bize iletebilir. Yeni kimliklere alışmamızı, onları sevmemizi ya da en azından bilmemizi sağlayabilir. Baştan sona önyargılarla dolu kuşkulu beynimizi ve yüreğimizi sakinleştirebilir. Çok kültürlü, çok dilli bir ortamda doğup büyümüş Canetti'nin üç ciltlik anılarının ilk cildinin başlığı şudur: Kurtarılmış Dil. Çok eski tarihi dillerin öldüğü, öldürüldüğü bu topraklarda dili, dilleri, dillerin farklı havalarını, farklı üslupları, farklı söyleyiş biçimlerini kurtarmak gerekiyor. Onlarla yazarak, onları edebi olarak kullanarak, onların birbirleriyle iletişimini kurarak dilleri, dolayısıyla kimlikleri yokolan öğeler değil, gelişen ve zenginleşen öğeler haline getirmek gerekiyor. Dili, dilleri kurtarmak, farklılığı kurtarmak, bizi, bizleri kurtarmaktır.

Farklılığa en az özen ve hoşgörü gösteren ülkelerden biri de Türkiye'dir. Hepimiz kendi özel serüvenlerimizden de bunu biliyoruz. Sözgelimi benim kişisel serüvenimin birkaç kısa cümleyle anlatılabilecek özeti şu: Kürtçe konuşulan bir evde doğdum. Yedi yaşına kadar, yani ilkokula başlayana kadar Türkçe bilmiyordum. Sonradan, tüm eğitim yaşamımın esas dili Türkçe oldu. Kendi anadilimle hiçbir eğitim görmedim. Çünkü müsaade edilmiyordu. Onyedi yaşına kadar kendi anadilimle okuma ve yazmayı hiç bilmiyordum. Şimdi romanlarımı Kürtçe yazıyorum. Deneme ve makalelerimi de Kürtçe, Türkçe, İsveççe yazıyorum. Kürtçe yazmayı ve Kürtçe bir roman dili kurmayı çok zor koşullarda kendi özel çabalarımla öğrendim.

Türkiye'de değişik kültürel kimliklere, sözgelimi Arap, Rum, Ermeni, Yahudi, Asuri, Çerkez, Kürt kimliğine sahip çok fazla yazar var. Birkaç istisnayı saymazsak, çok farklı olan bu yazarların ortak özelliği resmi dil olan Türkçe ile yazmalarıdır. Çünkü kendi anadillerinin gelişmesine, bir edebiyat dili olarak yaşamasına ve güçlenmesine müsaade edilmedi. Kürtçe gibi kimi diller eğitim dili olarak tamamen yasaklandı. Rumca ve Ermenice de azınlık grupların son derece dar sınırlarına hapsedildi. Bu yazarların önünde Türkçe yazıp, kendini ifade etmekten başka bir yol kalmadı. Peki bu iyi mi oldu? Tekleşmeyi savunanlara göre elbette iyi oldu. Bana göre, hayır, çok kötü oldu. Keşke tüm bu yazarlar kendi anadilleriyle yazsaydılar ve yapıtları diğer dillere çevrilerek bize ulaşsaydı. Keşke Ahmet Arif ve Cemal Süreya'nın o yoğun şiirsel duyarlılığı Kürtçe, Murathan Mungan'ın Süryanca yazılsaydı, bir Türk olduğu halde sürekli Galata, Pera, Beyoğlu'nun o gizemli Bizans, Rum, Yahudi, Ermeni havasını anlatan Demir Özlü'nün motifleri Ermenice, Rumca, Safaradça yazılsaydı. Mario Levi ve Bilge Karasu'nun ilginç ve kasvetli ortamları kendi anadilleriyle ve Mıgırdıç Margosyan'ın "Gavur Mahallesi" de Ermenice yazılsaydı. Ve biz çeviriler aracılığıyla bunlara varsaydık. Eğer böyle olsaydı, ben eminim, Türkiye bugün ve sosyal ve kültürel kaosun, ahlaki yıkımın ve kanlı çatışmanın içinde olmayacaktı.

5.

Tüm bu bahar ve yaz ayları Yaşar Kemal'in son üçlemesi "Kimsecik"i de okudum. Bu uzun epik roman, denilebilir ki, Kemal'in özyaşamı ve çocukluğu üzerine kurulmuş. Bildiğimiz gibi, Kemal'in anne ve babası Van Gölü civarlarından göçmüş Kürtler. Kendisi Çukurova'da, bir Türk köyünde doğmuş. Anadili Kürtçe. Ancak Türkçe de anadili. Evde Kürtçe, sosyal yaşamda Türkçe konuşuyor. Eğitim dili Türkçe olduğu için Türkçe entellektüel ve yazım dili oluyor. Ama kendi anadil duyarlılıklarını, etnik ve kültürel özelliklerini de Türkçeye taşıyor ve yeni, zengin, çok renkli bir roman dili kuruyor. "Kimsecik"te ailenin kürt bölgelerinden göçü, gelip Çukurova'ya yerleşmesi, Mustafa'nın (Y.Kemal'in) doğuşu, Mustafa'nın babası Kürt Sadık Ağa'nın evlatlığı Salman tarafından öldürülüşü ve bundan sonraki korku deryası, Kemal'in bilinen o epik anlatımıyla tasvir ediliyor. Roman baştan sona Kürt, Türkmen, Ermeni, Çerkez, Arap ve öteki etnik, kültürel grupların motifleriyle doludur. Tüm bunlar romanda ustaca buluşuyor, birleşiyor ve renkli, zengin, derin, yoğun bir anlatım ortaya çıkarıyor. Böylelikle Kemal, Türkçe başarılı bir çokkültürlü edebi yapıt yaratıyor.

Kemal'in bu edebi mozaiği, resmi "tek" olmak iddialarının aksine, esasında, Türkiye'nin kendisidir. Türkiye çokkültürlüdür. Dün öyleydi, bugün de böyledir. Türkiye uzun zamandan beri tek dil, tek kültür iddialarıyla bir boşlukta yaşıyor. Bir parantezin içinde yaşıyor. Dünyanın da geldiği bugünkü koşullarda parantezde ısrar etmenin artık ne anlamı var, ne de olanağı. Türkiye'nin artık parantezi kapatıp, kendi gerçeği olan çok kültürlülüğe dönmesi gerekiyor. Bu herkesi hem çok rahatlatacaktır, hem de zenginleştirecektir.

Bugün burada yayımlanan üçüncü romanım "Yitik Bir Aşkın Gölgesinde", İstanbul ve Galata'da büyümüş, yaşamış, 1920'lerde de ülkesini terk etmiş ve yaşamı boyunca sürgün diyarlarda, zamanında çokkültürlü bir merkez olan Antakya'da yaşamış ve Şam'da ölmüş bir Kürt aydının hüzünlü aşkının öyküsüdür. Yani, bir **ötekinin** öyküsüdür. Beğeniriz ya da beğenmeyiz ama romanda **ötekinin** yaşamı, bakış açısı, bölünmüş kişiliği ve duyguları vardır. Ve bizi alışkın olduğumuz ortamlardan, normlardan başka yerlere götürmektedir.

Evet, başka yerlere... Perse, ünlü **Anabasis** düzyazı şiirinde şöyle dememiş miydi: "Ey arayıcılar, ey bulucular nedenlerini başka yerlere gitmenin..."

Akşamsefası

JAKLİN ÇELİK

Çengelli İğne

Mevsim bahar. Aylardan Mayıs. Cumartesi öğleden sonrası, saat beş suları. Solunan havanın damarlardaki kana aşk aşk diye naralar attırdığı demler. Annesinin bir tanecik oğlu, ellibeşlik müzmin bekar Onnik'te ise damarı ara ki bulasın! Boy bir elli, burun dolma, ten soluk benizli. Yine de "*kaknem*" suratlı değil!

Onnik, İsa tasvirinin önünde diz çöktü "Bu günleri de görecektim? Sana şükürler olsun!" dedi. Yetmişbeşlik annesi koltuğundan kalktı, oğlunu bir kenara itip İsa tasvirinin önüne kendisi geçti. Çatık kaşlarını yumuşatarak, acıklı bir tonda "Al canımı da bu günün bitimini görmeyeyim, şu Onnik eve geldiğinde bir kenarda son nefesimi vermiş olayım" dedi. Onnik'e kızgındı. Çünkü yedi yıldır Yerçanik denen o şıllığın peşinden koştuğu yetmiyormuş gibi, bu akşam bir de operaya götürecekti!

Onnik annesine yalvarıyor, on sekiz yıl önce aldığı takım elbisesini gardıroptan çıkarması için. Annesi ise evleneceği güne saklıyor. Hoş kimi istedi ki Yerçanike he desin! Yerçanik, hafif şaşı ve şişman. Kültürlü bir aileden. O da kültürüne bir türlü birilerini yakıştıramıyor. Onnik için bu gece ne büyük bir heyecan! Yerçanik'le yan yana, kim bilir belki diz dize opera izleyecek. Dün bir bankaya girdi. Cebindeki bütün banknotları gıcır yaptırdı. İsa aşkına, sonunda annesi gönülsüz bir şekilde razı oldu, takım elbise naftalinler arasından çıktı. Üzerinde iki tahta kurusu kurban edildikten sonra, kullanım süresinin son demlerini yaşayan bir kemer bulundu. Kemer, pantolonun britlerine geniş geldi. Ona da bir çözüm bulundu. Pantolon, ceketin altından iki çengelli iğneyle yanlardan daraltılarak üzerine oturtuldu. Ceketin omuzları hafiften sarkık duruyordu ama yapacak bir şey yoktu. Saçlarını limon suyuyla geriye verdi. Siyah kaşlarıyla birlikte burnu da daha belirgin bir şekilde ortaya çıktı. Kadıncağız, kocasından kalan ve gözü gibi sakladığı parfümü istemeye istemeye çıkarıp elcağızıyla oğlunun ceketine iki kez fısladı. Son kalan tahtakuruları da kendi istekleriyle intihar ettiler. Bir akşam önceden özenle boyanıp cilalanan iskarpinler kapı önüne çıkarıldı, giyinildi, istavroz çıkarılıp sağ ayakla dışarı adım atıldı. Annesi arkasını döndü evden çıktığını görmemek için. Üç sokak yukarıda oturuyordu Yerçanik. Elbisesi kırışmasın diye Onnik dizlerini kırmadan yürümeye çalışıyordu. Sokağın başına kadar altı defa eğilip ayakkabılarının tozunu aldı. Her defasında da elini, pantolonunun, ceketinin altındaki görünmeyen kısmına sildi. Ayakları taşların üzerinde, heyecandan adım şaşırırken, kalbi de göğüs kafesinin altında bayram havaları çalıyordu. Ceketinin düğmelerini çözdü. Elini pantolonunun cebine soktu. Bu pozunu merak ettiğinden, kendini net görebileceği bir kapı camı bakındı. Sonunda temiz bir kapı caminda görüntüsüne bakakalıp mest oldu. Çengelli iğneli taraf potluk yapıyordu. Elini cebine sokmasa mıydı, yoksa? Olur mu, bu haliyle bayağı asaletli gözüküyordu. Ama bu potluk... Hemen kenara geçti. Çengelli iğneyi açtı. Pantolonunun arkasından geniş bir parçayı avuçladı, panik halde iğneyi çengelledi. Arkasına baktı camdan. Hiç de hoş bir görüntü değildi. Ama olsun nasıl olsa ceketini çıkarmayacaktı. Tekrar yan döndü. Elini yine cebine daldırdı, tamam şimdi her şey normale dönmüştü. Tekrar yola koyuldu. Yerdeki taşlardan birine vuracakken, aklına ayakkabısının fener misali parlayan burnu geldi. Vazgeçti. Ayakkabısının önüne baktı, herşey normaldi. Sokağı döndü, soldan ikinci evin giriş katının, sol camının perdesinin oynadığını gördü. Kalbi duracaktı. Zile bastı. Yaklaşık üç buçuk dakika kapının açılmasını bekledi. Sonunda rüyalarının kız kurusu, erkek kurusuna kapıyı açtı. Kapıda tokalaştılar. Tokalaştıktan sonra Onnik sağ elini nereye koyacağını bilemedi. Fırsattan istifade hemen pantolonunun cebine soktu. Bu iş de tamamdı. Sokağın köşesine kadar beraber yürüdüler. Onnik yoldan geçen taksiyi durdurdu. Kapıyı açtı. Yerçanik arabaya binmeye çalışırken tökezledi. Kilosu kendini gerisin geriye çekti. Sağ ayağıyla Onnik'in ayağına bastı. Onnik'ten defalarca özür diledi. Onnik memnun bile olmuştu. Yola koyuldular. Opera binasının önünde taksiden önce Onnik indi. Yerçanik'in kapısını büyük bir sabırsızlık ve çabuklukla açtı. Yerçanik bundan hoşlandığını belli etmedi. Opera başlayıncaya kadar havadan sudan konuştular. Onnik bir evlilik yemi atmaya çalıştıysa da olta bir türlü eline gelmedi. Bütün cesaretini toplayıp hazırlandığı ilan-ı aşk sahnesi, sönen ışıkların hışmına uğradı. Birinci perdenin ortalarında Yerçanikin elinin nerede olduğunu kestirmeye çalıştı. Terliyordu. Hâlâ heyecanı dinmemişti. Yedi yıl beklemişti bu anı. İleriki yedi yılın programını da içinde bulunduğu on beş dakika içerisinde yapmıştı bile. Elini cebine attı. Evde cebine koyduğu kalp ilacını dilinin altına yerleştirdi. Oturduğu koltuğa biraz daha yayıldı. Tam o sırada çengelli iğne açıldı. Onnik'in kuyruk sokumunun bir karış yukarısına, var gücüyle bir dalış yaptı... Onnik'in ruhu opera binasının tavanına kadar çıktı. Tavanı delip göğe ulaşmak istedi ama çıkış yolu bulamadı. Ruhu ses telleriyle ortaklaşa atmak isteyip de atamadığı çığlıkla beraber tavana deniz anası gibi yapışıp kaldı. Gözleri dışarıda. Yüzünden ve deriyle kaplı iskeletinin her köşesinden ateşler fışkırıyordu. Öyle ki Yerçanik'e olan ateşli hisleri, bu ateşin yanında sönük kalıyordu. Işıklar ve ara! Oturduğu yerde debelenmesiyle iğne bulunduğu yerden boşluğa çıktı. Ne rahatladı. Alkışlar sanki Onnik'eydi. Yerçanik'e yalvarır gözlerle dışarıya çıkmak isteyip istemediğini sordu. Açık olan çengelli iğne aşağıda hala büyük bir tehlike oluşturmaya devam ediyordu. Yerçanik'in hiçbir şeyden haberi olmamalıydı. Bir an rahatladı. Tam o sırada Yerçanikin kucağındaki çanta yere düştü. Eğildi, çantayı aldı. Yerçanik'e uzattı. Koltuğa yaslanır yazlanmaz, çengelli iğne daha önce çıktığı yerin üç-beş santim yukarısına sağlam bir dalış daha yaptı. Tanrım! bu ne metanet... Dişlerinin arasına gelen çığlıklarını iki defa yuttu. Kendini sıktıkça sıktı. Kastıkça kastı, en sonunda bağırsaklarında sıkışmış olan gaz kalın bir isyana dönüştü. Olanlar olmuştu. Utangaç, ürkek ve mahcup ayağa fırladı, Yerçanik bile umurunda değildi artık! İnsanların bakışlarını sırtında birer kurşun gibi hissederek kapıya doğru hedef küçülte küçülte aktı. Annesi o günden sonra, Meryem Ana Kilisesi'nin girişinde, kocası için yaktığı mumun yanına, bir ikincisini ekledi.

MEVLÜT GÜLVEREN

KORSANLAR

Bir gece yırtıyorum
Tüm zamanları batık bir gece
Kimbilir belki de bir geceyi yıkıyorum
Toros şelalelerinde.

– Ha, siz Toros'u bilir misiniz?
yeşil bir buluta benzer
avuçlarında kırlangıçlar yüzdürür
yüreği ceylan yatağı
belki bu böyle değil, özlemimdir belki de,
ama bu böyle, yalanım yok bu gecede.

Bir de korsanlar vardı, onu da ekleyin hasretime
ve tek gözleri kördü korsanların
'iki gözü de kör olsa ne yazar
yüzlerce yıl ölmüştüler nasılsa' diyemeyiz,
bu husus şaka kaldırmaz
'sevgilileri yoktu korsanların' da diyemeyiz
karaları yoktu ama sevgilileri vardı
onu onlar maviden yapmıştılar
saçları da vardı sevgililerinin
siyah köpüklere benzerdi, hadi bu da benden olsun
hatta, inanmazsınız ama
atları bile vardı korsanların
kendileri yaptılar dalgalara karşıyken nefesleri.

Korsanlar deyip geçmeyelim
korsanların bahçeleri vardı
toprak bilmezlerdi ama vardı bahçeleri
hem de hiçbir ressama nasip olmayan yeşilden.

Doğru, korsanların anaları yoktu
ama nüfus kayıtları vardı
dinleri yoktu ama imanları vardı.

Bazı ciddiyet uzmanları çıkıp
korsanları batırabilir gözlerini bantlayıp
ama onlar battılar zaten batmadılar
tanıktım.
ciddiyet uzmanları ve gece yanlıları
rakamı şaşmış bir matematikle uğraşsınlar
bu konuda

Akşamsefası

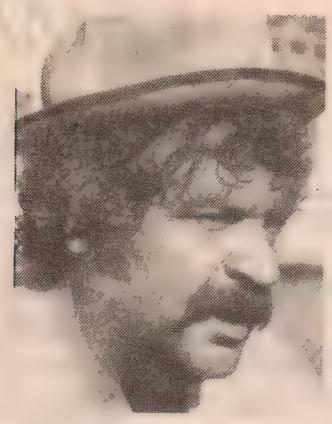

YAVUZER ÇETİNKAYA

Öncelikler Bulamacı

"Olmak ya da olmamak. Sorun bu." illiam Shakespeare'ın dörtyüz yıl önce yazdığı bu tümce, bulaşıkları yıkarken geldi aklıma. Duşa gelen soğuk su borusuna elektrik direnci takılıp suyun ısınabilmesi sağlandığından, tuvaletin lavabosunda duruluyordum bulaşıkları. Aynı anda üç direnç çalışmasın diye önce elektrikli kahveyaparı açıp, filtreden çay geçirme tekniğiyle çayı demlemiştim. Çay demlenirken, gidip ekmek almaya üşendiğimden, krep bulamacını hazırlamıştım. Bulamaç dinlenirken de, duşun direncinde bir acele bulaşıkları sudan geçirip, krepleri pişirmek için, elektrik ocağını devreye sokacaktım. Yetmiş yıllık bir evde oturduğumdan, ancak sırayla devreye sokabiliyordum elektrikli gereçleri.

Bulaşığı bitirip duşun direncini kapattım. Elektrik ocağının fişini prize taktım. Teflo tava ısınana kadar beklemek gerekecekti. Yoksa ilk posta krep, biraz sabırsızlıkla, yapışıverird. Beklerken, çayı koydum uzun bir bardağa. Bahar rejimine girdiğimden, şekersiz yudumlamaya başladım. Unlu yağlı krepin, rejimle ne ilgisi var diye sormayın. Yanlış, biliyorum ama, bir yanlış yaptım diye çayı da şekerli içip, yanlışı ikilemeye ne gerek var? Sırtımı mutfağın lavabosuna dayadım, bir tabureye oturup. Ocağın kızarmasını beklemeye başladım.

elektrik enerjisi ısıya dönüşürken bir formül daha takıldı aklıma. E eşittir mc^2: Enerşi eşittir, maddenin, ışık hızının karesiyle çarpımına. Einstein'ın bu ünlü formülü, atomun parçalanmasıyla ortaya çıkabilecek müthiş enerjiye dikkatini çekmişti insanoğlunun. Sonra da bu enerji çekik gözlü insanların yaşadığı bir ülkede açığa çıkarılıvermişti. Sonuç? Tek olumlu sonuç, Marguerite Duras'ın "Hiroşima, Sevgilim"i ve bu yapıttan Alain Resnais'nin uyarladığı film. Çayımı yudumlayıp Japonya'ya gidip gelirken ocak kızarmış.

Bulamacı dök tavaya. Cass. Biraz çevir ki, eşit kalınlıkta yayılsın bulamaç. Bütün bu işlemleri taburemden kalkmadan yapabilmek mutluluğum var, çünkü, mutfağımdaki karşılıklı lavabo ile üzerinde elektrik ocağı duran tezgahın arası yalnızca bir metre.

Bu kolaylığı çok seviyorum. **Japonlar için söylenmiş bir söz var: İki metrekarede yatar, bir metrekarede yaşar diye. Eğer yaşamı içinizde taşıyorsanız yetiyor gerçekten.** Bunlar düşünülürken krepin altının kızarmış olabileceğini tahmin edersiniz. Yeteneklerimden beni en mutlu kılanlarından biriyle, usta bir bilek hareketiyle, krepehavada bir takla attırıp, tersini yapıştırıyorum tavaya. Krep azapta gerek.

Çayla krep de biraz tatsız olacak. Peynir de kalmadı. Dün akşam sinemadan gelince bitirdim hepsini. Yalnız başına yaşamanın sorunları bunlar. Evli ya da değil, bir ev arkadaşıyla yaşarken, sorumluluk düzeyleri ya da öncelikler, iki insanda ayrı olduğundan, birbirlerini tamamlama olasılıkları artıyor. Biri kısa vadeli düşünüp önceliklerin gereğini yerine getiriyor. Diğeri uzun vadeli sorunların çözümü ile uğraşığyor. İlk kızarmış krebi tabağıma koyarken gülüyorum kendi kendime. Mekanik olarak kolaylıkla çözümlediğim karşılıklı öncelikler kuramının ışığında kutsanan birlikteliklerin günümüz toplumunda yaşanamadığını sanki bilmiyormuşum gibi. En azından kendi yaşamımdan.

Bulamacı ikinci kez döküyorum tavaya. Çayımdan bir yudum içiyorum. Birinci krep ısırılmadan önce biraz müzik gereksinimi duyumsuyorum. "Biraz müzik" kavramının komikliğine rağmen, hemen nasıl da beynimin ucuna geldiğini düşünüp şaşırıyorum, küçük pilli radyomu yatak odasından mutfağa getirirken. Krepin bulamacına biraz tuz, biraz şeker katılıyor da, insan yaşamına nasıl biraz müzik katar, anlayamıyorum. Zaten artık raydo ya da televizyon sunucularını da pek anlamıyorum. Kendilerine özgü bir dil geliştirdiklerinden beri, en azından benimle iletişemiyorlar. Bu yüzden de televizyon izlemeyi iyice boşladım. Radyomu açıyorum. Saat 15.00. Norveçli bir bestecinin müziği. Krepin altını üste getiriyorum. Böylece üstü de alta gelmiş oluyor doğal olarak ve göremiyorum ama, pembeleşiyor mutlaka. Utangaç erotik krep seni. Pembeleş.

İkinci krep kızarırken, birinci krep yavan yavan ısırılırken, çay yudumlanırken, radyodan Norveçli bestecinin bestesi yaylı sazlar ağırlıklı olarak dinlenirken, aklıma "Olmak ya da olmamak" sorunu geliyor yine. Neden düşündüm bunu şimdi. Bir pazartesi sabahı, bahar başı.

Kendimi anlatmam istenen bir yazı istenmişti. Onu düşünüyordum herhalde. Kendimi nasıl anlatacaktım? En kısa yoldan. Olmak ya da olmamak. En yalın biçimiyle yaşamım ve sanatım bu iki sözcükle açıklanıyor. Üstelik formülü Shakespeare'dan ödünç almaktan da utanmıyorum. Evet, evet. Benden istenen yazıya "Olmak ya da olmamak. Sorun bu." diye başlarım. İkinci krep yanık kokusunu saldı burnuma. Öncelik, yazıdan, krepe geçti. Krep tabağa alındı.

birincisinin varolma sorunu çözümlenmişti. Artık değişmiş biçimiyle varlığını sürdürüyordu sindirim yollarında. İkinciye kurşunlar. Bazen kabaklaşan çağırışımlarımın kültürel çevre kirliliğinden bu hallere zaman zaman düştüğünü görüyorum ama olduğu gibi bırakıyorum ki, okura, dinlere yalan söylemeyeyim. İkinci krep kurşunlanmayacaktı doğal olarak. Dürülüp birincisinin kaderini paylaşacaktı.

Üçüncü ve son krepin bulamacını karıştırıyorum birkaç kez. Radyoda onüç bestecinin katıldığı otuz yaş altındaki besteciler rostrumunda Kanda Yayın Kurumu'nun sunduğu ve birinci olan beste çalıyor. Üçüncü krepin bulamacı, tavayı biraz da kalınca kaplarken, otuz yaşımı düşünüyorum.

Evlendiğim yaş. İlk kez Paris'i gördüğüm yaş. Altın Portakal Şarkı Yarışması birinciliğini kazandığım yaş. Fransızca öğrendiğim yaş. İlk kez karımdan beş ay uzak kaldığım yaş. Sonu sekizli yıllar.

Yıl 1948. Doğmuşum. Yıl 1958. İlkokulu bitirip Talas Amerikan Ortaokulu'na gitmişim yatılı olarak. Kayseri'nin sert ikliminde katıksız bir yaşam. Dini başk, dili başka insanlarla paylaştığımız tuzsuz kete gibi. Yabancı dili kendimize, dilimize yabancılaşmak için değil, başka dillerde de insanı, kültürü paylaşmak için öğrendiğimiz yıllar.

Liseyi Robert Kolej'de bitirip Ankara'nın gri kışında, o yılların yaşanası İstanbul'unu özlediğimiz ODTÜ'de, bir yıl ekonomi öğrendikten sonra, beni paradan çok insan ilgilendiriyor gibilerinden bir 18 yaş gerekçesi ile, İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde ikinci sınıf öğrencisiyim 1968'de.

Şu an değiştirilmesi gerekenin yüz misli, bin misli daha hafif zorlanmaların değişmesi dileğiyle yanan yürek.

Bir yıl sonra Dostlar Tiyatrosu'nda, yaşamımın yirmili yıllarına, yirmidokuz yaşıma kadar damga vuran tiyatro eylemi. Hiçbir anından pişman olmadığım bu canfeda sekiz yılın üretimi, bir ömürlük neredeyse. Bu ürünlerin o zamanlar birlikte koştuğumuz ve koşacağımıza inandığımız dostlarla ortaklaşa üretilmesinin keyfi de, bir ömür. O günün izleyicileriyle paylaşması da.

Sinema ile tanışıp oynaşmaya başladığım yıl Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, hem öğretim üyeliği, hem de Güzel Sanatlar Yükşek Lisansı. Yıl 197. Evlendiğim yaş. İlk kez Paris'i gördüğüm yaş.

Bu arada krep'in altını hafif yanıklarla atlatıp çevirdik. Ocağın üzerine ince bir metal levha koymak gerek tava yanmasın diye. İlk işim o olsun.

197-194 arası Paris'te yaşandı. 1981 kızımın doğumu. Zeycan. O günden bugüne varlığı geri kalan her şeyi gölgede bırakan pırıl pırıl bir olgu. O da krep seviyor.

Zaten çok kızardığı için fazla bekletmeden tavadan alıyorum üçüncü krepi. Fişi prizden çekiyorum. Soğumaya başlamış çayı kahveyapardan uzun bardağıma boşaltıyorum. İki krep yetti aslında. Üçüncü gitmeyecek gibi. İki yıldır artık birlikte oturmadığımız kızımın geldiği şenlik günler için sakladığım kakao kreminden biraz ödünç alayı diye düşünüyorum. Bir yıllık infarktlı yüreğimi yormaya hakkın yok diyor aklım. Temiz bir beze sarıyorum krepi. Akşama biraz peynir alır, dürer yerim.

Bardak elimde mutfaktan çıkıyorum. Zaten iki küçük odası ve holü, mutfağı, tuvaleti ile toplam kırk metrekareyi bulmayan kira evimin salonundaki kitap yığınları arasına oturuyorum. Soğuk çayımı içerken yerlerde dağılmış yüzlerce fotoğrafa takılıyorum.

Paris'te Devlet Tiyatrosu'nda oynadığım oyunlardan sahneler, gençlik yıllarımdan sararmış anlar, kızımın fotoğrafları, aile fotoğrafları, gezip gördüğümüz kentlerden anılar. Mutfaktaki radyodan gençlik yıllarımda öğretilen Amerikan halk şarkıları duyuluyor. Ben fotoğraflara bakıyorum.

Son yedi yılımı düşünüyorum ülkemde. Sinema dümyası içinde varolma ve sinema dünyasını varetme uğraşı verilen yoğun ve yenik bir beş yıl. Zor koşullarda üretilen üç film. Küçüklü büyüklü roller, genelde beğenilip, özel ilgi görmeyen.

Son iki yılımı düşünüyorum. Tek başımalığımı. Bir süre taşıyamadığım tekbaşımalığımı. Sigara dumanı ile göze görünmez kılınıp, içki ile boğulmak istnilen bir yaşama yaptığım haksızlığı. Yüreğiin, aklını başına topla, duruverirm yoksa diye çektiği uyarıyı. Aklımı başıma toplamamı. İçkiden uzaklaşıp sigarayı bırakmamı.

Son soğuk çay yudumu. Serin bir bahar başı günü dışarıda. Öznel ve nesnel zorluklara rağmen ağaçlarda tomrcuklar. Yaşam ağacımda da.

Yerlere dağılmış yüzlerce fotoğrafa bakıp, trilyonlarca anı düşünüyorum. Yaşayıp yaşamadığım.

Yaşadıklarımı yazmak mı zor, yaşamadıklarımı mı? Bilemiyorum. Bir yazı istenmişti benden. Üç kreplik bir zaman aldı düşünmesi. Krebin üçüncüsü akşama kaldı. Yazıyı da kimbilir ne zaman yazarım. Belki de dörtyüz yıl sonra, "Olmak ya da olmamak" diye başlayan bir yazı gelir daktiloma. Yazılır. Kimbilir?..

Akşamsefası

Tren

KEMAL GÖKHAN

...bir tren istasyonu... '67 mi '68 mi yoksa, hatırlamıyorum...

...pek küçüğüm daha... bir ege kasabasında, babamın kucağında...

GAYFELERİ GETÜRÜVEDİM!

...o posta trenini beklerken içilen kahveyi...

SEN TABAKTAN İÇ!..

İÇ KAHVELERİ, İÇ DE KARAR!..

kahve tabağında neler kalıyor? şekiller kalıyor... düş karanlığı...

kahve fincanına dökülüyor telve...

Gülüyor çingene... Acımasız ve sivri...

SENİN YÜREĞİN KABARMIŞ GÜZEL ABİCİM!...

İstanbul'a yağmur yağıyor... bulut yağıyor, hüzün yağıyor... yüreğim karadeniz'de...

...yüreğim bir şile fenerinin altında kabardıkça kabarıyor...

EĞER ÖLECEK OLSAM BURAYI SEÇERDİM!..

...teşvikiye'den, bir balkonun serinliğinde, ölülerin "nasıl bilindiği" caminin şimdi yapraklarla kaplı avlusuna bakıp...

"yeniden başlasaydın nerde olurdu o istasyon?"

taka tuka tuk...

'67 mi '68 yılı mı yoksa? bir ege kasabasında... o posta treni geliyor... biniyoruz babamla... bilmediğim bir yere sevinçle gidiyoruz...

Kemal Gökhan

AYŞE SARP

Katil Doğanlar ve Pazar Günü Seyredilmeyecek Filmler Listesi

...Bundan üç beş sene öncesine kadar "gişe filmi" yapmak diye birşeyi (ne demekse) biz zavallı televizyoncular sinemamızın entellektüel yönetmenleriyle arasıra da olsa boy gösterebildiğimiz sinemacı barlarında tartışırdık... Die Hard'ları niye çok sevdiğimizi, Steven Seagal'cıların, Arnold'cuların, Stallone hayranlarının da aslında onlar gibi "normal insanlar" olduğunu anlatabilmek derdindeydik... Küçüktük ya, bir de "fast food kuşağı çocuğu" damgası boynumuzda, fazla da ciddiye alınmazdık. Neyse büyüdük Yeşilçam'ın dev prodüksiyonlarını ve bu prodüksiyonlara gişe kaygısının nasıl yansıdığını hep birlikte gördük ve bu anlamsız kavgaya son verdik... (Tam da bu noktada Türk sinemasının Susurluk olayı "İstanbul Kanatlarımın Altında" filmini ve olayın kahramanı Mustafa Altıoklar'ın adını anmadan geçemeyeceğim)

Bertolucci'nin "Stealing Beauty" (Çalışmış Güzellik), Trueba'nın "To Much" (Çifte Oyun) Coppola'nın Robin Jilliams'lı "Jack"ini gördükten sonra Hollywood'da son dönemde "gişe filmi" yapmanın ikincil derecede önem taşıdığını tespit etmiş bulunuyoruz. Dolayısıyla gişe filmi geyiği yaptığımız bütün Yeşilçam'lı yönetmen-yapımcı arkadaşlardan özür diliyoruz. (Ben söylemiştim! Bir gün gelecek o 10 yönetmenimiz için söylediğiniz bütün sözler ahirette boynunuza yapışacak lafettiğiniz her bir yönetmen için cehennemde on gün çarpı on toplam yüz gün kadar yanacaksınız demiştim.) Bir sinema filmi yaparken ilk ve en önemli şeyin "pazar günü seyredilecek film" (Çalınmış Güzellik) veya "sabun köpüğünden bozma aksiyon filmi" (Çifte Oyun) veya "enacayipuçuk - şuhayattaneleroluyor - film" (Gün Batımından Şafağa - Rodriguez) yapma haline dönüştüğü son günlerde duyduğum son bir haber hayatımı karartti. Bu garip ve geçici gözüyle baktığım yeni dalgaya ulu insan Martin Scorcese de kendini kaptırmış - Casino filminden sonra Scorcese'yle ilgili haddim olmayarak ufak ufak şüphelenmeye başlamıştım zaten - Hollywood budist lobisinin katkılarıyla Dalai Lama'nın hayatını çekmeye başlamış.

Bu geçici bir dönem olabilir... Öyledir de. Beni bozan Bertolucci gibi bir adamın Liv Tyler'ın anneanne olduktan sonra torunlarına "Bakın çocuklar nineniz gençliğinde şöyle güzeldi... böyle güzeldi" demesinden başka bir işe yaramayacak bir film yapması.. "Güzellik Çağı" filmini yapmış Trueba'nın Banderas - Griffith çiftini aynı filmde kullanma sevinci içinde "Two Much" gibi anlayamadığım (!) sabun köpüğünden bozma bir aksiyon filmine imza atması... Coppola gibi dünya sineması için kurumlaşmış bir ismin "şu robin yetenekli bir çocuk ona uygun değişik bifilm ne olur ne olur? E şimdi bu çocuk otistik oldu, anarşist hoca, alkolik entellektüel evsiz oldu... o oldu bu oldu... ne olmadı? hah "yaşlı - çocuk" olmadı... hadi bu konuyu işleyelim" demesi Hollywood'un son günlerde zaman zaman toplu dumura uğradığı dönemlerden birini yaşadığının en açık göstergesi.

Benim derdim Rodrigues'in "Tarantino mu? Rockwell mi? Ben mi?" (Tabii ki Tarantino! Bir de oyunculuk ve danışmanlık ve hamilik tribinden vazgeçse..) inadıyla "en ilginç" olma çabası değil ya da yukarıda adını saydığım adamların "öylesine yapmak isteyip" yaptıkları filmler de değil, bu tarz filmlerin bizde prim yapmasından dolayı artık iyice kurumlaşan "Pazar Günü Seyredilecek Film" veya seyredilmeyecek film hali... Bir arkadaşınızı arıyorsunuz "Ya şu "Öldüğün Zaman Denver'da Yapılacak Şeyler" diye bir film var ya onu görsek diyorum" dediğinizde cevap hazır "Boşver ya Pazar Pazar seyredilecek film mi o?"

Bu durumda ne yapıyorsunuz, sinemaya tek başına gitmek ne yüce bir duygudur diyen(?)lerden de değilseniz Pazar günü kös kös "leblebi çekirdek" filmlere gidiyorsunuz... Haftaarası acısını çıkarırsınız belki ama Pazar'ları sizin de böyle bir adetiniz oluveriyor birden.

Geçen gün bir arkadaşımın evinde yüksek sesle şunu söylerken duydum kendimi ve kulaklarıma inanamadım "Ya boşverin Katil Doğanları"! Katil Doğanlar Pazar seyredilecek film değildir.." Katil Doğanlar'ı mı Pazar filmlerinden sakınmak istemekten yoksa iyiden iyiye Pazar sabun köpüğü film seyredilir'e mi alışmaktan, bilemiyorum... Dedim işte... Katil Doğanlar seyredildi ve ölenler tekrar öldü... Oliver Stone anıldı Tarantino'nun klanlaşma çabası içinde yeteneğinden birşey kaybedip kaybetmeyeceği düşünüldü... Bazı filmlerin saklı kalması, yalnız sana ve dokunmasını istediğin insanlara dokunması, o insanların bazılarının yakınında bazılarının da uzakta olduğunu hatırlayınca senin filmlerinin gerçekten Pazar günleri seyredilmemesi gerektiğini düşündüm... Katil Doğanlar benim filmim ve benim filmlerim pazar seyredilecek filmler değil...

Ayşe'nin Pazar Seyretmediği Filmler Listesi

Benim filmlerim sizi ne kadar yakalar bilemiyorum. "Artistik; ten point! Teknik; five point durumunda bir eleştirmen olmayı baştan reddettiğim ve Godart'cı abilerimizin yaptığı gibi filmlere yıldız, çiçek, balon ve daha bilumum işaretlemelerle not vermekten de sakındığım için bu köşede ancak "Ayşe'nin Pazar Seyretmediği Filmler Listesi"ni bulabileceksiniz...

Tony Scott idealist bir adamken neler yapardı? diye bir merakınız varsa veya benim gibi Catherine Deneuve aşığı ya da yaklaşık bin çocukluk arkadaşım kadar David Bowie'ciyseniz "The Hunger-Açlık" filmini önerebilirim. Anlatımını oldukça zorlama bulduğum "Açlık" Scognamillo'nun dediği gibi bir başyapıt değil bence ama yukarıda saydığım nedenlerden dolayı seyredilmesi gerekir diye düşünüyorum. Bu Rus edebiyatının bilinmesi gerekliliği gibi bir tat ama bu yoklukta idare edeceksiniz artık...

Anime filmden zevk alanların -ki ben ruh hastası çizgi filmcilerdenim, yarım saat izleyeceğim bir Taş Devri, bir Scooby Doo veya Şirinler ruhum için her zaman ilaç kapsamındadır - vizyona girmeden izleme şansını bulduğum Notre Dame'ın Kamburu'nu kaçırmamaları gerekiyor. Son dönem oldukça ilkel prodüksiyonlara bile laf olsun çizgi sinema dolsun mantığıyla imza atan Walt Disney bu kez içinde olmak için canatılan bir rüya yaratmış...

Buçuk'lu filmime gelince henüz ben de izleyemediğim için "aa neee çok ayıp"larla muhatap olmak zorunda kaldığım 1995 En İyi Yabancı Film Oscar'ını alan adıyla ilk defa karşılaştığım Marleen Gorris'in "Antonia'nın Yazgısı"... Erdoğan Sevgin'in televizyon eleştirilerine benzedi ama neyse... Hani adam kaçırdığı programı çocuklarına izlettirir sonra da "Bizim çocuklar izlemiş çok beğenmişler. Süper Baba -haftasına göre Hastane dizisi de olabilir- bu hafta mükemmelmiş... "Ben gitmeyi ve kaçırmamayı düşünüyorum, Oscar'lı olması beni pek ilgilendirmiyor, kahramanının kadın, olayın yazgı olayı olması ve artık adamı zıvanadan çıkarmak için itinayla seçtiklerine emin olduğum afiş ve gazete ilanlarındaki merak (?) uyandıran sözler beni bu filme götürecek. "Sımsıcak!.. yaşamla ilgili sevdiğiniz herşeyi bu filmde bulacaksınız... "Gideceğim, zorlamayın mutlaka gideceğim... Kimse sizi ayıplamadan siz de gidin... Yaşamla ilgili sevdiğiniz şeyleri bulamazsınız bende konuyla ilgili hep beraber hesap sorabileceğimiz bir kaç isim var... Artık ben de ulu insan kapsamında, köşegen bir adam olduğuma göre hiç acımam önümüzdeki sayıda hepsinin adını deşifre ederim nasıl olsa..

SEZAİ SARIOĞLU

Şehir Aşkiyası

GÜNEY GİBİ GEÇTİ

Nicosia'da, Panikos'un evine gidiyorum. Ev sınıra çok yakın. Burası, tek ya da iki katlı çok şirin geleneksel evlerin olduğu bir semt. Sınır sanki evlerin balkonlarından geçiyor. Tanıştırılıyoruz ve çatkapı uzun soluklu "sözlü tarih çalışması"nı başlatıyoruz. Zaman ve tarih sanki "beş dakika" ara vermiş gibi. Kıbrıs'tan, bölünmüşlükten, sınırlardan, özcesi insana dair hikayelerden söz ediyoruz. Ada'nın ortasında, suyun merkezinde gibiyiz. Ben, biz, öteki, kuzey, güney... Her şey birbirini dıştalamadan iç içe geçmiş durumda. Bir ara elinde siyah– beyaz bir fotoğrafla içeri giriyor. Yılmaz Güney'in Bodemiyalı Fatma ile çektirdiği "arşiv" niteliğinde fotoğraf belgesel bir filmin karesi gibi. Güney'in firarı, aslında "bir varmış bir yokmuş"lu bir söylence; önce "adı" gelmiş Ada'ya, kendi gelememiş. İkincisinde ise Kıbrıs'ta hatıra biriktirecek kadar kalmış. Panikos'a, "Güney gibi geçti" diyorum. Panikos da Rumca; "Evet, Güney gibi geçti" diyor. Sanki bir filmin "beş dakika ara"sındayız. Ben Karadenizliyim, Panikos ise Akdenizli...KaraAkdenizlibir söylem tutturuyoruz. Panikos bir ömre alt yazı yazar gibi konuşuyor.

-Yılmaz Güney'in burada sinemada yaptığı konuşmanın metninin bende yarısı var. O zaman küçük teybimin pilleri bittiği için konuşmanın ancak yarısını kaydettim. Ayrıca televizyonda da bir röportaj verdi. Bunları bulabiliriz: 1984 Ocak ayında, ölümünden altı ay önce Nihat Behram ile birlikte buradaydı.

Güney'in kaçışı aslında bir "firar filmi" gibi. Ada ve su; Güney'in özgürlüğü seçişinde "firar imge"leri. Bu firar ayağı Ada'ya ve Deniz'e değen bir firar. "Tuz–ekmek dostluğu" türünden iz bırakmış burada. Güney'in, Güney'e geliş öyküsünü Panikos şöyle anlatıyor:

- Güney doğrudan Kıbrıs'a gelmedi. Hazırlanan senaryolardan biri Ada'ya gelmesiydi. O zaman üyesi bulunduğum partinin üçüncü dünya ülkeleriyle, Filistinlilerle, bir sürü uluslararası sol akımla ilişkisi vardı. Partide "sol kanat" içideydim. En genç kadrolardık. Partiyle önemli görüş ayrılıklarımız vardı. Bugünden bakıldığında görüşlerimiz tuhaf bile sayılabilirdi. Mesela o zaman iki bölgeli federasyona karşı çıkıyorduk. İnandığımız şey Kıbrıs'ta insanların eskisi gibi barış içinde bir arada yaşamalarıydı. Bağımsız Kıbrıs'ı savunuyorduk. Milliyetçiliğe, şovenizme o zaman da karşıydık. Böyle bir siyasal, tarihsel çerçeve içinde bir gün Yılmaz Güney'in Türkiye'den kaçacağını öğrendik. Bu bilgi, parti içinde sadece bizim kanattan birkaç kişiye ulaşmıştı. Güney'i, tenha bir deniz kıyısından karşılamak bizim görevimizdi.

Panikos, ada–su alçakgönüllülüğü içinde, muhalif bir zerafetle beklenen konuğu anlatıyor. Belli ki bu, siyasi ve insani bir dayanışma. Ne ki bütün imgeler, sinemasal ve estetik gibi. Suyun suyla, ada'nın, yarımada'yla, Güney'in Güney'le, özgürlüğün özgürlükle dayanışması, lirik ve romantik bir dokunma... Sanki egzotik bir Akdeniz keyfi/keşfi içinde "mavi solculuk" isimli bir filme birkaç karelik çekim yapılıyormuş. gibi anlatıyor Panikos. Sinemasalma bir dayanışma hatırası bu.

-Yılmaz Güney'i misafir edecektik. Bir arkadaşımla birlikte bizzat bu plan için görevlendirildik. Bir yolunu bulup Avrupa'ya geçmesini sağlayacaktık. Kaçacağı günleri bildiğimiz için özellikle o günlerde hazırlıklarımızı yaptık, hazır halde bekledik. Ama sonunda başka bir plan gerçekleştirildi ve Güney, Kıbrıs'a gelmedi. Güney bu planı biliyordu. Bizi tanımamasına rağmen, bu olay bizi son derece dostane anımsamasına yol açtı. Cannes Film Festivali'nde, "Yol" gösterime girdiğinde, Güney beni kardeşi gibi karşıladı, kucakladı. Büyük bir dostluk geliştirdik. Daha sonra Paris'te buluştuk. Sanki onu kırk yıldır tanıyordum. Çok dostaneydi. Bizzat kendi elleriyle yemek pişirdi. Nihat Behram'ı daha önceden tanıyordum. Güney'den Kıbrıs'a gelmesini istediğimiz zaman –siyasi olarak bu işin tehlikelerini bilmemize rağmen– kabul etti. Burada devlet yetkilileri, resmi çevreler Yılmaz Güney ile aralarına bütünüyle bir mesafe koydular.

Panikos bir film senaryosu yazıyor gibi.

-Bizim için son derece önemli bir olaydı. Dört beş gün burada kaldı. O dönemlerde biz her yıl Sinematek olarak "Dostluk Buluşmaları" adıyla (Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs) ortak film festivalleri düzenliyorduk. Güney'in katıldığı buluşma üçüncüsüydü. Daha sonraları da devam etti. İlk gelenler Türkiye'de vatandaşlıktan atıldılar. Beş–altı gün burada birlikte kaldık. Elimizden geleni yaptık. Dolaştık. Onu otelde bırakmak istemedik, evlerimizde misafir ettik. Bir gece de benim evimde kaldı. Soğuktu ve evimde soba yoktu. Ertesi gece onu başka bir eve götürdük. O zaman Güney'le "Kıbrıs'la ilgili film yapabilir miyiz" diye konuşmaya başladık. Onu böyle bir film için teşvik ediyordum. Ona pek çok öyküler, yaşadığım ve yaşanan olaylar anlattım. Çok iyi hatırlıyorum, bütün bunların sonunda dönüp bana şöyle dedi: "Kıbrıs'la ilgili bana anlattıklarını sen film yapmalısın Panikos"...

O zamana kadar hiç film yapmamıştım. Bu olaydan bir yıl sonra film yapmaya başladım. Kendisiyle çok büyük bir yakınlık hissettim. Ada'daki günlerinde bütünüyle birlikteydik, çok fotoğraflarını çektim. Ama maalesef bütün fotoğrafları ben çektiğim için, onunla birlikte fotoğraf çektiremedim. Bunun için ayrıca üzülüyorum.

Ülke, ne zaman ortasından ikiye bölünse, insanlar Kuzey'den Güney'e, Güney'den Kuzey'e göçerlerken evlerini, fotoğraflarını rehin bırakıyor. Gidenlerin ardından yürüyemeyen fotoğraflar, evler, "savaş ganimeti" olarak çekmecelerde "esir" kalıyor. İçinden fotoğraf geçen mektuplardan, tekrar sinemaya dönüyoruz:

-"Güney sineması" üzerine neler konuştuğumuzu pek hatırlamıyorum. Onu tanımadan önce de filmlerini biliyordum ve sinemasına saygı duyardım. Güney sineması için kafamda o zaman olan ve hala devam eden, özellikle ilk filmlerinden kalan bir iz var: İnsancıl boyut. Bu boyut bende derin izler bıraktı. Bazı filmlerinin çabuk yapıldığını ve sinema tekniği açısından aksaklıklar olduğunu bile söyleyebiliriz. Ama bütün bunlar önemli değil. Çünkü filmlerinde gerçekten ona ait bir ruh; iz var. Güney'in filmleri bana örnek oluşturmuştur. Kendi kendime hep şöyle dedim; "Filmi teknik olarak güzel yapmak değil, o filmin içinde bir insancıl ruhu yakalamak" önemlidir. Son filmleri için, özellikle de "Sürü" filmi için şunu söyleyebilirim; hem tematik, hem de sanat-

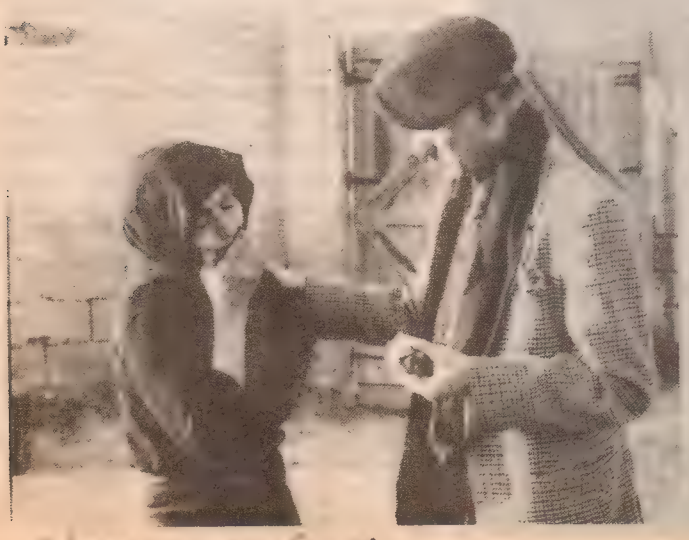

Akşamsefası

sal ve teknik olarak diğer filmlerinden son derece olgun bir film. "Yol" filmi için de benzer şeyler söyleyebilirim. "Yol"da salt sınıf kavgasını sinemaya uyarlamaktan uzaklaştığını, hatta bunu aştığını, toplumu/insanı karmaşıklığı ve bütünlüğü içinde ele aldığını görüyoruz. Onun bütün filmlerinin ayrılmaz teması; insancıl boyutu yakalayabilmesidir. "Yol" filmindeki o sahne ne kadar güzeldir; trende insanlar... Karı–koca sevişebilecek, aşk yapabilecek bir köşe arıyor. Öyle, aşk yapacak bir mekanları bile yok ve mahcup olmak durumunda kalıyorlar.

Panikos'un, "Duvarımız" (Aşkımız Kıbrıs) filmi de, aşk halindeki insanların arasına duvarların girmesini konu ediyor. Aralarından su sızmayan komşuların arasına sınırların girmesi. Bir yasemin çiçeğinin yarısının Kuzey'de, yarısının Güney'de kalması.

-Ben Güney'i bizden biri sayıyorum, çok yakınım hissediyorum. Onu hiçbir zaman bir "yabancı" olarak düşünmedim. Bunu bir röportajımda da söyledim ama o kısmı kestiler. Güney gibi insanları olan ülkelerin umutları vardır. Türkiye'nin kendini aradığı şu dönemde, bizim bildiğimiz kadarıyla Yılmaz Güney, Nazım Hikmet, Yaşar Kemal, Aziz Nesin gibi insanları var olan bir ülkenin zor dönemlerde bile umutları olduğuna inanıyorum...

-Güney'i Aysozomono'ya ve Bodemiya'ya biz götürdük. Ona resmi, turistik yerleri değil, bizim olan Kıbrıs'ı göstermeye çalıştık. Fatma'ya da bu nedenle götürdük. Onu PİK'e götürdük (Kıbrıs Cumhuriyeti Radyo Televizyon Kurumu), orada Niyazi (Kızılyürek) ile çektiğimiz Duvarımız (Aşkımız Kıbrıs) filminde kullanılmayan bazı çekimleri (Türklerin göçü sahnesi) izlettik. Güney'in orada ağladığını bizzat gördüm. Tek kelime söylemedi. Sadece ağladı. Çok ilginçtir sadece ağladı. Ağlarken gördüm ve izledim onu...

Bir kaç gün sonra Panikos, annesinin elinden kaçan küçük bir yağmur bulutunun bütün ülkeyi ıslattığı bir günde, otomobiliyle beni kentte gezdirirken Türk tarafında Beşparmak dağları görünüyor. Panikos, hüzünle dağlara bakıyor ve eliyle işaret ederek şöyle söylüyor: "O dağların sağ tarafındaki beyaz kısım benim köyüm"...

Bodemiyalı Fatma ve Güney

1974'ten sonra EOKA–B'nin ve TMT'nin tehditlerine karşın Fatma Kuzey'e göç etmemiş. O, bir linobambaki, yani "ne keten, ne de pamuk". Rumca, lino keten, bambaki de pamuk demek. Linobambaki, Müslümanlaştırılan Rumların oluşturduğu bir kategori. Linobambakiler, kendilerini gece Hıristiyan, gündüz Müslüman gibi hisseden insanlar. Fatma'nın evinin duvarında, İngiliz Kralı'nın, Atatürk'ün, Makarios'un fotoğrafları var. Para kesesinin dibinde ise, gümüş bir istavroz taşıyor Albümünde ise Yılmaz Güney ile çektirdiği fotoğraflar var. Tanıştıkları dönem Fatma'nın çok acılı dönemi. Oğlunu trafik kazasında yitirdiği günlerin hemen sonrası. "Fotoğrafları gördünüz... (mü?)" diye başlıyor...

-Fotoğrafları gördünüz. Aldı beni kucağına... O zaman oğlum yeni ölmüştü, çok acılıydım. Bana, "Anneciğim oğlunu kaybetmişsin. Senin oğlun artık benim, her gün ben geleceğim yanına" Öldüğünü bana Panikos ile Niyazi söylediler. Yılmaz Güney geldiğinde bana bir hediye verdi. Ama hatırlamam hediyesi neydi. Küçük, makbul bir taşcık mıydı neydi? Hediyesini hatırlamam ama kendisini hatırlarım. Hükümete karşıymış. Dışarda yaşarmış. Sonra öldüğünü öğrendim.

Oğlumu siz tanımazdınız. Göresiniz içerde fotoğrafını. Göresiniz sanki size konuşacak. Öldüğü gün o nergisler, o çeşitli çiçekler açtı her yerde. Mezarının üzerine koyduğum kuru dal, hemen bir gülcük açtı. Ben bir ihtiyarcık... Gülerim, söylerim, lakin kalbim paramparça. Yirmisekiz yaşında öldü oğlum. Oğlum öldüğünde güneş taş yakardı. Ama bir kara bulut geldi, altmış parça buz düştü yeryüzüne. İnsanlar korktular, saklandılar. Gökyüzü bir ağladı, bir ağladı ki benim oğluma. Gökyüzü buz ağladı. Ben bir ihtiyarcık... Gelene gidene, Kıbrıscık ve oğlum hakkında konuşur söylerim. Lakin o kuvveti bana oğlum verdi...

"Oğlumun mezarına kuru dalcık koydum hemen gül açtı". *Bu tümce Bodemiyalı Fatmanın şarkı sözü gibi. Fatma'ya Güney'in mezarının Paris'te olduğunu, komünarların da yattığı mezarlıkta yattığını anlatıyorum...*

-O beni kucakladı, bir taşcık hediye getirdi. Onun mezarına da kuru dalcık koysan hemen gül açar. Hediyesini hatırlamam, kendisini hatırlarım. Hükümete karşıymış... Evinde oturamazmış...

Yakın zamana kadar evlerin kilitli olmadığı Kıbrıs'ta güzel bir gelenek var. Komşular, birbirlerinin evlerini ziyaret edip bulamayınca, bir işaret olarak, "evde bulamadım dalcığı"nı kapıya bırakırlar. Bodemiyalı Fatma'ya, Yılmaz Güney'in mezarına gideceğimi ve Türkiye'deki evine "evde bulamadım" dalcığı bırakacağımı söylüyorum.

Bodemiyalı Fatma, dışarıya çıkıyor, evin hemen yakınındaki bilge bir zeytin ağacından, görmüş geçirmiş bir dalcık koparıyor ve "bu dalcığı her neredeyse ona götür" diyor. Fatma;"Ben çiçekleri biçimli tutarım" diyen şairin sözüne uyarcasına dalcığı çok biçimli tutuyor...

Bodemiyalı Fatma'nın, "bana haber vermeden ölmüşsün, haberim yoktu, evde bulamadım" dalcığı bu..

Akşamsefası

EFLATUN NURİ

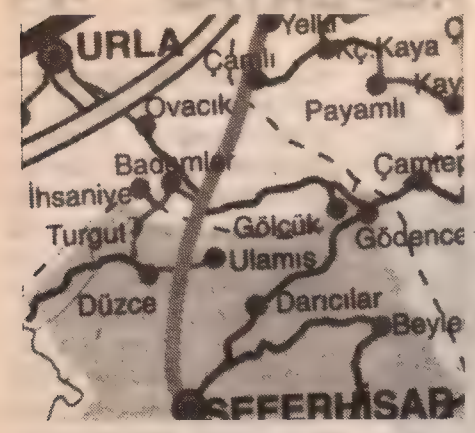

1973 yılının en sıcak günlerinden biriydi... Altımızdaki araba köy yollarında ilerliyordu... – Yahu!.. Nihat Abi, senin yazıların var ya, bayılıyorum valla. Geçen gün Demirel'e dokundurmuşsun, gülmekten donuma işedim doğrusu!..

– Ne iyi ettin de geldin... Eflatun'la ne zamandır böyle hep beraber bir taraflara kaçmayı hayal ederdim. Ankara'da gazeteyi nasıl buluyorsun?

– İzmir gazeteleri Akba Kitapevi'ne geliyor.

– Aman! Biraz yavaş sür şu arabayı Hikmet.

– Tamam abi...

Yolumuz şirin bir köye düştü... Paykoç baba:

– Şu kahvenin önünde dur da bi soluk alalım, dedi.

Arabadan indik. Onlar kahveye doğru yürürken, kahvenin önündeki üç antik sütun benim dikkatimi çekti. Ortadaki sütunun üzerinde siyaha boyanmış bir Atatürk büstü vardı! Yanıma fotoğraf makinası almadığıma çok üzüldüm.

Çaylarımız çoktan gelmişti. Kahveci ocağın arkasında bardakları yıkıyordu. Çayımı aldım ve kahvecinin yanına sokuldum.

– Dışardaki bu sütunlar daha önce burada dikili miydi?

– Yoo, biz diktik!..

– Ama bunlar antik çağdan kalma çok değerli sütunlar değil mi?

– Yok canım, defolu onlar!..

– Nasıl karar verdiniz defolu olduklarına?

– Sağa-sola atmışlar da ondan!..

– Sağa-sola mı?..

Yaşlı kahveci bir solukta öyle şeyler anlattı ki, o an beni antik çağın içine ve o süt beyaz mermerlere can verenlerin yanıbaşına itiverdi. Paykoç babanın:

– Hadi Eflatun, traşı kes, gidiyoruz, demesiyle elimdeki soğumuş çaydan bir yudum aldım!..

Aradan onbeş-yirmi gün geçti geçmedi, Paykoç'a:

– Nihat abi, hani bir köye gitmiştik. Kahvenin önünde antik sütunlar birinin üzerinde de Atatürk'ün büstü vardı ya, o hangi köydü, neresiydi orası?

– Ben böyle bir şey görmedim. Hangi köy, ne biliyim ben!

İkide bir o yerin nerede olduğunu sormaktan yılmadım, o da bilmiyorum demekten sıkılmadı.

Aradan tam üç yıl geçti.

Bir akşam Turgut Baştürk, Nihat Paykoç ve ben masa etrafında toplandık. Laf lafı açtı, derken Turgut:

– Ben Ege'yi avucumun içi gibi bilirim, deyince:

– Yahu Turgut, dedim, Paykoç babayla bir kaç yıl önce, İzmir çevresinde bir köye gittik. Köyün kahvesinin önünde üç antik sütun gördüm. Birinin üzerinde de Atatürk'ün büstü vardı. Böyle bir yere rastladın mı?

Turgut başını kaldırdı tavana baktı. Paykoç baba güldü:

– Hatırladım!.. Orası Turgut Köyü'ydü, demez mi!..

– İyi ki hatırladın baba, yoksa böyle ilginç bir rastlantı sayende unutulup gidecekti, dedim...

Birkaç gün sonra Turgut Köyü'ne doğru

yola çıktım. Yol boyu yaşlı kahvecinin anlattıklarını düşündüm.

Bu köyde Avcılar devasa bir domuz vurmuşlar. Domuz yaralanmış, çalılara dalmış ve izini kaybettirmiş. Avcılar çalıları kese kese, domuzun kan izlerini takip etmişler. Sonunda bir dağın yamacına kadar gelmişler. Bu arada akşam karanlığı çökmüş. Bir de ne görsünler! Yerlerde insan başları, kollar, bacaklar, gövdeler!.. Korkmuşlar. Bazıları kaçmış. Sonradan onların merminden yontulmuş olduklarını anlayınca içleri rahatlamış. Kahvenin önündeki üç antik sütunu da oradan yuvarlaya yuvarlaya getirmişler. Şimdi oraya, yaşlı kahvecinin anlattığı gibi, antik çağın içine ve o süt beyaz mermerlere can verenlerin, yanı başına doğru gidiyorum. Vay bé!?!

İşte beni bu serüvene iten görüntü. Defolu sütunlar! Ve de o sütunlara hiç uyum sağlamayan Atatürk'ün simsiyah boyanmış alçıdan bir büstü!..

Teos'u yontanların izleri, mermer yatakları, üstü açık derin bir mağara gibi etrafa yontulmuş mermerlerin, küçük parçalarından oluşmuş tepecikler

Mermere acele keski ile özensiz oyulmuş bir dama taşı. Günümüzde olsaydı bir tebeşirle veya tuğla parçasıyla çizilirdi. Dama taşının başındaki oynayanları görebiliyor musunuz?..

Ggördüğünüz dört köşe mermer taşa ne yontacaklarına karar verememişler mi! Bana sorarsanız her halde o zamanın önemli bir kişisinin büstünü yapacaklarmış. Galiba ücrette anlaşamamışlar.

Bu da koskocaman bir istiridye kabuğunun ilk çalışmaları. Mermer üzerinde izler iyice belirgin, sanki yeni başlanmışta, bir an ya su içmeye, ya su dökmeye gitmişte hemen dönecekmiş gibi...

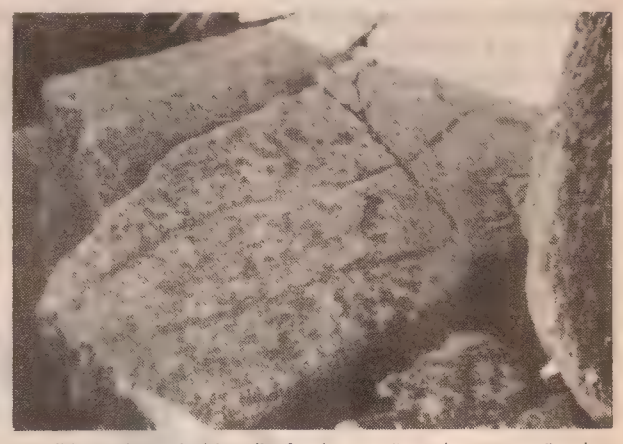

Dikkat ederseniz bir röliyef çalışması öncesi, mermer üzerine desen şeklinde, hafif yontulmuş bir bacak. Ama kaza geçirmiş, ayak bilekten kırılmış.

Defolu bir sütun ortası oyulmuş ve bir kuyunun üzerine konmuş. Yıllarca oradan su çekildiği belli. Mermer nasıl yenmiş. Sütun parçasının üzerindeki "İYON" yazısını okuyabiliyor musunuz?

Ortalıktaki bu sütun parçası da çok düşündürücü. Üzerindeki ilginç motiflerin yanısıra parçaların birbirine kenetlenmesi için yapılan yuvalar, ince hesaplar anlayana zengin ipuçları veriyor..

İşte, yine bir yudum su için kazılmış bir kuyunun başındayım. Yine antik sütun parçasının içi kabak gibi oyulmuş bir kuyu ağzı. Ve hemen yanında "antik villa" inşaatı için atılan temel!..

Akşamsefası

MERYEM GÖKTEPE

Sevgili Metin

Biliyorsun "sen ölmedin", hergün bizimle yaşıyorsun ve hala senin gülüşün katillere korku salıyor - Hani o kıskandıkları ağız dolusu gülüşün, her an bizimle olan ama sesine ölesiye hasret olduğumuz gülüşün.

Sevgili Metin,

Senin de bildiğin gibi bu ülkede çok garip şeyler oluyor. Sana ilk yazdığım yazıda ailemizden sözetmiştim, şimdi de bu ülkede neler oluyor ondan sözedeceğim.

Sevgili Metin bu ülkede binlerce kişi Hitler Almanyasını aratmayacak şekilde stadyumlara doldurulduu, yine aynı kişilerin gözü önünde bir gazeteci katledildi. Sonra neler demediler ki yok duvardan düşmüşsün de yok sandalyeden düşmüşsün gibi, bir yığın zırva. Sonra artık mızrak çuvala sığmadığından herşeyi kabul ettiler. Ettiler etmesine de işte bundan sonra bir savaş başladı; katiller ve onların koruyucuları ile bizim aramızda. Bu bir hukuk savaşıydı. Bizim istediğimiz en azından kendilerinin koydukları yasalara uymalarıydı. Bunu bile yapmadılar. Çünkü biliyormusun bunlar bir kertenkeleye benziyorlar, katiller ise sadece kuyruk ! Bilirsin kertenkele sıkışınca kuyruğunu bırakıp kaçar. Bu defada öyle oldu olmasına ama, kamuoyunun sahiplenmesi sonucu kuyruğu önce bıraktılar, sonra tekrar sahip çıktılar. Anladılar ki kuyruğu istemiyorduk biz sadece, gövdeyi de istiyorduk. Annem hep sana yakışırcasına METİN demiştim ya işte yine her fırsatta sorumluların da yargılanmasını istiyor. Onlar da sıranın kendilerine de gelebileceğini düşünmüş olacaklar ki şimdi o sıkışan kuyruğu kurtarma gayreti içine girdiler el birliği ile.

Sana çok güleceğin bir şey söyleyeyim. Bu devlet çok kandırıkçı Metin. Bu yazımı daha bitirmemiştim ki yeniden kuyruğu bıraktılar. Neden sözettiğimi anlamışsındır. Hani şu senin katillerin varya onları görevlerine iade etmişlerdi, bir gün sonra tekrar görevden aldılar. İade etmelerinin sebebi korkunç komik. Mahkemenin uzayacağını gözönünde bulundurarak bu vatanseverlerin (!) şereflilerin daha fazla mağdur olmaması içinmiş! Aslında bunu yapmakla şunu söylemek istiyorlardı, "Size aferin ! gidin nerede halkının mutluluğu için haklının sesi olmaya çalışanlar varsa öldürün."Böyle demiyorlar ama sen korkunç önsezilisin bilirsin ki yapmak istedikleri bu. Hani sana kertenkeleden bahsettim ya işte o Susurlukta bir kamyonun çarpması sonucu kazayla ortaya çıktı. İşte katillerini göreve iade etmekle bu kirli ilişkileri kapatıp seni bir kez daha feda etmek istediler. Ama yapamadılar, yapamayacaklar.

Babam hep derdi ya "Alma mazlumun ahını çıkar aheste aheste" büyük adammış doğrusu.

Evet Metin senin katledilişinden sonra ölümü hakettiğini savunan, o dönemin emniyetten gelen milletvekili şu anda yaşam ile ölüm arasındaki çizgide olan kızı için ne düşünüyor acaba? Hiçbir ölüm biçiminin , hiçbir evlada yakıştırılamayacağının ayırdımında mı? Kızının başında beklerken hiç vicdan muhasebesi yapıyormu? Ölüm ne demek Metinim, bilmezlermi ki yakışmaz senin ölümünü haklı bulanların genç gülüşlü çocuklarına bile...

Hani sen küçükken babam sana "Mehdi" diyordu ya sorarlardı neden diye, o da "Benim oğlum ölmeyecek, o sonsuza kadar yaşayacak" derdi şakayla karışık Biliyorsun "sen ÖLMEDİN" her an bizimle yaşıyorsun ve hala senin gülüşün katillere korku salıyor. Hani o kıskandıkları ağız dolusu gülüşün, her an bizimle olan ama sesine ölesiye hasret olduğumuz gülüşün.

Evet Metin, onlar seni unutturmaya çalıştıkça sen daha da güçleniyorsun. Çünkü sen giderken arkandan katillerinin resmini çekip yıllardır süregelen faili meçhul cinayetlerin de adresini gösterdin. Arkandan sana sahip çıkan, bu insanlık suçunu gözleriyle yürekleriyle mahkum etmiş milyonlarca insan bıraktın. Yine senin gidişinle gazeteci arkadaşların ve bütün duyarlı insanlar artık biliyorlar ki katiller cezasını çekmediği sürece ne onlara ne de halkımıza rahat yok. Biliyorlar ki bu vahşiler yargılanmadıkça, hiç kimsenin can güvenliği yok. Herşeyden önce eminim arkadaşlarında seni çok özlüyorlar. Çünkü sen yeri hiç bir zaman doldurulamayaak bir oğul, bir kardeş, bir amca, bir dayı, bir dost, bir sevgili oldun. Hatta o güzelim bedenine kıymasalardı yeri doldurulamayacak bir baba olacaktın.

Ama Metin dünyada zorbalar, lanetlenerek anılırken, sen sevgiyle, karanfille dostlukla, saygıyla anılacaksın.

Biliyorsun ya kardeşim 18 Ekim'de Aydın'da buluşmuştuk. 6 Şubat'ta da Afyon'da buluşacağız, bir sonraki durak ise belli değil...

Senin nezdinde tüm basın ve demokrasi şehitleri önünde saygıyla eğiliyorum. Hoşçakal .

Ablan Meryem...

Akşamsefası

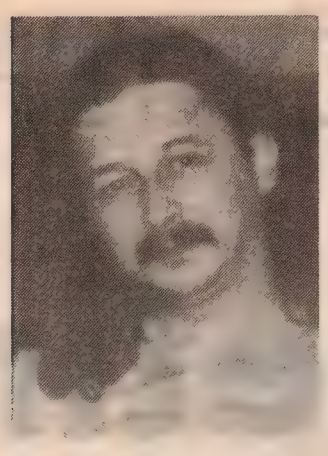

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

METİN BÜKEY

Metin Bükey Türk sinemasının rekortmenlerinden. Çok genç yaşlarda film müziği yapmaya başlayan Metin Bükey 3000'in üzerinde filme müzik yaparak dünyada da ulaşılması zor bir rekora imza atmış. Siz onu belki de en çok unutulmaz Samanyolu bestesiyle tanıyorsunuz. O aynı zamanda ayaklı sinema tarihi. Türk sinemasının dününe yönelik birçok ayrıntıyı, bilgiyi ondan öğrenmek mümkün. 1933 yılında İstanbul'da doğan Metin Bükey, müzisyen bir anne babanın ilk çocuğu. Kavala'dan göç eden babası Mehmet bey ud, Selanik'li olan annesi Münevver hanım da piyano çalıyordur. Dedeleri mübadeleyle önce İstanbul'a sonra da Samsun'a yerleşmiş. Bafra'da ilk tütün ziraatini başlatmışlar. Fakat Metin Bükey'in babası Kavala'lı Mehmet beyin aklında hep müzik vardır. *"Ben müzik yapmak istiyorum, benim mesleğim burda geçmez"* der ve İstanbul'a gelir. Ardından anne babası da İstanbul'a gelir ve Kasımpaşa'ya yerleşirler. Mehmet bey ve Münevver hanım çalıştıkları yerde tanışıp evlenirler. Metin Bükey ilk çocuklarıdır.

Ben Türk sinemasına fotokopi makinası olarak girdim.

"İstanbul Konservatuarı'na yazılmıştım. Hocalarımız Şefik Gürmeriç ve Münir Nurettin Selçuk'tu. Bugün radyoda ne kadar isim yapmış sanatçılar, müzisyenler varsa bu iki sanatçının yanında yetişti. Örneğin Alaattin Yavaşça, Tülin Korman, Nevzat Atlığ... Ben konservatuarda okurken sanatçılara da eşlik etmeye başlamıştım. Ud çalıyordum. O sıralar Arap filmleri çok yaygındı. Arapların meşhur şarkıcısı vardı, Abdülvahap. 'Aşkın Gözyaşları' diye bir film gelmişti, sinemalar kırılıyor. Mezarın başında bir şarkı sahnesi var, halk onu Arapça okuyor sokaklarda. Türk sineması Arap kültürü etkisinde kalmasın diye bir kanun çıktı. Ne kadar ithal film varsa, hepsine Türkçe şarkı yapılacak. O kanunla beraber Türk müzisyenlerine yeni bir saha açılmış oldu. Film sektörünün başına o devrin en büyük bestecisi Sadettin Kaynak geldi. Yanında da en meşhur şarkıcı Müzeyyen Senar vardı. Bugün Sadettin Kaynak'ın ne kadar meşhur olmuş şarkısı varsa, çoğu film için yapılmış şarkılardır. Sadettin Kaynak'ın saz ekibinde babam da vardı. Ben Türk sinemasına fotokopi makinası olarak girdim. O zaman fotokopi makinası yok, notaları ben çoğaltıyordum."

O yıllarda Suriye Pasajı'nın içinde Ses Film Stüdyosu vardır. Sahibi Necip Erses de Selanik'lidir ve Metin Bükey'in annesinin mahalle arkadaşıdır. O dönemin ünlü oyuncuları ve dublajcıları Ferdi Tayfur ve Adalet Cimcoz kardeşler de dublajı idare ediyorlardır. *"Bir de İpek Film stüdyosu vardı, burda seslendirilen filmler sadece kendi ithal ettikleri filmlerdi. Benim hayatımda en büyük rolü oynayanlardan biri de Ses Film Stüdyosu'nda sesleri alan Yorgo İliyadis'tir. Sadettin Kaynak bazen erken gidiyordu, ben de çoğalttığım notalarla denemeler yapıyordum. Birgün Yorgo İliyadis beni kenara çekti, 'kafanı kullan bu yaptığın iş çok önemli. Yarın öbürgün bir sinema patlaması olur Türkiye'de, özgün müzik yapmaya çalış' dedi. Ferdi Tayfur geldi yanıma, Adalet Cimcoz'la, o da 'bak Yorgo abini dinle, bizim söyleyeceğimizi o söyledi önce. Kafanı kullan, bu işe el koyarsın, daha gençsin' dedi ve ben böylece Türk sinemasına girmiş oldum. 43 senedir sinemaya hizmet ediyorum. Yovakim Filmeridis adında kameramanlıktan gelme bir yapımcı vardı Yeşilçam'da, Güven Film'in sahibi. Senkron masasında bir film seyretmiş Ferdi Tayfur, 'bir çocuk var çok yetenekli, müzikleri ona yaptıracaksın' demiş. Filmin adı 'Ebediyete Kadar'dı, yönetmen Turgut Etingül. O filme özgün müzik yaptım. Özgün Türk müziğiyle yapılan ilk filmdir."*

Bir şarkısın sen, Ömür boyu sürecek

Sonra bestekâr ve çok samimi arkadaşı Polat Tezer'le beraber plakçılık yapmaya başlarlar. Filmlere yaptığı müziklerin plaklarını çıkarır. O zaman Plakçılar Çarşısı, Doğubank'tadır. Plakları çok satmaya başlar. *"Birgün Hürrem Erman çağırdı beni. Siyah beyaz bir film seyrettirdi. Filmin adı 'Samanyolu', Nevzat Pesen çekmiş. Başrolde Göksel Arsoy'la, Belgin Doruk oynuyor. 'Ben bunun renklisini çekeceğim' dedi. 'İyi ama Türkiye'de renkli labaratuar yok ki' dedim. 'Ben seni niye çağırdım, sen kopyaları Londra'da yıkatacaksın' dedi. Ondan sonra ben 'Samanyolu' diye bir şarkı yaptım. Şarkıyı da Berkant'a okuttum. Sözleri Teoman Alpay'ındı. Aranjman okuyan şarkıcılar yok o zaman, sadece tangocular var. Bu şarkıyı kime okutacağım diye düşünüyorum. 'Berkant diye bir çocuk var Vasfi Uçaroğlu Orkestrası'nda, onun tonu bu şarkıya gider' dediler. Bunlar İzmir'de çalışıyorlarmış, atladım gittim. Berkant'a 'seni sabah alacağım ilk uçakla, akşam yine uçakla işine yetişirsin' dedim. 'Ne yapacağız abi İstanbul'da' dedi, 'sana plak okutacağım' dedim. Yalnız çok enteresandır, uçakta Berkant, 'abi şarkıyı merak ettim, bir mırıldansana' dedi. Mırıldandım, Berkant beğenmedi şarkıyı. 'Bunun için mi geldin İstanbul'dan' dedi. Sonradan da Berkant, Berkant oldu o şarkıyla. Şarkı öyle ilgi gördü ki, film korkunç iş yapıyor. Yurtdışında yapımcıların ilgisini çekti. Davit Alexandre Winter adında bir genç Türkiye'de, Kervansaray'da çalışıyormuş o yıllarda. Plağı alıp Fransa'da dünyanın en büyük plak kuruluşu Eddie Barclay'a götürüp, 'bu plak Türkiye'de çok büyük ilgi görüyor, yardımcı olursanız ben bu şarkının Fransızcasını okumak istiyorum' diyor. Plak Fransa'da çıkmış, listelere girmiş haberimiz yok. Sonra plak hemen hemen dünyanın bütün dillerinde söylendi. Tom Jones okudu, Dalida okudu.*

Dünya çapında bir kuruluş olan bestekarlar sendikası Saceм, bestekarı sendikalı olmadığı için plağın satışını durdurur. Plak şirketi Metin Bükey"i Fransa'ya davet eder, sendikalı yapmak için Metin Bükey o sıralar Maksim Gazinosu'nda Zeki Müren'e çalıyordur. Alt kadrosunda da Gönül Yazar vardır. İzin alıp birlikte Fransa'ya giderler. İlk akşam davet edildikleri restorantta ilk kez şarkının Fransızcasını dinlediklerinde Gönül Yazar'la birlikte ağlamaya başlarlar. Yıllar sonra, 90'da Fransa'dan emekli olur Metin Bükey.

Beklenen Şarkı

"Müzeyyen Senar'la Bursa'ya konsere gitmiştik. Oranın tanınmış iş adamlarından Hayri Terzioğlu, Müzeyyen Senar'a 'size bir ses dinletmek istiyorum, bu akşam davetlim olursanız çok memnun olurum' dedi. Konserden sonra Hayri Bey'in çiftliğine gittik. Orda gözlüklü, efendi bir çocuk vardı. Müzeyyen ablaı 2-3 şarkı okuduktan sonra o çocuk da bir şarkı okudu. O Zeki Müren'di. Sonra Hayri Bey bana 'aynı yaşlardasınız, Zeki İstanbul'a okumaya gelecek. Seni nasıl bulacağını söyle, gelince arkadaşlık yaparsınız' dedi. Sonra Türkuaz Gazinosu'nda yine Müzeyyen Senar'a çalıyordum. Zeki Müren gazete ilanlarından bulmuş, 'Müzeyyen Senar burda çalıyorsa, Metin'de burdadır' demiş. Geldi bir pazar matinesinde buldu beni. Müzeyyen Senar'a söyledim, Zeki Müren'in dinleyiciler arasında olduğunu. Mikrofona çağırdı, Zeki Müren 2-3 parça okudu, kıyamet koptu salonda. Şürkü Tunar bana 'sen bu çocuğun kıymetini bil. Yarın bana gelin birlikte' dedi. Gittik, Şükrü Tunar 'Bir Muhabbet Kuşu' adlı parçayı çaldı udla, Zeki Müren'e söyletti. Sonra bu plak olarak çıktı Grafson'dan, firmanın sahibi Mihran Gürciyan'dı. Sıfırdan bir plak şirketiydi, Zeki Müren'in tek plağıyla ihya oldu, fabrikalar kurdu.

Sonra birgün prodüksiyon amirliği yapan Adnan İrkut bana geldi ve 'Cahide Sonku seninle görüşmek istiyor' dedi. Gittim, 'Metin seninle dolaşan bir çocuk varmış, bu plağı okuyan. Bu çocuğu hemen bana getir' dedi. Zeki Müren'e 'Cahide hanım seni görmek istiyor' dedim. Ne yapacak acaba diye meraklandı, heyecanlandı. 'Biliyor musun babam Kaya Müren ona deli gibi aşıktı' dedi. Birlikte gittik Cahide hanımın yanına. Zeki Müren'e 'oğlum elimde bir senaryo var, sen böyle bir şeye tamam der misin?' dedi. Zeki Müren senaryoyu okudu, beğendi. Ertesi gün tekrar gittik Cahide hanımın yanına. Zeki Müren 'beğendim, kabul ediyorum, yalnız bunun adını değiştirmek mümkün mü acaba? Benim bir şarkım var, Beklenen Şarkı' dedi. Şarkıyı mırıldandı, 'Tamam' dedi Cahide hanım, 'şarkı güzel' dedi.

İlk çalışma gününün akşamı bütün ekibi Arnavutköy'de Kuyu restoranta götürdü Cahide hanım. Orda Zeki Müren'e 'bak oğlum dünyada insanlar kuyrukluyıldızı 100 senede bir görüyorlar. Sen de kuyrukluyıldızsın. Türk halkı senin gibi bir kuyrukluyıldızı 200 senede bile göremeyecek' dedi. Film piyasaya çıktı, kıyamet kopuyor. O filmle sinemalara kadın seyirciler de gelmeye başladı. Sonra gazinocular peşine düştü Zeki Müren'in."

Yaptığı birçok film müziğiyle ödüller de kazanır Metin Bükey. Samanyolu'nun dışında Yılmaz Güney'in iki filmine Acı ve Baba'ya yaptığı müzikler de vardır bu ödüllerin arasında. Bu günlerde çok değer verdiği ve sevdiği Yılmaz Güney'in filmlerine yaptığı müzikleri bir kasette topluyor Metin Bükey. *"Kazanç için değil, hatıra olsun istiyorum."* Güney Amerika hariç hemen hemen dünyanın bütün ülkelerini dolaşmış. *"Şimdi kendi stüdyom var. Bilgisayarlı kayıt yapıyorum. Televizyonlara, reklam şirketlerine cıngıl müziği yapıyorum. Ferdi Tayfur, Adalet Cimcoz ve Yorgo İliyadis'e çok şey borçluyum. Beni çok desteklediler"*

Akşamsefası

SOSYOLOK ECEVİT

Biz Toplum Olarak, Benim Suskunluğuma Hazır mıyız?

Takdir edersiniz ki, bu sorunun cevabını verebilme durumunda değilim. Fakat toplum hazır olsa da olmasa da artık susuyorum. Yani, siz kıymetli ÖKÜZ okurlarına veda ediyorum. "Ne acı..." der misiniz, demez misiniz; bunu da bilemiyorum...

Esasen, ÖKÜZ mecmuası haftalık periyoddan aylık periyoda döndüğünde ben de yazılarıma nihayet vermiştim. Gelgelelim, stoklu çalışan bir yapının insanı olduğum için, dosyalarda kalan bir yazım yanlışlıkla aylık ÖKÜZ'ün ilk sayısına girivermiş. Mecmuayı aldığımda pek şaşırdığımı söylemeden edemeyeceğim. Hem yazımı gördüğümde şaşırdım, hem de bir gençlik fotoğrafımdan çizilmiş vinyeti gördüğümde... Bu arada, fotoğrafın orijinalinde hiç de öyle gürbüz olmadığımı ifade etmek isterim. Hayatım boyunca belli bir kiloyu aşmadım, bu yaştan sonra aşacağımı da sanmıyorum... Ayrıca, "İçindekiler" sayfasında, köşemin yazarı olarak Can Kozanoğlu adlı gencin gösterilmesini de vahim bir hata biçiminde değerlendiriyorum. Geçenlerde, zaten hiçbir zaman ısınamadığım bu gencin Metin Üstündağ Bey ve Kutlu Esendemir Bey hakkındaki sözlerine kulak misafiri oldum da... Pek çirkin niyetler içeren bu sözler üzerine büsbütün soğudum kendisinden. İnanınız ki bir Şansal Büyüka Bey'le, bir Nuri Sesigüzel Bey'le, hatta RP milletvekili Ersönmez Yarbay arkadaşımızla karıştırılsam sesimi çıkarmayacaktım. Ama seviyesizliği iffetsizlik derecesine vardırılmış bu gençle karıştırılmak... Neyse... Diyeceğim o ki, bunları vesile ederek bir veda yazısı yazmaya karar verdim.

Anılar, anılar... ÖKÜZ mecmuasında yazmaya başlayacağım günlerde karşılaştığım bir genç, şöyle bir ifade kullanacak kadar çirkinleşebilmişti: "Abi, o dergiyi Lemancılar çıkarmıyor mu yaa? Ooo, manita işleri... Vurdun valla! Akşam başkasını götürürsün, gece başkasını!" Bu gence, yaptığının densizlik olduğunu pek sert bir dille ifade ettiğim gibi... Bilahare; hakikatin hiç öyle olmadığını anlamakta da gecikmedim. Ya da bana intikal eden bir talep, bir alaka olmadı. Bilemiyorum... İlgilenmiyorum da... Yalnızca, mecmuadan ayrılmamı böyle bir hayalkırıklığına bağlayabilecek dedikodulara karşı tedbir almak istedim, o kadar.

Veda mevzuuna geleceğim, fakat daha önce bu son yazımın başlığına dikkat çekmek hevesindeyim. İçinde "ben" geçen bir başlık atmak bana da nasip oldu, giderayak. Esasen, mecmuayla bir türlü sağlayamadığım uyumu veda satırlarımda sağlamak, mesela şöyle bir başlık atmak isterdim: "Suskunluğum ağır bir nöbete dönmüştü, çıldırmıştım!" Ne bileyim, başlıkla yazının arasına Kitab-ı Mukaddes'ten bir alıntı koyardım yahut mitolojik bir şiirden iki dize yerleştirirdim. Genç kardeşlerimizin gönlünü hoş ederdim. Fakat hayatım boyunca belli bir kiloyu koruduğum gibi belli bir çizgiyi korumaya da özen gösterdim. Niyetlendiğim pek çok şeyi yapamadım. Elim gitti, yazamadım.

İtiraf edeyim ki, ÖKÜZ mecmuasındaki yazılarımda bu durumun acısını çok çektim. Sosyalbilim insanlarının kaderiydi bu. Duyarlılıklar başkalarına düşerdi hep, kaba gerçekler bize...

Zanneder misiniz ki, şarap yüklü bir Akdeniz gecesinde, dilimizde denizin tuzu, dönmeyecek olanın hüzünlü şarkısını mırıldanmayız biz? Ama şarabın etkisi geçtiğinde, Akdenizli yüreğimizi değil, "Dam üstünde un eler, tombul tombul memeler"i yazarız. Söylem analizi yaparız. "Onbeş kızı kandırdım bir şişe lavantaya" şeklinde türkü yakan gencin gerçekliğine dalarız. Delikanlının her kolonya serptiğiyle yakınlaşabilen bir tuvalet bekçisi olup olmadığını araştırırız. Sonra? Sonra, ardımızda onca araştırma, cenazemizi üç kişi kaldırır. Beyoğlu'nda oturuyorsak Oktay Güzeloğlu adında bir bey dördüncü olur...

Zanneder misiniz ki, Açık Radyo'da "world music", Hür FM'de rock dinlemeyiz; "Radyo D'de Senem'le Ay Vakti'ni dinleyin, şiir tadında..." tavsiyesinde bulunmak istemeyiz?.. Ama kaderimize Kral FM'den Canbaz, satırlarımıza Radyo Fener'den Gecelerin Jönü düşer. Jön'e canlı yayında kaç kez küfür edildiğini ekleriz notlarımız arasına. Kulağımız radyoda, yıldızlarla göz göze gelmeye çalışırız... Yıldızlar da küskündür bize...

Zanneder misiniz ki, çılgın hikayelerimiz, ayrıksı çığlıklarımız yoktur bizim? Yeraltından ses veremez miyiz biz? "Önce sağ kulağımı kopardım, sonra kan kustum, irin kustum, sevgilimin ve babamın burunlarını ikişer parçaya böldüm, iki iki daha sekiz burun parçasıyla bir joint sardım." yazamaz mıyız? Ama kalemimizden şunlar dökülür: "İki iki daha dört eder arkadaşlar, gerçekleri saptırmayalım!" Kendimizi sıradan hissederiz. İki iki daha dört kişi ederiz. Ne kendimize, ne birbirimize yeteriz.

Zanneder misiniz ki, ucuz şarap içmeyiz biz? Bizim mahallelerimizde filozof deliler yok mudur? Bütün eski şarkıcıların iyi insan, bütün eski sinema oyuncularının gerçek sanatçı olduklarını bilmez miyiz? Çocukluğumuzda azınlık komşularımız olmamış mıdır? Elena'nın gözleri, Maria Teyze'nin dolmaları... Bir de, ölümünden sonra sandığının içinde Goethe'nin Faust'u üzerine, inci gibi elyazısıyla, onsekiz ciltlik bir inceleme bulunan marangoz Yannis... Hey gidi koca sarhoş, hey gidi koca Yannis... Yüreğimize gömüp delikdeşik anılarımızı, müşterilerine kazma sapı espriteri yapan nalburları yazarız biz; kollektif cinsel söylemin derinliklerine inmek isteriz. Bu yüzden çekiç bulunmaz evlerimizde. Çivi de... Acılara gülümser cılız bileklerimiz, kıl testereyle intihar ederiz...

Zanneder misiniz ki, biz sevmeyiz; içsel çelişkilerimizi satırlara dökmek istemeyiz? "Dingin gözlerindeki o deli bulutların beni, yalnız beni çağırdığını bilirdim. Galiba o yüzden dönmedim. Hangimiz daha çok kırmıştık birbirimizi, hangimiz önce terketmiştik. Yoksa, o deli bulutların çağrısı mıydı terkediş?" Biz de böyle sever, böyle terkediliriz; içimizi acıtan bir şeylerle daktilonun başına geçeriz ama sanmayın ki sevgiden öte sevi sözcükleriyle deviniriz. "Ulan beni Taksim Meydanı'nda kirletsinler ki..." şeklinde kibarlaştırabileceğimiz söylemin İstanbul dışına yayılma dinamiklerini irdeleriz. Her şehir bir hücredir bizim için, her şehri hücrelerimizde hissederiz...

Ve siz, yitik şehirlerin, unutulmuş kasabaların otel temizlikçileri! Az önce, tüm duygulardan sıyrılmış yüzüyle, yaşamı bunca bir tek kahkaha savurmamış, bir damla gözyaşı dökmemişçesine otelinizi terkeden müşteri, gözyaşlarından sırılsıklam bir yastık yüzü bırakmışsa ardında... Bilin ki o, gözyaşlarını ya içine ya küçük bir yalnızlık gölü olan yatağına akıtıp, araştırmacılığın azgın denizlerine açılan bir sosyalbilim insanıdır... Yastık yüzünde, öylesine akıp giden yaşamımızdan iki esrik dize yakalamaya çalışın. Bir sigara yakın, tozlu camların ötesindeki gökyüzüne bakın... Gökyüzü?.. Ah, otelimizden gökyüzü görünmez bayım! Burası Hüzün Palas...

Hüzün Palas'ın kederli bir konak avlusundan bozma salonunda, –Ah, bizim lobilerimiz olmaz bayım!– kararmış duvarları ortalayan cılasız, boyasız masanın üzerinde eski ÖKÜZ sayıları bulunurdu. Suskunlaşırdık. İçimizde dizginsiz eski zaman çığlıkları...

Tam mecmuaya uyum sağlamışken veda etmek... Ne acı... Yine de acılarla, hüzünlerle değil, kahkahayla, güzel bir fıkrayla veda edelim.

Yalnız, son noktayı koymadan son bir sitemde bulunmak isterim. Hiç ihtiyaç duymadığım halde bana küçük Ercan fıkraları yollayan okurlarımdan bazılarına ne diyeceğimi bilemiyorum. Benim küçük Ercan'ı işkembecide garson yapıp, minik yavruya "Siz yarım başı önden alın, kokoreçi arkadan ilave ederiz" dedirtebileceğimi nasıl düşündünüz, nasıl bu kadar çirkinleşebildiniz, seviyesizleşebildiniz? Neyse... Ağzımızın tadıyla veda edelim...

Öğretmeni küçük Ercan'a sormuş:

– Bana içinde şeker geçen bir cümle kurabilir misin?

– Tabii öğretmenim: Bu sabah bir bardak süt içtim.

– Aman Ercan, şeker bunun neresinde?

– Sütün içinde, öğretmenim!

Benim duyarlı yürek atışlarım, acılarım, hüzünlerim de sizlere aktardığım kaba toplumsal gerçeklerin içinde saklıydı belki. Kim bilir... Neyse... Efendim, şahsım ve küçük Ercan adına sizlere saadetler diliyorum. Her şey gönlünüzce yürüsün. Arzunuza göre, gülen yüzünüz solmasın ya da yüzünüzdeki derin çizgilerden keder eksik olmasın... Nasıl rahat ediyorsanız öyle, bilemeyeceğim artık.

Akşamsefası

Güzel İnsan Ferruh

ENDER ÖZKAHRAMAN

MUHSİN KIZILKAYA
KÜRDİLİHİCAZKAR

"Ağlamadan, dillerim dolaşmadan, yumruğum çözülmeden gecenin karşısında, şafaktan utanmayıp utandırmadan aşkı, üzerime yüreğimden başka muska takmadan, konuşmak istiyorum" **İsmet Özel**

Vertigo

İnsan belli bir yaşa gelince artık rüyalarında uçamıyor demişti bir gün bir arkadaşım. Bu yargısını, masanın etrafında toplanmış olan bizler tartışmaya açmış, her kafadan bir ses çıkmış, kimisi ileri yaşlarda, rüyalarda uçamamayı yaşlanmanın belirtisi saymış, kimisi de, uçmak aslında saflığın, çocuk kalmanın bir sonucudur; dolayısıyla belli bir yaştan sonra çocuk masumiyetlerimizi yitirdiğimiz için rüyalarımız bile bize madik atar; artık rüyalarda uçamayız demişti.

Gençlik çağlarında her şeye yeni başlamanın verdiği bir coşku var; içimizi kıpır kıpır tutar. Hayatında ters giden bir şeyleri değiştirmeye muktedirsin; o gücün bizzat sende olduğunu biliyorsun üstelik; bu sanki bir iksirdir, gençlik ateşidir. Taş henüz sert değil, siyahla beyaz ayırdedilmez, hayat zor bir şey değil, ona karşı durulabilir. Dolayısıyla ayakların yere basmıyordur; gerçek hayatta, canın istediği zaman, zora düştüğün an uçabileceğini, seni kayıtlayan her şeyden uçarak kurtulabileceğini sanıyorsun. Rüyalarında o yüzden uçuyorsun. Çünkü hayat karşı konulabilecek bir şeydir senin için. Ama belli bir yaşa gelince, yavaş yavaş yaşlandığını hissedince, artık arınmayacağını, her şeye yeniden başlayamayacağını, hayatın tabii seyrini kabullendiğini görüyorsun. Artık ayakların yere değiyordur. Artık mucizelere yer yoktur hayatta. Ayakların yere bastığı için de, yer çekimi uçmanı engelliyor. Hayat kocaman bir şamardır; yüzünde, vücudunda, yanaklarında onun izlerini görüyorsun. Bu önüne geçilmez gerçekler hayatını kuşattığı için, rüyalarına da nüfuz ediyor. Artık belli bir yaştan sonra rüyalarında bile uçmamaya başlıyorsun.

Bu minval üzre rüya aleminin büyülü dünyası üzerine giriştiğimiz tartışma uzamış, rüyalarımızla hayatlarımız arasındaki ilişki üzerine derin felsefi analizler yapmıştık. Herkes sırayla gördüğü bir rüyayı anlatmış, peşinden herkes kendince o rüyayı tabire girişmişti.

Her şeyi bir kamera gözüyle gördüğüm bir rüyadaydım. Gece televizyonda seyrettiğim "Leon" filminin etkisinden mi, ekranlarda her gün canlı görüntülerini seyrettiğimiz polisiye filmlere taş çıkartacak şiddet ortamının bende yarattığı bilinçaltı oyunlarından mı, bilmiyorum; harabe gibi bir yerde kıstırılmıştık; peşimizde silahlı adamlar... Kıstırıldığımız yerden tek başıma kurtuluyor, bulutların arasından gidermiş gibi, dağ bayır, çayır çimen demeden uçuyordum. Altımda sonsuz bozkırlar, yüksek yarlar, yalçın dağlar, derin kalyonlar... Bir vadide akan ırmak sınırdı benim için, iki ülkeyi birbirinden ayırıyordu ırmak. Sınırın karşı yakasında koyun güden bir çoban vardı, aynı zamanda siyasal sığınma ta-

leplerini kabul edip etmemekle yetkiliydi ve hedefim o çobana ulaşıp, başka bir ülkenin topraklarına girip, ondan siyasal sığınma talebinde bulunmaktı. Böylece peşimdeki adamlardan kurtulacaktım.

Peşimdeki adamlar yetişmeden, -onlar karada ben havada yolculuk yapıyorum-, çobanın yanına konuyor ve can güvenliğimin tehlikede olduğunu birkaç kelimeyle anlatıyor ve acil sığınma talebinde bulunuyorum.

Rahatlamış, derin bir nefes alarak uyanıyorum bu tuhaf rüyadan. Ağzım kurumuş, susamışım. Yataktan kalkıyor, ışığı yakıyor, mutfağa geçip büyük bir bardağa su doldurup kana kana içiyorum. Birkaç saat, belki de daha fazla bir zaman dilimi içinde gördüğümüzü sandığımız uzun rüyalar, aslında uykudaki toplam süresinin saniyenin binde bilmem kaçı kadar bir süre içinde olup bittiğini anlatmıştı yukarıda anlattığım, rüyada uçma üzerine ahkâm kesen arkadaşlarımdan biri. Yatağıma geri döndüğümde uykum kaçmıştı. Gördüğüm rüyanın etkisini azaltmak için uyandığımız sabahların ruh hali üzerine düşünmeye başlıyorum.

Nedendir bilmem; ilkokuldaki o çocuk günlerime gittim o kâbus dolu rüyadan uyanıp, uykum kaçmış, yatağımda fır dönerken. Nedense onu düşündüm. Yıllardır rüyalarımda uçamıyorken, bir anda, hiç beklemediğim bir anda, kırların bayırların üstünden tedirgince uçarken, -beni öldürmek isteyenlerden kaçıyor, başka bir ülkeye sığınmak istiyordum- uyanır uyanmaz o geldi aklıma.

Sabahları hep aynı coşkuyla kalkardım yatağımdan. İlkokuldaydım. Beşinci sınıfta... Onunla aynı mahallede oturuyorduk. Ona aşıktım. Onu bugün de göreceğim, bugün de coşkulu geçecek, onunla oyun oynayacağım, onunla çimenlerin üzerinden yuvarlanacağım, sınıfta öğretmen soru soracak, cevabını bir tek ben bileceğim, bildiğim için de ona bakıp böbürleneceğim, bak seni seven adam her şeyi nasıl da biliyor diyerek ona kendimi ispatlayacağım, kur yapacağım diye sabahları daha bir heyecanla başlardım güne.

O zamanlar benim için uyanılan sabahlar, onun için uyanılmış sabahlardı. Gün onu göreceğim diye daha güzel başlardı. İnşallah gece çok uzun olmaz diye uyuduğum o gecelerde gördüğüm bütün rüyalarda onu görür, uçardım, uçardım...

Onu düşündükçe şimdi, sadece gözleri geliyor aklıma. Bal rengindeydi. Bazen küçük bir çayırlığa dönüşürdü... Kirpikleri uzundu. Sabahları annesi sürme çekerdi gözlerine. Etrafını saran kapkara sürme halkası, içindeki küçük çayırlığı ortaya çıkarır, felaketim olurdu. Saçları uzundu; kol kol, örük örüktü. Annesi örüklerinin ortasına düğüm atardı. Düğüm atmadığı zamanlarda örükleri topuklarına vurur, eğilince yerlerde sürünürdü saçları.

Sabahları ondan önce uyanır, evlerinin yakınındaki duvarın arkasına siner, evden çıkışını gözler, çıkar çıkmaz da tesadüfen yoluna çıkmış gibi yapar, birlikte yürür, bazen hemen hemen hiç konuşmaz; o hep başı önünde, ben karşıki dağları seyrederek, zaman zaman ıslık çalarak okula giderdik. Aynı sınıftaydık. Aynı sırada oturuyorduk. Ona aşıktım. Aşkımı hiç belli etmiyor, renk vermiyordum.

Yanağından ilk öptüğüm kızdır o. Sınıftaydık. Yalnızdık. Cesaretimi topladım; yanağına bir öpücük kondurdum. Sınıfın açık duran penceresinden, belki de heyecandan, çokça da utancımdan, iki katlı binanın ikinci katının penceresinden atladım aşağıya. Yere düşer düşmez, acıyan yerlerime aldırmadan kafamı kaldırdım. Pencerede tedirgin ve korkmuş beni seyrediyordu. Yüzüne bakamadım uzun süre, utandım. Bizim oralarda aşkını belli eden bütün delikanlılar, sevgililerini yanaklarından öper. Ben de öyle yapmıştım. Benimki masum bir öpücük değildi anlayacağınız.

İlkokul bittikten sonra, hemen evlendirdiler onu. Dağ köylerinden birinde, civardaki bütün kızları görüp de beğenmeyen, ille de istediği birini bulmaya ahdetmiş, büyük bir ağanın, namlı bir eski zaman eşkiyasının oğlu Ahmet'e verdiler onu. Dağ köyüne, eşkiyanın oğluna gelin olarak götürüldükten sonra, araya zaman girdi. Yıllar geçti, onu unutmam zor oldu. Peşinden çok ağladım ve sonra alıştım yokluğuna. Zamanla da unuttum; herşey küllendi.

Yıllar geçti aradan, 1988 yılında, eski zaman eşkiyalarının öykülerini toplayıp kitap yapmak üzere gittiğim Hakkari'de, yolum köylerine düştü. Bir eski zaman eşkiyası olan kayınpederiyle de konuşacaktım. Onu göreceğimi hiç tahmin etmemiştim. Ama gördüm onu. Dört çocuğu vardı. Gözlerindeki çocuk masumiyeti kaybetmiş, kadın olmuş, avurtları çökmüş, yorgun biriydi artık. Bir tek, yuvalarına kaçmış bal rengi gözleri hâlâ öyle hüzün doluydu. Köyden ayrılırken, evin önünde uzun uzun baktı arkamızdan. Bir kez dönüp baktım ardıma, bıraktığım yerdeydi. Bir daha da görmedim.

1996 yılının aralık ayında, akşam üzeri, televizyonda haberleri seyrediyordum. Çukurca yolunda, PKK gerillaları, korucu taşıyan bir minibüse pusu kurmuşlardı. Kurtulan yoktu. Spiker, ölenlerin adlarını saymaya başladı. İçlerinde tanıdık biri vardı, (o adı nasıl unutabilirdim ki) ama emin değildim. Sordum Hakkari'ye, yanılmamıştım; o minibüste ölenlerden biri de onun kocası Ahmet'ti.

O gerçeküstü, kâbus rüyadan uyandıktan sonra, çok gerilere, rüyalarımda hemen hemen her gece uçtuğum zamanlara gittiğimde nedense onu hatırladım. Beni rüyalarımda ilk uçuran uzun saçlı, uzun kirpikli, bal rengi gözleri olan kıza...: O gittikten sonra bir şekilde beni hep kovalayan, bırakmayan hikayesine...

Evet, yıllar sonra bir kez daha uçmuştum rüyamda ama bu kez, peşimde yüzleri kar maskeleriyle örtülmüş, ellerinde ateş kusan öldürücü silahlar olan ve beni öldürmek isteyen kara elbiseler içinde korkunç adamlar vardı.

Hayat vız gelir bana, her şeyle başedebilirim diye uçmuyordum. Korkudan, peşimdekiler yetişecek beni öldürecek diye uçuyordum. Onun için bir çobandan siyasal sığınma talebinde bulunuyordum.

Şiddet rüyalarımızı bile gaspetti. Çocukluk anılarımız kir, pas içinde...

Akşamsefası

CÜNEYT ÖZDEMİR

Duvaksız Gelin

Sırtı poposunun biraz üstüne kadar açık. Etek boyu çoktan diz üstünü geride bırakmış. Tüm vücut hatları cömert ve cüretkarca ortada. Her attığı adım şehvetkâr ve ürkek bakışları üzerinde topluyor. Bembeyaz gelinliğini alelade bir elbise gibi taşıyor. Nikah masasına, tek bir erkeğe teslim olmaya giderken bile, diğer erkeklere göz kırpmayı ihmal etmiyor. Onların EN gizli ve en korkutucu düşlerini teslim alıyor... Masumiyetini daha önceki evliliklerinde bekaretiyle birlikte kaybetmiş bir kadın duruyor karşımızda. Tüm davetlilerin aklını başından alan bir gelin...

İşte istanbul böyle duvaksız bir geline benziyor. Ve biz İstanbul'un davetsiz misafirleri, Anadolu-'nun zorunlu gurbet kuşları rastgele girdiğimiz bir düğün salonunda hayatımızda ilk kez böyle bir gelinle karşılaşmanın şaşkınlığını paylaşıyoruz. Tanımadığımız bir kolun sahneye çekmesiyle kendimizi bir kasap havasının ortasında bulur gibi İstanbul'un umarsız sokaklarında buluşuyoruz. Birbirimizi tanımadan yan yana omuz omuza harala gürele hayat kavgası veriyoruz.

· İstanbul için henüz yalnızlıklar senfonisi yazılmadı. ancak ne yazık ki doğru dürüst bir beste de yapılmadı. İstanbul dün ile bugün, gelenek ile modernite arasına sıkışmış. Binalar camiler ya da tarihi yapılar değil söz ettiğim. İnsanlar, insanları bu şehrin. Duvaksız gelinleri, damat adayları ve şehvetli saf konukları...

Uyumsuzluğun uyumu var. Adı konulmamış sınırlar var. Kurtarılmış bölgeler var... Sokaklar, caddeler ve setler arasındaki uçurumlar öylesine yüksek ki insanı bakmak bile ürkütüyor. Bakmıyor zaten kimse. Koskoca İstanbul'da herkes kendi küçük dünyasında kendi İstanbul'unu yaşıyor. Beyoğlu'nu turlayanlar, Cihangir'de oturuyor... Akmerkezde alışveriş edenler akşamları Etilerde ki barlara gidiyor. Ümraniye'de Show TV, Star, Kanal D seyrediliyor. Sultanbeyli'de Fatih'de iftar saati TGRT, Kanal 7'de, samanyolunda bekleniyor.

Kimi şeratın keskin kılıcını gönlünde taşıyor, kimi kemalizmin anıtlarını... Sağcısı, solcusu kalmadı gerçi. Herkes kendi hesabına bakıyor ya da ne işine gelirse O'nun peşine takılıyor. Ekmek kapısı ideolojileri arkasında sakılıyor. Ekmek kavgası herşeyin önünde koşuyor.

Bir kaç kamera şakası dışında boğazı seyretmek bedava. Birkaç türbe ve bir kaç psikoloğu bir kenara bırakırsanız. Bir tek dolmabahçede Martılar her gelenen derdini dinliyor. Ve Beşiktaş, Üsküdür arasında çingene vapurlarında nedendir bilmem kimse birbirinin yüzüne bakmıyor. Sarı ışıklar daha kırmızıya dönmeden arkadaki arabalar hep kornaya basıyor. İstanbul günleri biraz kaba saba tüketiyor.

Bizansın surlarında artık Cüneyt Arkın koşmasa da bu şehrin insanları bizans oyunlarını çok iyi biliyor. Kenarda köşede sıkışıp kalan insanlarına değil sözlerim. Onlar hala babadan kalma değerlere inanıyor. Beni en çok yükselen değerleri mihenk taşı yapan dostlarım korkutuyor. İnanın bana insan bu şehirde yaşamadan hayatın hiç ummadığınız bir anda suratnızın tam ortasına bir tokat gibi inebileceğini tahmin edemiyor. Duvaksız Gelinlere yaşanan güven bunalımı şehrin bürolarında, plazalarında ve çok katlı apartmanlarında boşluklarında yankılanıyor. İstanbul "güç" isitiyor, "hırs" istiyor, "iktidarı " seviyor.... Gerisine çok da önem vermiyor. İster bir gecekonduya sığının isterseniz bir öğrenci yurdunun floresan ışıkları altında yaşayın. Ya da boğaza hakim bir tepeden gözleyin geride kalan 19 tepe farketmiyor. Yalnızlığınızı örtemiyor, bir yaz gecesi ya da karadenizden marmaraya uzanan yıldızların gölgesi... Sığındınız omuzlar çekiliveriyor, tutmaya çalıştığınız eller boşlukta kalıyor, sözcükleriniz her gün bir kez daha kazılacağını bildiğiniz sokak aralarında kayboluyor.

İşte tam bu sırada Duvaksız bir gelinin geçmiş zaman hikayeleri karşınıza çıkıyor. Kalemlere inansam de "fi tarihi" öyküleri beni kandırmıyor. Kaybolan masumiyetler bir akşam vakti Ortaköyde ne yazık ki karşıma hiç çıkmıyor. Rum eli ya da çengel köyü hiç fark etmiyor. Boğaz her iki yakasından da aynı derinlikte ve yalnızlıkta görülüyor.

Yine tahrik ediyor. Bu şehir insanı günaha davet ediyor... Bir gece vakti dışarı çıkabilir ve hayatınızı değiştirebilirsiniz. Eğlenme olasılığını ve katil olma riskini aynı, kadehlere, aynı tavernaya, aynı duyguların içine sığdırabilirsiniz. Ve her attığınız adım yazılmamış bir film senaryosudur. Tek biliğimiz çoktan kilişe olmuş replikler. Bizim replikleriniz ya da bu şehrin her köşesinde farkında olmadan attığımız adımlarımız.

Biz, bu şehirin gönüllü köleleri, önümüzden çekip giden bilmem kaç grostonluk gemileri seyretmeye mahkumuz. kaçak yolculuklara yalnızca hayallerimizi yükleriz. Yalnızca bildik şehir haltlarında gezinmeyi severiz. Bu yüzden o gemilerle gelenler keşfeder bu şehrin romantizmini...

Eşşek gibi çalışmaktır bize düşen. Zaman iki köprünün ayaklarının dibindeki bir sabah trafiği kadar sıkıcı ve ağır akıyor. Hayat bir grev bilinciyle otoyollardan tarihe ulaşıyor. Boğaz sularının gezi vapurları, ya da Osmanlının tarih zengini sarayları "haram" bize... Ev ödevine mahkum okul çocuklarıyız hepimiz.

İstanbul sokaklarında evi düşünüp huzursuz...
Ev'de sokaklara imrenip mutsuz..

Kasap havası ne kadar çalarsa bu duvaksız gelinin düğününde o kadar halay çekilecek. Ritm ne kadar hızlanırsa hızlansın bu anlamsız uyum bozulmayacak. Ayaklar bir çemberin içinde koşturacak. İki sağa bir sola atılacak..

Umurumda değil Murat Belge'nin İstanbul sokakları ya da Giovanni'nin yeşilçam masalları. Benim derdim beni bu denli mutsuz kılan bu şehrin insanları. Sessiz çalışkan, mutlu, hain, dinsiz ve dinci, dost ve düşman, katil ve kurban olabilmeyi aynı anda başarabilen iki yüzlü insanları. Yoksa martıların yüksekliğinden baktığım ya da serin bir yaz akşamında seyrettiğim İstanbul'la değil derdim. Duvaksız bir gelin benim derdim. İnsanları bu şehrin. Dostlarım... Ve düşmanlarım...

Duvaksız bir gelinin namus anlayışı belki de kafama takılan. Gelinlik faturasını çalıştığı şirkete ödeten bir gelinin düğününde, bir kasap havasının halay takımında yer almak üzmüyor da beni, şu damadın durumu endişelendiriyor. Londra'nın ıslak sokakları ya da New York'un yüksek binalarında dolaşan ihanet rüzgarlarının bir "karayel" gibi hızla bu şehre yöneldiğini bilmem beni huzursuz ediyor. Oysa benim ruhum "meltem'lerin" esiri. Anadolu'dan esen çocuksu bir masumiyetin etkisi var hala üzerimde. Hayallarimde yabancılara yer olmayan, kasap havası çalınmayan, güdüsel halayların çekilmediği düğün törenleri var. Ve bir duvağın arkasında gizli masumiyet düşleri. Sonu belli evliliklerde değil yoksa marifet. Yoksa bir kadından ayrılmak da zor değil.. Ya da bir şehre arkanı dönüp yaşamak. İnsanları görmemek, düşünmemek değil... "İyi günde, kötü günde" beraber olmayı başarabilmek önemli. Bir de dostlukları bir şehrin ara sokaklarında kaybetmemek.

Her geçmeyen gün hayatı biraz daha ağırlaştırıyor, biraz daha zorlaştırıyor. İstanbul'a duvak ne kadar çok yakışıyor...

Akşamsefası

TUNCER ERDEM

sessizce geçiyor gün

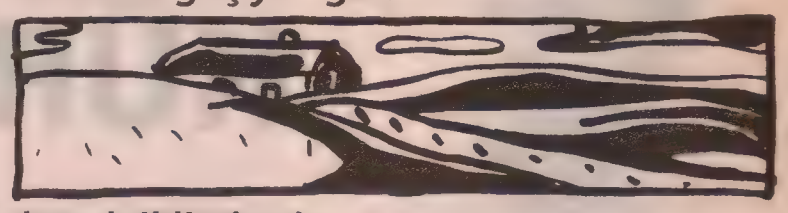

kurak iklimlerde

tütku yok

çocuklar ölmüş

şenlikler gizlilerde...

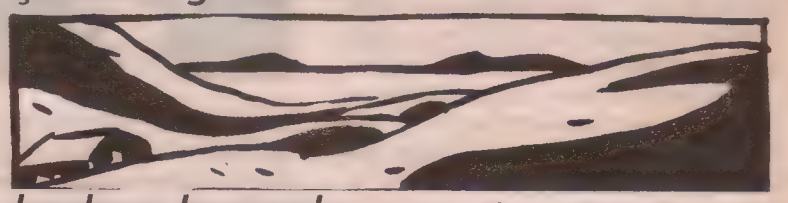

bozkırın kıyısında

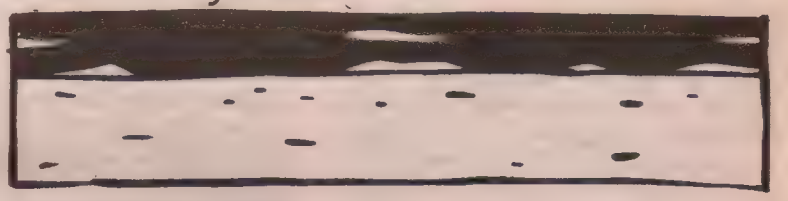

bir tatlısu gölü

duruyor sessizce

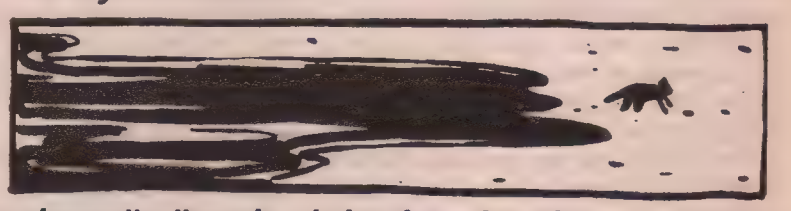

akış yönü yok, dalgalar sinmiş

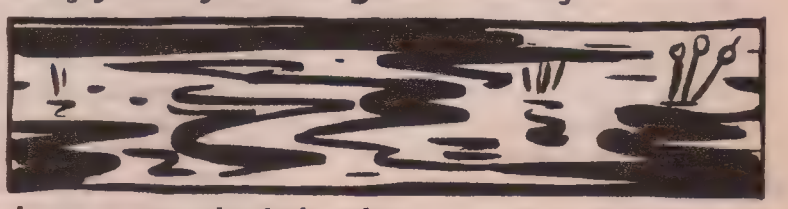

hayat, en derinlerde

AYÇA ŞEN

Küçük Hayvanlar

Evim şehrin merkezine oldukça uzakta. Çıkıp gitmek için bile çok uzun yol katetmek gerek. Herhangi bir ülkeye uçakla gitmekten daha uzun bir yol. Üstelik de sanki geri dönüşü yokmuş gibi bir yol.

Şehre gitmeye çok korkuyorum. Yine aynı, kabuslardakilerden tek farkları, güldüklerinde eksik dişi olmayan insanlar.

Kahkahalar, ışığı olmayan ışıklı mekânlar, aynı espriler, sonu gelmeyen bir de müzik yayını pis şehrin göbeğine, göbeği açıkta bırakan. Bu şehir böbreklerini üşütmüş. Yerine bütün ağrılarını ben çekiyorum.

Sanki altını temizlemek istesem, zehirli böcekler fışkıracakmış gibi panzehirini bilemediğim.

Korkunç. Büyüğün küçültülmüş hâli.

Bazen düşünüyorum, hiç beklemediğim, beynimin fonksiyonlarını kaybettiği zamanlarda. Madem öyle, ben de timsahları küçültsem ya da dinozorları, evimin her yerine serpiştirsem. Köpekleri, kedileri, kurtları, aslanları küçültüp mutfağa, banyoya koysam. Ne yaparlar, ne yerler, günlerce baksam dursam, sokağa hiç çıkmasam. Eğer çok gerekirse, kar yağdığı zamanlarda küçük kurtları büyütsem, kocaman yapıp onlarla şehre insem. İnsanlara saldırıp, kollarını, bacaklarını ısırsam. Katı etlerini kıtır kıtır yesem. Bütün şehir kan revan içindeyken, ağzımdan akan kanlarla ve ayaklarımın altındaki eğlenen cesetlerle koklaşsam, naralar atsam ama sesimi duyamasam şehrin göbek deliğini yaran garip, şimdiye kadar hiç duyulmamış bir müzik türü yüzünden. Müzik yükseldikçe yükselse, kalbimi yerinden çıkarıp tekrar yerine koysa ve patlatana kadar bunu yapsa. Patlayınca da evimde ellerimle beslediğim bir küçültüp bir büyüttüğüm kurtlar atlasa üzerine kalbimin, arkalarından ağlar diye, zerre lokma bırakmasa, nankör kedilerden bile daha kör.

Sonra karaciğerimle idare edip, çünkü onlar en azından eve kadar götürür beni, tıpkı benzin göstergesi sona dayandığında bile elli kilometre gittiği gibi, eve varsam, arada istop ederek, topu tutarak, "istop" diyerek eskileri düşündükçe, yakalayarak seyrederken film şeridinde hayatımın en ufak ayrıntılarını.

Sonra eve geldim diye sevinip üzerimdeki kan kokusunu ciğerlerine çeken, pıtır pıtır akan damlacıklarını yalayan saygısız ev hayvanlarının üzerine tarım ilacını boca etsem, şehirde çalan müziği ömrümde ikinci kez son sürat dinleyerek can çekişmelerini izlesem, nankörlüklerinin cezasını verdiğim için kahkahalarla gülsem karşılarına geçip. Üstelik güzel günlerimizi bir an bile hatırlamadan, ben de nankörlük edip.

Nasıl olsa çok var bu hayvanlardan dünyada diye kendimi ferahlatsam, lağım faresi alıp koynuma, öyle uyusam bu gece de değişiklik olsun diye.

Sabah uyandığımda farenin leşiyle karşılaşsam altımda ezildiği için. Belki değişiklik olur, kan gelir siyah beyaz hayatıma.

Şehre inmemek için kocalarını aldatan kadınların ikinci sınıf yalanları gibi kendime bahaneler, yalanlar bulsam ve her gün ayrı bir bahaneyle şehirden uzaklarda yaşasam. Ve hatta, şehrin varlığından öyle bir rahatsız olup, adım atılmamış tek nokta kalmayan kaldırımlarını bombalayıp devletten ihale alsam ve bir daha hiç kaldırım yapmasam insanların üzerlerinde yürüyecekleri. Kaldırım taşlarını saya saya, çizgilerine basmaya gayret göstererek yürüyen hastalıklı insanlara da kaldırım yerine parlak karolar koysam banyolarına, onları saysalar tuvalette içlerini boşaltırken. Ya da bana ne, hiçbir şey yapmasam, karolara harcayacağım paralarla kendime güzel mermerler alsam, üzerine nefret ettiğim insanların isimlerini yazsam, ölüme hazırlasam yavaş yavaş. Sonra da pişman olsam ölümlülere sadece ölüm verebildiğim için kendi çapımda. Sonra elime kocaman bir taş kırma makinesi alıp, iç organlarım parçalanana dek bassam mermerlerin üzerine, unufak etsem.

Sonra bu kadar sinirin ne kadar yıpratıcı olduğunu düşünürüm muhakkak. Aman işte, öyle bir dengesizliğin içine düşerim ki böyle zamanlarda, bir terazi çıksa o anda karşıma, zavallı, kaç kilo geldiğimi bile bulamaz dengesini kaybettiğinden. O dakika hassas kantar bile işe yaramaz. Ne yapsın, o da haklı kendine göre... Olsun, ben yine o sinirle onu da kırarım. Paramparça yapıp, ibreyi havaya atarım. Hava aslında kaç kilo eder, çoktandır merak ederim. Sonra aldığım havanın ağırlığını kaldıramam, yere çöker, yalnızlığın da etkisiyle, ama evin en yalnız duvarına dayanıp, sırtımı duvarın pürüzleri sıyırıp kanatana dek bastıra bastıra bütün gücümle çöker, kafamı saçlarından kavrayarak ve bütün kaslarımı son sürat sıkarak, karnımın içine sokmaya çalışırım, dişlerimi kırılana dek sıkarım. Kafam göbek deliğimden içeri girmez bilirim. Olsun, ben de o zaman saçlarımı çekerim. Alnımı tırnaklarım, paramparça ederim, gözaltlarımı çekiştiririm, etlerimden tekrar heykel yapar gibi, kendimi yeniden yoğurup yaratır gibi küçük çapta bir yaratana isyanla dizlerimi ısırırım. Burnuma gelen küçüklüğümden kalma diz kokusunu içime çekip, zamanında en çok kanayan dizimin yine dönüp dolaşıp kan ağladığım zamanlarda karşıma çıktığını görürüm. Bu sefer şaşırırım. Çünkü bu kadar da kararsız olamaz mutsuzluk. Eskiden yere düşüp kanayınca burnuma kokardı çünkü, öyleyse şimdi ne işi var en beklenmedik zamanlarda dizimin? Ben bunları düşünürken bir de bakmışım ki, genzimden aşağı deniz suyu gibi gözyaşım akmış, ben ağlamayı durdurmuşum, hatta öyle ki, konu kapanmış, ben susamışım. Çünkü boğazım kurumuş.

Bütün bunları yaparken bile derinden bir aşkı yaşatırım içimde. Herşeyi pisletikçe anlarım o zaman içimde aslında tertemiz kalan tek bir saflığı, tek bir kişiye ayırdığımı. Kimin için ayırdığımı hiç merak etmeden kendi içimde yaşarım sonsuza dek. Çünkü bilirim ki, tanıdığımın ikinci dakikasından itibaren acımasızca ilaçlarım küçücük insan kalbini. Sonra pis bir acıma doldurur içimi. Bunları bilirim ama kendime bile anlatamam, kendime bile açamam. İnsanüstü birini aradığımı bilirim ama hayvanları da zehirlediğim gibi insanüstüyü de zehirlerim bir pundunu bulup en kısa zamanda. O zaman da anlarım ki, aslında nefret ederim kendimden ama bir yandan da aşığımdır içten içe kendime. Pek farkı yok. Bizim gibiler hep salaklara aşık olur. Dünyada benden salak yoktur, öyleyse, kendimden başka da bana yar yoktur.

Şimdi, bence önce canan, sonra can. Ben hem canım hem de canan. Öyleyse var mı lan bana yan bakan?

Yok. Öyleyse neye uğraşırım saatlerdir? Hem yan bakmışlar, düz bakmışlar, umrumda mı? Bakışlarım kaymış benim de yalnızlıktan, uykusuzluktan, mutsuzluktan.

Çocukken de böyleydi. Yatılı okurdum zaman zaman. O zamanlar kayardı gözlerim annemi özleyince. Şimdi de öyle, çok yaralanınca, kanatlarım kırılacak değil ya, işte benim de gözlerim kayı kayıveriyor. Bilhassa sokaklarda, öyle çok kayıyor ki gözlerim, kendimi toplamam gerekirken daha da ayrılıyor birbirinden, heryeri görüp sonuna kadar üzülmem için.

Sadece gözlerim değil, sözlerim de öyle. Bazan öyle ayrılırlar ki, bir gün kırılıverecek ince bir bardak gibiyken, ertesi gün heryeri bombalayan nazi subayı oluveririm aptal insanların vazgeçemedikleri savaş filmlerindeki gibi.

Şimdi, ben, ne yapayım? Nerelere gideyim? Nereleri bombalayayım? Yine geniş bir yelpazede mi sunayım size bilançoyu? Bombayı hakeden yerlerin listesini açayım çarşaf çarşaf, üzerlerine işediğim gibi bir zamanlar, satır satır ağlayıp ıslatayım çarşafları ıslattığım gibi tıpkı... Sonra son pişmanlık nasıl fayda etmiyorsa, kendime de faydam olmaz zaten, kalkıp hiç üşenmeden gezeyim, son kez bakayım etrafa geniş geniş, kim ayırdıysa yine gözlerimi gözlerimden, basayım tahrip gücü yüksek şeyleri tam tepelerine. Bu sefer de ben ayırayım birbirinden kolları, bacakları, kafaları, o kalabalıkta gözle görülemeyecek gözleri...

Sadece tek bir saniye içinde hissettiklerimi içime sığdıramıyorum zaman zaman. Allahım, içim içime hakikaten sığmıyor bazen. Nedir bunun adı? Ve neden hep nefret olup akıyor her aşkta, mutlulukta, kanser eden dar gecelerde ya da en ferah havalarda, rengarenk gökyüzünü gördüğümde, hatta bazen gökkuşağı bile görüyorum bu yaştan sonra, hava kopkoyu renge bulandığında benim gibi ve bazen de koyun koyuna yattığımda en sevdiğimle? Bunun adı nedir? Ben ismini koyamıyorum. Bazen aşk diyorum, bazen bilinçaltı, bazen ilham, bazen kendimden geçip "tasavvuf mu yoksa lan?" diyorum. Ama hiçbir kalıba sığmıyor hissettiklerim. Sanki allah gelse o an, "gelin de bir çift lakırdı edelim, bir siz anlarsınız halimden" diyesim geliyor. Belki de gerçekten o geliyor, adını, şeklini, kimliğini bilmediğime göre, diyorum. Ama alay edersiniz diye de söyleyemiyorum.

İşte böyle zamanlarda, yani içimi içime sığdıramadığım garip anlarda, ne kadar mutlu oluyorum... Herşeyi anlatırım da hasbel kader ama bunu asla.

Düşünüp duruyorum: peki, madem bir tek böyleyken mutluyum, neden kayıyor gözlerim hep böyle zamanlarda?

Akşam Gazetesi

METİN CELAL

Okuduğum Kitaplar

ZAVALLI BEHÇET/ Suavi Süalp, (İnkılâp Kitabevi)

Suavi Süalp, Gırgır ekolünü oluşturan anlayışın öncülerinden bir yazar. Türk mizahına getirdiği farklı bakış açısıyla, Gani Müjde, Met-Üst, Atilla Atalay, Can Barslan gibi yazarların da ustası olmuş. Türkçede absürd mizahın da öncüsü sayılıyor. Mizah dergilerini Gırgır okuyarak başlayanlar onun doyumsuz bir kahkaha bombardımanı olan Salata dergisini hatırlayacaklardır. Daha genç kuşaklar içinse Suavi Süalp'in pek fazla çağrıştırdığı bir şey yok.

İnkılâp Kitabevi, yeni başlattığı mizah dizisinin bir parçası olarak Suavi Süalp'in Seçme Eserlerini de yayınlamaya başlamış. İlk kitap da Zavallı Behçet. Zavallı Behçet, günümüz postmodern roman tartışmaları için tipik bir örnek. Suavi Süalp, postmodern romancılarımızın sevdiği türden bir parodi yazmış tam yirmi beş yıl önce. Roman, Türk edebiyatının ilk yıllarının en popüler konularından biri olan mirasyedilik çevresinde başlıyor ve o romanların ağdalı Türkçesini, Osmanlıcasını ti'ye alarak ve de müthiş bir tempoyla yine o dönemin popüler konularından kabadayılık temasına kayıyor. Suavi Süalp o romanların anlatım tarzını o denli ustaca kullanıyor ki neyin gerçek, neyin uydurma, neyin saçma olduğunu anlamanız pek de kolay olmuyor. O tempoyla kitabı bitiriveriyorsunuz.

İLK ROMANIM, Sevin Okyay (İyi Şeyler yay.)

Sevin Okyay'ı sımsıcak, ustaca işlenmiş, bilgi yüklü, mütevazı sinema değerlendirmeleriyle tanır çoğumuz. Bu kez romancı kimliğiyle çıktı okuyucu karşısına. On yaşında bir kız çocuğunun ağzından, belki de onun ekoseli defterinden okunan bir romanla...

İki haneli ilk yaşının bakış açısıyla küçük Sevin, çocukluk dünyasını anlatıyor. Sıcak, içine çeken anlatımıyla, Maltepe'deki konaktan, Küçük Kadınlar'ın Amerika'sına, oradan abla kardeş binilen bisiklette ilk trafik kazasına ve okunmaması gereken Pitigrilli'ye uzanan bir anlatı. Okumayı seven, biraz içine kapanık, biraz iyi aile çocuğu... Anlayacağınız tüm kentli çocuklardan biri... Bazılarımızın ana babası, bazılarımızın arkadaşı, bazılarımızın ta kendisi bir kahramanın ağzından anı tadında hoş bir roman.

TEHLİKELİ MASALLAR, Ahmet Altan (Can yay.)

Yalnız, canı sıkılan bir romancı var. İstediği zaman gidebildiği, cinayet istatistikleri tuttuğu bir işte çalışıyor. Hepsini de kendisinin terkettiği, sonrada cinsel ihtiyaçları ağır bastığı için olsa gerek terk ettiğine pişman olduğu bir sürü de sevgilisi var. Sevgilisi çok, ama sevgisi yok adamın. Öksüz ve yetim olduğu için sevgi açlığı çekiyor. Bu nedenle de tüm sevgileri kendine çekiyor, kimseye sevgi vermek istemiyor. Sevgililerine "seni seviyorum" demiş hiç. Zaten fazla konuşmayı da sevmiyor. Varsa yoksa icraat. Aklı fikri hemen sevişmekte. Sıkıntılarının, ne kadar çok sevişirse o kadar çok azalacağına inanıyor. Ama sevgilileriyle doğru dürüst sevişmiyor. Hep yarıda bırakıyor, ya da bırakılıyor. Eh, sevgilisiyle sevişemeyince de orospulara, telekızlara, masajcı kızlara başvuruyor. İçin için de onlarla daha mutlu olduğunu düşünüyor.

Günün birinde, çok genç ve güzel bir hayranı, bir romanının kahramanı hakkında konuşmak bahanesiyle onunla buluşuyor. Kısa zamanda sevişme mood'una giriliyor. Ve onunla da önceki sevgililerle yaşananlar yaşanıyor. Romancımız kendinden hiçbir şey vermeden karşısındakinden alabildiği kadar çok şeyi ve özellikle cinsel gereksinimlerinin karşılığını almaya çalışıyor. Bu arada romancımız ayrıldığı eski sevgilisiyle de yeniden beraber olma yollarını arıyor. Araya bir de fahişe rolü oynamayı seven bir prenses giriyor.

Tehlikeli Masallar'ı Ahmet Altan yazmasaydı kaç kişi okurdu, merak ediyorum?

SEN GÜZELSİN PELİKAN DA GÜZEL,

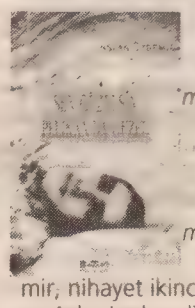

Aslan Özdemir (Leman yay.)

Kalbim poyraz giyimli
Solumda sancak, sağım iskele kuşanmış bir bedevi
Bir denizcinin ruhunu giyiniyor rüzgâr
Kıyılara muhtaç
Boğulmaktan değil,
Susuzluktan kullanıyorum ölüm hakkımı

Leman'ın Şiör yazarı şairi Aslan Özdemir, nihayet ikinci şiir kitabını da yayınladı. Bahadır Boysal ve Aslan'ın kendi desenleriyle desteklenen kitapta bazılarını Leman'dan tanıdığımız şiirler toplanmış. Bu kez aşklardan çok şehirden ve evden sözediyor. Nesnelerle oynuyor, onlara sevişiyor, terennüm ediyor... Hüzünlü, sıkılmış, derdini söyleyemeyen, ama derman olsa da rahatlasam diyen bir havası var. Sık sık gizli ya da açık başka şiirlere, öykülere, romanlara, hatta karikatürlere göndermeler yapıyor... Bu göndermelere kafanızı taktığınızda kitabı bir kez daha okumak gereksinimi duyuyorsunuz. Aslan Özdemir göndermeleri, alıntıları şiirinde yoğurarak, şehrin kalabalık caddelerinde, karanlık evlerinde oturan bizlerin kendi bulmacamızı çözmemizi istiyor, şiire çağırıyor sanki...

UYUYAN ŞAİRDEN ŞİİRLER, M.A. Yaltırık (Maya yay.)

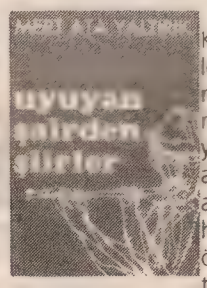

H.B.R. Maymun'un şairiydi Mert Ata. Kısa zamanda ilginç, ironik ve espirili şiirleriyle okuyucusu ile sağlam bir bağ kurmuş, adeta onların hislerine tercüman olmuştu. Şiirlerinde uyur gibi yaparken hızlı yaşıyor, geceyle gündüzü karıştırıyor, aşklardan sekslere dalıyor, ölümle hayat arasında parende atıyordu. Meğer gerçek hayatta da öyleymiş..: Hızlı yaşamış genç ölmüş. Onu geçen yıl, tatil dönüşü bir trafik kazasında kaybettiğimizde anladık bunu. Mert Ata Yaltırık, dolu dolu yaşamına, bir sürü işinin arasına şairliği de katmış, şair gibi yaşamış, şiir gibi gitmişdi dünyadan.

Mert Ata'nın trafik terörüne kurban gittiğini bilmeseydim, nasıl okurdum bu şiirleri? Çok gülerdim herhalde. Oysa bu kez hüzünlendim. Onun kitabın arka kapağındaki gülümseyen yüzüne rağmen... Şair yaşama hızla el sallayarak uzaklaşırken şiirle okurun arasına girivermişti. Söylenebilecek bir şey yoktu.

BENİM GİZLİ BAHÇEM, Nancy Friday

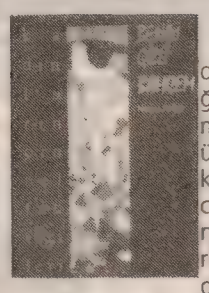

(Çev. Güler Bargus, Arion yay.)

Nancy Friday, sanıyorum 70'li yıllarda, kadınların da cinsel fantezileri olduğunu iddia ettiğinde yer yerinden oynamış dünya özellikle erkeklerin başının üzerine yıkılmıştı. Çünkü hemen her erkek kendisinin dünyanın en güçlü, çekici ve cinsel açıdan yeterli erkeği olduğunu düşündüğünden, eşinin sevişme sırasında başka bir erkeği, hatta erkekleri düşlediğini duyunca Friday'e de, kulaklarına da inanamadı. Oysa Nancy Friday, eşşeği tam anlamıyla sağlam kazığa bağlamıştı. Gazetelere ilan vererek her kesimden, her yaştan kadınla bağlantı kurmuş, onların fantezilerini toplamıştı. Bu tam anlamıyla bir bilimsel araştırmaydı ve kem küm etmek, itiraz mırıltılarına kapılmak kolay değildi. Zaten mırıldanmalarda yetersiz kaldı. Kitap müthiş bir satış hızına ulaştı, önce best seller, sonra long seller oldu, her daim sattı.

Bu olay kitap sonunda Türkçe'de. Çok kötü bir türkçeyle, muhtemelen yanlış, anlamadan çevrilmiş ve de hemen hiç tashih yapılmadan yayınlanmış olsa da hakettiği ilgiyi gördü. Nancy Friday, "Neden Fanteziler?", "Kadınlar neler hakkında fantezi kurarlar?", "Kadının fantezi kaynağı", "Kadında suçluluk duygusu" gibi soru ve sorunların cevaplarının gerçek hayattan, çarpıcı örneklerle tartışıyor. Bilimsel sonuçlara varıyor.

"Darısı Türk kadınlarının başına!" demeyeceğim, çünkü henüz Türk hukuk sistemi bu tür girişimlere hazır değil. "Kadınlara Mahsus" Pazartesi dergisi, bu fantezilerin çok daha masumlarını yayınladığı, tartışmaya açtığı için hemen her sayı hakkında dava açılıyor, dergi toplatılıyor.O nedenle şimdilik Amerikan kadınlarının deneyimlerinden yola çıkarak çözümler bulmak durumundayız!....

PIC, Jack Kerouac (Çev.Zeynep Akkuş, Parantez yay.)

"Kimse beni benim kendimi sevdiyim kadar sevmedi, bitek anam hariç, oda öldü. (Dedem varya ööle ihtiyar ki, yüssene önce noldu diye sorsan hatırlarda, geçen hafta ya da dün noldu desen cevap veremez.) Babam gideli o kadar uzun zaman olmuşki, kimse suratını bile hatırlamaz. Her pazar ööleden sonra, büyükbaba ve ben verandadaki sallanan sandalyede oturup konuşurken ağbim yeni elbiselerini giyip evin önünde, eski yolun kenarında, bizim naptıımızla bile ilgilenmeden öölece otururdu, soora bigün oda gitti ve bi dahada geri gelmedi."

Küçük Pic'in öyküsü böyle başlıyor ve dedesinin dünyayı terk etmesi ile yeni bir ivme kazanıyor. Ağbisi dönüyor, Pic'i yanına alıyor ve yollara düşüyorlar. Önce New York'a gidiyorlar. Orada da tutunamayınca ver elini kıtanın öbür tarafı. New York'dan California'ya beş parasız, aç bilaç, zorlu kış koşullarında otostopla bir yolculuğa çıkıyorlar.

Beat kuşağının babası ve de gurusu sayılan Jack Kerouac, üstelik bu macerayı Pic'in zenci argosuna da bulaşan çocukça anlatımıyla ve bakış açısıyla anlatıyor.

PATTY DIPHUSA HİKÂYELERİ, Pedro Almodovar

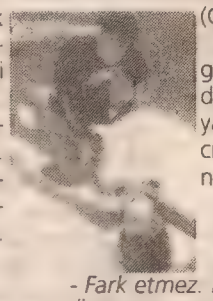

(Çev. Avi Pardo, Altıkırkbeş yay.)

Patty Diphusa uluslararası bir seks simgesi, bir porno yıldızıdır. Güzel olduğu kadar akıllıdır da. Ağzı iş yaptığı kadar laf da yapar. Bir gün bir partide bir dergi yayıncısı ile tanışır ve aralarında şöyle bir konuşma geçer;

"- La Luna dergisinin yayıncısıyım.
- Derginize bayılıyorum, dedim ilgiyle.
- Nasıl olur? İlk sayısı çıkmadı henüz.
- Fark etmez. Bir şeyi sevdim mi hemen severim.

Öyle ikna edici konuşuyordum ki, yaltaklanmaya başladı.

- Sana gerçekten hayranım Patty. Son fotoromanın İkiz Domuzlar bir gösteriş ve adilik harikası. Neden bizim için yazmıyorsun? Ülke çok değişti son zamanlarda. Aylık bir dergide görüşlerini yazan bir porno yıldızı kimseyi şaşırtmaz." Bu konuşmanın sonunda Patty'nin verdiği "Evet" cevabı onun yazar olması ile sonuçlanır. Patty, dergide felsefeden yani kendinden söz edecektir, en iyi tanıdığı insanı yani kendini anlatacaktır ve gündemdeki konudan yani kendinden söz edecektir.

Filmlerinden tanıdığımız Pedro Almodovar'ın ilk kitabı Patty Diphusa Hikayeleri. Almodovar, Patty'nin hayatını onun ağzından anlatıyor. Müthiş esprili, alaycı ve komik hikayeler.

BİR KİTAPTAN BİR SÖZ

"Başkalarının beni anlayamamasından gizlice övünüyorum, ama sonra benim de onları anlamadığımı fark edince, onları küçümsediğim gibi kendimi de küçümsüyorum." **Ahmet Altan** (Tehlikeli Masallar, Can yay).

Akşamsefası

Mevzu

SİNEMAMIZIN VE HİKÂYECİLİĞİMİZİN ORTAK KADERİ

En az tartışması, en az sansasyonu olan edebiyat dalı hikâyedir. Herhangi bir eleştirmene, hikâyeciye en son tartışmanın, polemiğin ne zaman yapıldığını sorsanız cevap vermesi kolay olmaz. Hikâye sanki bir edebiyat dalı olarak donmuş kalmıştır. Bu tartışmasızlık, hareketsizliğin göstergesidir.

Hikâyeciliğimiz hareketsiz ve bereketsizdir. Ne çok satan bir hikâye kitabına, ne de herkesin üzerinde konuştuğu, tartıştığı bir hikâyeye ya da hikâyeciye rastlarsınız. Adet olarak da bir yıl içinde yayınlanan hikâye kitabı sayısı oldukça azalmıştır. Yayınlanabilenlerin satışı ise elem verici düzeydedir; beş yüzle bin arasında değişir.

Oysa atalarımıza göre, hareket olan yerde bereket vardır.

Atasözlerinin her durum ve koşulda doğru olduğunu iddia etmek mümkün değil. Hayat her zaman atasözlerini doğrulamıyor. Hatta zaman zaman yalanlıyor da...

Ülkemizde, herhalde en hareketli sanat dalı sinemadır. Sansasyon da ondadır, tartışma da, yolsuzluk da, ödül de, ceza da...

Sinemada hareket vardır, ama bereket yoktur. Bir yıl içinde çekilebilen film sayısı iki elin parmaklarıyla sayılabilecek düzeye inmiş, gösterilebilen filimlerin seyirci sayısı da yine iki elin parmaklarıyla sınırlı kalmıştır.

Biri canlı kanlı, öbürü ağır aksak işleyen iki sanat dalımızı buluşturan nokta da bu; bereketsizlik.

Geçen yıl,1996 bu bereketsizliğin hem kanıtlandığı, hem de nasıl aşılabileceğinin örneklendiği bir yıl oldu.

Hem hikâyede, hem de sinemada uzun zamandır bir konu kısırlığı yaşanıyor. Bence bereketsizliğin en önemli nedenlerinden en başta geleni bu konu kısırlığı. Hikâyeciliğimiz de, sinemamız da konularını bunalmakla sınılamışlar. Bunalmak deyince, bakmışlar iş yine çığırından çıkabilir. Onu da sınırlayalım demişler ve işi büyük şehirlerde yaşan orta halli aydın veya yarı aydınların bunalımlarıyla sınırlamışlar. Bakmışlar o da bayağı ele gelir bir mesele, biraz daha sınırlayalım demişler. Konuyu iyice daraltıp ya içinden niye çıkılamadığı anlaşılamayan aşk üçgenleri ve ikigenlerine ya da bir zamanlar solcu olmuş ve de sonra nedamet getirmiş vatandaşların korkularına dek daraltmışlar.

Alın bakın geçen yıl yayınlanan hikâye kitaplarına. Hikayecilerimiz hangi konuları işliyor? Açın bakın bu yıl, geçen yıl çekilen filmlerin konularına... Herkes bunalıyor, sıkılıyor.

Aslında bunalan da, sıkılan da hikâyecilerimiz ve yapımcı- yönetmenlerimiz. Konu bulamamaktan sıkılıyorlar. Çünkü biraz değil, oldukça kısırlar. Eskiden olsa çoktan Susurluk'un ya da Fadime olayının filmi çekilmişti bile.

Hikâyeciliğimizi de, sinemamızıda ne mizah, ne dram, ne çekilen acılar, ne de toplumsal patlamalar ilgilendiriyor. Körler sağırlar birbirlerini ağırlar pozisyonunda işi götüreceklerini sanıyorlar, iş gitmiyor.

Bu bunalım nasıl aşılır? 1996'da bunun işaretleri vardı, demiştim. Belleğinizi fazla zorlamaya gerek yok. Sinemamız geçen yıl iki patlama yaşadı; biri "İstanbul Kanatlarının Altında", diğeri "Eşkiya". İkisi de gişe rekorları kırdı, Amerikan filmlerini tahtından etti. Ve ikisinin de ortak bir özelliği var, konuları geleneksel bunalım ve sıkıntı temalarından uzak. Demek ki birazcık farklı bir konu, birazcık emek ve özen yeterliymiş...

Hikâyedeki önemli gelişmeye gelince; neredeyse cenazesi kaldırılacak bu türün örneklerini yayınlamak, sorunlarını tartışmak amacıyla aynı günlerde iki hikâye dergisi birden yayına başladı; Adam Öykü ve Düşler Öyküler. Üstelik bunlar diğer sanat dergileri ile kıyaslayınca önemli bir satış grafiği tutturdular, ilgiyle karşılandılar.

Geçen yıl, sinema için çıkar yolun ne olduğunun, hikayeciliğimiz içinse iki önemli soluk alanının açıldığı yıl oldu. Bakalım bundan ne kadar yararlanmasını bilecekler? Yoksa yine bunalmaya devam etmek işlerine mi gelecek!...

Bir Kitaptan Bir Şiir...

HURMA

Sen beni bil dünyada
Su bile şipşak kaynamaz
Kimse kimsenin habersizce
Kanına zehir doğrayamaz

İnsanlara yaklaşmadan önce
Kendini yakın izlemeye alaçaksın
El işleri gönül işleri dikecek
Yaşamını dekorsuz oynayacaksın

Dostların ardından
Hurma yiyip ballanma
Kızıp kızıp da sakın
Yıldırımlar şakıtma

Sen seninle kal dünyada
Hiçbir kapının mandalı olma
Öpeceksin ama o perisiz periyi
Kuskunsuz eyere atlamayacaksın

Salâh Birsel (Çarleston, Adam yay.)

Şimdi Bu Kitaplar Konuşuluyor...

- İçimizdeki Biz, Doğan Cüceloğlu, Sistem yay.
- İki Sesten Anılar, François Mitterand - Elie Wiesel, Can yay.
- Tuhaf Şeylerin Kökeni, Burçay Anger, Kaynak yay.
- Bir Kadını Tanımak, Amos Oz, Can yay.
- Kemalettin Tuğcu Dizisi, Hazırlayan M. Ruhi Şirin, Nehir yay.
- Anarşizm, George Woodcock, Kaos yay.
- Düğüne, John Berger, Metis yay.
- Babil'den Sonra Yaşayacağız ... Güler, Aras yay.
- Düşüş Efsaneleri, Jim Harr... Telos yay.

Bir Kitaptan Bir Parça

ADİOS

Hiçbir şeyden haz duymuyorum artık, özellikle HAZ duymak MODA olduğundan beri. ZAFER, insanın kendini sürekli yinelemesine neden oluyor. Zeki bir kızsan, sürekli zeki olmak zorundasın. Tahrik olduğunu belli edersen sürekli ABAZA olduğunu düşünürler. Doğalsan nezaketsiz olmanı beklerler. Sadece senin de bir daktilon olduğunu kanıtlayarak hava atmak için anılarını yazmak gibi MÜTHİŞ BİR FİKİR çakmışsa kafanda ve anıların mutlu, arsız, yüzeysel, zeka dolu falansa ve mutluluğu, arsızlığı, yüzeyselliği ve zeki olmayı moda haline getiriyorsa, sorumluluk duymazsın bundan. Benimle özdeşleşme cüretini gösteren, ağzımdan çıkan her sözü kutlayan ahmak okurlarımın hepsinden nefret ediyorum.

Ben bir şey yaptığım zaman onu EŞSİZ olmak için yaparım. Kimsenin beni anlamasını, hele bana özenmesini hiç istemem. insanın sözlerinin yankısını duymasından daha öfkelendirici bir şey yoktur.

Pedro Almodovar (Patty Diphusa Hikayeleri, Altıkırkbeş yay.)

Akşamsefası

CEZMİ ERSÖZ

Savruk Yılların Soydurduğu
Bedenime Dokun

Sevgi en solgun mevsiminden geçiyor belki de,
Ve biterken bir kahramanlık çağı
bu kanlı operayı seyrettiğim
alevlerle gövdelenmiş aynadan
kendime tutkun ayrılıyorum

Loş ışıkların altında
birbirlerine kırık dökük aşk öyküleri anlatan
orospu mesihlerden geçerken.
bu artık son kez dokunuşum akşamın
parmak uçlarına
Ey uyumlu şizofrenler
ey hüzünlü benciller
bağışlayın bana bu akşamı.
kimsesiz çocukların gözlerinde seyrettiğim
bu akşamı
Birkaç randevu için beklettiğim intiharım
Ve umudun kan kıyısından gelen
kadın için bağışlayın.
O esirgeyen gülüşü ve köpüklü eşarbıyla
gelirdi çünkü
Umudun kan kıyısından gelirdi.
Ve artık cüzzamlı çocukların yüzlerini okşayan elleri,
savruk yılların soldurduğu bedenime
dokunsa kaygılanmazdı.

Sevgi en solgun mevsiminde geçiyor belki de
çünkü dönemem bir sokak köpeği gibi
zehirlediğim yalnızlığıma
Ve karşılıksız acılarda boğulurken gülüşüm
Beni sana gittikçe bağlayan utancına sakla hüznünü
Bana çirkinliğimden ve tarihimden
uzak bir ölüm getir.
Özentisiz ve kendine hayran olmayan bir ölüm
Gözlerin ve sesin kadar kesin olan bir ölüm.

En solgun mevsiminden geçiyor sevgi
Unut beni unut, belki de terkettiğin son
cehennemdir bu.
Ve bu akşam yoksul anıları aydınlatırken
Ansızın sesine vurulan kör bir kemancı kadar
ince ve dokunaklı olan bu akşam
başka kıyılarda güneşlenen bir alacakaranlık
olsam da
savruk yılların soldurduğu bedenime dokun,
sesini bağışla bana
Dağılan hayatıma bu akşamı bağışla...

OKTAY GÜZELOĞLU

Beyoğlu'nda Garibanın Otopsisi Yapılmaz

"ADINI KOYAMADIM"

Puuşt, Orosbu çocuğu, Puuuşt Namussuz piiiç... Küfürler, adamın yüzüne , gökyüzüne, yerlere savruluyordu.

Durduğum köşeden 8. sınıf meyhanenin önünde oynayan filmi seyrediyordum.

Bağıran, REZZAN Abla'ydı, eski tanışıyorduk, çalıştığı kadın konsimasyonlu meyhanenin karşısında oturduğum sıralar sık görüşürdük. Ayrıca enistesi sanatçı MEDDAH HAKKI beyin vasıtasıyla da iyi dost olmuştuk. Küfrettiği kişiyi tanımıyordum. Tipinden sağlam ayakkabı olmadığı belliydi.

REZZAN ABLA, hızını alamamış olacak ki, hızla meyhaneye daldı çıktı, elinde bir bıçak sallıyordu.

"Yavrumu öldürdün lan, yavrumu öldürdün, sana emanet etmiştim, puuşt orosbu çocuğu, senin gırtlağını da ben keseceğim, gırtlağında Kızımın ekmeği var lan var, diyerek adamın üzerine saldırıyordu, meyhanece ve diğer çalışan konsimatris yaşlı kadınlar zor tutuyorlardı. O hala alvanizli küfürleri gönderirken ben de yavaş yavaş olayın içine yaklaştım. Ayrıca bir süredir dikkatimi çeken şey, küfürleri yiyen adamın, hiç bir söz ve tepkide bulunmayışıydı.

Saat geceyarısını geçmiş, el ayak çekilmişti, zaten, meyhane ıssız sokakta tek mekandı. Beyoğlu'nun bütün boktan müşterileri buraya gelirdi, hırsızlar, gaspçılar, işsizlerle dolar taşardı. Olay olmadığı, bir gününü hatırlamıyorum.

Adamın koluna girerek; gel kardeşim şöyle gidelim dedim. Yüzüme baktı kolunu çekerek, ifadesiz genç suratıyla konuştu. Sesi derinden geliyordu. "Bırak kolumu kardeşim, vursun, vursun beni, beni vurmasını istiyorum, o benim anam" dedi.

Bu sözlere, sakin konuşmasına şaşırdım. Bu ara Rezzan abla bana bakarak; bırak oğlum, sen bırak o puştu, o beni de mezara gönderecek öyle rahat edecek, onun bunun çocuğu o babası bile belli değil onun, gibi bir sürü küfürler sıraladı.

İçimden kendi kendime, Allah Allah ne karışık iş diye düşünürken uzaktan, polis düdükleri geliyordu, meyhaneci, düdük seslerinin telaşıyla herkesi içeri soktu. Kapıyı kapattı. Meyhaneden küfür sesleri gelmeye devam ederken sokakta, koluna girdiğim genç adam ve ben kaldık.

Hadi kardeşim sen de git bak polisler birazdan düşer başın belaya girmeden hadi git dediysem de o; "Gitmem bir yere, onu almadan gitmem o benim anam" dedi.

İki kere üst üste o benim anam demesi dikkatimi çekti.

Çünkü Beyoğlu aleminde herkes herkese, anam, babam sözcüklerini sıkça kullandığı için sözün gelişidir zannettim. Ama yine de sormak zorunda kaldım.

Kardeşim, Rezzan Abla, senin nereden anan oluyor? diye sordum gözlerini gözlerime kurt bakışı gibi vurdu. Kararlı bir sesle "O benim öz anamdır" dedi. Bir an konuşamadım, yutkundu, hemen toparlanarak, "Noluyor böyle, madem öz anansa, niye ölüm kavgası ediyorsunuz? dedim.

"O haklı, o haklı, bir kızkardeşime sahip olamadım, namussuzlara, elimle teslim ettim, elimle öldürttüm onu" dedi.

Ulan be, geceyarısı ıssız sokakta bir genç adam, bir yaşlı meyhane konsimatrisi, hem de özbe öz anaoğul bıçak, puşt, orosbu çocuğu, piç, namussuz sözcükleri arasında, kafam paramparça olmuştu, kafamı iki elimle tutarak toparladım ve "afedersin kardeşim adın ne?" diye sordum.

Güngör.. Nolucak? dedi. Güngör kardeşim, gel biraz yürüyelim dedim. bu arada da meyhanenin içinden, Rezzan'ın küfürleri ve onu zaptedmeye çalışanların yaygaraları sokağa vuruyordu.

"Ben yürümem, onu alıp eve götüreceğim" dedi. Ve birden bir kurt gibi meyhaneye saldırdı. hızla içeri daldı. Cam çerçeve dağılmıştı. Bir iki dakika içinde anam dediği REZZAN'ı kucaklamış vaziyette dışarı çıktı. Meyhanedekilere dışarı çıkmamalarını, küfürle tembihledi.

Bu sefer de Rezzan daha yumuşamış, oğlu kurtlaşmıştı. Bağırıyordu. "Bak anne, sen bir orospusun beni ve kızkadeşimi bir sürü pisliğin ellerinde dolaştırdın.

Kardeşimle ben eroinman olduk bunların sorumlusu sensin, babamızı sorduk, Kim olduğunu bilmiyorum dedin. Öyle değil mi, öyle değil mi, söylesene, kardeşim öldü kurtuldu. Ben zaten ölüyüm bizi sen öldürdün sen öldürdün hadi vur vur bıçağı bana vur da öleyim.

Issız sokakta, Güngör'ün bağırmaları duvardan duvara vurarak patlıyor parçalanıyordu. Bu parçalardan benim de yüreğime çarpanlar oluyordu.

Güngör, bağırmaktan kısılmış sesi ve yorulmuş gövdesiyle annesinin ayaklarının dibine çöktü. Hıçkırıklarla boğulurcasına ağlamaya başladı. O ağlarken Rezzan'ın ağlamaklı sesi araya girdi.

"Kusura bakma oğlum, ben neydim ki size ne verecektim, ben de kimsesizdim, elimden tutan olmadı, bu aleme düştüm, suçluysam, sen öldür beni, diyerek oğluna sarıldı, birlikte ağlıyorlardı.

Meyhane kapısına çıkan, meyhaneci kadınlar müşteriler ve sokağın karşısında yalnız başına duran burnu ağzı, kafası, gırtlağı, bütün dengesi sarsılmış ben bu dram karşısında gözlerimin hafif yağmurlaştığını hissediyordum.

Ana oğul bir müddet daha ağlayarak yavaşça ayağa dikildiler.

Güngör, annem, güzel annem diyerek Rezzan'a sımsıkı sarıldı.

Rezzan; "Oğlum Yasemin'i kaybettik nolur sen ölme, nolur sen ölme diye diye oğlunun beline kollarını doladı, kısa boyuyla uzun boylu genç oğlunun yanaklarını, kafasını göğsünü öptü öptü ve yavaş yavaş yürüyerek karanlığa gömüldüler. Sokak perdesi kapanmıştı.

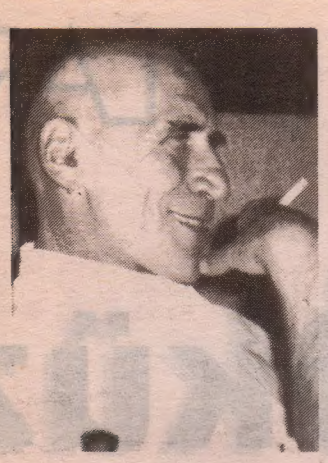

TUNCEL KURTİZ

Çingene Baron-II

Aynalar duvarlara asıldı. Antikacı Hüseyin ve çırağı Ali ile kahve içiyoruz. Mavi karton bir dosya, temizlediğim yazı masasının üstünde duruyor, öteki dosyalar kütüphanenin bir rafına yerleştirildi. Kahveler içildi, Hüseyin gene aynı şakayı sürdürüyor:

– Abi, senin dükkan bizim antikacıyı geçer yakında.

– Bunların çoğu sana geri gelecek, ama sonunda ben zararlı çıkıcam. Üzme kendini Hüseyin. Bir kahve daha?

– Yok abi, hadi bize müsaade, dükkan kapalı kalmasın.

– Sana ne kaldı borcum, yirmi kağıt daha ha? Onu haftaya vereceğiz artık Hüseyin.

– Tamam abi, sıkma kendini.

– Haftaya...

– Hadi, kolay gelsin abi.

Masanın üstünde bir garip dosya. Gebe bir kadın gibi. Solmuş kırmızı kurdelayı çözdüm ve dağıldı dosya birden, fotoğraflar saçıldı. İlk sayfayı okumaya başladım, Türkçe el yazısı ile yazılmış. Sayfanın arkası ise galiba İspanyolca, onu okuyamıyorum.

Çingene Baron'un Anıları, Stendhal'den bir alıntı ile başlıyor.

Bir bölüm seçip okumaya başlıyorum.

Çingene Baron'un Anıları

STENDHAL**Kırmızı ve Siyah**

"Gerçeği belirten hangi süstür?

– Suyun kandırmıyor, dedi, susayan dev.

– Ama bu bütün Diyarbakır'ın en derin kuyusudur."

PELLICO

Soğuk, camlar buğulu. Ben huzursuzum. Yeni bir yılın sabahı. Sevgili bir piyanist arkadaşın evindeydim, bir keman ve bir de ben çello. Brahms'ı kutladık. Do minör trio. Elimde kalan son şişe, bu geceye hediye. Brandy de Jerez – GRAN DUQUE D'ALBA. Bir yorgunluk, bir üşüme. Şampanya ve havyarla kendime geldim. Piyano ve keman iki usta. Ben, Çingene Baron, bu trioya seçilmiş olmama sevindim. "Ne kadar çok seçildim hayatımda."

Konser bitti. Kutladık Brahms'ı ve Brandy de Jerez açıldı, Jerez de la Frontera güneşinin sıcaklığı yayıldı kanıma. ilk sevgilim geldi, yanımdaydı sanki. Brahms'ı çingenece yorumladım. Sonra çellomu sırtlayıp, İstanbul lodosunun ortasına attım kendimi. Yalpalayan bir kalabalık, benim kalabalığım değil, vıcık vıcık bir lodos korosu. Biri üstüme içki fışkırttı, öteki şapkamı almaya kalktı. Başımda bir bela lodosu, bu yeni yıl sabahı. Galata'ya arka sokaklardan yürürken, üç kişi neden bilmem üstüme saldırdı. Benim ağır kara çello kutusu yaman bir silahtır. neden bu sokaktayım. Kaderim bu mu? Neden? İki kez hızla döndüm, dengeli, iki ayağımı sağlam basarak, biri elindeki şişeyi kafama fırlattı. Ben o sırada Neruda'dan bir mısra mırıldanıyordum:

Ey kimsesiz!, yollara düşme saati şimdi
Soğuk taçyaprakları yağıyor yüreğime.

Üç yakışıklı delikanlı savruldu, gene geldiler. Burnumda kan vardı, daha sert davrandım. Kan karıştı, biraz önce Brahms dinleyen çellonun kara sert kabına. Ben dansetmeye başladım ve eve doğru koştum. Arkamda küfür ve çığlıklar kaldı. Evdeyim. Kara çello kutusunda, koyu kahverengi lekeler. Burnum kanıyor. Soğuk suyla yıkıyorum yüzümü. Soğuk. Yarım şişe İskoç Maltı var. Bowmore. Üstüste üç kadeh atıyorum. Sanki Glasgow. Camdan bakıyorum. Umutsuz bir kalabalık.

Mumları yakıyorum. Her aynanın önüne üç mum.

Yıkıntı sintinesi batıkların kör ini
Aynaların içinde ben, bana benziyorlar.
Burnumdan kan sızıyor.

Ahh, Sofia hatun. Sensiz bu şehir de bitti. Bu son gün. Beş yıl önce, beni getirmiştin bu şehre.

Sofia, benden fazla sigaralı, benden alkollü, benden aşık. Takılıp peşine gelmiştim Londra'dan.

GİTTİM

Dizginlemedim kendimi. Aldım başımı gittim, / gittim ışıltılı geceye: / o yarı gerçek ve kafamda / yarı belirlenmiş zevklere. / Ve başdöndürücü şaraplar içtim, / şehvetle kucaklaşmaktan / korkmayanların içtiği.

KAVAFİS-Cevat Çapan

Kış papatyaları, İspanyol vazosunda. Ve ıtır ve Akdeniz, kafamda.Küçük bir cep aynası ile, bu cep aynası Sofia'nın anısı. Onu yanımda taşıyorum hep. Sofia, bak ne güzelsin derdim, hep. Her yerde, Sofia bak, ne güzelsin. Sofia bu küçük cep aynasının içinde. Onunla yansıtıyorum, ıtırı, kış papatyalarını ve Sofia'nın güzelliğini bütün aynalara. Benim aynalarım beni yansıtacaklardır hep. Gidiyorum Sofia Hatun, galiba İstanbul'da sonsabahım. Bir cigara daha. Çekmeceler. Pasaport, daha sekiz yıl geçerli, İngiliz. Para sayıyorum, yedi bin amerikan doları, beşyüzyetmiş alman markı, onyedi milyon türk lirası. Çalışmadan uzunsüre idare edebilirim. Dolarları çizmelerin içine yerleştiriyorum. Bu çizmeler artık çıkmaz ayağımdan. Bir yere doğru yola çıkacağım. Bir tünele giriyorum gene. Bir yere doğru gene dönüş yok. Filler gibi. Ölü baronu kimse görmeyecek. Filler mezarlığına bir yolculuktur hayatım.

Coltrane dinlemeli yol müziğidir.

OLE, by John Coltrane, atlantic Recording Corporation 1989. John Coltrane, Eric Dolphy, Freddie Hubbard, McCoy Tyner, Reggie Workman, Art Davis, Elvin Jones.

Çıkar çelloyu baron, çal ustalarla
Mumlar yanıyor, aynalar tutuşmuş.

Hiç bitmeyecek olan bir resimdir çaldığım, beyaz bir resim. Colombia veya Bahia, bilmem belki Hisarönü, Selimiye. Çıkış çok sert olmasın.

Dile ki uzun sürsün yolculuğun,
serüven dolu, bilgi dolu olsun.

Kavafis-Cevat Çapan

Beş yılım geçti bu şehirde. Sofia geçen yıl öldü. Beyin kanaması. Türkçeyi o öğretti bana. Çingenece, İngilizce, Almanca, Lehçe, Fransızca, Portekizce, İtalyanca konuşurum.

Türkçeyi 'pişmaniye yemezler' diyecek kadar öğrendim. Pek aksan yok,diyorlar. Ben, çingene baron, yüksek kaldırımdan, yani kerhaneden, Ulus villalarına, boğaz yalılarına dolandım. İstanbul'da harikulade insanlar tanıdım. Sofia'nın ölümü ile çok şey bitti bende. Artık gelen ölüm mü, ne? Aşık olamadım bir daha. Aşk, eski ve kirli bir kelime oldu benim için. Sevgi, şevkat arıyorum galiba. Aşk bunları barındırmaz mı, acaba?

İstanbul'u, arkadaşlarımı, Sofia Hatun'u yazmak istiyorum. Şimdi yazamam, şimdi yolculuk var, kanım kaynıyor. Bir omuz çantası hazırlıyorum kendime.

Neruda'nın, Kavafis'in, Lorca'nın şiirleri giriyor çantaya. Bir şişe de, tabii kanyak. Mumlar eriyor,sönüyor. Itıra, sardunyalara su veriyorum. Su deposunun vanalarını kapatıyorum. Yanık sigara yok. Çello kutum, omuz çantam. Burnum kanıyor hâlâ. Kapıyı üç kez kitliyorum. Merdivenler. Ve işe giden insanlar, martılar, çöplük. Anahtarı çöplüğe atıyorum. Sonra gidip alıyorum. Nereye bu yolculuk baron? Bir daha gelecek miyim buraya, bilmiyorum, nereye?

– Taksi!

Çello ön koltuğa, arkada ben.

– Nereye abi?

– Harem.

Babam öldü, annem öldü, ablalarım, abilerim öldü. Ben ailenin en küçük baronu. Köprüyü geçiyoruz.

Sofia Hatun'u Londra'da, arkadaşım Norman ile kafaları çekerken tanıdım.

"Beaten, but never down" NORMAN

Bana, 'Usta ile Mimar'ı anlatıyordu. Bıyıklı sakallı, bereli bir adam, 'Norman' diye çığlık attı. Ve sarıldılar.

– Norman.

– Tunçel, ohh my God.

Yanında bereli, ufacık bir kız. Beyaz, lacivert, eflatun. Norman tanıştırıyor bizi. Tanışıyoruz. Çingene baron, Tunçel Kurtiz ve Sofia Hatun. Tunçel Kurtiz bir türk aktörmüş. Norman'la bir tiyatro projesinde çalışmışlar. Sonra Norman, alkol problemi ya da Norman'a göre başka, Tunçel'e göre başka nedenlerle kovulmuş. Biralar, viskiler ısmarlandı. Ve konuşma geldi, Mahabarata ve Bhavad-Gita'ya.

Tuncel: İhtiyar çözemedi, anlatamadı, imkansız dedi. Ne yaptı? İki ordu savaşa hazır, iki yanda. Üzerlerinde, Cloe'nin inanılmaz kostümleri ki, bu kostümler üç yardımcı ile yirmi dakikada giyilebilir. Islak toprak meydanın ortasında, iki ordunun arasında; ağır, meşe ve demirden yapılmış bir araba tekerleği. Bir yanında Arjuna (Vittorio Metzogiorno oynuyor), öteki yanında Krişna (Bruce Mayer).

Arjuna savaşmak istemediğini söylüyor.

– Hepsi en sevdiğim insanlar. Öğretmenim Drona (Japon Yuşi Oida oynuyor), hepimizin atası yarı tanrı Bishma (Sotigi oynuyor, kapkara ve ince uzun bir Afrikalı). Krişna fısıldıyor kulağına Arjuna'nın ve Arjuna savaşa giriyor. Ne söyledi kulağına. Bhavad-Gita'yı, kimsenin duyamayacağı bir fısıltıyla. Fakat sahne işledi, yürüdü. Anlamamanın, bilmemenin, saklamanın estetiği doğdu.

Böylece viskili, biralı bara yatırıldı Bhavad Viga. Türk aktör, kendince bir İngilizce ile konuşurken, Sofia Hatun, bir aristokrat İngilizcesi ile aldı sözü.

– Benim için değil bu sözler, bir türk filozofu Cemil Meriç'in:

"Akdeniz Doğu ile Batı'nın zifaf yatağı. İnsanlık korkunç bir buhranın pençesindedir. Kosmosla antropos arasındaki binlerce yıllık ahenk sona erdi. Avrupa maddeyi fethederken kendini unuttu. İnsana kendini bulduracak terkibe ancak Hint sayesinde varabiliriz."

Ben, çingene baron, vuruluyorum Sofia Hatun'a. Yarın sabah Glasgow'a uçacaklar. Tunçel, üç ay Mahabarata'yı oynayacak orada. Ben de gidip izlemek istiyorum, Peter Brook'un Mahabarata'sını. Sofia Hatun, bu ilginizin nedeni ne, diye soruyor. Ben de diyorum ki:

– Ben, Sofia Hatun, ben bu destanı kanımda, genlerimde taşıyorum, ben çingeneyim. Ben Mahabarata'yı size Çingenece oynayabilirim.

Tunçel Kurtiz, beni çok seviyor ve Şakuni oluyor birden:

– I have won! I have won everything. When one loses everything, freedom is the only thing that remains.

Çingenece tekrarlıyorum Şakuni'nin sözlerini:

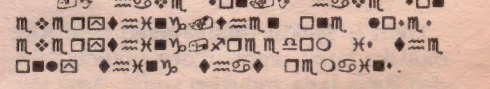

Norman, bizi Güney Afrikalı menejerinin partisine davet ediyor.

OKUR MEKTUPLARI

Sevgili Öküz

İzmir'in ışıkları dekor, insanları figüran oluyordu oyunumuza. Bu oyun sabrı da verdi bize, umudu da, mutluluğu da, ölümü de. Teknenin içindeyken tekneyi sallamamayı öğretti. Bir şeyi unuttu: Zincirin ne kadar güçlü olduğunu ve en zayıf halkasını belirlediğini...

A. Hakan İşyapan–İzmir

...Sahilin yolunu tuttum. Yerleşim planı yok. Konutlar gelişigüzel yapılmış. Sahil boş. Balıkçılar temizlik yapıyor. İhtiyar balıkçının yüzü gülmüyor. Sigarasından derin derin çekiyor. Yaklaştım. Gürültüyle çektiği sandalyenin üzerine yığıldı: Biraz önce kooperatif başkanı geldi. Senin anlayacağın, istemiyorlar. Üye değilim ya! Üye oluver... Ters ters bakıp: Hayır, bu beş kuruş etmez adamlarla aynı kulvarın içine girmem. Bir dönem her yönüyle sıkıntılıydı. İçimde derin inançlara özgü bir isyan vardı. Hesabıma torbadan ihbar çıktı. Ölüme çok yakındım. Kaçtım. Bu balıkçı köyüne geldim. Solgun ve üzgündü. Sönmüş gözlerinden bir damla yaş süzüldü: Dünyanın en rezil birlikteliklerine en berbat biçimde son vereceğim. Gerçi gitmek, doğrusu kaçmak olgusu nalet bir yöntem. Herkesi aklamaz. Yarın şafakla birlikte... Peki, niye gene kaçıyorsun?.. İntihar et!..

Oğuz Yetimoğlu – Gökova

Bir mevsim orda da böyle çığlık çığlığa mı geçer sokaklardan? Ayrılığın kör eden ağrısı bir seviyi böyle ateşlere mi salar gecelerde? Geceler ki, dili susturup yüreği haykırtan, bir militanın aykırı düşleri gibi öfkesini dağlara vuran, hasreti tutup kollarından acınası bir hıçkırığa gömen geceler...

Bu koca kentin tüm sahillerinin sularıyla çalkalı yalnızlıklar dolduruyor sokakları. Şu sıralar şiir yürekli bir kız, çatı katındaki penceresinden saçlarının ezgisini dinletirken geceye, şehrin ışıklarıyla konuşuyordur belki... Varamadığım o uzak şehrin ışıklarıyla... Bahar coşkusuna dolanmış imgeleriyle bir şair Milhan'ına mektuplar yazıyordur "aşkının *la* sesiyle". İçinde durmaksızın kanayan dağbaşları gibi bir hüzünle, vurulanın ardından kaç zaman geçtiğini düşünüyordur bir diğeri... Yağmurun mu ağladığını, yoksa kendisinin mi yağdığını anlayamamış biri de var, biliyorum. Yüzüne mavi bulaşmış dostun kuşatılmamış gökyüzü ile nerede olabileceğini de...

Yalnız seni bilmiyorum. Anlat, demiştim oysa, o tutsağı olduğun, yaralarını inceden sızlatan hüznünü, bir Turner tablosu gibi şıpır şıpır kanayan gözlerimden anlayabildiğin kadarını, sokakların o savruk, o deli senfonisini... Ağaçlar orda da mektup yazar mı, söylemedin hâlâ. Kuşların sevdasını, sırdaş yolları, nehir boylarını, uçurum kıyısında büyüyen aşkları, denizkızının türküsünü anlatmadın. Ama bekliyorum. Anlatacaksın ve ben dinlemekten hiç bıkmayacağım o hikayeyi....

Serap Erdoğan – İzmir

Öküz'ü ayakta tutabilmenin sizin için, mutlaka bizim cephemizden göründüğünden daha fazla zorlukları vardır. Ama sevgili dostlar, bence ortaya çıkardığınız derginin, daha fazla emek, uykusuzluk, yorgunluk ve stres şeklinde ödediğiniz bedellere: a) değdiğine, b) değiyor olduğuna, c) değeceğine, d) değmeye devam edeceğine, e) hepsine inanmalısınız.

Uykusuzluk ve yorgunluklarınızı değil, ama ürettiğiniz eseri paylaşabiliriz sizlerle. Öküz'ü seven, ona sahip çıkan dostların varlığını hatırlamak uykusuz gecelerinizde güç verebilir belki size.Sevgiyle,

Banu Koçer – Kızıltoprak

Artık kerhane, kabrağlar, kavga, kumar uzak kalmıştı bize. Her gün yeni eylemler düşünüyor, bu arada Faşo Şengül'ü gözaltında tutuyorduk. Mahallede Ermeni, Keldani, Yahudi çocuklarından başka zengin çocuğu olmadığı için apartmanların bol olduğu Yenişehir'e seferler düzenliyor ve zaferle geri dönüyorduk.Yani, sizin anlayacağınız, yıllar sonra Stalin Hano'nun tanımladığı gibi "illegalite hoştu" ve bizim karakterimize uygundu. Gerçi bozulmalar oldu ama bunlar Hançepek'in şanına leke süremedi. Hizbi-kontra uğruna satır sallayan Qırık'lar, önce itirafçı, sonra tetikçi olanlar bile Hançepek'e leke süremedi. Ama Hançepek'in renklerini soldurdu. Kürdü, Ermenisi, Keldanisi, Yezidisi, Yahudisi yas renklerine büründü. Eski renkli günleri sessizce anıp durmaya başladılar. Gerçekte anlatacak çok şey var eski günlerde ama bugün de anlatılmalı, anlatılacaktır. Kimse anlatmasa da ben anlatacağım, kimse dinlemese de ben dinleyeceğim. Sevgilerimle,

Sungur Özşer - Hançepek

Her şeyimiz alıntı. Bir başkasına geçtikçe her alıntı, kaydı biraz daha bozuluyor. Kulaktan kulağa güzel bir melodi bile kakafoni. Sevgilisine yetmeyenlerin üstünü üçüncü şahıslar tamamlar. Hep otostop yapan bir tarafım var. Türk kadınlarının evlilik kararlarında aile baskısından kurtulma isteğinin payı nedir? Çoban köpeğiyle çoban yıldızının aralarındaki fark tutanaklara geçirilsin. Özgürlük ağır geldi, kestim onu. Köpeğim kudurdu, yıldızım aktı. Neye elimi atsam dar kesim. Elimi sallasam ellisi, çükümü sallasam reçele üşüşen sinekler gibi saracaksınız beni. Bütün parçalarımız elden ve gözden düşme, biz yine de sıfır kilometre bakışlarla gidiyoruz bir başkasına. Biraz da bende kalan senden bahsedeyim sana. Yıldızları fırlattı masaya. Dağıldı saçları. Anahtarlığı elinde...

Önem Altar – Ankara

Kız çocukları geçiyor kahvenin önünden, cama vuruyorlar: "Eve gelecek misin abi?", "Eve gelir misin?" Partiyi kapatıyoruz, okeyi, sigaraları, cepleri, hesabı, "eee?", "gelir misin?", Kayseri kollarını kapatıyor, karanlık çökerken midemize, rahimlerine annelerimizin, ışığı kapatıyoruz, kapıyı kapatıyoruz, süklüm-püklüm, bir pervane böceği saldırırken gözlerimize, evlerimize girerken, açarken gözlerimizi: "Evet, gitmeliyim."Mutsuz askeri yatılılar, delirecek kız çocukları, haykırın: Bir daha asla!.. Mutsuz dullar, okey sihirbazları, her şey yeni baştan!.. Şişko, ama temiz kızlar, milli marşı sabah traş olurken mırıldananlar, ağlamamak için, "Cemal, sen misin?", gece sevişirken mırıldananlar: Asla!.. "Cemal? Tanrım neyin var?", "Rus ruletiydi!", "Cemal?..", "Asla!"Elveda baba!

Barış Soydan – Kayseri

Ve bu ülkede yakın gelecekte dünyada benzerlerine az rastlanır dahiyane ölümler yaşanacak. Evlerle-odalarla sevişen bizler, yani diğerine kanı ısınmayan bizler, yani günde onbin vakit anlamla boğuşan bizler, basına ve onların saz ekiplerine duyurmadan, "biz"i bölüp parçalayabildiğimiz oranda o evlerde o odalarda teker teker açlık grevlerine başlayacağız. Gardiyanların muhataplarımız olmadığı, duyulmayan açlık grevlerine.. Çünkü yalnız ölüm bedem yapıyor gözlerimizi.. Soluk alan her şey risk bu ülke için. Nerval'in def'ine yetişemeyenleri Nilgün Marmara rahatlattı mı bilmiyorum. Onlar, hani şu "ölümü ani olanlar"dan. Ece Babam usul usul öldüğü için rahatsız, "ani haber" bekliyoruz. Ölünce yüreğimizde yaşatmak için belediyeden yer satınaldık. Şimdi sırtımızda yaşıyormuş gibi ölünce onu da yüreğimizde yaşatacağız. Çanakkale'ye kalkan otobüslerde "Ece Ayhan" indirimi yapılacak. On kişi fazla olması için...

Sabah, az ötemde "bütün mümkünler"i yırtıyorlar... Dillerim yağmur yağar, "Ece" çarpar, taş olursunuz...

Sinan Oruçoğlu – İzmir

Pop müzik 1960'larda doğdu. Adını da, halka yönelik müzik olduğu için pop müzik (popüler müzik) koydular. Halk için ortaya çıkan pop müzik evrilerek günümüz Türkiye'sinde yeni bir biçim almıştır. Bu biçim Viktorya dönemi sonrası dünyayı nasiplendiren cinsel özgürlük nidalarının üçüncü dünya ülkeleri versiyonudur. Yapılışı kolaydır: Her türlü müzik aletini kullanarak ve bacak arası ile beyin arasındaki mesafeyi kısaltmaya yönelik sözlerle halkını coşkulandırmayı amaçlar pop müzik ifacıları. Özellikle açlık ve cinsellik senteziyle doğan hilkat garibesi, şehvetli şarkı sözleri kullanılır. Böylece kapitalizmin pençesinde açlıkla boğuşan insanlara cinsellikleri sıcak somun gibi yedirilir. Yalnızca sözel uyarımların yeterli gelmediği anlaşılınca da "klip" adını verdikleri görsel uyarıcılar devreye girer. Aslında bu güdüsel sömürü bize pek yabancı değildir. 1970'lerdeki seks filmi furyasında tanıştığımız bu sömürü şekli günümüzde pop müzikle devam eder. Ama küçük bir farkla: Artık sömürü daha kaypak, yalancı ve utanmazdır. (Yaptıklarının halkın isteği doğrultusundaki kaliteli müzik, kendilerinin de halkın içinden çıkan sanatçılar[!] olduğunu iddia eden pop müzikçiler bulanık bir bilinçle halktan beslenerek yine halka dönen Pir Sultan'lar, Aşık Veysel'ler, Ruhi Su'lar ve daha binlercesiyle de kendilerini karşılaştırma utanmazlığındadırlar.) Bugün ülkemizdeki pop müziğin karşılaştırmasını 1970'lerdeki seks filmleriyle yaparsak, görülür ki seks filmi afişlerindeki çıplak kadın fotoğraflarının altında yeralan "seks için çıldırıyorum" gibi yazıların yerini ekranda sevişen kadınlı-erkekli grupların yeraldığı klip dedikleri görüntü ile fondaki "bandıra bandıra ye beni" diye bağıran taklit pornografik sesler doldurmuştur. Ve bugün geldiği noktada pop müzik sloganlara da el atarak "savaşma-seviş" sloganını "savaşma-seviş, sevişemiyorsan pop müzik dinle, klip seyret"e dönüştürmüştür. Bu yuvarlak dünyada "zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi olmayan insanlar" sıkı sıkıya cinsel organlarını tutmaları için hücuma uğramaktadırlar. Güdülerini savunmaya çalışanlar ise hep bir ağızdan haykırmaktadırlar: "Güdülerime dokunma ey pop müzik! Onlar benimdir..." Haydi, sizde haykırın...

Gürdal Görhan – Adana

Taşra üniversitelerinde okuyanlara...

Ustura boğazımıza oturmuş kan göğüslerimize doğru sızmaya başlamıştı. Kafayı sola çevirip bir anda tüm acıya son vermek ya da gücün oyuncağı olmak arasında karar verilmeli ve vakit geçirmeden uygulanmalıydı.Okulu bitirmek veya bitirmek için çok zorlanmak. Biraraya gelindi, karar verildi: *"Müşteri değil, öğrenciyiz!"* yazısı bu daktilodan çıktı ve çoğaltıldı. Arkasından teşhisler, sorgulamalar ve nihayet okuldan uzaklaştırma cezası; fakat nedamed duymuşuz, kınama cezasını uygun gördüler.

Abiler, babalar, daha ne bekliyorsunuz? Burası taşra, burası kurtların uluduğu, çakalların ziyafet çektiği mekân, biz onurlu ölümü tercih ederiz. Biz başımızı sola çeviririz, siz ise seyretmeye devam edin!

Sedat Köksal – Zonguldak

Bitmeme izin verme!

Yine yağmurlu soğuk bir akşam
Penceremin kırık camları hafif hafif titriyor
Odalarımın çürük tahtaları
Garip garip konuşuyorlar
Bense Cankurtaran'da ıssız bir sokaktan
Gecenin karanlığını izliyorum
Yumuyorum gözlerimi, düşlüyorum
Sahibim galip paşanın sözleri çınlıyor
kulaklarımda
Ve bir damla yağmur damlası
Penceremin kenarına çarpıyor
Uyanıyor, şöyle mırıldanıyorum
Gel gel de galip paşa
Bitmeme izin verme.

Gökhan Yurdunmalı – Sokak

Mektuplarınızı Aldık:

Selda Salman, Erkan Önder, Ergin Köylüceli, G.Barış Özdener, Emrah Serbes, Serdar Özel, Serdar Erol, Murat Arslan, Haydar Eroğlu, Levent Oğuz, Derya, Aykut Yılmazer, Çağatay, Kadir, Özkan Özdemir, Ergun Eryılmaz, Esat Tez, Arzu, İlhan Büyükcebeci, Emine Şahin, Hamdi Sarı, Anarşist, Yasemin Solmaz, Niyazi Türk, Ömer Saraç, Ayşe İmamoğlu, Hakan Dinç, Gülçin Karaş, Ümit Öner, Nurdan, Koray Tuncel, Nurcan Özdemir, Esen Yel, Erhan Tığlı, Nihat Sarı, Oğuzhan Yılmaz, Haldun Bayhantopçu, Visitor, Umut Mersinli, Ersoy Tatlıses, Derya, Drijan Kaya, Levent Sezer, Erkan Önder, Uğur Demir, Kurtuluş, Sanem Öztürk, Hülya Uçar, Vahit Murat, Janset Özdemir, Nevzat Güngör, Sühendan, Öray Eğin, Atakan Fevzi Oktay, Yavuz Özdem, Ahmet Bülent Erişti...

Akşamsefası

ÖZGÜR YAYINLARI

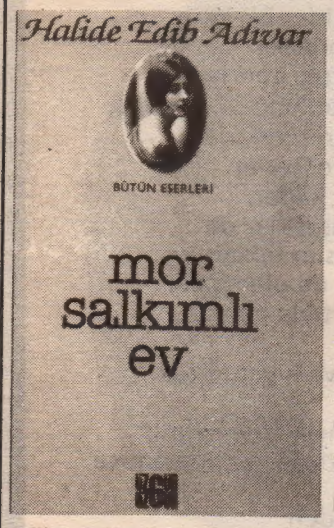

Mor Salkımlı Ev
Halide Edib Adıvar

Halide Edib Adıvar'ın Bütün Eserleri serisinin ilki olarak yayımlanan Mor Salkımlı Ev, yazarın çocukluk günlerinden 1918'e kadar olan hatıralarıdır. Bir roman üslubuyla kaleme alınan eser, edebiyat meraklılarına olduğu kadar yakın dönem Türk tarihiyle ilgilenen okuyuculara da hitap ediyor. Yeni İstanbul Gazetesi'ndeki yayımı ve hatıralarının İngilizce baskısı ile karşılaştırılarak hazırlanan Mor Salkımlı Ev, Halide Edib'in özgün anlatımı ve sadeleştirilmemiş orijinal diliyle ve günümüz genç okuru da düşünülerek notlar ve açıklamalarla sunuluyor.

HALİDE EDİB ADIVAR'ın yayına hazırlanan kitapları

SİNEKLİ BAKKAL
MEV'UT HÜKÜM
HAYAT PARÇALARI
ATEŞTEN GÖMLEK
DÖNER AYNA, SEVDA SOKAĞI
VURUN KAHPEYE

ÖZGÜR YAYINLARI
Ankara Cad. 31/2 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0-212) 526 25 13 - 519 14 49 Fax: (0-212) 527 57 78

KİRKOR CEYHAN

Seferberlik
Türküleriyle Büyüdüm

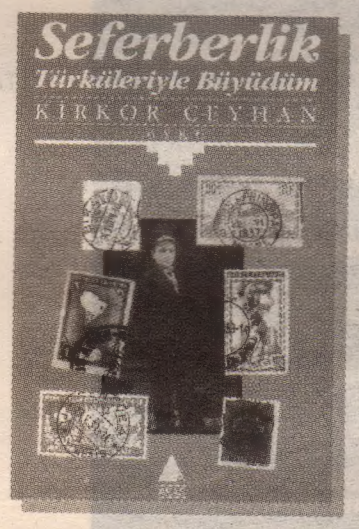

Bu mektuplar nerelerden gelmezdi ki... Selanik'ten, Larisa'dan, Atina'dan, Girit, Korfu, Pire'den... Basra, Bağdat, Lazkiye, Şam, Beyrut, Kudüs'ten, İskenderiye'den, Kahire'den, Addis Ababa'dan... Köstence, Bükreş, Varna, Sofya'dan... Venedik, Paris, Lyon, Marsilya'dan... Hele Tiflis, Erivan, Leninagan'dan... New York, Boston, Şikago, Los Angeles, Toronto, Montreal, Vancouver'den... Rio de Janeiro, Santiago, Buenos Aires ve Montevideo'dan... Mektuplar, seferberlik yıllarında kaybolmuş, o felaket yıllarında Kızılhaç'ın veya Amerikalı misyonerlerin daha sonra Anadolu ve Suriye'den topladıkları çocuklardan, Zara'dan dünya sathına savrulmuş Ermenilerden geliyordu.

ARAS YAYINCILIK
İstiklal Cad. Hıdivyal Palas 465/205 80050 Beyoğlu-İst.
Tel: (0 212) 252 65 18 Fax: (0 212) 252 65 19

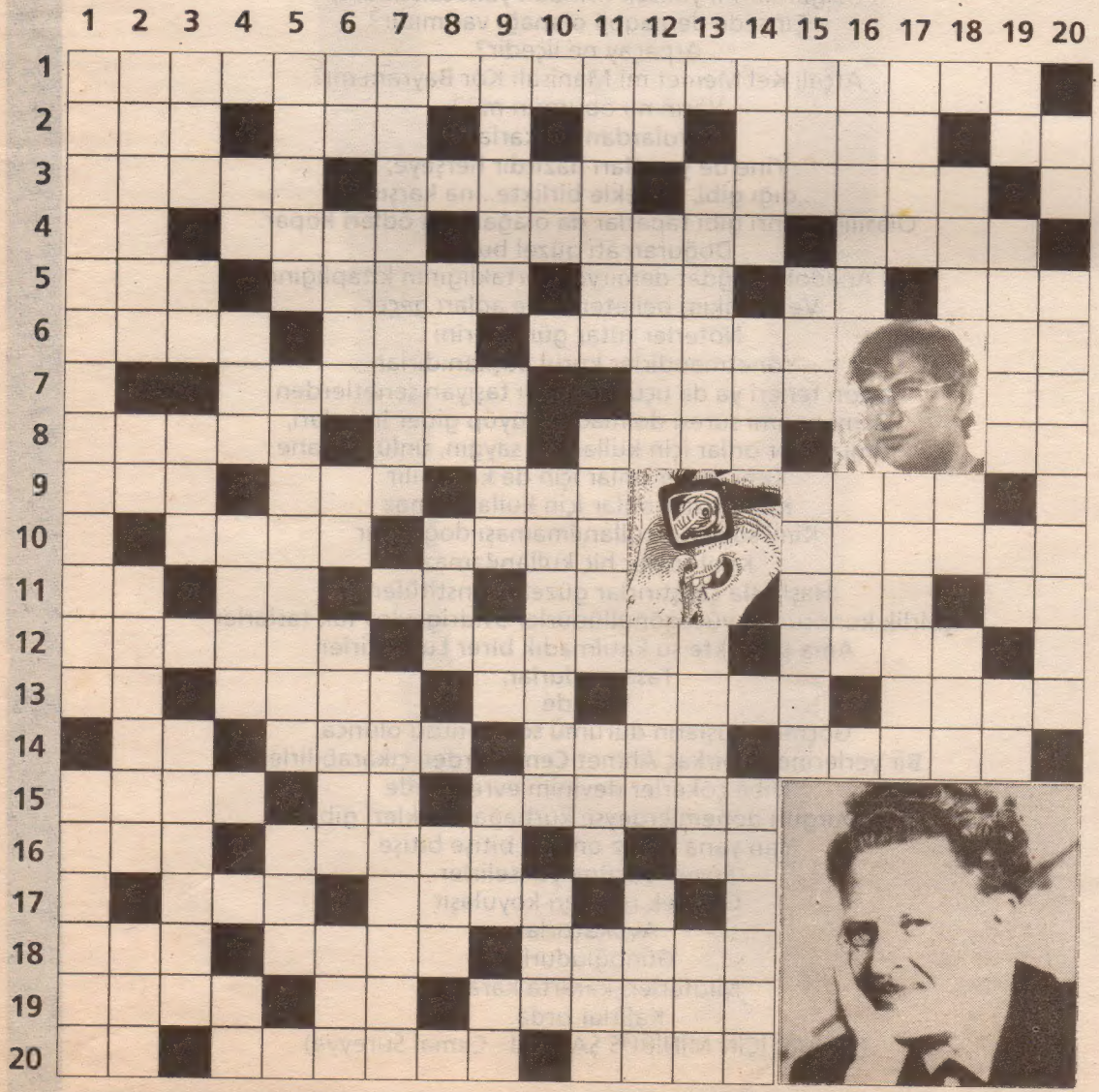

SOLDAN SAĞA: 1-Yazarımız Orhan Pamuk'un bir romanı.. 2-Adı Umberto olan bir Yeni Yüzyıl Gazetesi yazarı.. Bir Japon sevişme tekniği.. Plakamız.. "Sait ... Abasıyanık".. Eski Mısır'da bir güneş tanrısı.. 3- "..... Miller".. Bir altın türü.. "Tarık.....K."... 4- Konut.. Hızlı.. Sentetik Kumaş.. "Ve" bağlacını sevmeyen bir eleştirmen... 5- Anais... Düz yazı.. Nazım Hikmet'in soyadı.. En kısa zaman... Bir din felsefesi... 6- Televizyon özelliklerinden.. Bir Çek manken.. Sivas'ta yananlardan.. Dalga geçmek... 7- Sinekli Bakkal yazarının ön adı.. İstanbul Belediyesi'ne ait toplu taşıma araçlarının kısa adı.. İnsan Hakları'nın baş harfleri... 8- Yasaları olan Amerikalı Tosun.. Ortak Pazar.. Yazım.. Olumsuzluk öneki... 9- Bir yayınevi.. İkinci tekil şahıs.. İstanbul Sanat Merkezi'nin kısaltılmışı..Arayın Mandal İsteyin Servisi'nin kısaltılmışı... 10- MFÖ'nün ortadaki solisti.. Aylık Kültür Fizik Dergisi.. Otuz Kuş... 11- Av'ın tersi.. Sarı'nın ünsüzleri.. Mevki sahibi.. Tavlada bir sayı.. Çocuğu olan kadın.. Bir merak nidası... 12- Madam Bovary'nin yazarı'nın ön adı.. Rahmetli bir cazcının soyadı.. Bir Osmanlı devri... 13-İncirlik'te bulunur.. Kuru soğuk.. Tersi il.. Güzel, hoş.. Alet, edevat.. 14- Uzaklık anlatır.. Düşünce.. Yılbaşı.. Okunur.. 15- ".... Bartok".. İpek Böceğinin kısaltılmışı.. Mülkün temeli olan... 16- İktidar, güç.. Irgat, İşçi.. Tersi ot.. 17- Üst'ün zıttı.. Milli içkimiz... 18- Demir yolu.. Yavrukurt.. ".....Signoret".. İstanbul'un eski valilerinden birinin soyadı.. Otel'in ünlüleri.. Ünlü bir şairimizin ön adı.. 20- Eski dilde su.. Varoluşçuluk felsefesinin temsilcisi.. Girişken...

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Gündüz Vassaf'ın bir romanı.. Bir şairimizin soyadı.. 2- Bir siyasi parti liderinin soyadı.. Tümör.. Hayalet Ev'in yazarı olan Amerikalı yazarın soyadı.. Avuçiçi.. 3- Tanrıların Arabaları'nın yazarının orta adı.. Önce'nin ünsüzleri.. Sergen.. Sombahar Dergisi'nin genel yayın yönetmeninin soyadı... 4- Arsa'nın ünsüzleri.. Bir siyasi partinin kısaltılmışı.. İşinin erbabı.. Özsu'nun ünsüzleri.. 5- Radikal gazetesi'nin köşe yazarlarından birinin ilk adı.. Paul Auster'in bir kitabı.. Gelecek, istikbal.. 6- Uzaklık anlatır.. Gerçek.. Bir besin türü.. "Ve Allah Kadını Yarattı" adlı filmin yönetmeninin soyadı.. Kolay olmayan... 7- "Günlerin Köpüğü" adlı eserin yazarı.. "Anayurt Oteli" kitabının baş karakteri.. 8- Geri verme.. Siyasi bir partinin kısaltılmışı.. "Love Story" şarkısının bestecisinin soyadı.. 9- İnce Memed, Ağrı Dağı Efsanesi gibi eserlerin yazarının önadı.. Felsefede moral değerleri.. Bir organımız.. Yunanistan'da bir spor kulübünün kısaltılmışı.. Avrupa Topluluğu'nun İngilizce kısaltılmışı... 10- En kısa zaman.. "Koku" adlı romanın yazarının soyadı.. İstanbul'un kısaltılmışı.. 11- Bir İtalyan sinema yönetmeninin önadı.. Yazarımız "..... Ersöz'ün" ilk adının tersinden yazılışı.. Eski futbol hakemlerimizden birinin soyadı.. Verme, ödeme... 12- Müstahkem Mevkii.. "Sakın Geç Kalma Erken Gel" şarkısının güfte yazarının soyadı.. Biz bu cevabın sorusunu bulamadık, cevap AREL'dir.. "Sözüm Meclisten İçeri" adlı eserin yazarının önadı... 13- "Babam İçin" filminin başrol oyuncusunun önadı.. Kötü, fena, istenmeyen...Bir telefon sözünün tersi... 14- ÖDP genel başkanının önadı.. Bir bilimsel araştırma kurumunun kısaltılmışı.. At tırnağı.. 15- Bir çoğul eki.. Mustafa Irgat'ın "...'siz Kimlik Kitabı".. Parazit... 16- Dil.. Bir bayan edebiyat incelemecimizin önadı... 17- Yetmezlik.. Üretim... 18- İşve, eda.. Başlıca içeceğimiz.. Mitolojide bir kahraman... 19- Şarkı, türkü.. Sabah Gazetesi'nin bir yazarının önadı.. Bir nota.. Bir haber ajansı.. 20- Dünyamızın uydusu.. "Ofli Hoca Sohbetleri, Dün Korkusu, Bu Çağın Soylusu" adlı eserler ile Öküz ve Leman dergisi yazarı...

Bu ayın bulmacasını doğru çözüp gönderen 10 okuyucumuz, Aslan özdemir'in imzalı "Sen Güzelsin Pelikan da Güzel" kitabını kazanacak. Zarfın üzerine "Öküz Bulmaca" yazmayı unutmayın lütfen!

Akşamsefası

Katillerin kahraman olduğu bir ülkede yaşıyorlardı...
Ardında bıraktıkları ölü sayısıyla övünen insanların arasında dolaşıyorlardı...
Ve yine de gülüyorlardı...
Kahkahalar atıyorlardı...
Gamzelerinin çukurlarında yankılanıyordu kahkaha sesleri...
Kahraman değillerdi...
Bu yaşamın onlara mutluluk borçlu olduğuni biliyorlardı...
Cesaretleri bu yüzdendi.
Kordon boyundaki reklam panolarının ardında sigaralarını içecek kadar utangaçtılar...
Aşkın yedi rengine inanıyorlardı...
Önemli değil, değerli birer insan olmanın peşindeydiler...
Hoplaya zıplaya koşuyorlardı...
Palmiye ağaçlarının gölgesinde aradılar düşlerini...
Bu çocuklar, işte o çocuklar...
Çimenleri yolarak duvarlara, kiremit çalarak vagonlara yasadışı slogan yazan ünlü Manisa çetesinin üyeleri!..
14 ile 24 yaşları arasıydaydılar...
Gözleri bantlı fotoğraflarının yayınlanmasını istemiyorlardı.
Ad ve soyadlarının kısaltılarak yazılmasını da istemiyorlardı.
Utanacakları hiçbir şey yapmadıklarına inanıyorlardı.
Hayalarını buran, cinsel organlarına cereyan veren, öldüresiye döven, cezaevine atan anlayışın sonra da onları korumaya kalkışmasına anlam veremiyorlardı.
2.5 ile 12.5 yıl hapis cezasına çarptırıldılar...
Kimisi içerde kaldı, kimisi tahliye edildi.
Dışardakilerin beş ünlü üyesiyle..
Münire, Fulya, Boran, Sema ve Ayşe'yle Lunapark'ın çılgın oyuncakları arasında dolaşıyoruz...
Radarın dik inişlerinde, etrafa yayılan çığlıklar.
Dönme dolabın boş locaları; çarpışan otoların tok sesleri...
Şeytan mağarasının önünde kısa duraklama.
Korku salmak için mağara duvarına çizilmiş ortaçağdan kalma bir işkence resmi...
Asılan yüzler, belki de geçmişe kısa yolculuk; yaşanan işkenceler...
Pamuk helvaların ateşinde yumuşayan yürekler...
Rengarenk balonlarla uçup giden hayaller..
Çete üyeleri ve biz, toplam altı kişiyiz.
Kim kime ne söyleyecek bilmiyoruz.
Suskunluk sığınağımız.
Neşeli kahkahalardan sıyrılıyoruz. Kordon boyundayız; saçların rengi akşam sarısına dönüyor.
Güneş elinde fırçası gökyüzünü boyuyor.
Manisalı çete üyeleriyle birlikte reklam panolarının ardına gizlenip sigaralarımızı tüttürüyoruz... Galiba özgürlüğün tadını çıkarıyoruz!
14 YAŞINDA BİR KOMUTAN
Adı M. Soyadı G...
14 yaşında; ona kısaca M.G. diyeceğiz. Ad ve soyadının yazılması yasak olsada o koskoca örgütün silahlı birlik komutanı!
Onüç yaşında kuryelik suçlamasıyla işkence görmüş. Ardından bir yıl süren hapishane yaşamı. Şimdilik tahliye edilmiş, dışarıda. Bir itirafçının, itiraflarıyla hapishane yaşamıyla tanışmış. Suç delilleri ve itirafçının açıkladığı eylemleri destekleyecek, herhangi bir ipucu yok. Avukatlarına göre ceza alma olasılığı yüksek.
O da Manisalı çetenin üyesi. Ancak suçu daha büyük olduğu için dava dosyası ayrılmış. 14 yaşında ve babası yaşındaki adamlarla yargılanacak.
MG şaşkın. Yaşadıklarını anlatırken gözlerimiz faltaşı gibi açılıyor. Karşımızdaki bir çocuk ama görmediği işkence kalmamış.
Adını yazmak yasak. Gözlerine bant atmadan fotoğrafını yayınlamak da yasak. ama işkence yapmak ve yıllarca hapis cezası vermek, büyüklerin taktirine kalmış...

Zafer Aknar

Eşyanın konumunu biçimini rengini almışlardır
Koltuğa oturdular mı koltuğun boyuna eklenir boyları
Pat pat pat diye gülerler bir motosiklet neşesiyle
Ama zariftirler de bir bisiklet kazasında ölmeyi akıl edecek kadar.
Patatesin ağaçtan mı koparıldığını tartışacak kadar naiftirler de.
Hakçası bilmedikleri yoktur, bütün balık adlarını bilirler bir kere,
Lunapark beğenisiyle düzenlenmiştir yatak odaları
Kadındırlar nişanlıları kendilerine ada filan armağan ederler
Dardırlar da, söz aramızda, çekecek kullanarak işlemde bulunmak gerekir.
Bayramlarda trafik noktalarına gül lokumu kutuları bırakırlar,
Uluşçudurlar bunun kanıtı olarak viskiyi kâseyle içerler
Ama batıldırlar da lahmacuna havyar sürecek kadar,
Hekimdirler güneş gözlüğüyle kürtaj yaparlar başarırlar da
Şapkaları güzel bir niyet gibidir, öfkeleri dört mevsim reklâmı,
Lirik değillerdir olmayı da istemezler zaten isteseler de olamazlar
Ama hamarattırlar uyku hapları ve bir sürü zımbırtıyla ölümü magazinleştirecek kadar;
Padişahtırlar ferman çıkarmışlardır hareme patlıcan ve hıyar ancak kıyılarak sokulabilir;
Sikke kesmişlerdir badem yaprağından ince kırağı tanesinden yeğni;
Tecimendirler yüzyıllar boyunca karılarına hükümdarların sataşmasına ağırca bir vergi olarak kabullenmişlerdir.
Düşünürdürler de ölülerin aile albümlerinden
Toplumbilim kuralları çıkaracak kadar,
Dalgalı görürler her şeyi çiçek sayrılığını omuriliklerinde geçirmişlerdir;
Efendiler, Nazilli'de Uzunçarşı onlarındır törenlere madalyalarla katılırlar
Ama yük kamyonları Denizli'den geçerken plaka değiştirir
Ve sakıngandırlar sokakta konuşurken sırtlarını duvara verecek kadar,
Düğünlerinin provası yapılır sünnetlerinin de ölümlerinin de
Kefenleri de kundakları gibi özenle hazırlanır ve aynı renktedir;
Kızlar için pembe-beyaz oğlanlar için beyaz-mavi
Dünya müzesinin en renkli portreleridirler
Tarihin sabıka kaydında fotoğrafları
Önden güleç ve edilgin yandan keskin ve firavun;
Dilenciler ve genelev kadınları üstüne sayısız özdeyiş yatar kursaklarında,
İçlerindeki sevgi insanları atlayarak hayvanlara yönelmiştir
Özellikle kedilere ve köpeklere karşı iyice duygusaldırlar iki gözleri iki çeşme,
Öldürmemektir felsefeleri bir karıncayı bile, ama yaşatmayı bilmezler,
Bönlükten korkarlar, gezgin köftecilerden adamakıllı korkarlar
Fotoğrafın arabından ödleri kopar
Öğretmenlerden de korkarlar nedense
Ama elbet yerine göre gözüpektirler de
Sigaralarını yüksek fırından yakacak kadar,
Çincede demagoji olanağı var mıdır?
Arpaçay ne ilçedir?
Atçalı Kel Memet mi Manisalı Kör Bayram mı?
Yarın mı öbürgün mü?
Sorulardan korkarlar;
Yine de yanıtları hazırdır herşeye;
...dığı gibi, ...mekle birlikte...na karşın,
Olasılığa tanrı gibi taparlar da olağandan ödleri kopar.
Doğuran atı güzel bulur
Eski Anadolu-Bağdat demiryolu ortaklığının kitaplığında
Ve birtakım belletenlerde adları geçer,
Noterler tutar güncelerini
Yönetmendirler kurul başkanıdırlar
Japon feneri ya da uçurtma tadı taşıyan senetlerden
Zamanaşımı süresi dolmadan tüyüp gider imzaları,
Kimi sözler onlar için kullanılır: saygın, ünlü, şahane
Kimi sözler onlar için de kullanılır
Kimi sözler onlar için kullanılamaz
Kimi sözlerin kullanılmaması doğrudur
Kimi sözler hiç kullanılamaz
Haşhaşla çalıştırırlar güzellik enstitülerini
İşbirlik konusunda yücegönüllüdürler Svidrigaylov'luk taslarlar
Ama gerçekte su katılmadık birer Lujin'dirler
Taşarondurlar,
Yine de
Göçmen kuşların durumu söz konusu olunca
Bir yerlerinden birkaç Ahmet Cemil birden çıkarabilirler;
Dibe çökerler devinim evrelerinde
Durgun dönemlerdeyse kurbağa pislikleri gibi
Yan yana omuz omuza bitişe bitişe
Suyun yüzüne yükselirler
Giderek renkleri koyulaşır
Avukattırlar
Günoğludurlar
Nilüferleri kararta kararta
Kalırlar orda.

(ONLAR İÇİN MİNİBÜS ŞARKISI - Cemal Süreyya)